

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2024

Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego 2024

Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship 2024

Urząd Statystyczny w Poznaniu Statistical Office in Poznań

Poznań 2024

Opracowanie merytoryczne

Content-related works

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Poznań, Centre for Regional Surveys of Wielkopolska

Zespół autorski

Editorial team

Urząd Statystyczny w Poznaniu, Wielkopolski Ośrodek Badań Regionalnych
Statistical Office in Poznań, Centre for Regional Surveys of Wielkopolska

Kierujący

Supervisor

Artur Owczarkowski

Tłumaczenie (przedmowa, synteza)

Translation (preface, executive summary)

Grzegorz Grygiel

Skład i opracowanie graficzne

Typesetting and graphics

Magdalena Bryza, Wanda Nowara, Arleta Olbrot

ISSN 2084-7112

Publikacja dostępna na stronie

Publication available on website

<http://poznan.stat.gov.pl/>

Przy publikowaniu danych GUS prosimy o podanie źródła

When publishing Statistics Poland data — please indicate the source

Przedmowa

Urząd Statystyczny w Poznaniu prezentuje Państwu najnowszą edycję „Raportu o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego”. Publikacja, jak co roku, zawiera charakterystyki obszernie opisujące poziom i tendencje rozwoju naszego województwa, oferując treść analityczną wzbogaconą tablicami, wykresami i kartogramami.

Bieżące wydanie Raportu pod względem budowy stanowi kontynuację poprzednich edycji, koncentrując się na tematyce demografii, środowiska, społeczeństwa, gospodarki oraz zarządzania rozwojem. Ujęcie zagadnień w retrospekcji od 2015 r. oraz przedstawienie wybranych danych statystycznych na tle kraju i innych województw, nadaje informacjom szerszy kontekst tak istotny dla właściwej analizy i wielowymiarowej oceny zachodzących zjawisk.

Przekazując Państwu „Raport o sytuacji społeczno-gospodarczej województwa wielkopolskiego” dziękuję za wszystkie Państwa uwagi, które wzbogaciły treść tegorocznej edycji. Mam nadzieję, że niniejsze opracowanie spełni potrzeby informacyjne zarówno stałych, jak i nowych Odbiorców. Niech będzie ono jednocześnie zaproszeniem do korzystania z szerokiej oferty wydawniczej statystyki publicznej oraz bogatych zasobów informacyjnych dostępnych w bazach i bankach danych.

Dyrektor
Urzędu Statystycznego
w Poznaniu

Jacek Kowalewski

Poznań, kwiecień 2024 r.

Preface

The Statistical Office in Poznań presents you with the latest edition of the *Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship*. Like every year, the publication provides a wide range of statistics describing the level and trends in the development of our voivodship, accompanied by analytical commentary along with tables, charts and choropleth maps.

In terms of structure, the current edition of the Report resembles the previous ones and focuses on topics like demography, environment, society, economy and development management. By presenting various phenomena since 2015 and comparing selected statistics with information for the country and other voivodships, the report offers a broader context enabling multidimensional analyses.

Recommending the *Report on the socio-economic situation of Wielkopolskie Voivodship*, I am grateful for all the comments that have been taken into account in the preparation of this year's edition. I hope this publication will meet expectations of regular and new readers and will be an invitation to explore other statistical publications as well as information resources available in online data banks.

Director
of the Statistical Office
in Poznań

Jacek Kowalewski

Poznań, April 2024

Spis treści

Contents

	Str. Page
Przedmowa	3
Preface	4
Spis treści	5
Contents	5
Objaśnienia znaków umownych	8
Symbols	8
Skróty	9
Abbreviations	9
Synteza	10
Executive summary	14
Rozdział 1. Województwo na tle kraju.	18
Chapter 1. Voivodship against the background of the country.	18
Rozdział 2. Wielkopolskie na tle pozostałych województw	21
Chapter 2. Wielkopolskie against the background of other voivodships	21
Rozdział 3. Powierzchnia i podział terytorialny województwa	29
Chapter 3. Area and territorial division of Voivodship.	29
Rozdział 4. Środowisko	32
Chapter 4. Environment	32
4.1 Powierzchnia ziemi	32
4.1 Ground surface.	32
4.2 Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe.	34
4.2 Water consumption. Municipal and industrial wastewater	34
4.3 Zanieczyszczenie i ochrona powietrza.	39
4.3 Pollution and protection of air	39
4.4 Ochrona przyrody. Lasy	40
4.4 Nature protection. Forests.	40
4.5 Odpady przemysłowe i komunalne.	44
4.5 Industrial and municipal waste.	44
4.6 Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska.	49
4.6 Economic aspects of environmental protection	49
Rozdział 5. Społeczeństwo.	51
Chapter 5. Society	51
5.1 Kapitał ludzki	51
5.1 Human capital	51
Demografia.	51
Demography.	51

	Edukacja	60
	Education	60
	Zasoby pracy	71
	Labour resources	71
5.2	Jakość życia	81
5.2	Quality of life	81
	Zamożność mieszkańców	81
	Inhabitant's wealth	81
	Pomoc społeczna i wspieranie rodziny	88
	Social welfare and family support	88
	Warunki mieszkaniowe	95
	Housing conditions	95
	Ochrona zdrowia	103
	Health care	103
	Kultura	109
	Culture	109
	Bezpieczeństwo publiczne	113
	Public safety	113
	Społeczeństwo informacyjne	117
	Information society	117
	Aktywność społeczna	118
	Social activity	118
Rozdział 6.	Gospodarka	120
Chapter 6.	Economy	120
6.1	Produkt krajowy brutto	120
6.1	Gross domestic product	120
6.2	Przedsiębiorczość	125
6.2	Entrepreneurship	125
	Podmioty gospodarki narodowej	125
	Entities of the national economy	125
	Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna	129
	Research and development as well as innovation activity	129
	Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach	136
	Using of information and communication technologies in enterprises	136
	Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych	138
	Financial results of non-financial enterprises	138
	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw	141
	Investment outlays of enterprises	141
6.3	Produkcja i usługi	145
6.3	Production and services	145
	Rolnictwo	145
	Agriculture	145

	Przemysł	151
	Industry	151
	Budownictwo	157
	Construction	157
	Rynek wewnętrzny	164
	Internal market	164
	Transport	166
	Transport	166
	Energia	173
	Energy	173
Rozdział 7.	Zarządzanie rozwojem	176
Chapter 7.	Development management	176
	7.1 Dochody jednostek samorządu terytorialnego	176
	7.1 Revenue of local government units	176
	7.2 Wydatki jednostek samorządu terytorialnego	180
	7.2 Expenditure of local government units.	180
	7.3 Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego	183
	7.3 Result of budgets of local government units	183
	7.4 Projekty dofinansowane ze środków europejskich	187
	7.4 Projects co-financed by the European funds	187
	7.5 Planowanie przestrzenne	191
	7.5 Spatial planning	191
Rozdział 8.	Wybrane dane o województwie wielkopolskim	198
Chapter 8.	Selected data on wielkopolskie voivodship	198
Rozdział 9.	Wybrane dane o Poznaniu	202
Chapter 9.	Selected data on Poznań.	202
Rozdział 10.	Wybrane dane o miastach na prawach powiatu	204
Chapter 10.	Selected data on cities with powiat status.	204

Objaśnienia znaków umownych

Symbols

Symbol Symbols	Opis Description
Kreska (-)	zjawisko nie wystąpiło magnitude zero
Zero: (0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5 magnitude not zero, but less than 0.5 of a unit
(0,0)	zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05 magnitude not zero, but less than 0.05 of a unit
Kropka (.)	zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych data not available or not reliable
Znak x	wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe not applicable
Znak Δ	oznacza, że nazwy zostały skrócone w stosunku do obowiązującej klasyfikacji categories of applied classification are presented in abbreviated form
„W tym” “Of which”	oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy indicates that not all elements of the sum are given
Comma (,)	used in figures represents the decimal point

W Raporcie zastosowano skróty nazw niektórych poziomów klasyfikacyjnych – skrócone nazwy oznaczone zostały w tablicach i na wykresach „Δ”. Zestawienie zastosowanych skrótów i pełnych nazw podaje się poniżej:

The names of some classification levels used in the Report are abbreviated; those abbreviations are marked in the tables and graphs with the sign “Δ”. The list of abbreviations used and their full names are given below:

POLSKA KLASYFIKACJA DZIAŁALNOŚCI – PKD 2007 POLISH CLASSIFICATION OF ACTIVITIES - PKD 2007

Skrót Abbreviation	Pełna nazwa Full name
Sekcje Sections	
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę	Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych
Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja	Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją
Handel; naprawa pojazdów samochodowych Trade; repair of motor vehicles	Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle Wholesale and retail trade; repair of motor vehicles and motorcycles
Zakwaterowanie i gastronomia Accommodation and catering	Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi Accommodation and food service activities
Obsługa rynku nieruchomości	Działalność związana z obsługą rynku nieruchomości
Administrowanie i działalność wspierająca	Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca
Działy Divisions	
Handel hurtowy	Handel hurtowy, z wyłączeniem handlu pojazdami samochodowym
Handel detaliczny	Handel detaliczny, z wyłączeniem handlu detalicznego pojazdami samochodowymi
Budowa budynków	Roboty budowlane związane ze wznoszeniem budynków
Budowa obiektów inżynierii lądowej i wodnej	Roboty związane z budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej

Skróty

Abbreviations

Skrót Abbreviation	Znaczenie Meaning
zł PLN	złoty zloty
tys.	tysiąc thousand
mln	milion million
kg	kilogram kilogram
t	tona tonne
dt	decytona deciton
hl	hektolitr hectolitre
ha	hektar hectare
m	metr metre
mm	milimetr millimetre
m ²	metr kwadratowy square metre
m ³	metr sześcienny cubic metre
dam ³	dekametr sześcienny cubic decametre
hm ³	hektometr sześcienny cubic hektometre
km	kilometr kilometre
km ²	kilometr kwadratowy square kilometre
kWh	kilowatogodzina kilowatt-hour
GWh	gigawatogodzina gigawatt-hour
°C	stopień Celsjusza centigrade
szt. pcs	sztuka piece
p.proc. pp	punkt procentowy percentage point
BAEL LFS	Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności Labour Force Survey
PKD	Polska Klasyfikacja Działalności NACE classification

Synteza

- W województwie wielkopolskim prawie 65% gruntów to użytki rolne, a ponad ¼ – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Od 2015 r. notowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, a wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. W 2022 r. grunty wymagające rekultywacji w wielkopolskim stanowiły 16,3% takich gruntów w Polsce. Rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 11,9% gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w województwie.
- W 2022 r. zużycie wody w wielkopolskim stanowiło 13,5% wielkości dla kraju. Dominowało zużycie na cele przemysłu, prawie 7 razy wyższe niż przez gospodarstwa domowe. W latach 2015–2022 zmniejszało się zużycie wody i emisja ścieków przez przemysł, natomiast odwrotna tendencja wystąpiła w gospodarstwach domowych.
- Od 2015 r. zmniejszały się wielkości zanieczyszczeń powietrza emitowanych w województwie. W 2022 r. wielkopolskie odpowiadało za 3,9% zanieczyszczeń gazowych i 6,7% zanieczyszczeń pyłowych w kraju. W emisji gazów 99,7% udziału miał dwutlenek węgla, a prawie połowę emisji pyłów powodowało spalanie paliw.
- W województwie w 2022 r. ochroną objętych było 883,6 tys. ha, z czego 77,7% to obszary chronionego krajobrazu, a 20,2% – parki krajobrazowe. Powierzchnia parków narodowych, wynosząca prawie 8 tys. ha, stanowiła 2,5% obszaru parków narodowych w kraju. Od 2015 r. powierzchnia chroniona w województwie spadła o 6,4%. Odnotowano wzrost populacji żubrów oraz wilków.
- W 2022 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2850,6 tys. ton odpadów przemysłowych a ich masa spadała od 2015 r. Wzrastała natomiast wielkość zebranych odpadów komunalnych, osiągając 1331,1 tys. ton. Zwiększał się również udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do odpadów ogółem. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba i powierzchnia składowisk komunalnych oraz liczba dzikich wysypisk.
- Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły w latach 2015–2022 łącznie 8851,4 mln zł, przy czym nakłady w poszczególnych okresach wykazywały znaczną zmienność. Głównym źródłem finansowania inwestycji były środki własne. Nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2022 r. wyniosły 529 zł, tj. o 55 zł więcej niż w kraju.
- W województwie wielkopolskim w 2023 r. zanotowano spadek liczby ludności w porównaniu do 2022 r. W większości powiatów odnotowano ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, ludności na pobyt stały było dodatnie. W województwie, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności.
- W roku szkolnym 2022/23 w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła w województwie liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych i dla dorosłych. Natomiast zmalała liczba osób, które przystąpiły do egzaminu maturalnego, studiowały na wielkopolskich uczelniach (łącznie z filiami) lub uczyły się do szkół podstawowych.
- Populacja bezrobotnych w ciągu 2023 r. zwiększyła się o 0,5% do poziomu 46,5 tys. osób. Wciąż istotny problem stanowiło zjawisko długotrwałego bezrobocia. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 3,0%, co w skali roku oznacza wzrost o 0,1 p.proc. Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego. W porównaniu do roku poprzedniego współczynnik aktywności zawodowej wzrósł o 0,8 p.proc., a wskaźnik zatrudnienia spadł o 0,5 p.proc. We wrześniu 2023 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie ukształtowała się na poziomie 1528,6 tys. osób, i była o 0,6% niższa niż w grudniu 2022 r.

- W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim było wyższe niż przed rokiem o 11,8% , ale nadal o 10,1% niższe niż średnio w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się liczba emerytów i rencistów oraz przeciętna emerytura i renta brutto. Wzrósł zarówno przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny jak również dochód do dyspozycji na 1 mieszkańca. Polepszył się również wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Jednak w subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych wzrósł odsetek osób określających ją jako przeciętną, złą lub bardzo złą.
- Łączna kwota świadczeń wypłaconych w 2022 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” stanowiła 10,0% puli wypłaconej w kraju, a pod względem liczby rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny województwo plasowało się na 3. miejscu. Rok 2022 był kolejnym rokiem spadku liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Uległa poprawie sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Wzrosła liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc, a także przebywających w nich dzieci.
- Podobnie jak rok wcześniej, w 2022 r. wzrosła liczba mieszkań (głównie w Poznaniu i powiecie poznańskim). Pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 14. miejscu. Długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zwiększyły się, podobnie jak zużycie gazu, wody oraz ilość odprowadzonych ścieków.
- W 2022 r. wielkopolskie pod względem dostępności lekarzy zajmowało 12. miejsce w kraju, a pielęgniarek – 14. Wskaźnik liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności należał do najniższych w Polsce, także wskaźnik określający liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej był nieco powyżej średniej dla kraju. Odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, a także liczby osób, którym udzielono pomocy medycznej, jednak wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności był najniższy w kraju. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa na ochronę zdrowia w 2022 r. zwiększyły się w skali roku.
- Odnotowano zwiększenie liczby zwiedzających muzea, a także widzów i słuchaczy w teatrach, instytucjach muzycznych oraz kinach, nadal jednak liczba odwiedzających te instytucje w 2022 r. była znacząco niższa niż w 2015 r. W podobnej sytuacji znalazły się placówki kulturalne. Pod względem wydatków na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkopolskie znalazło się na 10. miejscu w Polsce, o 1 lokatę niżej niż w 2021 r.
- W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była o 3% niższa niż przed rokiem, a wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wzrósł. Więcej było wypadków drogowych i rannych, ale mniej ofiar śmiertelnych.
- W wielkopolskim w 2023 r. wzrósł odsetek osób korzystających z internetu. Dostęp do internetu w domu miało więcej gospodarstw domowych niż przeciętnie w kraju.
- Według wstępnego szacunku za 2022 r., wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w wielkopolskim stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca lokował województwo na 3. miejscu w Polsce, ale wskaźnik ten w podregionach był mocno zróżnicowany – najwyższy w Poznaniu, najniższy w podregionie pilskim. Najwięcej wartości dodanej brutto (WDB) w 2021 r. wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach. Rosła wydajność pracy ogółem mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego, ale dla województwa była nadal niższa od średniej w kraju. Wyższą od średniej krajowej wydajność uzyskano w Poznaniu oraz podregionie poznańskim.

- W województwie wielkopolskim z roku na rok wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON – na koniec 2023 r. było ich 504,3 tys. Plasowało to województwo nadal na 3. miejscu w kraju. Występuje duże zróżnicowanie przestrzenne między powiatami. Podobnie jak w latach poprzednich w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najczęściej było związanych z handlem (20,1%) oraz budownictwem (15,8%).
- W województwie nakłady na działalność badawczą i rozwojową w latach 2015–2022 rosły, ale na 1 mieszkańca były o 1/3 niższe niż w kraju. Również o 1/3 mniej niż w kraju przypadało pracujących w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Nakłady na działalność B+R były finansowane przede wszystkim ze środków zewnętrznych, w tym głównie instytucji rządowych i samorządowych.
- W 2023 r. dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadało 83,9% przedsiębiorstw. W porównaniu do roku poprzedniego wzrósł udział mających dostęp do Internetu dużych prędkości, a otrzymujących zamówienia przez Internet nie zmienił się. Z otwartych danych publicznych korzystało 1 na 8 przedsiębiorstw.
- W 2023 r. poprawiły się wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw. Korzystnie kształtowała się również większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych.
- Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych, w których liczba pracujących wynosi powyżej 49, w roku 2023 były zbliżone do poniesionych rok wcześniej. Mniejsze były nakłady na budynki i budowle, a większe na zakupy. Spadła liczba inwestycji nowo rozpoczętych oraz ich wartość kosztorysowa.
- W wielkopolskim w 2023 r. uzyskano większą niż przed rokiem produkcję ziarna zbóż podstawowych z mieszkankami zbożowymi. W porównaniu z 2022 r. dostawy pszenicy, żyta, ziemniaków, mleka i żywca wołowego do skupu były większe. Czerwcowe badanie pogłowia zwierząt gospodarskich wykazało wzrost liczebności stada bydła, a spadek pogłowia świń oraz owiec.
- Produkcja sprzedana przemysłu w województwie była w 2023 r. niższa niż w roku poprzednim. Wynikało to głównie ze spadku przetwórstwa przemysłowego, które (w cenach bieżących) stanowiło 93,0% wartości sprzedanej produkcji. Zanotowano także spadek wydajności pracy przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.
- W 2023 r. w województwie odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa oraz wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do roku poprzedniego. Nastąpiło też zwiększenie wydajności pracy w budownictwie. Mieszkań oddanych do użytkowania w województwie w 2023 r. było mniej niż rok wcześniej, zmniejszyła się również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na budowę których wydano pozwolenia.
- W wielkopolskim, jak w latach poprzednich, w 2023 r. wzrosła ogólna wartości sprzedaży detalicznej. Spadła natomiast sprzedaż hurtowa towarów.
- Rok 2022 r. był kolejnym, w którym nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych województwa, natomiast o 8,2% zwiększyła się długość ścieżek rowerowych w stosunku do 2021 r. Wzrosła zarówno liczba podmiejskich linii regularnej komunikacji autobusowej, jak i linii komunikacji regionalnej. Wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego był nieco wyższy niż w kraju. Zaobserwowano wzrost liczby pasażerów wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej, czego przyczyną było wygaszanie pandemii COVID-19.
- Głównym źródłem pozyskiwania energii są nadal elektrownie ciepłownicze, ale udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w województwie w 2022 r. przekroczył połowę. Za zużycie energii elektrycznej w ponad 1/5 odpowiadają gospodarstwa domowe, a liczba odbiorców zwiększa się. Gospodarstwa domowe na wsi zużywają przeciętnie o prawie 50% więcej energii niż gospodarstwa w miastach.

- W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie wielkopolskim w 2022 r. były wyższe niż w roku poprzednim. Najwyższy udział w dochodach łącznych miały gminy. Dochody własne stanowiły średnio w JST ponad połowę dochodów ogółem. Istotnym elementem budżetu wszystkich szczebli samorządu były dotacje.
- Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. były wyższe niż przed rokiem. Średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 17,6%. Najwięcej środków z budżetów rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie oraz transport i łączność.
- W 2022 r. 156 z 258 jednostek samorządu terytorialnego odnotowało deficyt, a 102 osiągnęło nadwyżkę budżetową. Łączny deficyt odnotowano w budżetach wszystkich grup oprócz województwa, tj.: gmin, miast na prawach powiatu oraz powiatów. Zadłużenie poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego zwiększyło się, z wyjątkiem województwa.
- Na terenie województwa wielkopolskiego wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 do końca 2023 r. stanowiła 6,2% wartości całkowitej dla Polski. Najwięcej, bo ponad 46%, wydano w ramach projektów Regionalnego Programu Operacyjnego. W ramach wszystkich programów na 1 mieszkańca województwa zrealizowano projekty o wartości 10605 zł. Znaczenie dotacji europejskich dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego było różne i wynikało nie tylko z jej kwoty, ale także z relacji wartości otrzymanych środków na projekty do dochodów własnych.
- W 2022 r. w wielkopolskim obowiązywało 9745 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały 22,1% powierzchni województwa. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosiła 532012 ha i zamieszkiwało go 30,5% ludności województwa. Działania rewitalizacyjne były prowadzone w 147 gminach. Ponad połowę obszaru rewitalizacji stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi.

Executive summary

- Almost 65% of all land in the voivodship is agricultural land, while forest land, wooded and shrub land accounts for over 25%. Since 2015, the area of agricultural land has decreased while the area of built-up land and non built-up land allocated for development has increased. In 2022, land in need of restoration accounted for 16.3% of all such land in Poland. 11.9% of degraded land in the voivodship was subject to restoration and rehabilitation measures.
- In 2022, water consumption in the voivodship accounted for 13.5% of the national water use. Industrial water use was almost 7 times as high as that of households. In the years 2015-2022, water use and wastewater discharge by industry decreased, while an opposite trend was observed for households.
- Since 2015, the volume of air pollutants emitted in the voivodship has been decreasing. In 2022, Wielkopolskie was responsible for 3.9% of gaseous pollutants and 6.7% of particulate pollutants in the country. Carbon dioxide accounted for 99.7% of gas emissions, and almost 50% of dust emissions were generated by fuel combustion.
- In 2022, 883.6 thousand hectares in the voivodship were designated as protected areas, with protected landscapes accounted for almost 77.7% and landscape parks – 20.2%. National parks, covering an area of almost 8000 hectares, accounted for 2.5% of all national park areas in the country. Since 2015, the size of protected areas in Wielkopolskie has decreased by 6.4%. There has been a rise in the bison and wolf populations.
- The amount of industrial waste (2,850.6 thousand tonnes in 2022) has been decreasing since 2015. However, the amount of collected municipal waste had been rising to reach 1,331.1 thousand tonnes in 2022. The share of municipal waste collected selectively in relation to total waste also increased. Compared to 2015, the number and area of municipal landfills decreased, as did the number of illegal landfills.
- In 2015–2022, expenditures on fixed assets used for environmental protection and water management totalled PLN 8,851.4 million, and varied considerably over the period. Own funds were the main source of investment financing. Per capita expenditure in 2022 amounted to PLN 529, i.e. PLN 55 more than the national average.
- Compared to 2022, the population of the voivodship declined. Most powiats registered natural decrease. The balance of migration of permanent residents, both internal and foreign, was positive. Like in the rest of Poland, the process of population aging continues.
- Compared to the previous year, in the school year 2022/23, the number of children in pre-school education and the number of students in secondary schools or schools for adults increased. However, there was a decline in the number of students who took maturity exams, studied at universities (including their branches) or attended primary schools.
- The unemployed population in 2023 increased by 0.5% to 46.5 thousand. Long-term unemployment was still a significant problem. At the end of December 2023, the registered unemployment rate in the voivodship stood at 3.0%, a year-on-year incline by 0.1 percentage point. This rate remains the lowest in the country and is 2.1 percentage points below the national average. The economic activity rate was higher than in the previous year by 0.8 percentage point, but the employment rate was lower by 0.5 percentage point. At the end of September 2023, 1,528.6 thousand people in the voivodship worked in the national economy, down by 0.6% from the December 2022.
- In 2022, the average gross monthly salary in Wielkopolskie was lower than the national average by 10.2%. Only 3 powiats recorded average wages higher than the average for the voivodship. Compared to the previous year, the number of retirees and pensioners and the average monthly

gross retirement and other pension increased. There was also a rise in the average monthly disposable income and disposable income per capita, which was accompanied by a decline in the at-risk-of-poverty rate after social transfers. However, as regards subjective assessments of the financial situation of households, there was a rise in the percentage of people describing it as average, bad or very bad.

- In 2022, the total amount of benefits paid under the “Family 500 plus” program accounted for 10.0% of the total amount paid in the whole country. Taking into account the number of families covered by the Large Family Card, the voivodship was ranked 3rd in the country but there was a decline in the number of people who benefited from social assistance provided at the place of residence. The provision of institutional care for children aged 0–3 improved thanks to a higher number of day-care centres offering more places.
- In 2022, like a year earlier, the number of dwellings increased (mainly in the city of Poznań and Poznański powiat). In terms of its housing stock, the voivodship ranked 3rd in the country, and 14th taking into account the number of available dwellings to the number of inhabitants. The length of the water supply and sewage networks increased, as did gas consumption, water use and the amount of discharged sewage.
- In 2022, the voivodship ranked 12th in the country as regards the number of doctors, and 14th in terms of the availability of nurses. The number of hospital beds per 10,000 population was one of the lowest in Poland, while the number of people per 1 outpatient health care entity was slightly above the national average. There was an increase in the number of medical rescue team deployments and the number of people who received medical assistance, but the number of people who received medical assistance at the scene of the incident per 1000 population was the lowest in the country. Compared to 2021, health care expenditures of local government units in 2022 increased.
- While museum, cinema, theatre and concert attendance increased, figures recorded in 2022 were still significantly lower than in 2015. Cultural institutions found themselves in a similar situation. In terms of spending on culture per capita, the voivodship ranked 10th in Poland, one place lower than in 2021.
- In 2023, the number of crimes ascertained by the police in completed preparatory proceedings was 3% lower than in the previous year and the crime detection rate increased. There were fewer road accidents and injuries, but more fatalities.
- In 2023 the percentage of Internet users increased and the number of households with Internet access was above the national average.
- According to preliminary estimates for 2022, the value of the gross domestic product (GDP) generated in the voivodship accounted for 9.8% of the value generated in the country. In terms of GDP per capita, Wielkopolskie ranked 3rd in Poland, but this indicator varied considerably across subregions – it was the highest in Poznań and the lowest in Pilski. The highest gross value added (GVA) in 2021 was generated by service companies. Labour productivity measured by gross value added per 1 employee continued to increase, but it was still lower than the national average. However, the national average of labour productivity was exceeded in the city of Poznań and Poznański subregion.
- The number of business entities listed in the REGON register keeps increasing every year: at the end of 2023 the register contained 504.3 thousand entities, which put the voivodship in the 3rd place in the national ranking. There is, however, considerable spatial variation across powiats in this respect. In terms of NACE sections the majority of entities were involved in trade (20.1%) and construction (15.8%).

- While research and development expenditure in the years 2015–2022 kept increasing, when measured per capita, it was still lower by a third than the national average. The number of people employed in the R&D sector per 1000 economically active people was also lower by a third than the national average. R&D investments were mainly financed from external funds, mainly provided by government agencies and local government.
- In 2023, 83.9% of enterprises had broadband Internet connections. Compared to the previous year, the share of firms with high-speed Internet access increased, but the share of those receiving online orders did not change. For each 8 enterprises only 1 used open public data.
- The financial results and basic economic and financial indicators of enterprises surveyed in 2023 improved.
- In 2023, there was no significant change in investment outlays of non-financial enterprises employing more than 49 persons. Compared to 2022, investment outlays on buildings and construction were lower, but more was spent on purchases. The number of newly started investments decreased, and their estimated value was lower than in the previous year.
- In 2023, the production of basic cereals with mixed cereals in the voivodship was higher than in the previous year. The amount of wheat, rye, potatoes, cows' milk and cattle for slaughter supplied to purchasing centres increased. According to the June livestock survey, there was a rise in the cattle herd size, while the number of pigs and sheep decreased.
- The value of sold production of industry in 2023 was lower than a year earlier. The decrease was mainly due to the contribution of manufacturing, which (at current prices) accounted for 93.0% of the total. Lower labour productivity was accompanied by a decrease in average employment in industry.
- Compared to 2022, the value of sold production in the construction industry and the value of sales of construction and assembly production increased in 2023, as did labour productivity in this sector. The number of dwellings completed in the voivodship was smaller than in the previous year. A decrease was also recorded as regards new build dwelling starts and building permits issued.
- In 2023, as in previous years, the total value of retail sales in the voivodship increased, but the volume of wholesale sales decreased.
- 2022 was another year in which not much changed regarding public roads in the voivodship. However, compared to 2021, the length of bicycle paths increased by 8.2%. An increase in the number of suburban bus lines was accompanied by an increase in the number of regular regional bus services. The density of railway lines in the voivodship was slightly higher than the national average. The number of passengers of all types of public transport grew, as the COVID-19 pandemic kept declining.
- While thermal power plants continued to be the main source of energy generation, the share of renewable energy in the production of electricity kept growing and in 2022 exceeded a half of the total electricity output. Electricity consumption in households accounted for more than a fifth of total electricity consumption, with the number of recipients continuing to rise. On average rural households consume almost 50% more energy than urban households.
- In 2022, per capita revenue of local government units (LGUs) in the voivodship was higher than in the previous year. Gminas had the highest share in total revenues of LGUs. On average, own revenues accounted for over half of total revenues in LGUs. Subsidies were still an important component of budgets of all levels of local government.
- Total expenditures of LGUs in 2022 were higher than in the previous year. The average share of investment expenditure in total expenditure was 17.6%. The biggest shares of budgets were allocated to finance activities in education, transport and communications.

- In 2022, budget deficits were reported by 156 out of 258 LGUs, while budget surpluses were recorded in 102 LGUs. Taking into account different levels of local government, combined budget deficits were recorded for all categories except the voivodship as whole. The combined amount of debt for different categories of local government increased, except for the voivodship as whole.
- The value of projects implemented under the 2014–2020 Partnership Agreement until the end of 2023 accounted for 6.2% of the total amount of co-financing received by Poland. The largest amount, more than 46%, was spent on projects from the Regional Operational Programme. The value of all programmes implemented in the voivodship per one inhabitant was PLN 10,605. The importance of European subsidies for individual LGUs varied and depended not only on the amount of funds received but also on the ratio of the value of received funding to their own revenues.
- In 2022, 22.1% of the voivodship area was included in 9,745 local spatial development plans. There were 532,012 hectares of degraded land, which was inhabited by 30.5% of the voivodship's population. Revitalisation measures were under way in 147 gminas. More than a half of all areas subject to revitalization were rural residential areas, including land used for community services and transport.

Rozdział 1

Chapter 1

Województwo na tle kraju

Voivodship against the background of the country

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie

Table 1. Selected data for voivodship and Poland

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Udział gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji i zagospodarowania w powierzchni ogółem w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Share of devastated and degraded land requiring reclamation and management in total area in 2022 (as of 31 December) in %	0,2	0,3
Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w ciągu roku w 2022 r. w hm ³ Consumption of water for needs of the national economy and population during the year in 2022 in hm ³	8971,4	1207,0
Ścieki przemysłowe i komunalne odprowadzane do wód lub do ziemi w 2022 r. w hm ³ Industrial and municipal wastewater discharged into waters or into the ground in 2022 in hm ³	7842,7	1105,0
Ścieki komunalne oczyszczane ogółem w 2022 r. w dam ³ Total municipal wastewater treated in 2022 in dam ³	1360368	124748
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2022 in tonnes/year:		
gazowych gases	203623354	8043086
pyłowych particulates	20173	1353
Obszary prawnie chronione ogółem w powierzchni ogółem w 2022 r. w % Total area under legal protection in total area in 2022 in %	32,3	29,6
Lesistość w 2022 r. w % Forest cover in 2022 in %	29,7	25,8
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per 1 km ² of total area in 2023 (as of 31 December)	120	117
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r. Natural increase per 1000 population in 2023	-3,6	-2,2
Saldo migracji na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r. Net migration for permanent residence per 1000 population in 2023	0,2	0,6
Przeciętne trwanie życia w 2022 r. (w latach) Life expectancy in 2022 (in years)		
mężczyźni males	73,4	73,6
kobiety females	81,1	81,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego ^a na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2022/2023 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments ^a per 1000 children aged 3–6 in 2022/2023 school year	949	967

^a W przedszkolach, oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych, zespołach wychowania przedszkolnego i punktach przedszkolnych; łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

^a In nursery schools, pre-primary sections of primary schools, pre-primary education groups and pre-primary points; including children in units performing health care activities throughout the school year.

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (cd.)

Table 1. Selected data for voivodship and Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Employment rate by LFS ^a in 4th quarter 2023 in %	57,1	58,3
Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Activity rate by LFS ^a in 4th quarter 2023 in %	58,9	60,8
Stopa bezrobocia według BAEL ^a w 4 kwartale 2023 r. w % Unemployment rate by LFS ^a in 4th quarter 2023 in %	3,1	4,0
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2023 r. Registered unemployed persons per 1 job offer in 2023	19	17
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^b w 2023 r. w zł Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector ^b in 2023 in PLN	7444,39	6694,72
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w 2023 r. w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from the non-agricultural social security system in 2023 in PLN	3270,23	3197,97
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. w zł Average monthly available income per capita in households in 2022 in PLN	2249,79	2074,11
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych ^c w 2022 r. w % At-risk-of-poverty rate after social transfers ^c in 2022 in %	13,7	14,4
Współczynnik Giniego ^c w 2022 r. w % Gini coefficient ^c in 2022 in %	26,3	25,9
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r. w % Beneficiaries of social assistance in number of total population in 2022 in %	3,4	3,3
Udzielone świadczenia pomocy społecznej w 2022 r. w tys. zł Social assistance benefits granted in 2022 in thousand PLN	3569296	354433
Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2022 r. Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2022	180	169
Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r. Population per out-patient health care unit in 2022	1448	1459
Pracownicy medyczni na 10 tys. ludności w 2022 r.: Medical personel per 10 thousand population in 2022:		
lekarze doctors	34,8	29,2
pielęgniarki nurses	56,8	47,8
Łóżka w szpitalach na 10 tys. ludności w 2022 r. Beds in hospitals per 10 thousand population in 2022	43,5	39,0
Produkt krajowy brutto ^d (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Gross domestic product ^d (current prices) per capita in 2022 in PLN	81093	85867
Podmioty gospodarki narodowej ^e na 10 tys. ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy ^e per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	1368	1446
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego ^e na 10 tys. ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies with foreign capital ^e participation per 10 thousand population in 2023 (as of 31 December)	23	18

^a Wyniki badania zostały uogólnione przy wykorzystaniu danych o ludności rezydującej w mieszkaniach, pochodzących z bilansów opracowanych na podstawie NSP 2021. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. ^c Na podstawie danych z Europejskiego badania dochodów i warunków życia ludności (EU-SILC). ^d Wstępny szacunek. ^e Dla województwa bez podmiotów, dla których informacja o adresie siedziby/miejscu zamieszkania nie występuje w rejestrze REGON.

^a The survey results have been generalized using data on resident population of Poland living in households, coming from the balances compiled on the basis of the National Census 2021. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9 persons. ^c Based on the results of the European Union Statistics on Income and Living Conditions (EU-SILC). ^d Preliminary estimate. ^e For voivodship excluding entities, for which the information about business address or place of residence does not exist in the REGON register.

Tabela 1. Wybrane dane ogólnopolskie i wojewódzkie (dok.)

Table 1. Selected data for voivodship and Poland (cont.)

Wyszczególnienie Specification	Polska Poland	Wielkopolskie
Personel wewnętrzny w działalności badawczej i rozwojowej na 1000 osób aktywnych zawodowo ^a w 2022 r. Internal R&D personnel per 1000 economically active ^a persons in 2022	9,5	6,0
Udział przedsiębiorstw rentownych w ogólnej liczbie badanych przedsiębiorstw ^b niefinansowych w 2023 r. w % Share of profitable enterprises in the total number of non-financial enterprises ^b surveyed in 2023 in %	80,9	81,7
Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach ^b niefinansowych w 2023 r. w % Cost level indicator in non-financial enterprises ^b in 2023 in %	94,6	92,8
Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw ^b w 2023 r. (rok poprzedni=100; ceny bieżące) Indices of investment outlays of enterprises ^b in 2023 (previous year=100; current prices)	114	100,1
Obsada bydła ^c na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. w szt. Cattle density ^c per 100 ha of agricultural land in 2023 in heads	42,5	65,2
Obsada trzody chlewnej ^c na 100 ha użytków rolnych w 2023 r. w szt. Pigs density ^c per 100 ha of agricultural land in 2023 in heads	63,1	172,0
Produkcja sprzedana przemysłu ^d (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w przemyśle w 2023 r. w zł Sold production of industry ^d (current prices) per 1 employed person in industry in 2023 in PLN	896419	782328
Produkcja sprzedana budownictwa ^d (ceny bieżące) na 1 zatrudnionego w budownictwie w 2023 r. w zł Sold production of construction ^d (current prices) per 1 employed person in construction in 2023 in PLN	989166	1130095
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r. Dwellings completed per 1000 population in 2023	5,9	6,5
Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej w 2022 r. Public roads with hard surface per 100 km ² of total area in 2022	101,5	105,4
Długość linii kolejowych eksploatowanych na 100 km ² w 2022 r. Length of railway lines operated per 100 km ² in 2022	6,2	6,3
Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w 2022 r. w % Share of renewable energy sources in production of electricity in 2022 in %	21,0	52,2

^a Aktywni zawodowo (wszystkie osoby pracujące oraz uznane za bezrobotne) – na podstawie badania aktywności ekonomicznej ludności – dane średnioroczne. ^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. ^c Stan w dniu 1 czerwca. Jako podstawę przeliczeń dla pogłowia zwierząt gospodarskich w dniu 1 czerwca 2022 r. przyjęto dane na temat użytków rolnych wg stanu w dniu 1 czerwca 2020 r. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

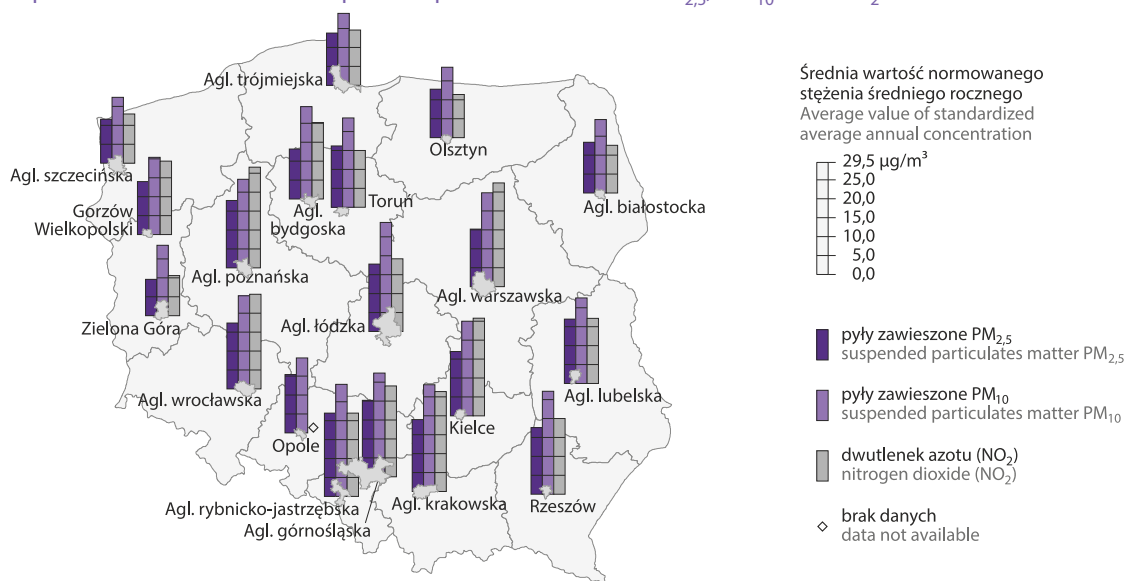
^a Economically active persons (employed and unemployed persons) – based on LFS – annual average. ^b Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 49. ^c The data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations for farm animal stocks on June 1, 2022. ^d Data concern economic entities in which the number of employed persons exceeds 9.

Rozdział 2 Chapter 2

Wielkopolskie na tle pozostałych województw Wielkopolskie against the background of other voivodships

Mapa 1. Stężenie pyłów zawieszonych PM_{2,5}, PM₁₀ i NO₂ w 2022 r.

Map 1. Concentration of suspended particulates matter PM_{2,5}, PM₁₀ and NO₂ in 2022

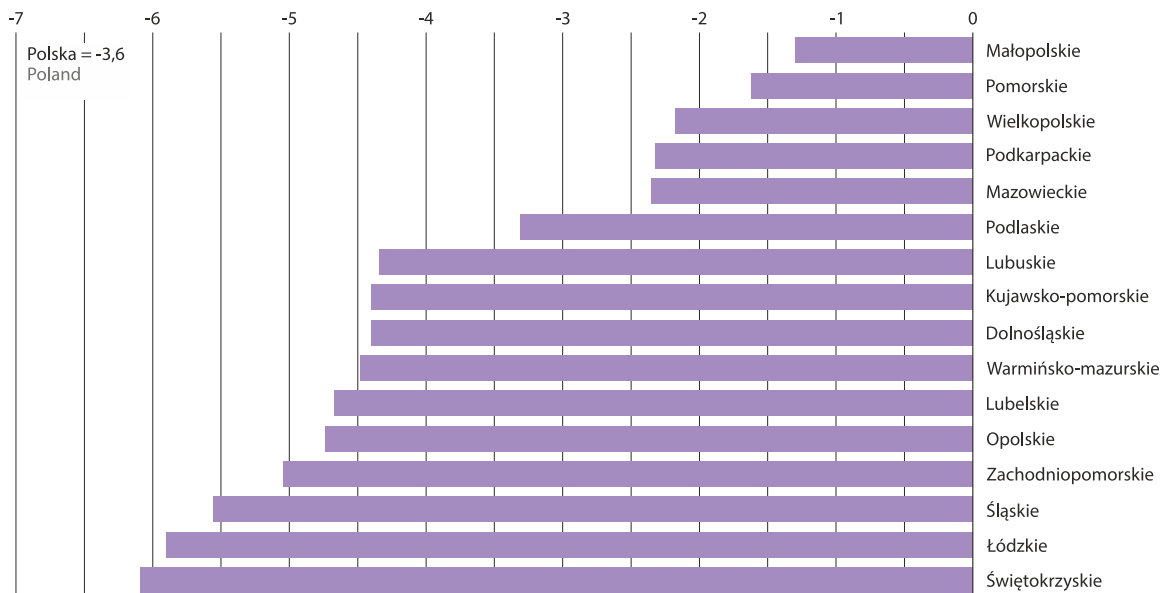
Wykres 1. Odpady komunalne zebrane selektywnie w relacji do ogółu odpadów komunalnych zebranych w 2022 r.

Chart 1. Municipal waste collected separately in relation to total municipal waste collected in 2022

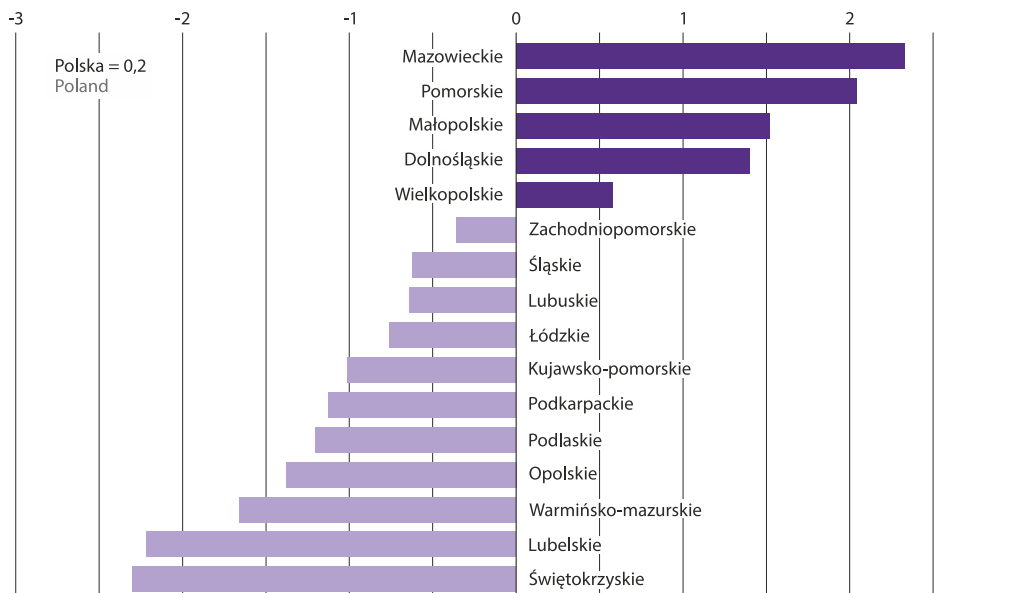
Wykres 2. Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 2. Natural increase per 1000 population in 2023

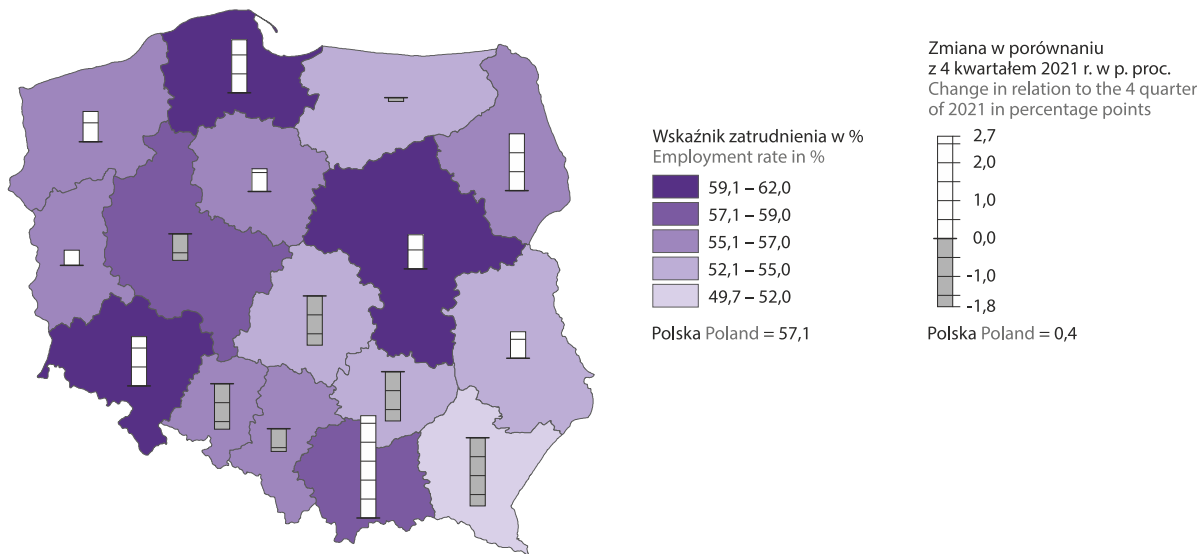
Wykres 3. Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r.

Chart 3. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023

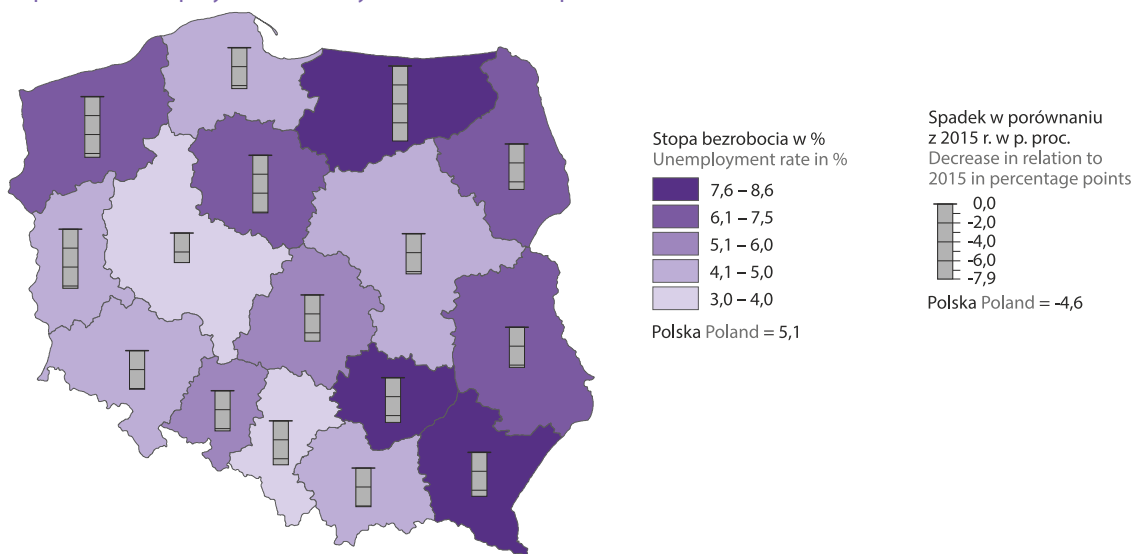
Mapa 2. Wskaźnik zatrudnienia według BAEL w 4 kwartale 2023 r.

Map 2. Employment rate by LFS in the 4th quarter of 2023

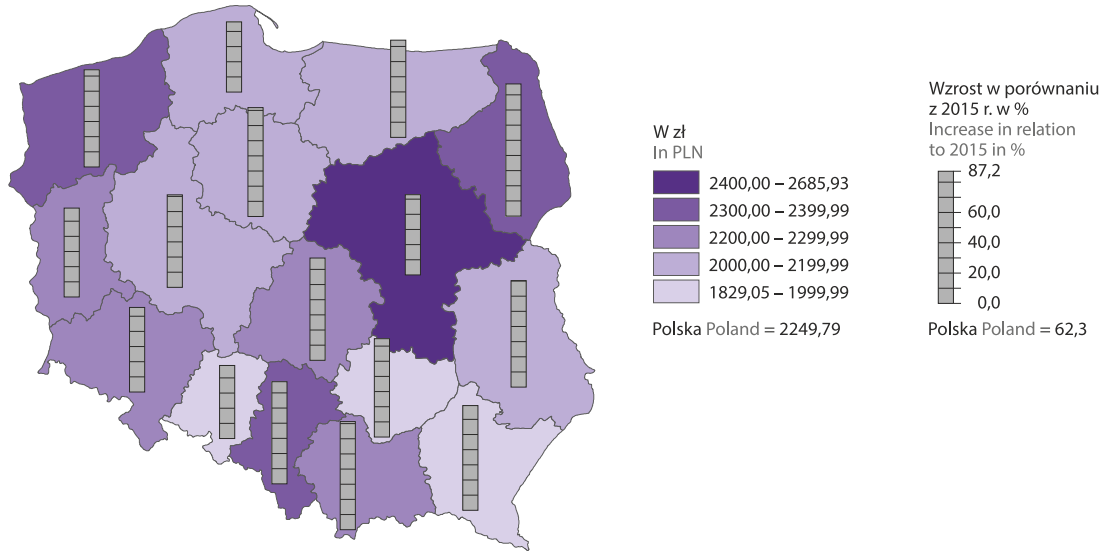
Mapa 3. Stopa bezrobocia według BAEL w 4 kwartale 2023 r.

Map 3. Unemployment rate by LFS in the 4th quarter of 2023

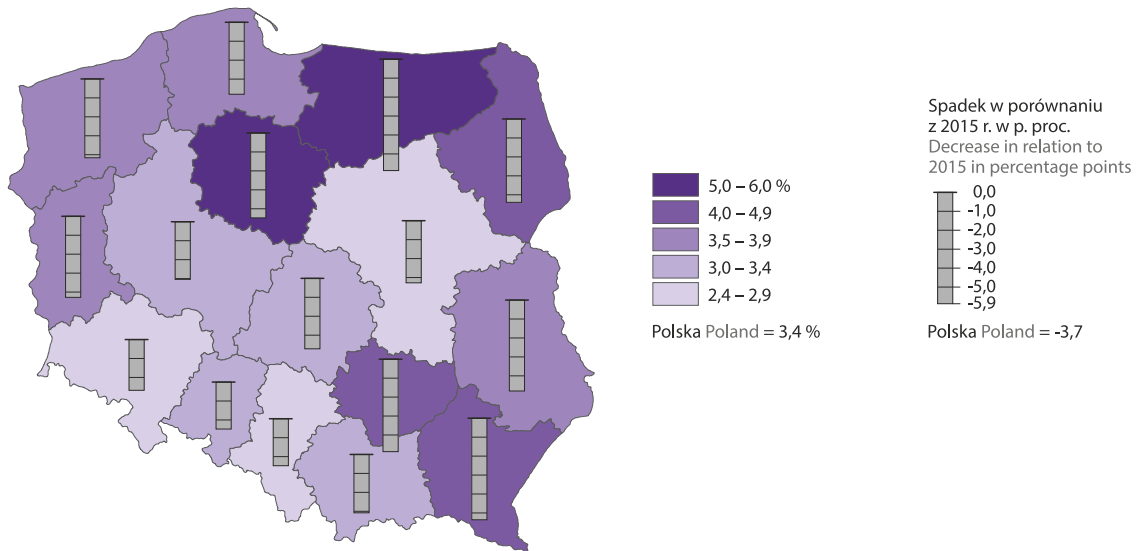
Mapa 4. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r.

Map 4. Average monthly available income per capita in households in 2022

Mapa 5. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w 2022 r.

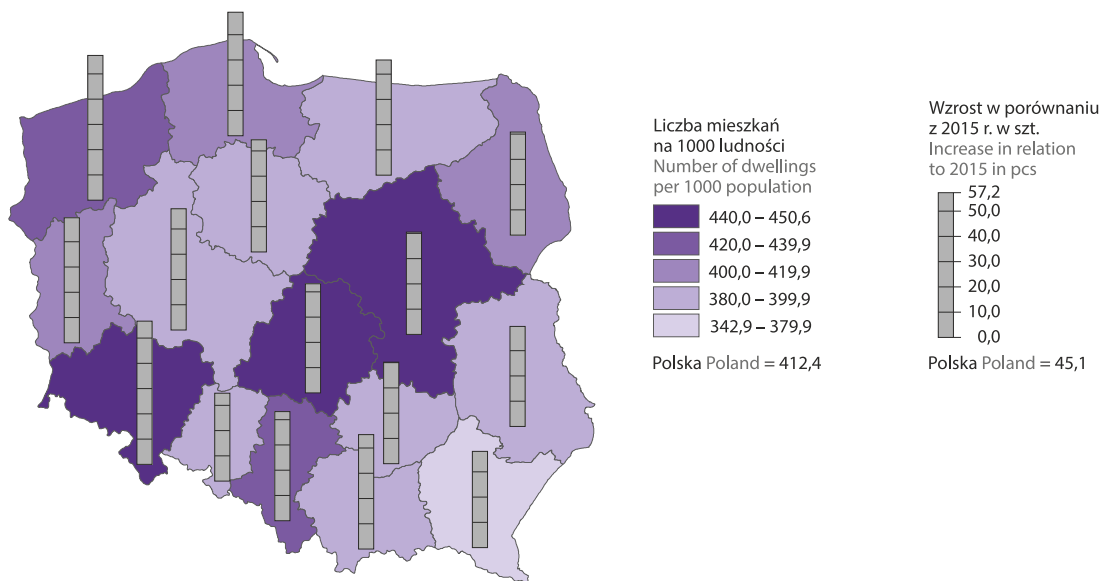
Map 5. Social assistance beneficiaries in the total population in 2022

Mapa 6. Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności w 2022 r.

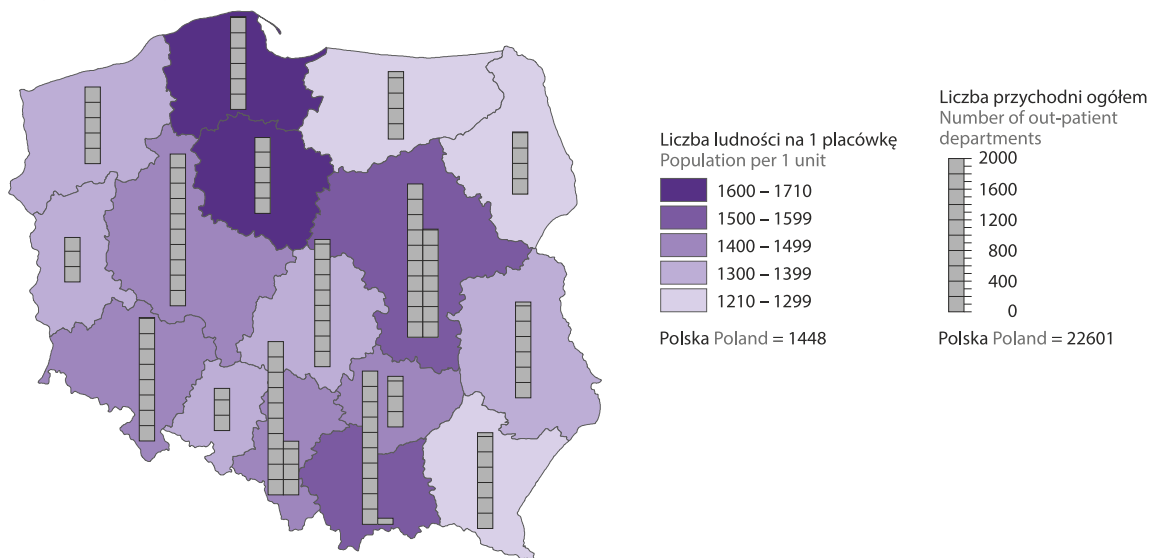
Stan w dniu 31 grudnia

Map 6. Dwellings stocks per 1000 population in 2022
As of 31 December

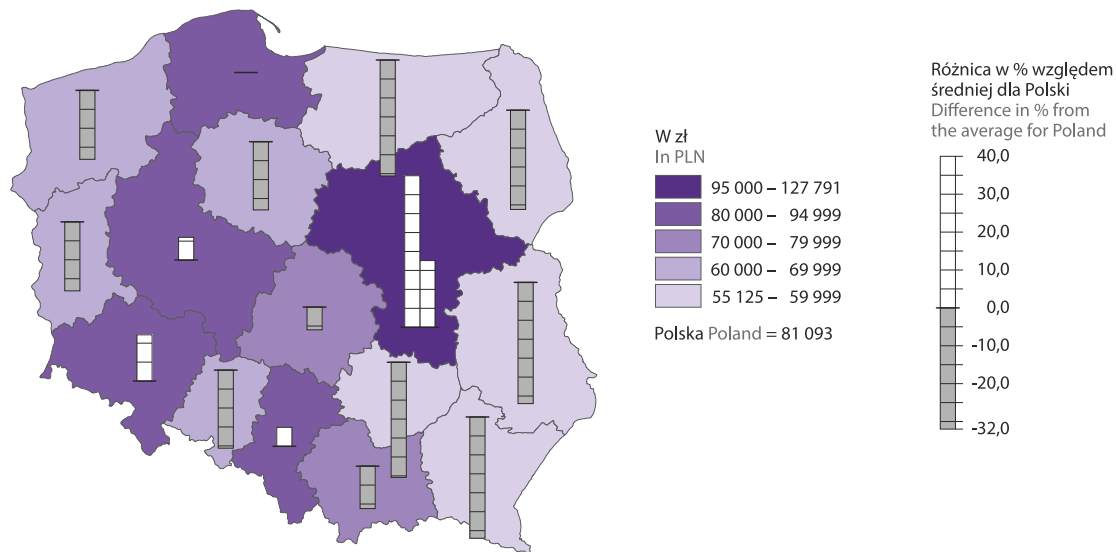

Mapa 7. Placówki ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w 2022 r.

Map 7. Outpatient health care units in 2022

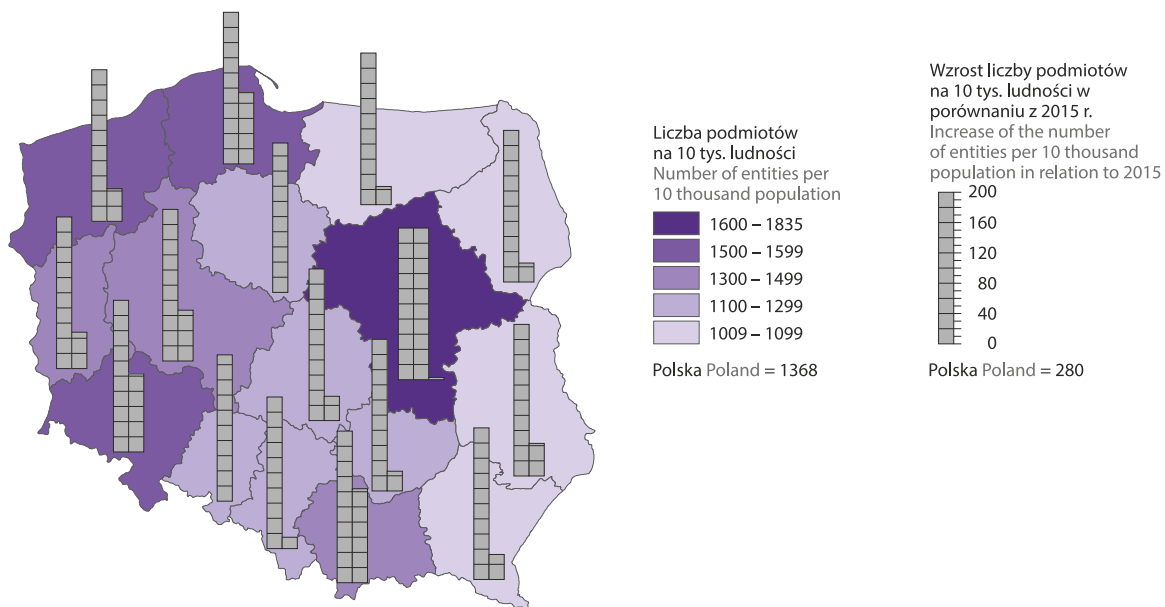

Mapa 8. Produkt krajowy brutto^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
 Map 8. Gross domestic product^a per capita in 2022 (current prices)

^a Grupowanie metodą jednostek lokalnych rodzaju działalności; wstępne szacunki.
^a Grouping by local kind-of-activity unit method; provisional estimates.

Mapa 9. Podmioty gospodarki narodowej na 10 tys. ludności w 2023 r.
 Stan w dniu 31 grudnia
 Map 9. Entities of the national economy per 10 thousand population in 2023
 As of 31 December

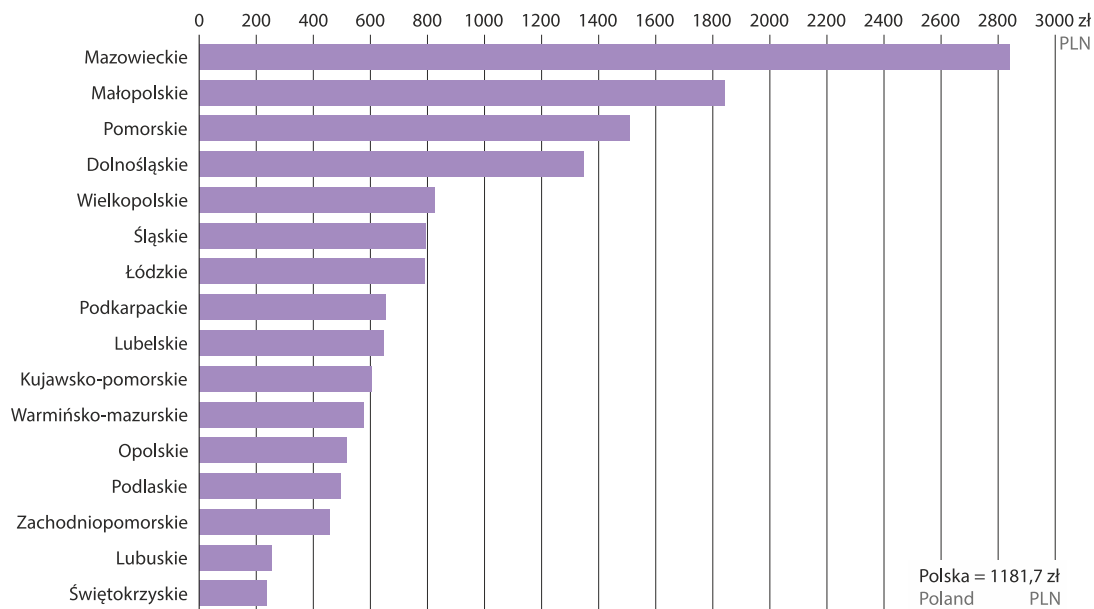

Wykres 4. Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych w 2023 r.

Chart 4. Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises in 2023

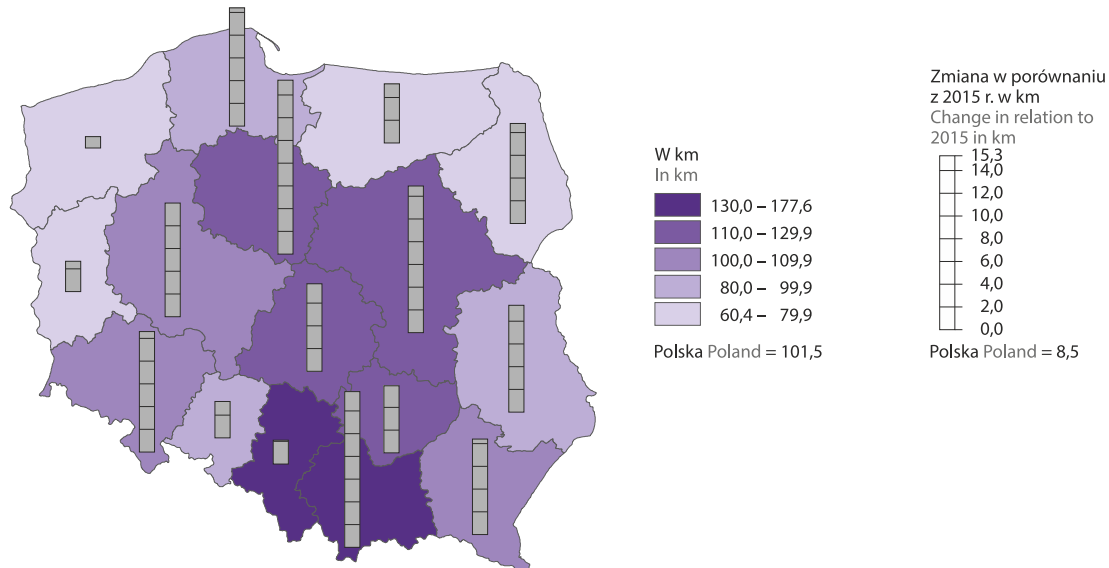
Wykres 5. Nakłady wewnętrzne na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)

Chart 5. Intramural expenditures on research and development per capita in 2022 (current prices)

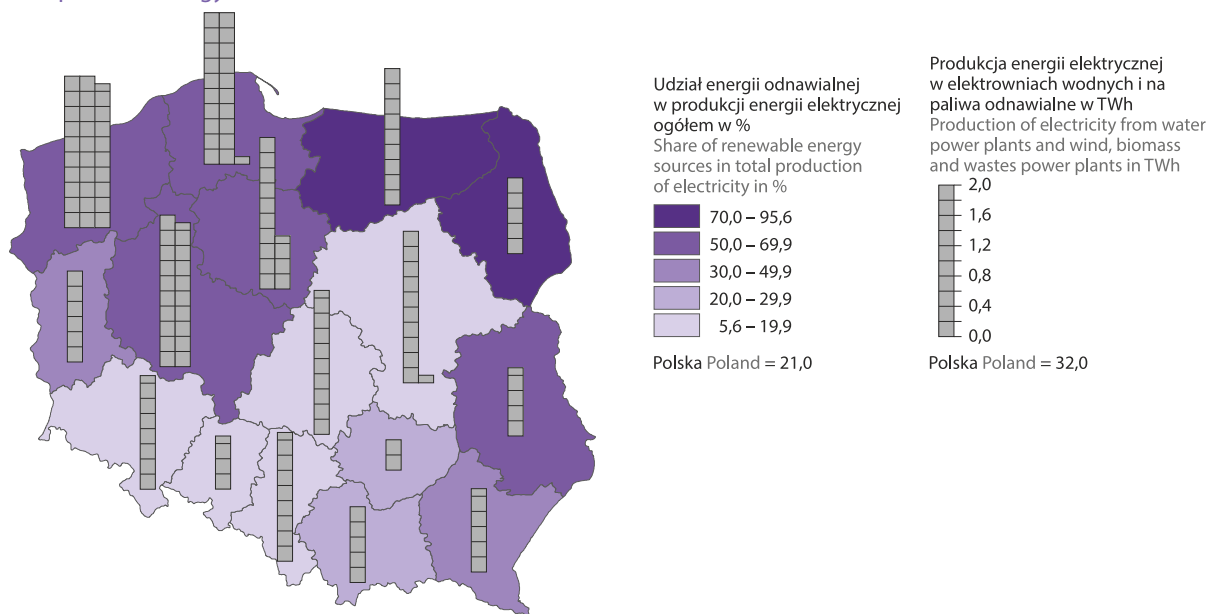
Mapa 10. Drogi publiczne o twardej nawierzchni na 100 km² powierzchni ogólnej w 2022 r.

Map 10. Hard surface public road per 100 km² of total area in 2022

Mapa 11. Energia ze źródeł odnawialnych w 2022 r.

Map 11. Energy from renewable sources in 2022

Rozdział 3

Chapter 3

Powierzchnia i podział terytorialny województwa

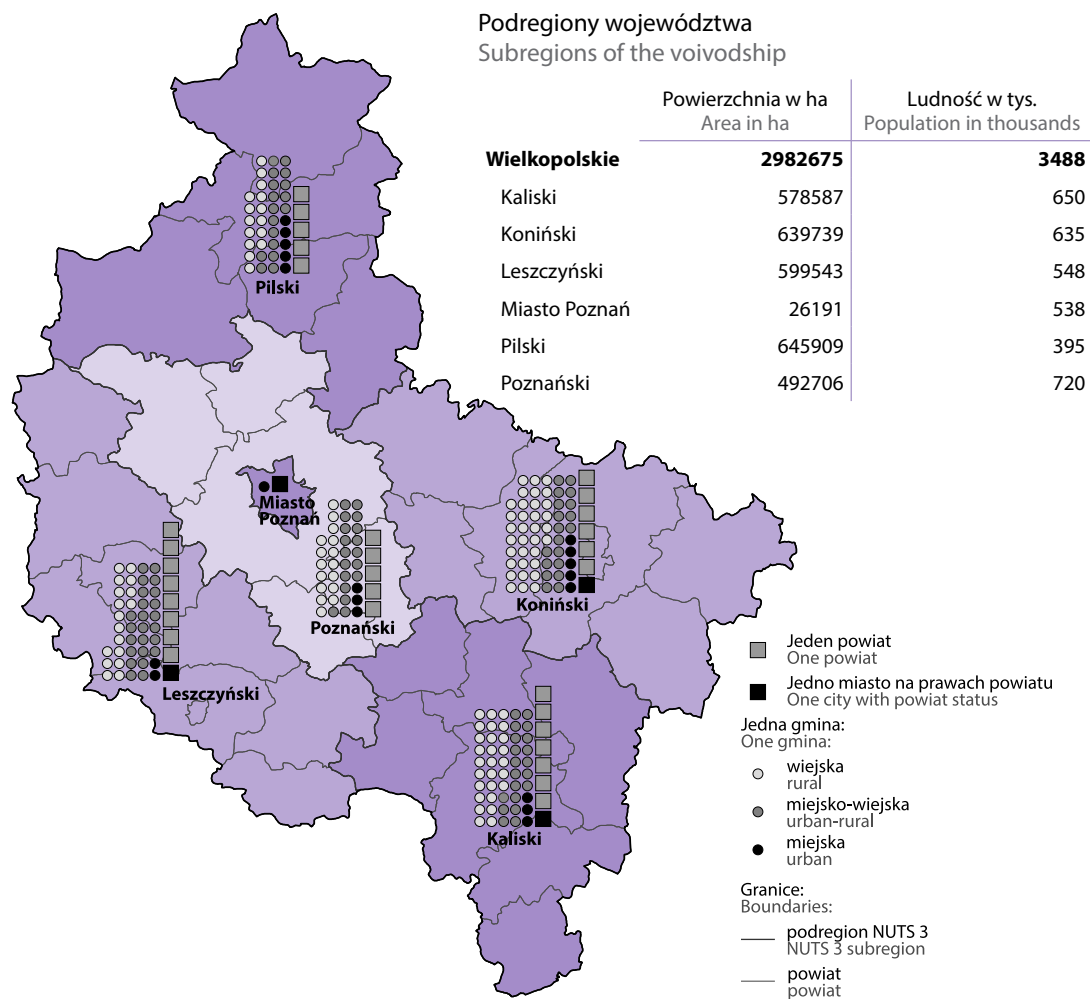
Area and territorial division of Voivodship

Mapa 12. Podział województwa wielkopolskiego według Klasyfikacji Jednostek Terytorialnych do Celów Statystycznych (NUTS) w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 12. Division of the Wielkopolskie Voivodship according to the Classification of Territorial Units for Statistics (NUTS) in 2023

As of 31 December

Mapa 13. Podział administracyjny województwa wielkopolskiego w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 13. Administrative division of the Wielkopolskie Voivodship in 2023
As of 31 December

Tabela 2. Powiaty województwa
Table 2. Powiats of the voivodship

Wyszczególnienie Specification	Powierzchnia w ha Area in ha	Ludność Population
Chodzieski	68507	45206
Czarnkowsko-trzcianecki	180777	83442
Gnieźnieński	125495	141303
Gostyński	81029	73516
Grodziski	64390	51560
Jarociński	58848	69749
Kaliski	116006	82215
Kępiński	60833	55924
Kolski	101069	81562
Koniński	157821	128837
Kościański	72240	77239
Krotoszyński	71353	74921
Leszczyński	80583	60017
Międzychodzki	73644	35593
Nowotomyski	101162	75178
Obornicki	71104	58812
Ostrowski	116007	158486
Ostrzeszowski	77281	54566
Piłski	126602	130525
Pleszewski	71321	61251
Poznański	189992	448663
Rawicki	55345	58601
Słupecki	83799	57264
Szamotulski	111928	91659
Średzki	62271	59954
Śremski	57411	61044
Turecki	92978	80990
Wągrowiecki	103967	69007
Wolsztyński	67964	56672
Wrzesiński	70347	78223
Złotowski	166056	67301
M. Kalisz	6938	93137
M. Konin	8230	67066
M. Leszno	3186	60051
M. Poznań	26191	538439

Według stanu w dniu 1 stycznia 2023 r. województwo wielkopolskie zajmowało powierzchnię 29827 km², co stanowi 9,5% powierzchni kraju. Na jego obszarze (według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r.) mieszkało 3488 tys. ludności, tj. 9,3% ogółu ludności Polski. Gęstość zaludnienia na 1 km² wynosiła 117 osób. W miastach mieszkało 53,0% ludności województwa.

Rozdział 4

Chapter 4

Środowisko

Environment

4.1 Powierzchnia ziemi

4.1 Ground surface

Prawie 65% gruntów w województwie wielkopolskim to użytki rolne, a ponad ¼ – grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione. Od 2015 r. notowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych, a wzrost gruntów zabudowanych i zurbanizowanych. W 2022 r. grunty wymagające rekultywacji w województwie wielkopolskim stanowiły 16,3% takich gruntów w Polsce. Rekultywacją i zagospodarowaniem objęto 11,9% gruntów zdegradowanych i zdewastowanych w województwie.

Województwo wielkopolskie położone jest w środkowo-zachodniej części Polski, pomiędzy 53°39' a 51°06' szerokości geograficznej północnej oraz 15°46' a 19°06' długości geograficznej wschodniej. Graniczy od północy z województwem zachodniopomorskim i pomorskim, od wschodu z kujawsko-pomorskim i łódzkim, od południa z opolskim i dolnośląskim oraz od zachodu z lubuskim. Powierzchnia województwa stanowi 9,5% powierzchni Polski.

W 2023 r. największą część wielkopolskiego obejmowały użytki rolne (64,4%) i grunty leśne wraz z zadrzewionymi i zakrzewionymi (26,6%). Grunty zabudowane i zurbanizowane zajmowały 6,0% powierzchni, natomiast obszary wykorzystywane w innych celach – 3,1%.

W odniesieniu do 2015 r. odnotowano zmniejszenie powierzchni użytków rolnych o 16042 ha, a zwiększenie powierzchni gruntów zabudowanych i zurbanizowanych o 20903 ha. Nie zaobserwowano istotnych zmian w użytkowaniu gruntów w porównaniu z 2022 r.

Grunty zdegradowane – grunty, których wartość użytkowa zmalała w wyniku pogorszenia się warunków przyrodniczych lub wskutek zmian środowiska oraz działalności przemysłowej, a także nieodpowiedniej działalności rolniczej.

Grunty zdewastowane – grunty, które w wyniku działalności człowieka lub innych czynników utraciły całkowicie wartości użytkowe.

Rekultywacja gruntów – nadanie lub przywrócenie gruntom zdegradowanym lub zdewastowanym wartości użytkowych lub przyrodniczych przez właściwe ukształtowanie rzeźby terenu, poprawienie właściwości fizycznych i chemicznych, uregulowanie stosunków wodnych, odtworzenie gleb, umocnienie skarp oraz odbudowanie lub zbudowanie niezbędnych dróg. Grunty zrehabilitowane podlegają zagospodarowaniu, czyli rolniczemu, leśnemu lub innemu rodzajowi użytkowania.

Tabela 3. Powierzchnia geodezyjna według kierunków wykorzystania

Stan w dniu 1 stycznia

Table 3. Geodetic area by land use

As of 1 January

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	
	w ha in ha				Polska=100 Poland=100
Powierzchnia ogólna Total area	2982650	2982650	2982676	2982676	9,5
w tym: of which:					
użytki rolne ^a agricultural land ^a	1935675	1925690	1922070	1919633	10,3
grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione forest land as well as woodland and shrubland	797138	791998	793050	793242	8,3
grunty pod wodami powierzchniowymi lands under surface waters	43555	44151	44636	44836	5,9
grunty zabudowane i zurbanizowane built-up and urbanized areas	156842	170695 ^b	175265	177745	9,7
nieużytki wasteland	35077	36063	36654	36562	7,9

^a Łącznie z gruntami zadrzewionymi i zakrzewionymi na użytkach rolnych, ujmowanymi do 2016 r. w pozycji „grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione”. ^b Łącznie z gruntami przeznaczonymi pod budowę dróg publicznych lub linii kolejowych.

^a Including woodland and shrubland on agricultural land, classified in the item "Forest land as well as woodland and shrubland" until 2016.

^b Including areas used for the construction of public roads or railways.

Źródło: dane Głównego Urzędu Geodezji i Kartografii.

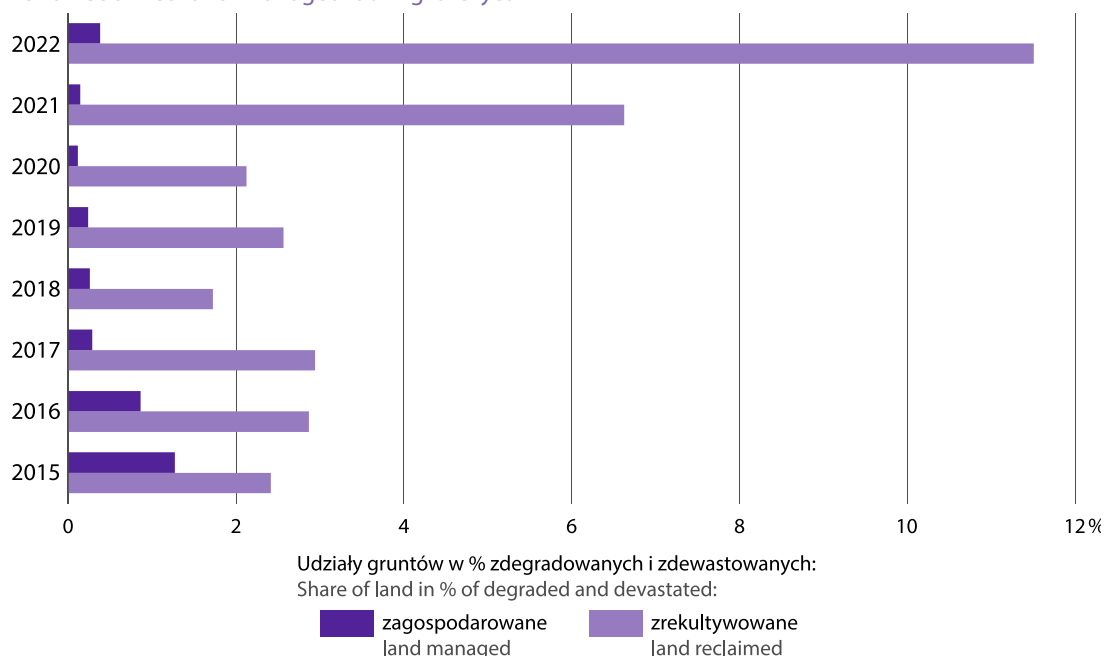
Source: data of the Head Office of Geodesy and Cartography.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim grunty wymagające rekultywacji zajmowały 10116 ha, tj. mniej niż 0,4% powierzchni województwa, i stanowiły 16,3% gruntów tej kategorii w kraju.

W porównaniu z poprzednim rokiem w wielkopolskim powierzchnia łączna gruntów zdegradowanych i zdewastowanych zmniejszyła się o 20 ha (0,2%), natomiast w odniesieniu do 2015 r. o 130 ha (1,3%). Prawie wszystkie grunty wymagające rekultywacji to grunty zdewastowane (94,4%) i udział ten był niższy o 0,2 p.proc. niż w 2021 r. i o 3,4 p.proc. niż w 2015 r.

W 2022 r. zrekultywowano 1165 ha gruntów, tj. o 73,4% więcej niż w 2021 r. i o 219,1% niż w 2015 r. Powierzchnia gruntów zagospodarowanych wyniosła 38 ha i była o 171,4% większa niż w roku ubiegłym, ale w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 70,8%. Stopień rekultywacji i zagospodarowania gruntów stanowił w 2022 r. odpowiednio 11,5% i 0,4% ogólnej powierzchni gruntów zdewastowanych i zdegradowanych. W 2022 r. stopień rekultywacji był większy o 11,5 p.proc. niż w 2015 r., natomiast stopień zagospodarowania mniejszy o 0,9 p.proc. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w województwie stanowiły w 2022 r. 29,2% powierzchni tej kategorii w kraju.

Wykres 6. Grunty zrekultywowane i zagospodarowane w ciągu roku
 Chart 6. Land reclaimed and managed during the year

4.2 Zużycie wody. Ścieki komunalne i przemysłowe

4.2 Water consumption. Municipal and industrial wastewater

W 2022 r. zużycie wody w województwie wielkopolskim stanowiło 13,5% zużycia w Polsce. Dominowało zużycie na cele przemysłu, prawie 7 razy wyższe niż zużycie przez gospodarstwa domowe. W latach 2015–2022 zmniejszyło się zużycie wody i emisja ścieków przez przemysł, natomiast odwrotna tendencja dotyczyła gospodarstw domowych.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim na potrzeby przemysłu zużyto 936,2 hm³ wody, a zużycie przez gospodarstwa domowe osiągnęło 139,0 hm³. Pobór wody przez przemysł w 2022 r. wyniósł 926,6 hm³, w tym wód powierzchniowych – 903,3 hm³, a wód podziemnych – 23,0 hm³.

Zużycie wody przez przemysł zmniejszyło się w porównaniu z 2021 r. o 2,7%, a z 2015 r. o 24,7%. Wykorzystanie wody przez gospodarstwa domowe wzrosło w odniesieniu do 2021 r. o 1,4%, natomiast w stosunku do 2015 r. o 8,5%.

W województwie wielkopolskim w 2022 r. zużycie wody stanowiło 13,5% zużycia w kraju, przy czym dla przemysłu wskaźnik ten wyniósł 14,5%, a dla gospodarstw domowych – 10,8%.

Mapa 14. Zużycie wody na potrzeby gospodarki narodowej i ludności w 2022 r.
 Map 14. Water consumption for the needs of the national economy and population in 2022

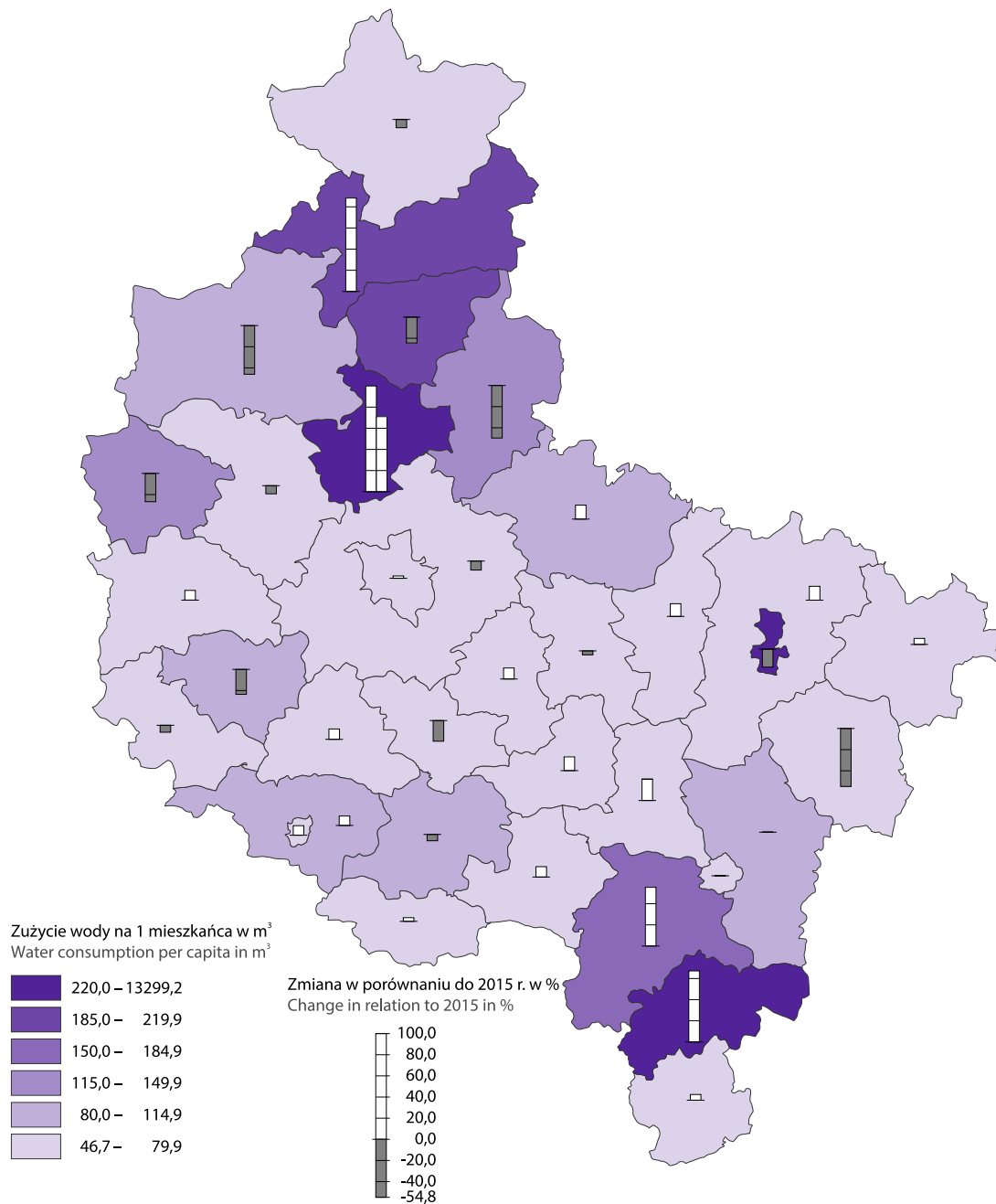

Tabela 4. Zużycie wody według potrzeb w ciągu roku

Table 4. Water consumption by needs during the year

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w hm ³ in hm ³				Polska=100 Poland=100
Ogółem ^a Total ^a	1505,7	1280,1	1235,1	1207,0	13,5
w tym of which					
przemysł industry	1243,2	1016,4	962,5	936,2	14,5
rybactwo ^b fishing ^b	95,5	84,1	93,0	88,6	10,6
gospodarstwa domowe households	128,2	139,2	137,2	139,0	10,8

a Do 2018 r. łącznie z nawodnieniami w rolnictwie i leśnictwie. *b* Napelnianie i uzupełnianie stawów rybnych.
a Until 2018, includes irrigation in agriculture and forestry. *b* Filling and completing fish ponds.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim odprowadzono 993971 dam³ ścieków przemysłowych oraz 124787 dam³ ścieków komunalnych.

W poprzednich latach systematycznie malała ilość odprowadzanych ścieków przemysłowych (o 25,1% od 2015 r.), przy ciągłym wzroście ilości ścieków komunalnych (o 13,5% od 2015 r.). W 2022 r. w wielkopolskim oczyszczono 99,8% wszystkich ścieków wymagających oczyszczenia wobec 93,6% w kraju. Wskaźnik ten dla województwa nie zmienił się znacząco od 2015 r.

Tabela 5. Ścieki komunalne i przemysłowe wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi

Table 5. Industrial and municipal wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Oczyszczalnie ścieków Wastewater treatment plants	436	414	414	409
Ścieki komunalne odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Municipal wastewater discharged during the year in dam ³	109982	122046	123752	124787
Ścieki przemysłowe odprowadzone w ciągu roku w dam ³ Industrial wastewater discharged during the year in dam ³	112682	71295	81144	81210
Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w % ludności ogółem ^a Population connected to wastewater treatment plants in % of total population ^a	71,9	73,3	73,9	74,8

a Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków – na podstawie szacunków, ludność ogółem – na podstawie bilansów.
a Population connected to wastewater treatment plants – estimated data, total population – based on balances

Jako **ścieki wymagające oczyszczenia** przyjęto ścieki odprowadzane siecią kanałów lub rowów otwartych bezpośrednio do wód lub do ziemi albo do sieci kanalizacyjnej z jednostek produkcyjnych (łącznie z zanieczyszczonymi wodami z odwadniania zakładów górniczych i chłodniczymi), z innych jednostek oraz z gospodarstw domowych.

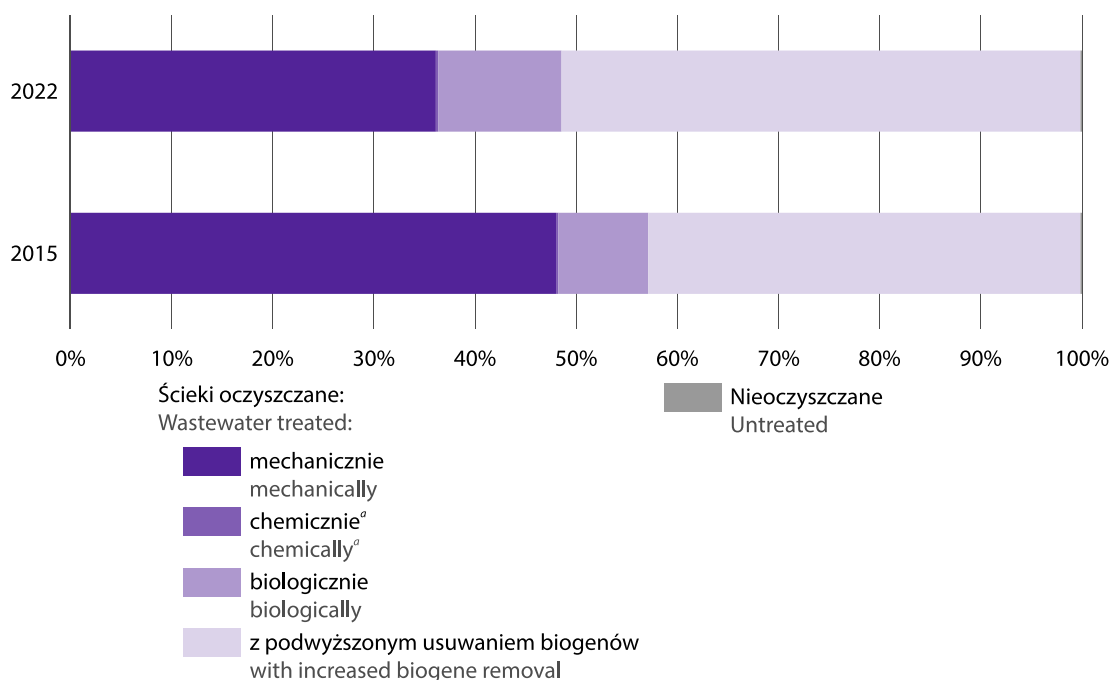
W województwie wielkopolskim w 2022 r. istniało łącznie 409 oczyszczalni ścieków, w tym 16 mechanicznych, 5 chemicznych, 298 biologicznych i 90 z podwyższonym usuwaniem biogenów. Ogólna liczba oczyszczalni zmniejszyła się o 6,2% od 2015 r., a największy spadek dotyczył oczyszczalni z podwyższonym usuwaniem biogenów.

Łączna przepustowość oczyszczalni w 2022 r. wyniosła 1232290 m³ na dobę, co stanowiło 8,9% przepustowości oczyszczalni w kraju. Nastąpił spadek przepustowości w odniesieniu do 2021 r. o 0,2%, a w stosunku do 2015 r. o 11,5% wynikający z redukcji przepustowości oczyszczalni przemysłowych o 28,0%. Oczyszczalnie komunalne nieznacznie zmniejszyły swoją przepustowość od 2021 r. o 0,1%, ale zwiększyły od 2015 r. o 2,3%.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim 74,8% ludności korzystało z oczyszczalni ścieków wobec 75,7% w kraju. Wartość wskaźnika wzrosła o 0,9 p.proc. w odniesieniu do 2021 r. i o 2,9 p.proc. do 2015 r.

Oczyszczalnia ścieków – zespół podstawowych obiektów technologicznych, służących bezpośrednio do oczyszczania ścieków oraz znajdujących się na wspólnym terenie obiektów pomocniczych niezbędnych dla dostawy energii elektrycznej, wody, stworzenia odpowiednich warunków do pracy i obsługi oczyszczalni. Wyróżnia się oczyszczalnie mechaniczne, chemiczne, biologiczne, z podwyższonym usuwaniem biogenów.

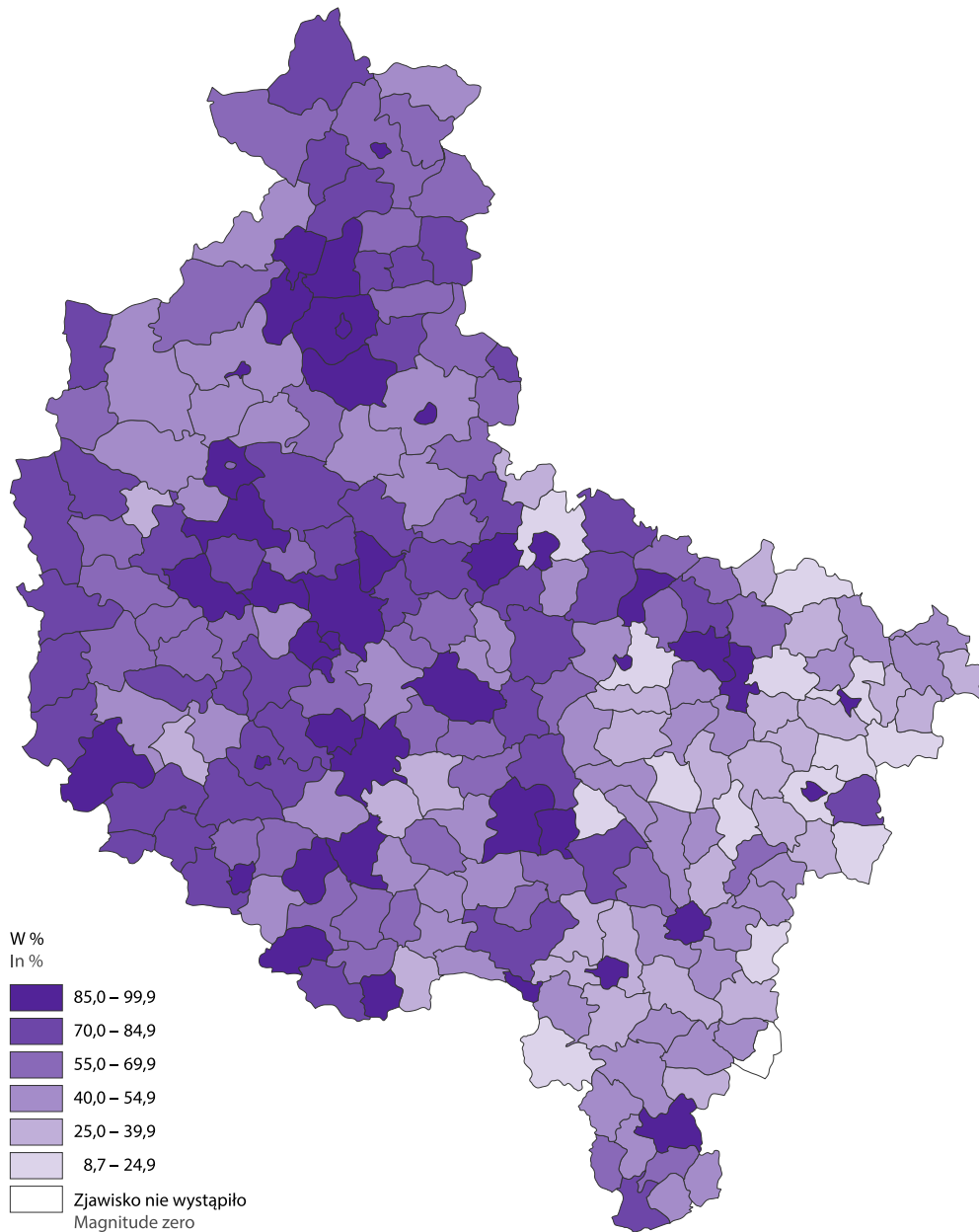
Wykres 7. Ścieki wymagające oczyszczenia odprowadzone do wód lub do ziemi
Chart 7. Wastewater requiring treatment discharged into waters or into the ground

^a Dane dotyczą tylko ścieków przemysłowych.
^a Data concern only industrial wastewater.

Większy odsetek osób korzystających z oczyszczalni zanotowano w gminach miejskich (ponad 99% w Gnieźnie, Turku, Koninie i Sulmierzycach; minimum w Obrzycku – 69,1%), mniejszy – w gminach wiejskich (poniżej 15% w Kramsku, Wierzbinku, Gnieźnie, Czerminie i Czajkowie; maksimum w Kotlinie – 99,9%). Wskaźnik osiągał przeciętnie mniejszą wartość w południowej i wschodniej części województwa niż w zachodniej, północnej i centralnej.

Mapa 15. Ludność korzystająca z oczyszczalni ścieków w 2022 r.
Map 15. Population connected to wastewater treatment plants in 2022

4.3 Zanieczyszczenie i ochrona powietrza

4.3 Pollution and protection of air

Województwo wielkopolskie w 2022 r. odpowiadało za 3,9% zanieczyszczeń gazowych i 6,7% zanieczyszczeń pyłowych w kraju. W emisji gazów 99,7% udziału miał dwutlenek węgla, a emisję pyłów w prawie 50% powodowało spalanie paliw. Od 2015 r. zmniejszały się wielkości zanieczyszczeń powietrza emitowanych w województwie.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim wyemitowane zostało 8043,1 tys. ton zanieczyszczeń gazowych i 1,4 tys. ton zanieczyszczeń pyłowych, co stanowiło odpowiednio 3,9% i 6,7% ich emisji w kraju. Wśród gazów dominował dwutlenek węgla, którego do atmosfery przedostało się 8017,4 tys. ton, tj. 99,7% zanieczyszczeń. Wyemitowanych zostało także 7,3 tys. ton tlenków azotu, 5,8 tys. ton metanu, 6,4 tys. ton dwutlenku siarki oraz 3,8 tys. ton tlenku węgla. Źródłem emisji pyłów było w 49,6% spalanie paliw.

W latach 2015–2022 notowano ciągle zmniejszenie emisji zanieczyszczeń zarówno gazowych (o 50,7% od 2015 r. i 15,0% od 2021 r.) jak i pyłowych (odpowiednio o 72,3% i 6,9%).

Tabela 6. Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza
Table 6. Emission of air pollutants from plants of significant nuisance to air quality

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	tys. ton/rok thousand of tonnes/year				Polska=100 Poland=100
Emisja zanieczyszczeń gazowych Emission of gaseous pollutants					
Ogółem Total	16306,0	9665,4	9466,7	8043,1	3,9
w tym: of which:					
dwutlenek siarki sulphur dioxide	28,2	8,3	7,2	6,4	3,9
metan methane	14,5	5,4	7,4	5,8	1,3
tlenki azotu nitrogen oxides	23,0	10,2	9,0	7,3	4,4
tlenek węgla carbon monoxide	8,2	5,6	4,4	3,8	1,5
dwutlenek węgla carbon dioxide	16229,5	9631,6	9436,1	8017,4	4,0
Emisja zanieczyszczeń pyłowych Emission of particulate pollutants					
Ogółem Total	4,9	1,7	1,5	1,4	6,7
w tym: of which:					
ze spalania paliw from fuel combustion	4,1	1,1	0,8	0,7	6,2
nieorganizowana non-organised	0,0	0,0	0,0	0,0	0,9

Wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych – ilość zanieczyszczeń pyłowych odprowadzonych do atmosfery w ciągu roku, obejmuje poszczególne rodzaje tych zanieczyszczeń, tj.: pyły ze spalania paliw, cementowo-wapiennicze i materiałów ogniotrwałych, krzemowe, nawozów sztucznych, węglowo-grafitowe, sadzę i inne emitowane w danym zakładzie zanieczyszczenia pyłowe.

Wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych – ilość zanieczyszczeń gazowych odprowadzonych przez jednostkę sprawozdawczą do atmosfery w ciągu roku, obejmuje następujące rodzaje zanieczyszczeń: dwutlenek siarki, tlenki azotu, tlenek węgla, dwutlenek węgla, węglowodory i inne emitowane przez dany zakład zanieczyszczenia gazowe.

Urządzenia do redukcji zanieczyszczeń w województwie wielkopolskim w 2022 r. zatrzymały lub zneutralizowały 64,0% zanieczyszczeń gazowych (bez dwutlenku węgla) i 99,7% pyłowych, wobec odpowiednio 75,5% i 99,9% w kraju. W porównaniu z 2015 r. redukcja zanieczyszczeń gazowych wzrosła o 0,6 p.proc., natomiast pyłowych kształtowała się na tym samym poziomie.

4.4 Ochrona przyrody. Lasy

4.4 Nature protection. Forests

W 2022 r. w województwie wielkopolskim ochroną objętych było 883,6 tys. ha, z czego 77,7% to obszary chronionego krajobrazu, a 20,2% – parki krajobrazowe. Powierzchnia parków narodowych, wynosząca prawie 8 tys. ha, stanowiła 2,5% obszaru parków narodowych w kraju. Od 2015 r. powierzchnia chroniona w województwie spadła o 6,4%. Odnotowano wzrost populacji żubrów (o 19) oraz wilków (o 627).

W 2022 r. na terenie województwa wielkopolskiego ulokowany był Wielkopolski Park Narodowy, część Drawieńskiego Parku Narodowego, 13 parków krajobrazowych, 99 rezerwatów przyrody oraz 3811 pomników przyrody. Łącznie objęto ochroną prawną 883,6 tys. ha, tj. 29,6% powierzchni województwa (w kraju – 32,3%). Na 1 mieszkańca przypadało 2529 m² powierzchni chronionej.

W wielkopolskim obszarze chronionego krajobrazu zajmowały 686,4 tys. ha, tj. 77,7% obszarów prawnie chronionych, a parki krajobrazowe 178,5 tys. ha, tj. 20,2%. Parki narodowe, rezerваты przyrody i pozostałe obejmowały 18,7 tys. ha (2,1% terenów chronionych).

W latach 2015–2022 powierzchnia podlegająca ochronie w wielkopolskim zmniejszyła się o 6,4%. Obszary objęte ochroną w województwie wyniosły 8,7% takich terenów w Polsce. Najwięcej w powierzchni krajowych stanowiły udziały obszarów chronionego krajobrazu i parków krajobrazowych (odpowiednio 9,9% i 7,1%). Najmniejsze – rezerваты przyrody (2,7%), parki narodowe (2,5%) i zespoły przyrodniczo-krajobrazowe (2,3%).

Województwo wielkopolskie, położone na Niżu Polskim, charakteryzuje krajobraz młodoglacjalny, stąd obszary chronione w województwie obejmują przede wszystkim wzniesienia moren czołowych, płaskie bądź faliste moreny denne, rynny polodowcowe, równiny sandrowe, a także liczne jeziora. Objęte ochroną są także fragmenty dolin rzek: Warty, Baryczy, Lutyni, Obry, kompleksy leśne (Puszcza Notecka, Puszcza Zielonka i in.), jak również krajobraz rolniczy o tradycyjnym charakterze (Park Krajobrazowy im. gen. D. Chłapowskiego). Krajobraz kulturowy, z relikdami z czasów początków państwa polskiego, chroniony jest m.in. nad jeziorem Lednica.

Park narodowy – obszar wyróżniający się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, społecznymi, kulturowymi i edukacyjnymi, o powierzchni nie mniejszej niż 1000 ha, na którym ochronie podlega cała przyroda oraz walory krajobrazowe.

Rezerваты przyrody – obszary zachowane w stanie naturalnym lub mało zmienionym, ekosystemy, ostoje i siedliska przyrodnicze, a także siedliska roślin, siedliska zwierząt i siedliska grzybów oraz twory i składniki przyrody nieożywionej, wyróżniające się szczególnymi wartościami przyrodniczymi, naukowymi, kulturowymi lub walorami krajobrazowymi.

Park krajobrazowy – obszar chroniony ze względu na wartości przyrodnicze, historyczne i kulturowe oraz walory krajobrazowe w celu zachowania i popularyzacji tych wartości w warunkach zrównoważonego rozwoju.

Obszar chronionego krajobrazu – tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.

Obszary Natura 2000 – obszar utworzony w celu ochrony populacji dziko występujących ptaków lub siedlisk przyrodniczych lub gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty.

Zespoły przyrodniczo-krajobrazowe – fragmenty krajobrazu naturalnego i kulturowego zasługujące na ochronę ze względu na walory widokowe lub estetyczne.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim zaobserwowano 20 żubrów (wzrost o 19 w porównaniu z 2015 r.), 9655 bobrów europejskich (spadek o 832) oraz 716 wilków (wzrost o 627).

Rozmieszczenie obszarów chronionych w wielkopolskim jest nierównomierne. We wschodniej i północnej części województwa terenów objętych ochroną jest wyraźnie mniej niż w części środkowej i w dolinie Warty.

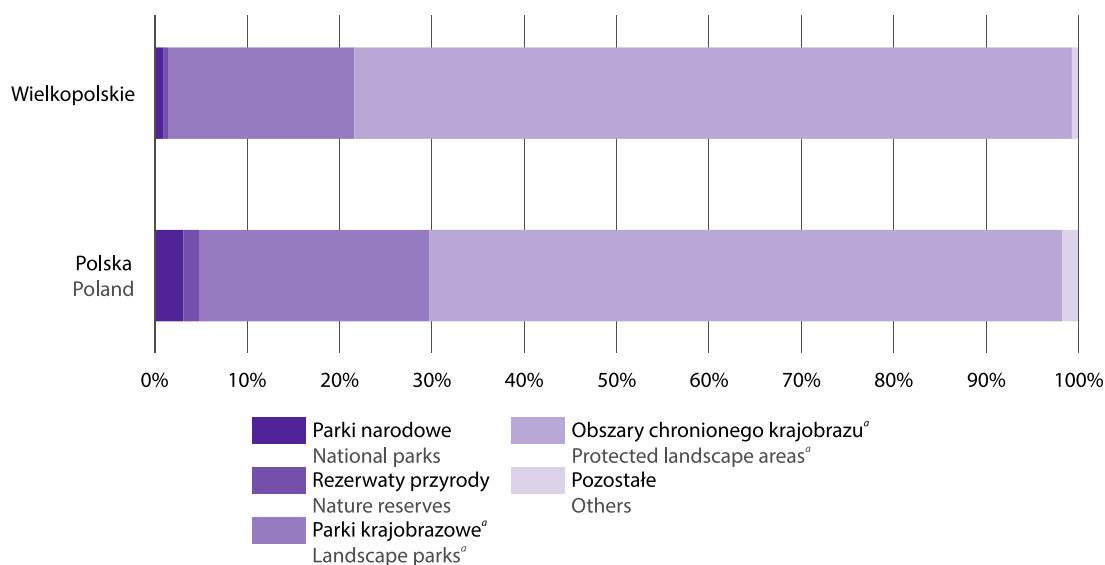
W 2022 r. w wielkopolskim tereny zieleni, obejmującej również cmentarze i lasy gminne, zajmowały 15861,8 ha, tj. 0,53% powierzchni województwa.

Wykres 8. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 8. Area of special nature value under legal protection in 2022

As of 31 December

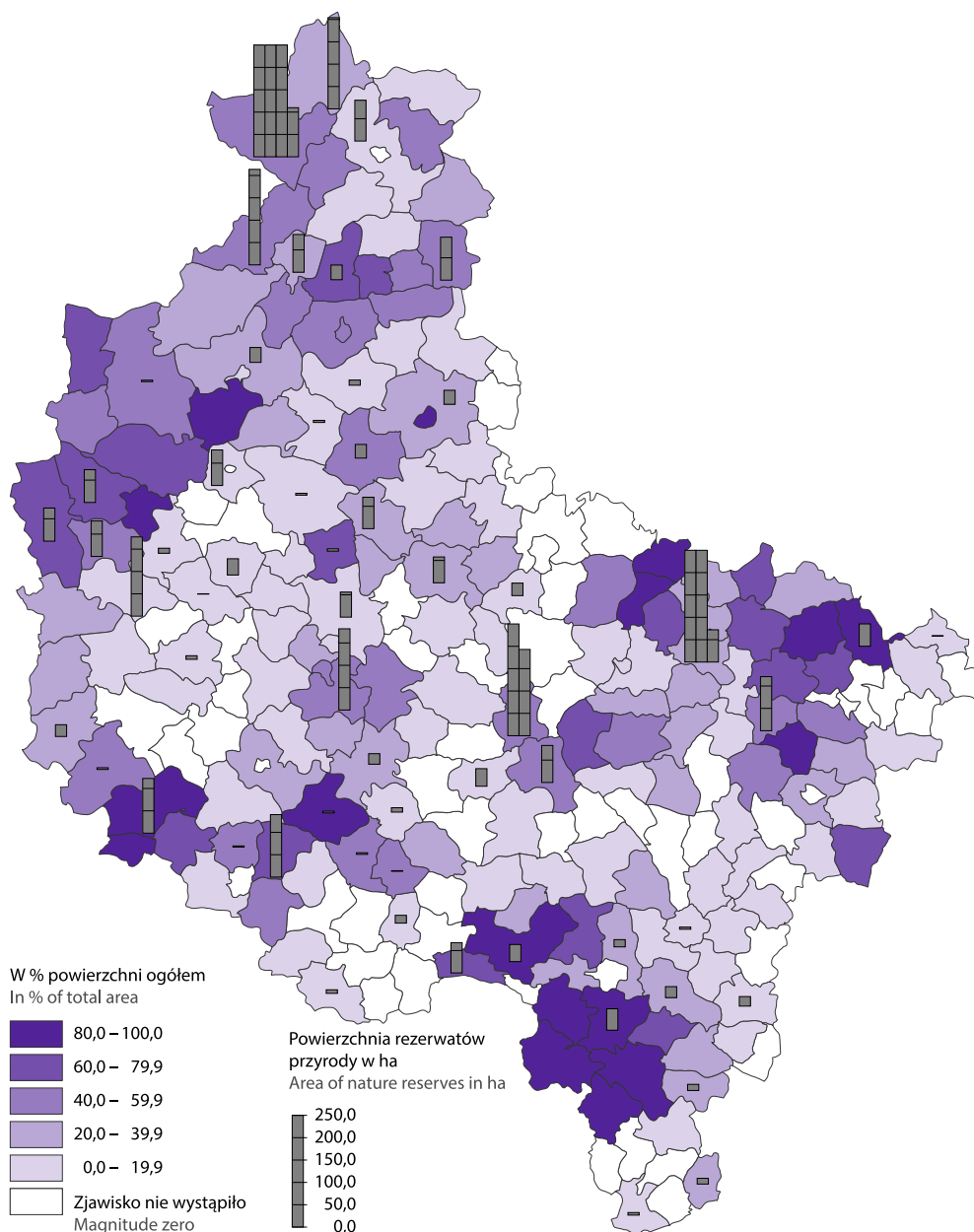

^a Bez rezerwatów i pozostałych form ochrony przyrody (stanowisk dokumentacyjnych, użytków ekologicznych, zespołów przyrodniczo-krajobrazowych) położonych na terenie parków krajobrazowych i obszarów chronionego krajobrazu.

^a Excluding nature reserves and other forms of nature protection (documentation sites, ecological areas, landscape-nature complexes) situated in the area of landscape parks and protected landscape areas.

Mapa 16. Powierzchnia o szczególnych walorach przyrodniczych prawnie chroniona w 2022 r.
Stan w dniu 31 grudnia

Map 16. Area of special nature value under legal protection in 2022
As of 31 December

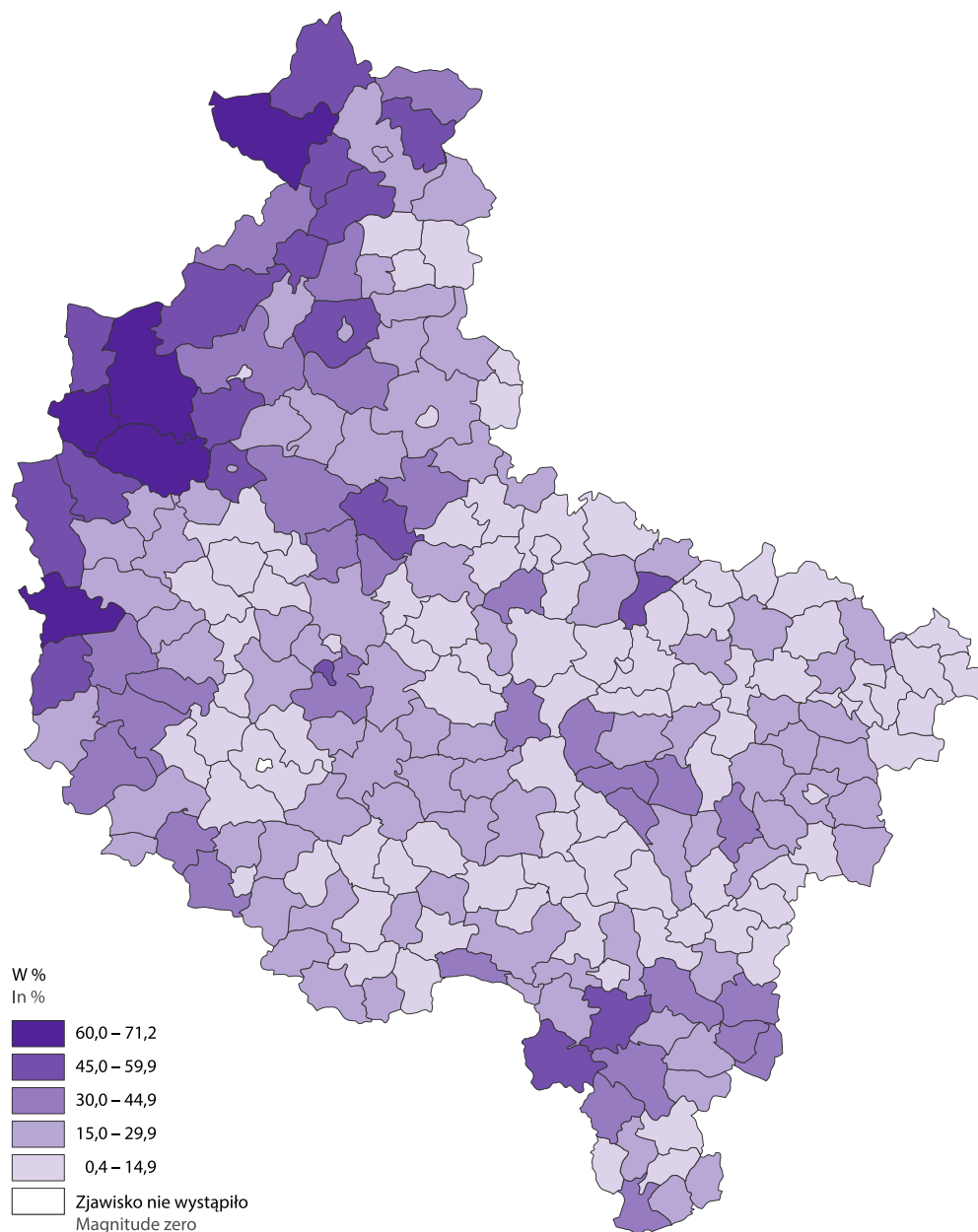

W 2022 r. w województwie wielkopolskim grunty leśne zajmowały 788881,7 ha, w tym lasy – 769390,7 ha. W porównaniu z 2015 r. powierzchnia obu kategorii pozostała na podobnym poziomie.

Wskaźnik lesistości w wielkopolskim w 2022 r. wyniósł 25,8% i był niższy niż w kraju o 3,9 p.proc. Udział gruntów leśnych w powierzchni województwa osiągnął 26,4% i także był mniejszy niż w Polsce o 3,9 p.proc.

Lesistość – stosunek procentowy powierzchni lasów do ogólnej powierzchni danego obszaru (kraju, województwa, powiatu, gminy).

Mapa 17. Lesistość w 2022 r.
Map 17. Forest cover in 2022

4.5 Odpady przemysłowe i komunalne

4.5 Industrial and municipal waste

W 2022 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2850,6 tys. ton odpadów przemysłowych a ich masa spadała od 2015 r. o ponad połowę. Natomiast wzrastała wielkość zebranych odpadów komunalnych, osiągając 1331,1 tys. ton. Zwiększał się również udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w relacji do odpadów ogółem. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się liczba i powierzchnia składowisk komunalnych, oraz liczba dzikich wysypisk, przy niemal takiej samej ich powierzchni.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim wytworzono 2850,6 tys. ton odpadów przemysłowych (2,5% wytworzonych w kraju), a składowano 62766,4 tys. ton (3,4% składowanych w kraju). Największą część odpadów, tj. 84,1%, przekazano innym odbiorcom. We własnym zakresie odzyskowi poddano 8,3% odpadów, unieszkodliwieniu – 5,8%, a czasowo magazynowano – 1,8%. W 2022 r. w wielkopolskim wytworzono o 11,5% mniej odpadów niż w roku poprzednim i o 50,5% mniej niż w 2015 r.

Tabela 7. Odpady przemysłowe

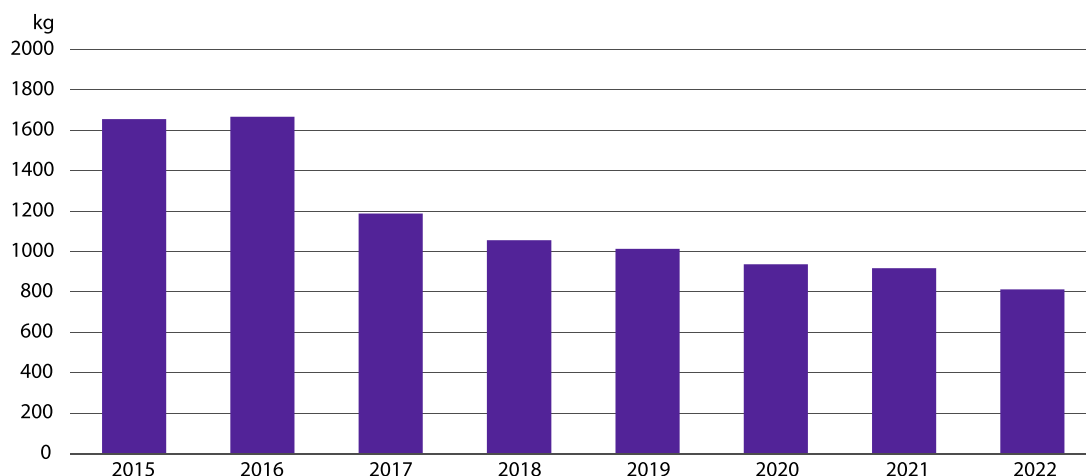
Table 7. Industrial waste

Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022	
	tys. ton thousands of tonnes	Polska=100 Poland=100	tys. ton thousands of tonnes		Polska=100 Poland=100	
Odpady wytworzone (w ciągu roku) – ogółem Waste generated (during the year) – total w tym: of which:	5758,0	4,4	3299,1	3222,8	2850,6	2,5
unieszkodliwione we własnym zakresie conditioned by waste producers on site	1793,8	6,8	356,1	398,7	166,5	0,7
przekazane innym odbiorcom transferred to other recipients	3460,5	4,7	2231,9	1999,5	2396,1	3,6
magazynowane czasowo temporarily stored	135,6	7,4	36,9	27,9	52,1	3,3
Odpady dotychczas składowane (nagromadzone) ^a ; (stan w końcu roku) – ogółem Waste landfilled (accumulated) ^a ; (as of the end of the year) – total	59145,2	3,5	62488,1	62144,3	62766,4	3,4

^a Na składowiskach (w tym hałdach i stawach osadowych) własnych.

^a On own landfills (including heaps and settling ponds).

Wykres 9. Odpady przemysłowe wytworzone w ciągu roku na 1 mieszkańca
Chart 9. Industrial waste generated during the year per capita

Odpady komunalne – odpady powstające w gospodarstwach domowych, z wyłączeniem pojazdów wycofanych z eksploatacji, a także odpady niezawierające odpadów niebezpiecznych pochodzące od innych wytwórców odpadów, które ze względu na swój charakter lub skład są podobne do odpadów powstających w gospodarstwach domowych.

Tabela 8. Odpady komunalne zebrane selektywnie w ciągu roku
Table 8. Municipal waste collected separately during the year

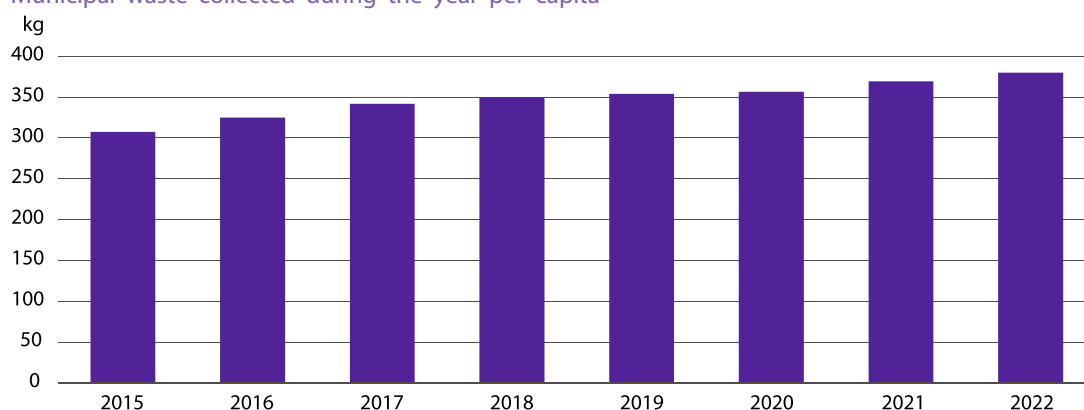
Wyszczególnienie Specification	2015		2020	2021	2022			
	Ogółem Total	w tym z gospodarstw domowych of which from households	Ogółem Total			w tym z gospodarstw domowych of which from households		
			w tonach in tonnes			Polska=100 Poland=100	w tonach in tonnes	Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	197330,4	169652,8	437920,7	504805,4	530001,0	9,9	493486,4	9,9
w tym: of which:								
papier i tektura paper and cardboard	29476,2	21330,0	43973,3	53768,7	52764,7	9,5	44787,0	9,4
szkło glass	50695,8	41912,5	71137,1	82669,3	96831,1	12,1	87247,1	11,6
tworzywa sztuczne plastics	37022,8	32932,0	60519,3	71731,8	75468,3	14,0	69427,0	14,1
metale metals	430,5	351,8	146,4	138,1	206,5	4,2	120,2	2,8
tekstylnia textiles	46,5	43,8	204,9	301,5	372,6	7,7	370,8	7,7
zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne waste electrical and electronic equipment	2022,0	1953,2	4876,1	4730,8	3935,9	10,7	3916,4	11,0

W wielkopolskim w 2022 r. zebrano łącznie 1331,1 tys. ton odpadów komunalnych (9,9% wartości krajowej), w tym 530,0 tys. ton selektywnie (również 9,9% zebranych w kraju). W 2022 r. wzrosła zarówno ilość odpadów komunalnych ogółem (o 2,7% do 2021 r. i o 24,4% do 2015 r.), jak i zebranych selektywnie (odpowiednio o 5,0% i 168,6%). Wśród zebranych 18,3% stanowiło szkło, 14,2% tworzywa sztuczne, a 10,0% papier i tektura. Udział odpadów zbieranych selektywnie w relacji do ogółu odpadów wyniósł w 2022 r. 39,8%, wobec 38,9% w roku poprzednim i 18,4% w 2015 r.

W 2022 r. wśród odpadów zebranych selektywnie największy udział szkła zanotowano w podregionach: miasto Poznań (28,2%, wzrost o 9,8 p.proc. w odniesieniu do 2021 r.), leszczyńskim (18,6%, wzrost o 0,4 p.proc.) i piliskim (17,9%, wzrost o 1,5 p.proc.), a najmniejszy w poznańskim (13,0%, spadek o 0,17 p.proc.). Tworzywa sztuczne stanowiły w podregionie pilskim 23,2% odpadów zebranych selektywnie (wzrost o 0,2 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego), a w kaliskim 9,2% (wzrost o 0,2 p.proc.). Największy udział papieru i tektury odnotowano w Poznaniu (15,3%, spadek o 1,7 p.proc.), zaś najmniejszy w podregionie kaliskim (5,9%, spadek o 0,1 p.proc.).

Wykres 10. Odpady komunalne zebrane w ciągu roku na 1 mieszkańca

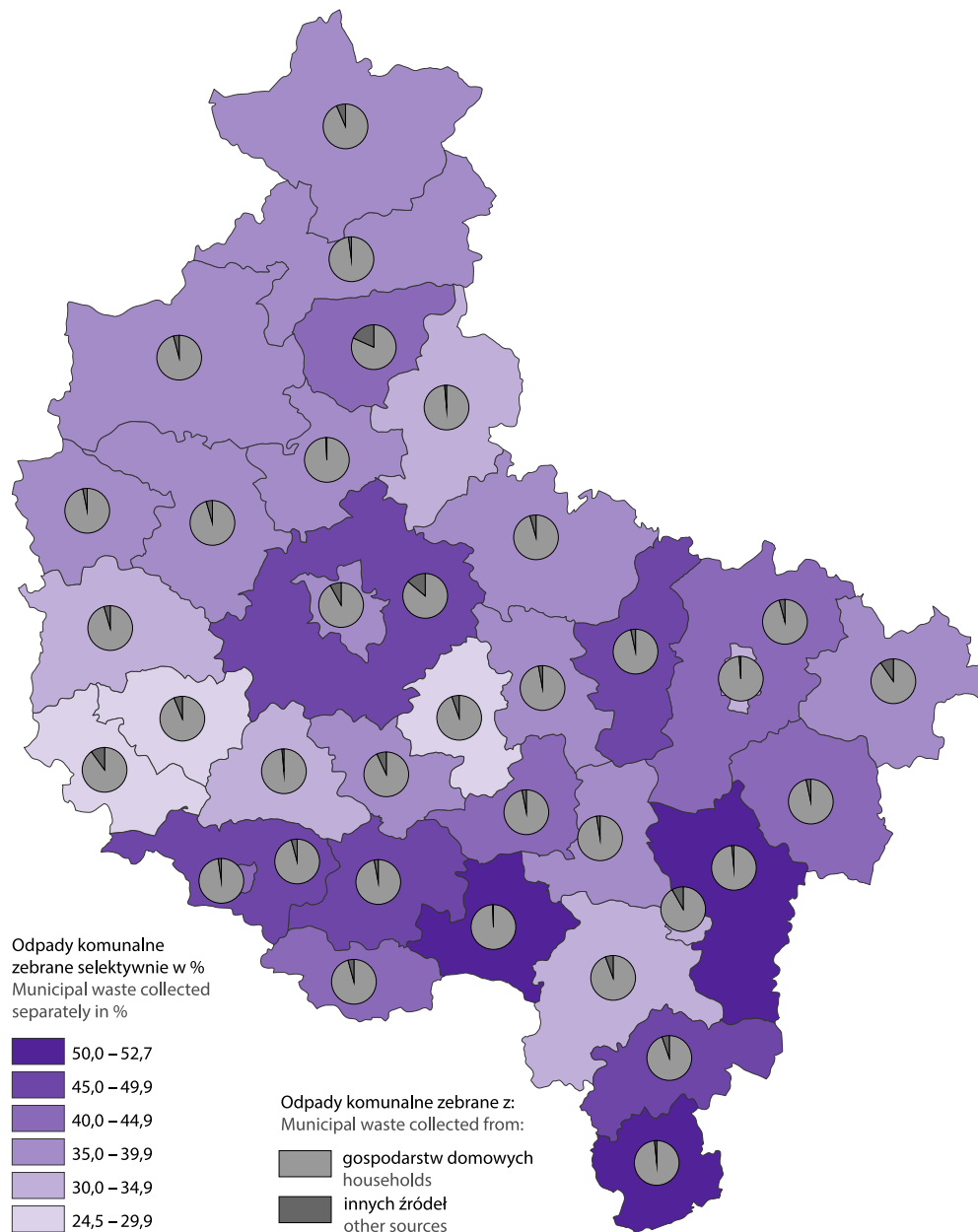
Chart 10. Municipal waste collected during the year per capita

W 2022 r. funkcjonowało 26 składowisk komunalnych o łącznej powierzchni 160,7 ha wobec 259 zajmujących 1624,2 ha w Polsce. Liczba i powierzchnia składowisk zmniejszyły się w odniesieniu do 2021 r. odpowiednio o 2 oraz 17,7 ha, a w stosunku do 2015 r. o 10 oraz 46,6 ha.

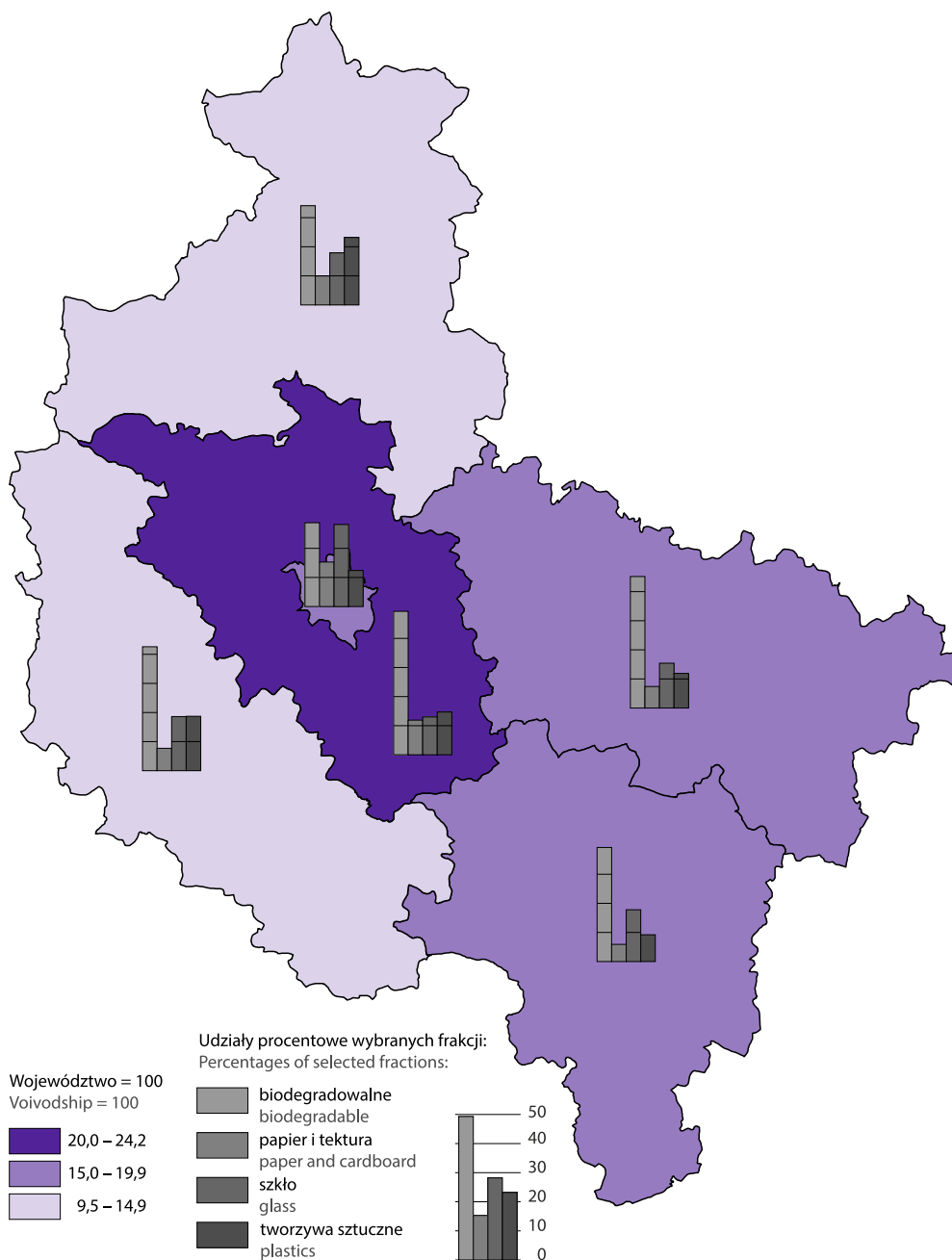
W końcu 2022 r. istniały 43 dzikie wysypiska zajmujące 28833 m², tj. 97 m² przypadało na 100 km² powierzchni województwa (675 m² na 100 km² w kraju). Liczba i powierzchnia dzikich wysypisk spadła w porównaniu z 2015 r. – odpowiednio o 56 i 0,2%. W stosunku do 2021 r. liczba dzikich wysypisk zmniejszyła się o 12, natomiast ich powierzchnia wzrosła o 7,1%.

Mapa 18. Odpady komunalne zebrane w 2022 r.
 Map 18. Municipal waste collected in 2022

Mapa 19. Udział odpadów zebranych selektywnie w podregionie do ogółu tych odpadów w województwie w 2022 r.

Map 19. Share of waste collected selectively in the subregion to the total of this waste in the voivodship in 2022

4.6 Ekonomiczne aspekty ochrony środowiska

4.6 Economic aspects of environmental protection

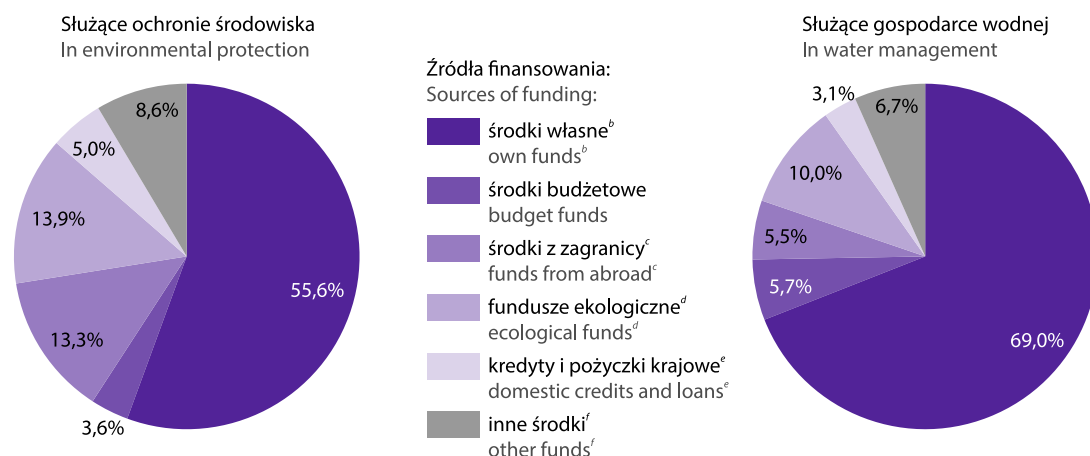
W latach 2015–2022 w województwie wielkopolskim nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej wyniosły łącznie 8851,4 mln zł, przy czym nakłady w poszczególnych latach wykazywały znaczną zmienność. Głównym źródłem finansowania inwestycji były środki własne, wspomagane środkami z funduszy ekologicznych oraz z zagranicy. Nakłady w przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2022 r. wyniosły 528,55 zł, tj. o 55,20 zł więcej niż w kraju.

Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w województwie wielkopolskim wyniosły w 2022 r. 1513813,3 tys. zł, a na gospodarkę wodną 334190,0 tys. zł, tj. odpowiednio 10,9% i 8,4% nakładów w kraju. Nakłady na ochronę środowiska były wyższe w porównaniu z 2021 r. o 32,6%, ale niższe w odniesieniu do 2015 r. o 25,1%. Nakłady na gospodarkę wodną wzrosły w stosunku do poprzedniego roku o 55,3%, a o 139,6% w porównaniu z 2015 r.

W 2022 r. fundusze inwestowane zarówno w ochronę środowiska jak i gospodarkę wodną pochodziły w największej części ze środków własnych jednostek (odpowiednio 73,8% i 66,3%), ale także z funduszy ekologicznych (13,4% i 13,9%), środków budżetowych (5,8% i 7,6%), kredytów i pożyczek krajowych (2,7% i 1,1%) oraz zagranicy (1,9% i 3,2%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca nakłady na ochronę środowiska i gospodarkę wodną wyniosły w 2022 r. 528,55 zł, tj. więcej niż w kraju (473,35 zł), a także więcej niż przeciętne nakłady na 1 mieszkańca w województwie w latach 2015–2022 (366,66 zł).

Wykres 11. Nakłady^a na środki trwałe według źródeł finansowania w latach 2015–2022
Chart 11. Outlays^a on fixed assets by source of financing in 2015–2022

a Według lokalizacji inwestycji. *b* łącznie ze środkami z budżetu gmin będących inwestorami. *c* Środki bezzwrotne i zwrotne uzyskane w ramach międzynarodowych programów funduszy pomocowych (w tym Fundusz Spójności), funduszy strukturalnych, pomocy bilateralnej, ekokonwersji. *d* Pożyczki, kredyty i dotacje. *e* W tym bankowe. *f* W tym nakłady niefinansowane.

a By site location of investment. *b* Including funds from budgets of gminas which are investors. *c* Non-refundable and refundable funds received from international programmes of aid funds (including the Cohesion Fund), structural funds, bilateral assistance, ecological conversion. *d* Loans, credits and grants. *e* Of which bank credits and loans. *f* Of which non-financed outlays.

Tabela 9. Nakłady^a na środki trwałe służące ochronie środowiska i gospodarce wodnej w latach 2015-2022 (ceny bieżące)

Table 9. Outlays^a on fixed assets for environmental protection and water management in 2015-2022 (current prices)

Wyszczególnienie Specification	W tys. zł In thousand PLN	Polska=100 Poland=100	Na 1 mieszkańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
Ochrona środowiska – ogółem Environmental protection – total	8851393,7	9,94	316,93
w tym: of which:			
ochrona powietrza atmosferycznego i klimatu protection of air and climate	2601139,7	9,06	92,99
gospodarka ściekowa i ochrona wód wastewater management and protection of waters	4377699,3	10,71	156,71
gospodarka odpadami waste management	1386103,9	14,93	49,82
pozostała działalność związana z ochroną środowiska other activity connected with environment protection	318094,0	4,62	11,37
Gospodarka wodna – ogółem Water management – total	1389969,4	6,13	49,73
w tym: of which:			
ujęcia i doprowadzenia wody water intakes and systems	885455,1	8,70	31,67
budowa i modernizacja stacji uzdatniania wody construction and modernisation of water treatment plants	380368,3	11,17	13,62
zbiorniki i stopnie wodne water reservoirs and falls	52375,7	1,07	1,87

^a Według lokalizacji inwestycji. ^b Średnia wartość z danego okresu.
^a By site location of investment. ^b Average value from a given period.

Rozdział 5

Chapter 5

Społeczeństwo

Society

5.1 Kapitał ludzki

5.1 Human capital

Demografia

Demography

W województwie wielkopolskim w 2023 r. zanotowano spadek liczby ludności. W większości powiatów województwa odnotowano ujemny przyrost naturalny. Saldo migracji, zarówno wewnętrznych jak i zagranicznych, ludności na pobyt stały było dodatnie. W województwie wielkopolskim, podobnie jak w całej Polsce, postępuje proces starzenia się ludności.

Dane dotyczące ludności — jeśli nie zaznaczono inaczej — podaje się według krajowej definicji zamieszkania i dotyczą liczby stałych mieszkańców gminy skorygowanej o saldo osób zameldowanych na pobyt czasowy ponad 3 miesiące; do ludności gminy nie są zaliczani imigranci przebywający w Polsce czasowo, natomiast zaliczani są stali mieszkańcy Polski przebywający czasowo za granicą (bez względu na okres ich czasowego przebywania/nieobecności).

Szacunki stanu i struktury ludności dla lat międzypisowych sporządza się metodą bilansową, w oparciu o wyniki ostatniego spisu powszechnego przy uwzględnieniu zmian w kolejnych okresach spowodowanych ruchem naturalnym (urodzenia, zgony), migracjami ludności (migracje wewnętrzne i zagraniczne na pobyt stały oraz wewnętrzne na pobyt czasowy), a także przesunięciami ludności z tytułu zmian administracyjnych mających swoje odzwierciedlenie w Rozporządzeniu Rady Ministrów w sprawie ustalenia granic niektórych gmin i miast oraz nadania niektórym miejscowościom statusu miasta.

Dane o migracjach wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały pochodzą z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych i Administracji (obejmują wyłącznie migracje zarejestrowane). Dane o zarejestrowanych małżeństwach, urodzeniach i zgonach pochodzą ze sprawozdawczości urzędów stanu cywilnego.

Dane o ludności oraz współczynniki demograficzne, a także przeliczenia na 1 mieszkańca (1000 ludności itp.) opracowano – jeśli nie zaznaczono inaczej – przyjmując jako bazę wyjściową:

- dla lat 2015–2019 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2011,
- dla lat 2020–2023 – wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Według stanu w dniu 31 grudnia 2023 r. ludność województwa wielkopolskiego liczyła 3488 tys. osób, tj. o 5,6 tys. osób mniej niż przed rokiem, ale o 12,7 tys. osób więcej niż w 2015 r. Średnia gęstość zaludnienia (liczba osób przypadająca na 1 km²) w końcu 2023 r. w województwie wyniosła 117 (w Polsce – 120). Wskaźnik ten wykazywał znaczne zróżnicowanie przestrzenne – nadal najniższą jego wartość notowano w powiatach: złotowskim (41), czarnkowsko-trzcieńskim (46) i międzychodzkiem (48), najwyższą zaś w miastach na prawach powiatu (Poznań – 2056, Leszno – 1885, Kalisz – 1342, Konin – 815) oraz powiatach: poznańskim (236), ostrowskim (137) i jarocińskim (119). Ludność miejska w 2023 r. stanowiła 53,0% ogółu mieszkańców województwa, tj. o 0,3 p.proc. mniej niż przed rokiem i o 1,9 p.proc. mniej niż w 2015 r.

Mapa 20. Zmiana liczby ludności w latach 2015–2023

Stan w dniu 31 grudnia

Map 20. Population changes in 2015–2023

As of 31 December

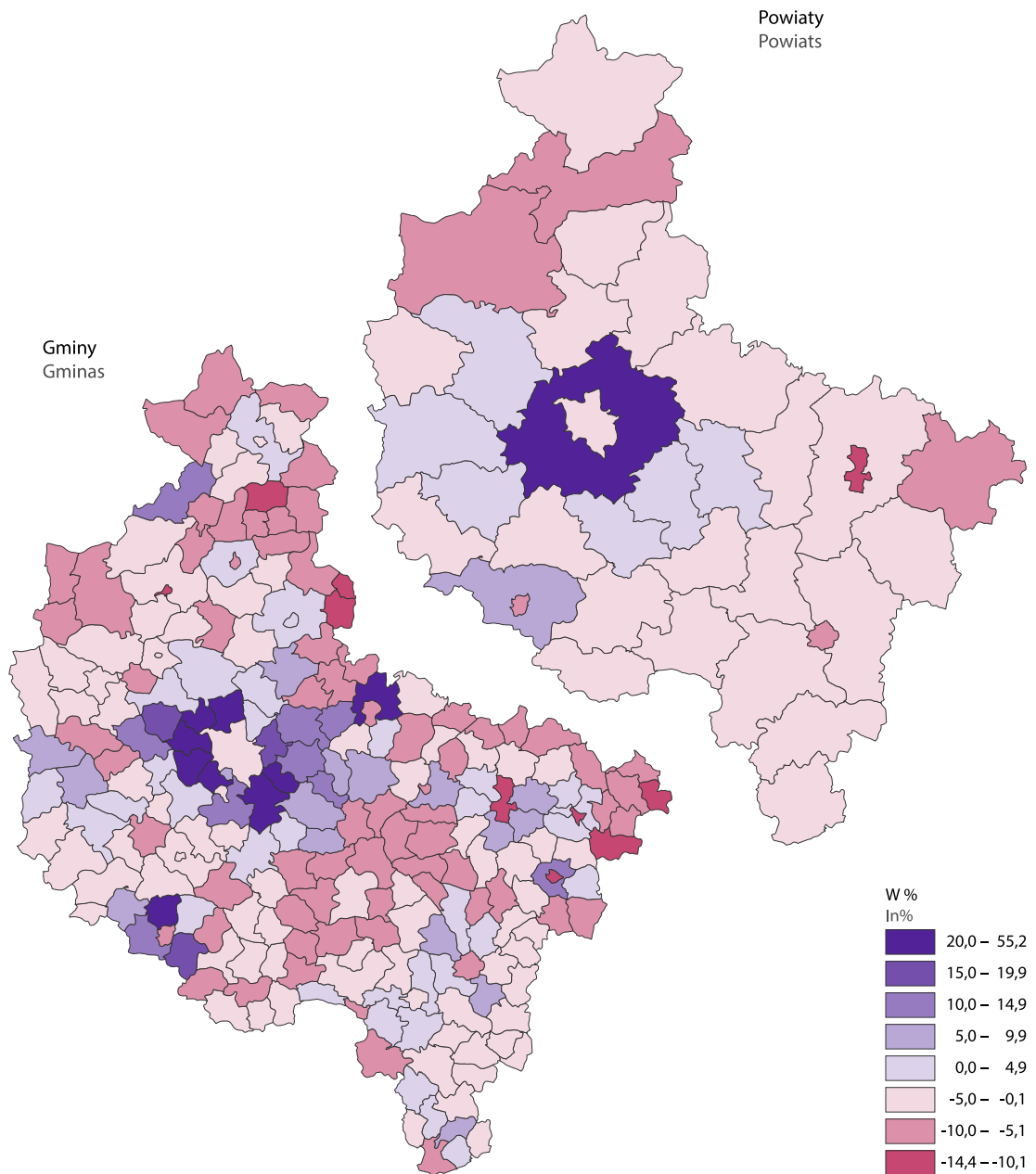

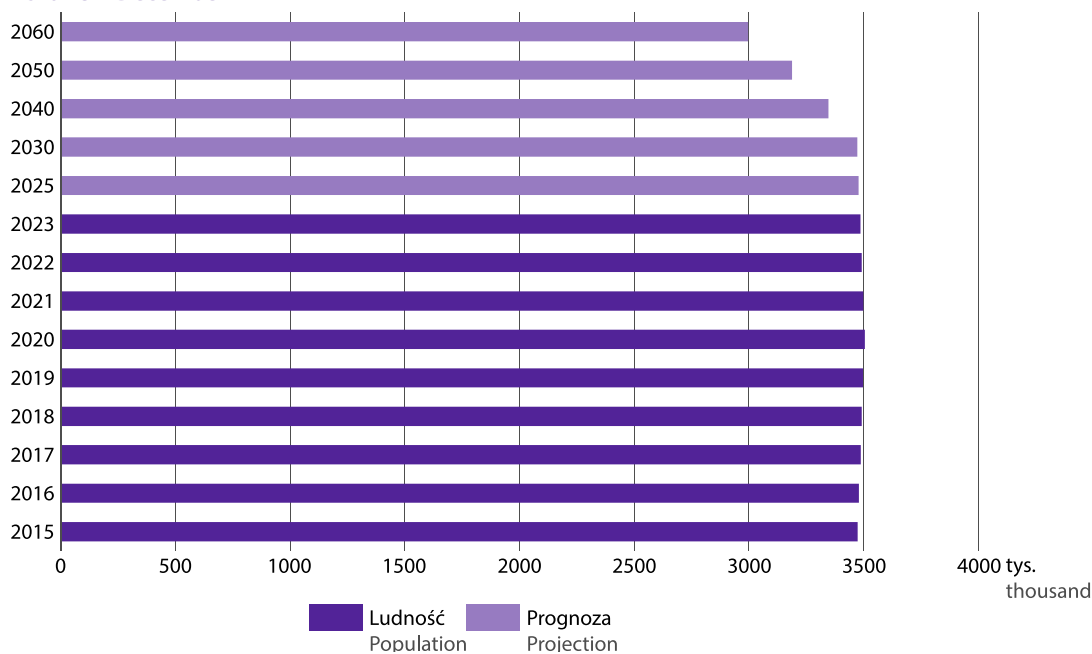
Tabela 10. Ludność
Table 10. Population

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem (stan w dniu 31 grudnia) Total (as of 31 December)				
w tys. in thousands	3475,3	3507,0	3493,6	3488,0
w odsetkach (Polska=100) in percent (Poland=100)	9,0	9,2	9,3	9,3
Kobiety na 100 mężczyzn Females per 100 males	105,5	105,7	105,8	105,9
Miasta - w % ogółu ludności Urban areas - in % of total population	54,9	53,7	53,3	53,0
Wieś - w % ogółu ludności Rural areas - in % of total population	45,1	46,3	46,7	47,0
Ludność na 1 km ² powierzchni ogólnej Population per 1 km ² of total area	116,5	117,6	117,1	116,9

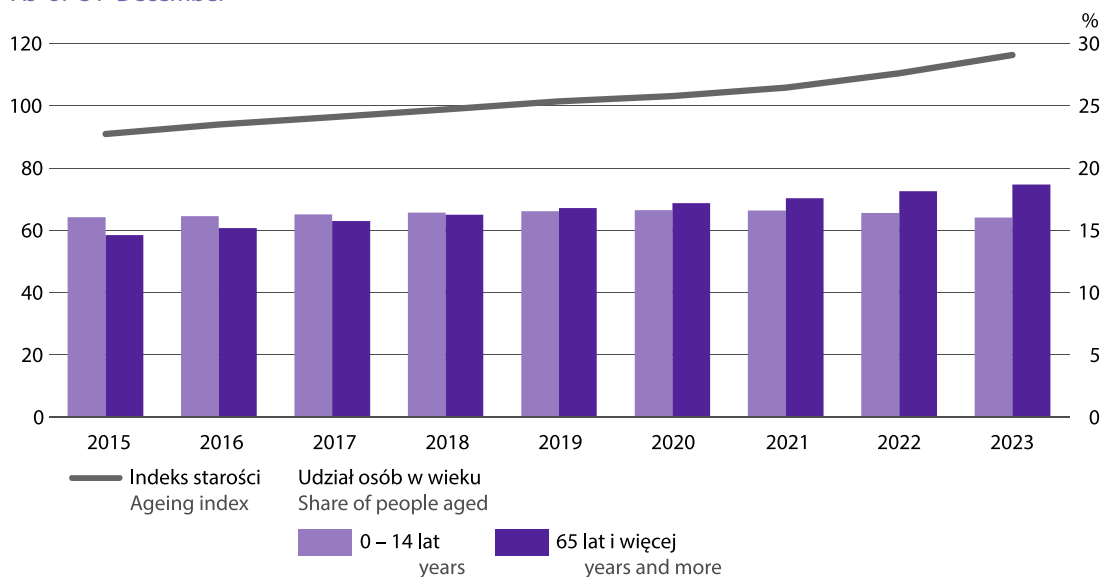
W województwie wielkopolskim od 2015 r. struktura ludności według płci nie ulega większym zmianom. W ogólnej liczbie mieszkańców nieznacznie przeważają kobiety, których udział w końcu 2023 r. kształtował się na poziomie 51,4%. W Polsce tendencja jest podobna – kobiety w 2023 r. stanowiły 51,7%. Tak jak w latach wcześniejszych współczynnik feminizacji (liczba kobiet na 100 mężczyzn) w województwie wyniósł 106, a w Polsce – 107.

Wykres 12. Liczba ludności w latach 2015–2023 oraz prognoza do 2060

Stan w dniu 31 grudnia
Chart 12. Population in 2015–2023 and projection until 2060
As of 31 December

Wykres 13. Indeks starości
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 13. Ageing index
 As of 31 December

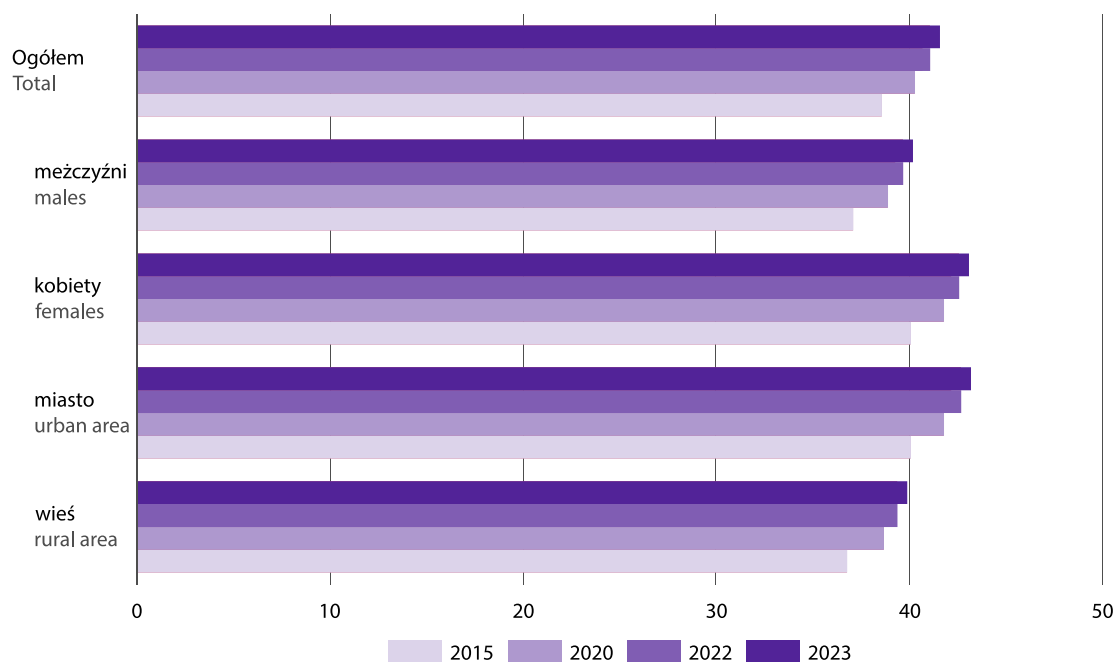

Obserwacja zmian w strukturze ludności według biologicznych grup wieku potwierdza postępowanie procesu starzenia się mieszkańców województwa. W 2023 r. udział ludności z przedziału wiekowego 0–14 lat w ciągu roku zmniejszył się o 0,4 p.proc. (do 16,0%). Udział ludności w wieku 65 lat i więcej, określany jako współczynnik starości demograficznej, wzrósł o 0,5 p.proc. (do 18,7%), natomiast odsetek ludności w wieku 15–64 lata zmniejszył się o 0,1 p.proc. (do 65,3%). Indeks starości czyli relacja pokoleniowa dziadków i wnuków, tj. liczba osób w wieku 65 i więcej lat przypadająca na 100 osób w wieku 0–14 lat, zwiększył się w ciągu roku o 6,0 do 116,5. W 2015 r. współczynnik starości demograficznej w województwie wynosił 14,6%, a indeks starości 91,1.

W 2023 r. odnotowano dalsze przesunięcia w strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku. Takie zmiany w strukturze ludności spowodowały zwiększenie współczynnika obciążenia demograficznego, określającego liczbę osób w wieku nieprodukcyjnym (przed- i poprodukcyjnym) przypadających na 100 osób w wieku produkcyjnym. W 2023 r. w wielkopolskim współczynnik ten wyniósł 70,1 (wobec 69,4 w poprzednim roku i 59,7 w 2015 r.) i kształtował się o 1,1 p.proc. niżej niż przeciętnie w kraju (71,2).

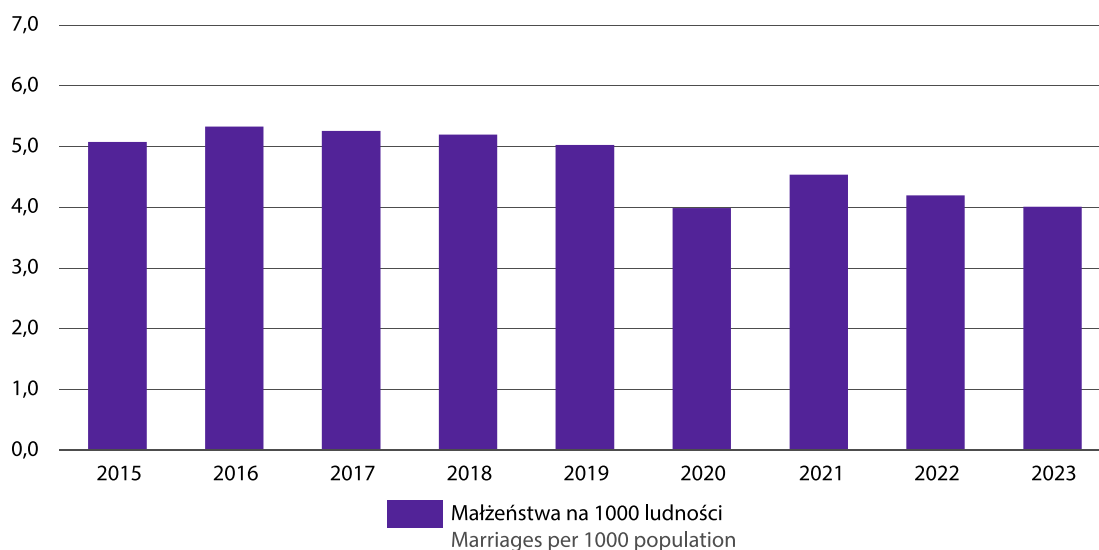
Mediana wieku, wyznaczająca granicę, którą połowa populacji już osiągnęła, a druga połowa jeszcze nie przekroczyła, przesunęła się z 38,6 lat w 2015 r. do 41,1 lat w 2022 r. i do 41,6 w 2023 r. Kobiety w wielkopolskim były średnio o 3 lata starsze od mężczyzn (w 2023 r. wiek środkowy kobiet wyniósł 43,1 lat, a mężczyzn 40,2). Wyższa mediana wieku charakteryzowała też mieszkańców miast (43,2 lat wobec 39,9 lat na wsi).

Wykres 14. Mediana wieku ludności
Chart 14. Median age of population

W 2023 r. w urzędach stanu cywilnego zarejestrowano 13982 nowo zawartych małżeństw, tj. o 716 mniej niż przed rokiem i o 3651 mniej niż w 2015 r. Niższy niż przed rokiem był też współczynnik małżeństw na 1000 ludności, który w 2023 r. osiągnął poziom 4,0 (wobec 4,2 w 2022 r. i 5,1 w 2015 r.). We wszystkich analizowanych latach liczba nowo zawartych małżeństw w przeliczeniu na 1000 ludności była wyższa w województwie wielkopolskim niż średnio w Polsce.

Wykres 15. Małżeństwa zawarte
Chart 15. Marriages contracted

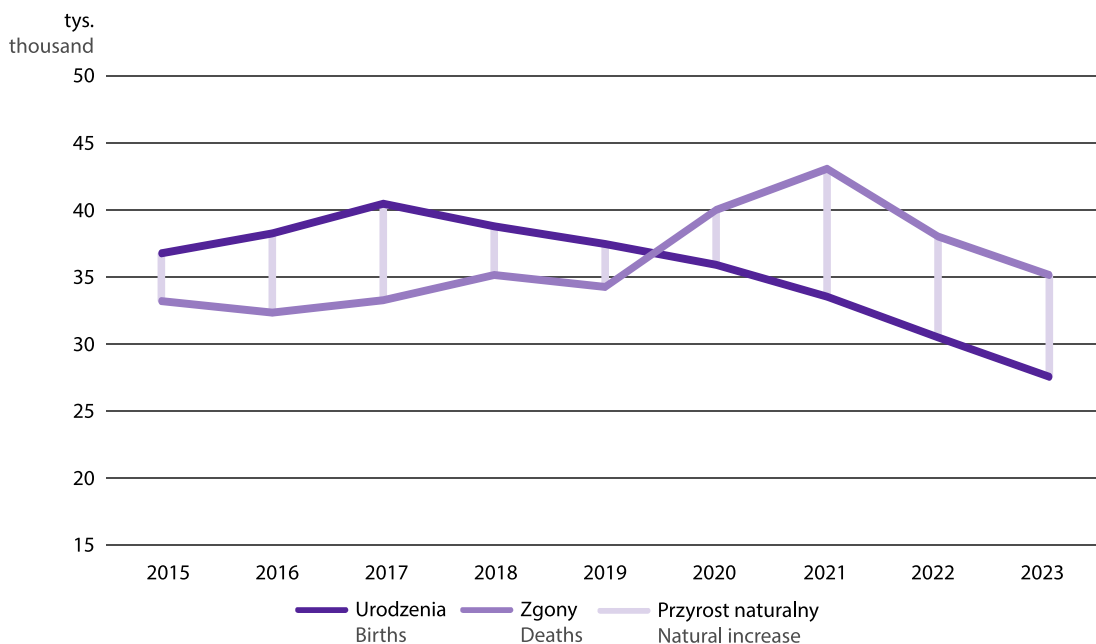
W 2023 r. w wielkopolskim zarejestrowano 27532 urodzeń żywych, tj. o 2946 mniej niż przed rokiem i o 9228 mniej niż w 2015 r. Współczynnik urodzeń żywych na 1000 ludności osiągnął 8,89 w 2023 r. wobec 8,72 w 2022 r. i 10,58 w 2015 r. Dla porównania w 2023 r. wartość tego współczynnika w Polsce była niższa i wносиła 7,23.

W 2023 r. w województwie zmarło 35134 osób, tj. o 2891 osób mniej niż przed rokiem, ale o 1965 osób więcej niż w 2015 r. Ogólny współczynnik zgonów na 1000 ludności wyniósł 10,07 natomiast rok wcześniej 10,88, a w 2015 r. 9,55. Współczynnik zgonów niemowląt (liczony na 1000 urodzeń żywych) w 2023 r. przyjął wartość 4,07, wobec 3,54 w 2022 r. i 4,46 w 2015 r. W kraju w 2023 r. oba współczynniki wyniosły odpowiednio 10,85 i 3,86.

W 2022 r. najczęstsze przyczyny zgonów w województwie były takie same jak w kraju. Choroby układu krążenia odpowiadały za 28,6% zgonów w województwie (w Polsce 36,0%), nowotwory za 24,2% (w Polsce 23,6%), choroby układu oddechowego za 7,6% (w Polsce 6,7%), a COVID-19 za 6,5% (w Polsce 6,7%).

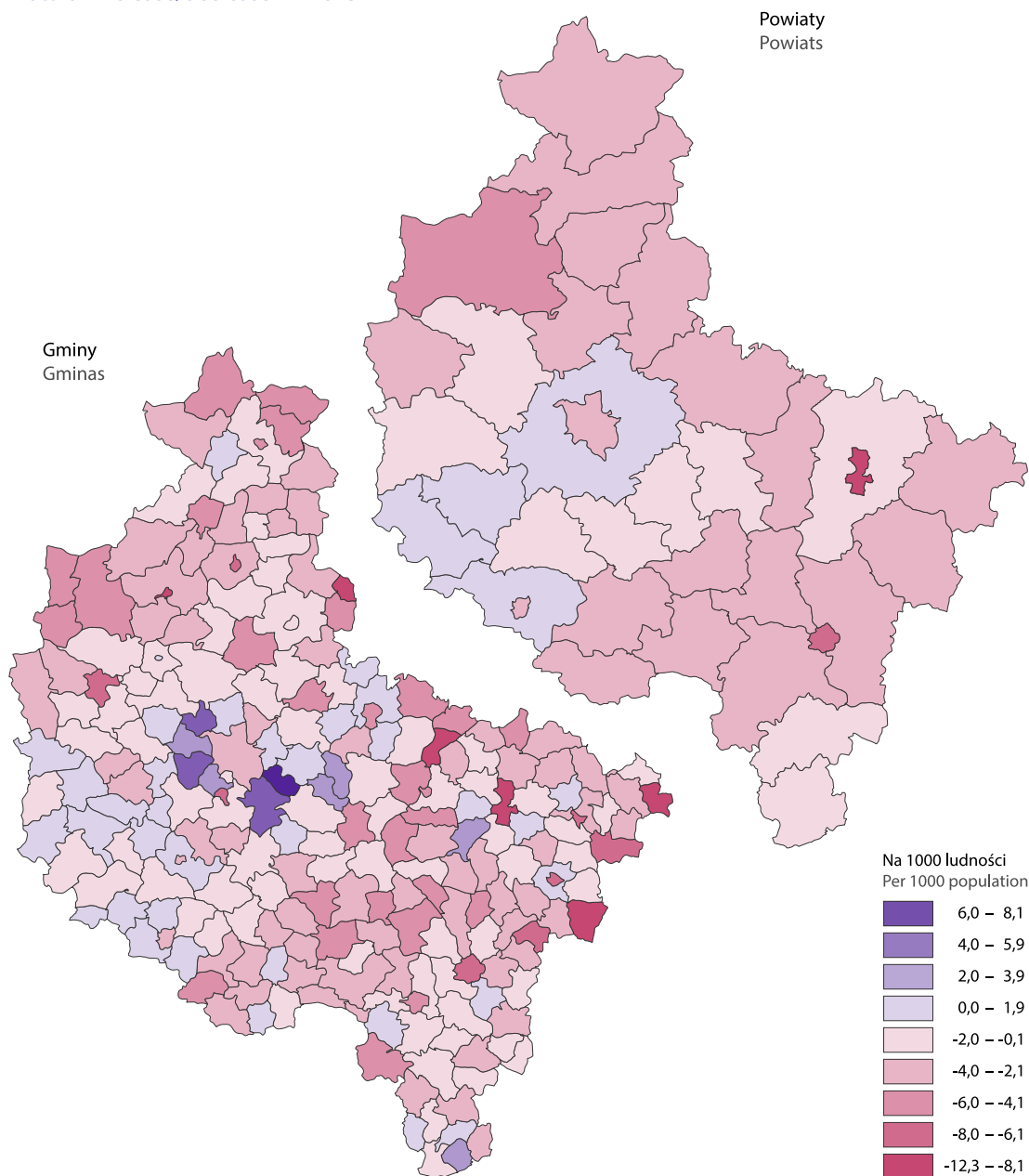
W 2023 r. w województwie wielkopolskim zanotowano ujemny przyrost naturalny. Różnica między liczbą urodzeń żywych i zgonów ukształtowała się na poziomie -7602, rok wcześniej wyniosła -7547, a w 2015 r. – +3591. Współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności osiągnął wartość -2,18 i był niższy niż w 2022 r. (-2,16) oraz niższy niż w 2015 r. (+1,03). Omawiany wskaźnik dla Polski przyjmował znacznie niższe wartości we wszystkich analizowanych okresach, a w 2023 r. ukształtował się na poziomie -3,62.

Wykres 16. Ruch naturalny ludności
 Chart 16. Vital statistics of population

W województwie współczynnik przyrostu naturalnego na 1000 ludności przyjmował wartości dodatnie tylko w 4 z 35 powiatów. Najwyższe wartości tego miernika występowały w powiecie poznańskim (+1,55), grodziskim (+0,35), leszczyńskim (+0,20) oraz wolsztyńskim (+0,11), a najniższe w Koninie (-8,12), Kaliszu (-6,38), powiecie czarnkowsko-trzcianeckim (-4,23) oraz słupeckim (-4,01).

Mapa 21. Przyrost naturalny ludności w 2023 r.
 Map 21. Natural increase/decrease in 2023

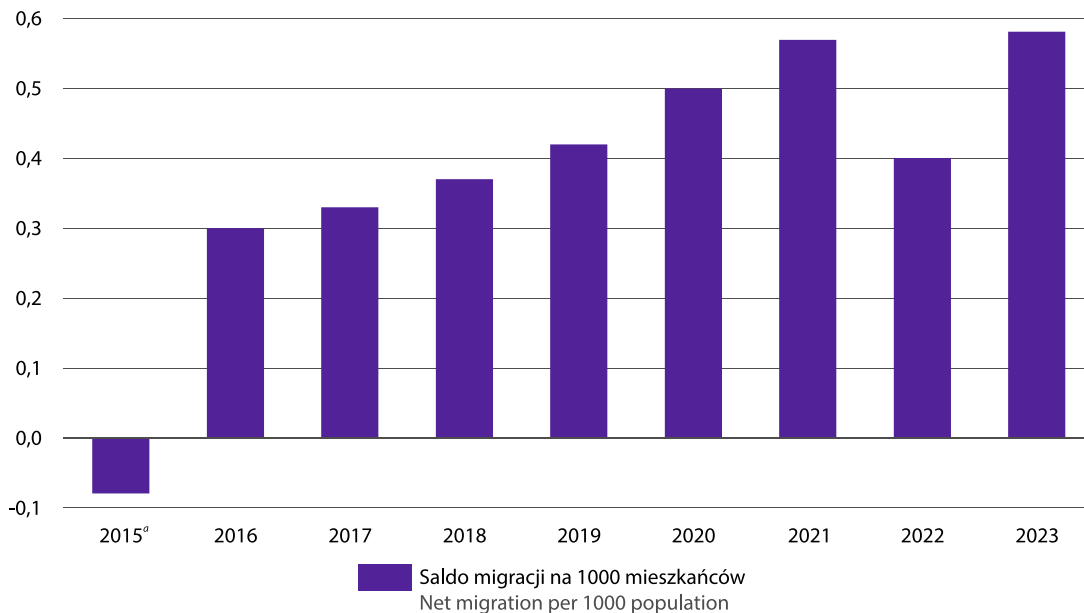

Wielkopolskie jest województwem o stosunkowo dużym natężeniu migracji. W 2023 r. odpływ w ruchu wewnętrznym dotyczył tu 42,2 tys. osób, natomiast napływ migracyjny objął 43,7 tys. osób. Większą liczebność migrantów (przybywających i emigrujących łącznie) zanotowano jedynie w województwie mazowieckim.

Odpływ migracyjny w miastach dotyczył 25,5 tys. osób. Ze wsi wymeldowało się w tym czasie 16,7 tys. osób. Różnica między napływem a odpływem migracyjnym w ruchu wewnętrznym w wielkopolskim wyniosła +1500 osób (wobec +1271 w 2022 r.), przy czym w miastach – ze względu na większy odpływ ludności – saldo miało wartość ujemną (-6947). Pod względem salda migracji wewnętrznej wielkopolskie

lokowało się na 5. miejscu po województwach: mazowieckim, pomorskim, małopolskim i dolnośląskim. W pozostałych województwach odpływ migracyjny przewyższał napływ, co oznacza ujemne saldo migracji wewnętrznej.

Wykres 17. Saldo migracji ludności na pobyt stały
Chart 17. Net migration of population for permanent residence

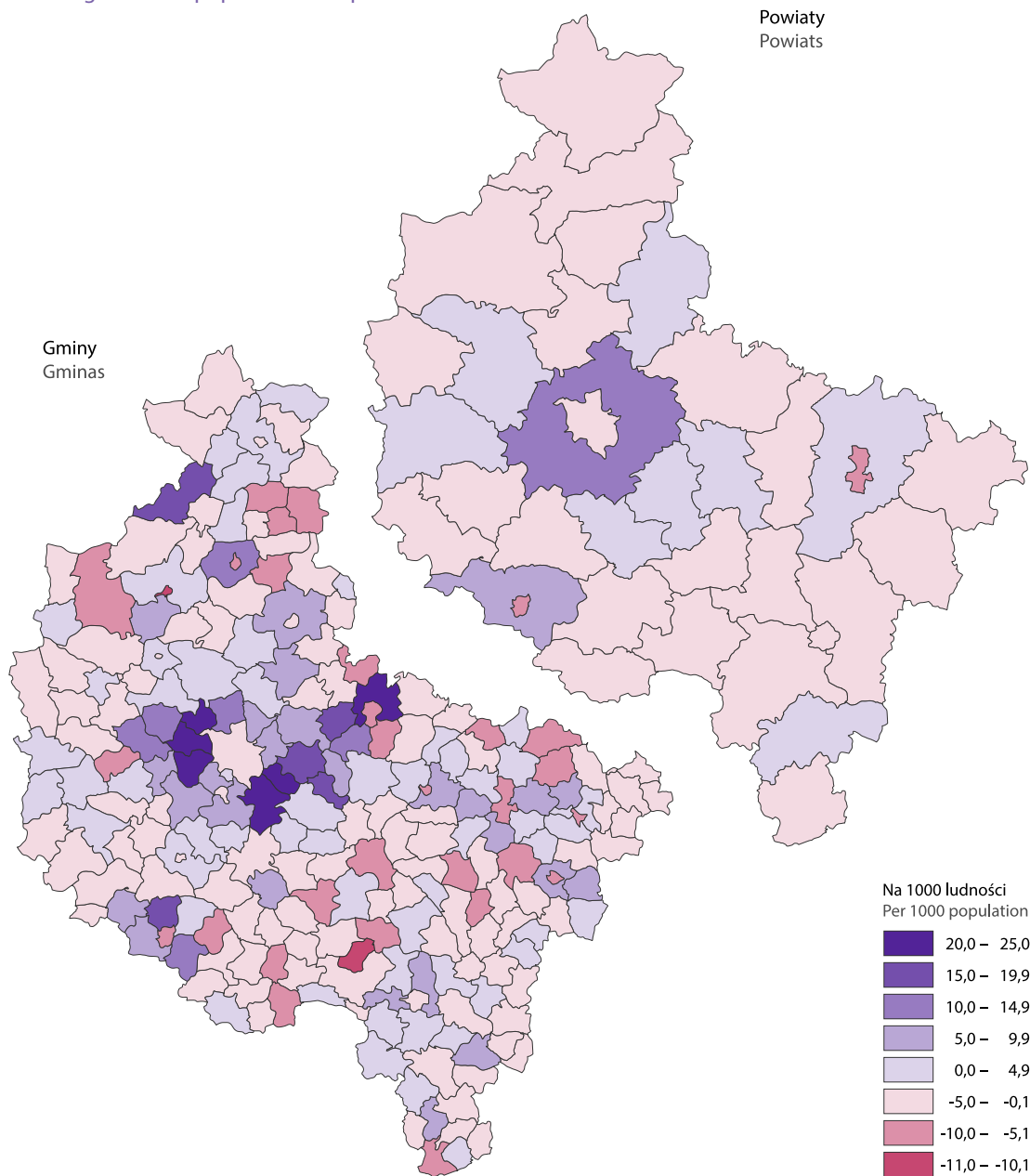
^a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r.
^a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used.

Z zagranicy w celach migracyjnych do województwa wielkopolskiego w 2023 r. przybyło 1201 osób, natomiast za granicą osiedliło się stałe 672 mieszkańców regionu.

W 2023 r. saldo migracji stałej (wewnętrznej i zewnętrznej) liczone na 1000 ludności wyniosło +0,58 wobec +0,40 przed rokiem. W miastach, gdzie odpływ ludności był większy od napływu, saldo migracji było ujemne, a współczynnik wyniósł -3,58 (wobec +5,31 na wsi). W kraju saldo migracji stałej kształtowało się na poziomie +0,18 wobec +0,05 w 2022 r.

Dodatknie saldo migracji stałej odnotowano tylko w 10 spośród 35 powiatów. W pozostałych odpływ migracyjny przewyższał napływ. Najwyższe wartości współczynnika migracji stałej na 1000 mieszkańców zanotowano w powiatach: poznańskim (+12,02) oraz leszczyńskim (+7,29), a najniższe w Koninie (-7,75) oraz Lesznie (-5,77).

Mapa 22. Saldo migracji ludności na pobyt stały w 2023 r.
Map 22. Net migration of population for permanent residence in 2023

Edukacja

Education

W województwie wielkopolskim, w roku szkolnym 2022/23 w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła liczba dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym oraz liczba uczniów w szkołach ponadpodstawowych, policealnych lub dla dorosłych. Natomiast zmalała liczba osób, które przystąpiły do egzaminu maturalnego, studiowały na wielkopolskich uczelniach (łącznie z filiami) lub uczęszczały do szkół podstawowych.

Prezentowane informacje, z wyjątkiem danych o uczelniach, zdawalności egzaminów i o wydatkach jednostek samorządu terytorialnego, opracowano na podstawie systemu informacji oświatowej administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Od roku akademickiego 2017/18 dane o uczelniach, z wyjątkiem danych o części uczelni prowadzonych przez kościoły i inne związki wyznaniowe opracowano na podstawie Zintegrowanego Systemu Informacji o Nauce i Szkolnictwie Wyższym POLon administrowanego przez Ministerstwo Edukacji i Nauki.

Dane dotyczące zdawalności egzaminów pochodzą z Centralnej Komisji Egzaminacyjnej.

Informacje dotyczące wydatków jednostek samorządu terytorialnego zaprezentowano na podstawie sprawozdawczości Ministerstwa Finansów.

Placówki wychowania przedszkolnego są to placówki przeznaczone dla dzieci w wieku od lat 3 do rozpoczęcia przez nie nauki w szkole podstawowej, zapewniające dzieciom opiekę oraz mające na celu przygotowanie ich do nauki w szkole. Do placówek wychowania przedszkolnego zaliczane są przedszkola, oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych oraz zespoły wychowania przedszkolnego i punkty przedszkolne.

Tabela 11. Wychowanie przedszkolne^a
Table 11. Pre-primary education^a

Wyszczególnienie Specification	2015/16	2019/20	2021/22	2022/23
Placówki: Establishments:	1849	2003	2025	2000
miasta urban areas	894	992	1008	981
wieś rural areas	955	1011	1017	1019
w tym przedszkola of which nursery schools	1184	1346	1407	1430
w tym specjalne of which special	11	24	25	26
Dzieci: Children:	113309	140364	148603	155015
miasta urban areas	71244	84804	89240	93134
wieś rural areas	42065	55560	59363	61881
w tym w wieku: 6 lat of which at the age of: 6	5768	34977	37613	39964
5 lat 5	40259	36369	37798	41616

^a łącznie z dziećmi przebywającymi w placówkach wykonujących działalność leczniczą.

^a Including children staying in the units performing health care activities.

Według stanu na koniec września 2022 r., w województwie wielkopolskim działalność edukacyjną prowadziło 2000 placówek wychowania przedszkolnego, tj. o 25 mniej niż w poprzednim roku szkolnym ale o 151 więcej niż w 2015 r. Liczba ta obejmowała: 1430 przedszkoli (więcej o 23 niż przed rokiem i o 246 niż w 2015 r.), 55 punktów przedszkolnych oraz 515 oddziałów przy szkołach podstawowych.

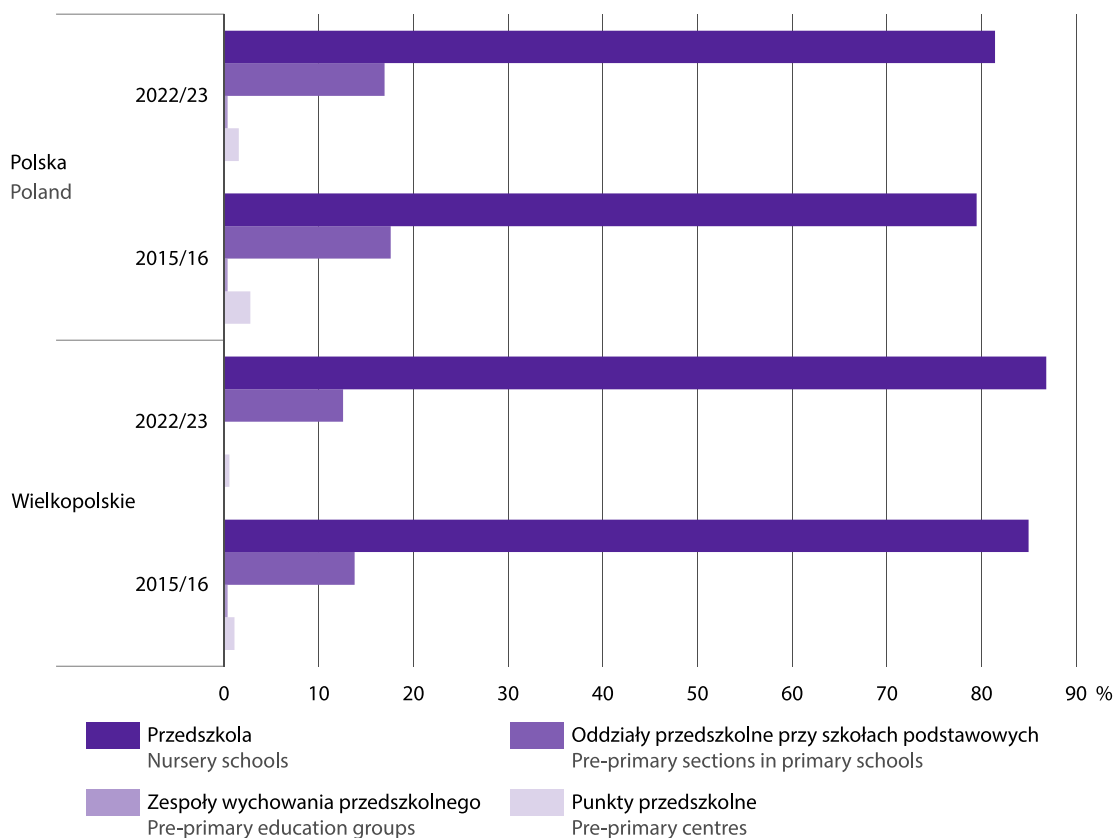
Wychowaniem przedszkolnym objęto 155,0 tys. dzieci (o 4,3% więcej niż w poprzednim roku i o 36,8% więcej niż w 2015 r.), w tym 151,2 tys. w wieku 3–6 lat. Na 1000 dzieci z tej grupy wiekowej w zajęciach placówek wychowania przedszkolnego uczestniczyło 967 dzieci w województwie (922 rok wcześniej) i 949 w kraju (904 rok wcześniej).

Ponad połowa placówek wychowania przedszkolnego była zlokalizowana na wsi (51,0%, w kraju 47,2%), ale udział dzieci z terenów wiejskich w ogólnej liczbie objętych edukacją przedszkolną był mniejszy niż w miastach i w 2022 r. wyniósł 39,9% (tak jak przed rokiem, w kraju 33,6%). Większość (82,1%) oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych w województwie mieściła się na wsi, gdzie stanowiły 41,5% wszystkich placówek edukacji przedszkolnej.

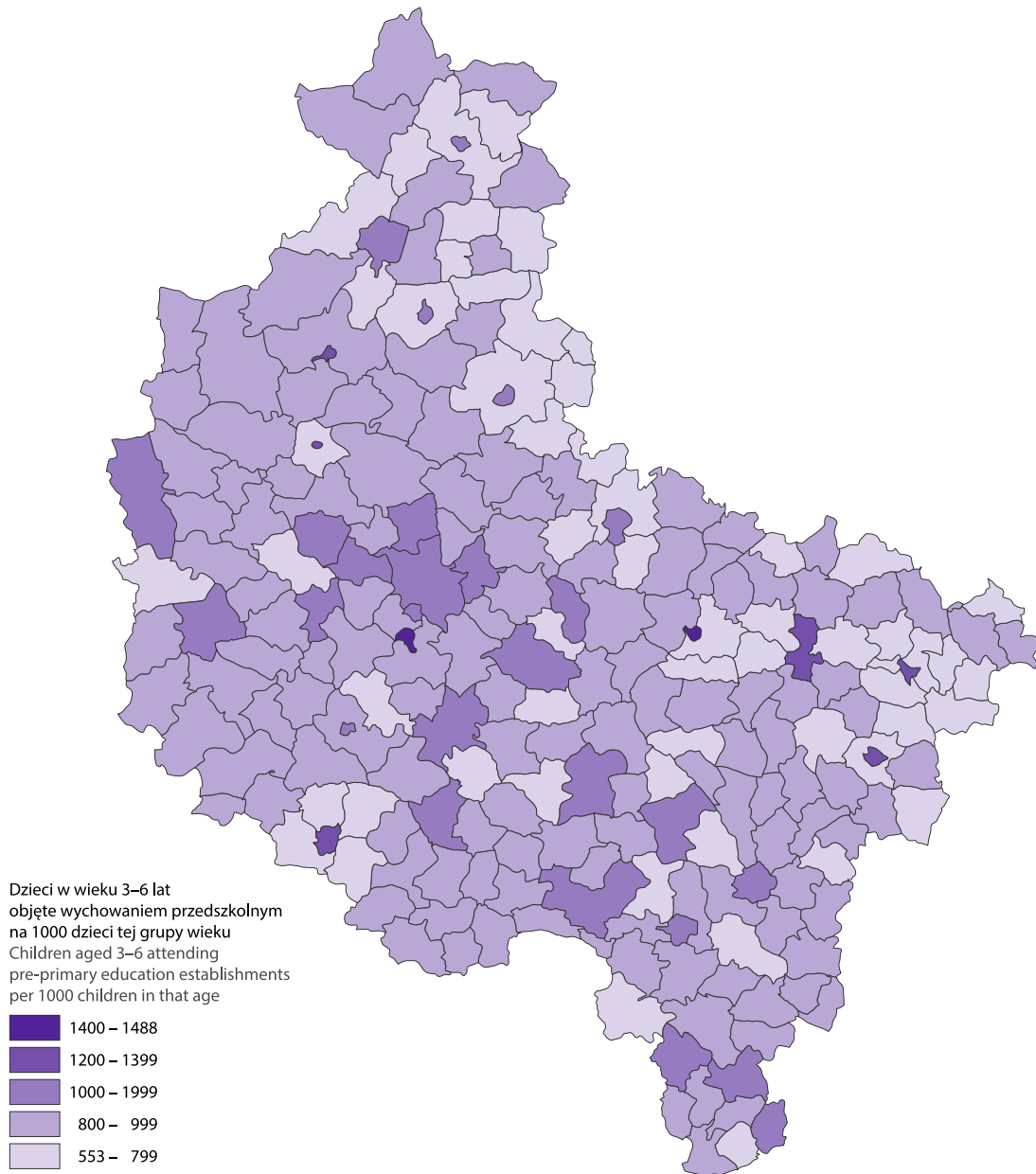
W roku szkolnym 2022/23 do 1 placówki wychowania przedszkolnego uczęszczało średnio 78 dzieci (w miastach 95; na wsi 61), w tym w przedszkolach – 94 dzieci (w miastach 104, na wsi 80). W kraju wskaźniki te były nieco niższe i wyniosły 68 dzieci w placówkach ogółem i 91 w przedszkolach. W porównaniu z 2015 r. liczba dzieci przypadających na 1 placówkę w województwie wzrosła o 16 (w kraju o 14).

Wykres 18. Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego według typów placówek

Chart 18. Children in pre-primary education establishments by type of establishments

Mapa 23. Wychowanie przedszkolne w roku szkolnym 2022/23
Map 23. Pre-primary education in the 2022/23 school year

We wrześniu 2022 r. nowy rok szkolny rozpoczęło 1295 szkół podstawowych dla dzieci i młodzieży (o 6 mniej niż przed rokiem, ale o 72 więcej niż w 2015 r.), w tym 79 szkół specjalnych (o 4 mniej niż przed rokiem, ale o 14 więcej niż w 2015 r.). W zdecydowanej większości były to szkoły publiczne (87,4%, w porównaniu z poprzednim rokiem spadek udziału o 0,1 p.proc.).

Nauczanie w zakresie szkoły podstawowej objęło łącznie 310,5 tys. uczniów (o 0,1% mniej niż przed rokiem, ale o 25,2% więcej niż w 2015 r.), w tym 5,0 tys. w szkołach specjalnych (wzrost o odpowiednio 5,2% i 104,9%). W miastach do szkół podstawowych uczęszczało 186,0 tys. dzieci i młodzieży (o 1,1% więcej niż w poprzednim roku szkolnym), natomiast na wsi uczyło się 124,5 tys. osób (o 1,9% mniej).

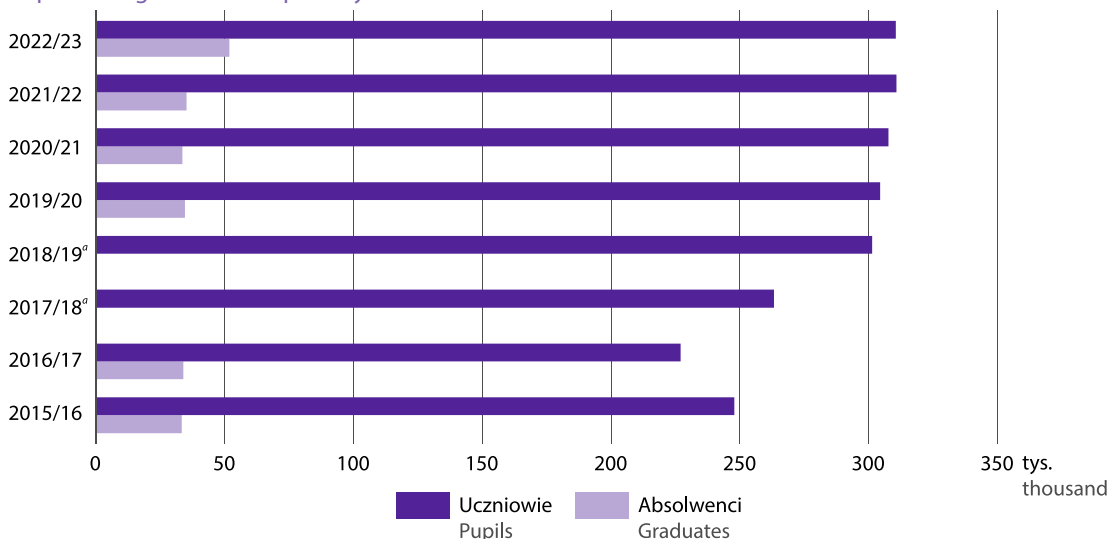
Naukę w klasie pierwszej we wrześniu 2022 r. rozpoczęło 40,3 tys. uczniów, tj. o 5,1% więcej niż przed rokiem, a pierwszoklasiści stanowili 13,0% ogółu uczniów szkół podstawowych (wobec 12,3% w roku szkolnym 2021/22). W czerwcu 2022 r. naukę w klasie ósmej zakończyło 51,9 tys. absolwentów, tj. o 47,0% więcej niż przed rokiem.

Na 1 szkołę podstawową dla dzieci i młodzieży (bez szkół specjalnych) w roku szkolnym 2022/23 w wielkopolskim przypadało średnio 251 uczniów (podobnie jak przed rokiem), tj. o 17 więcej niż przeciętnie w kraju. Wyższy wskaźnik notowano w miastach, gdzie wyniósł on 409 uczniów na szkołę wobec 160 na wsi (przed rokiem 411 wobec 162). Największe obciążenie obserwowano w Lesznie (450 uczniów na szkołę) i Koninie (440), a także w powiatach: poznańskim (399), Poznaniu (359) i międzychodzkiem (338). Najmniej uczniów na szkołę przypadało w powiatach kaliskim (136), konińskim (146) i kolskim (157). W szkołach podstawowych specjalnych przeciętna liczba uczniów na szkołę wyniosła 63 wobec 57 w poprzednim roku (w kraju 55).

Na 1 oddział szkół podstawowych w roku szkolnym 2022/23 w wielkopolskim przypadało średnio 17 uczniów (tak jak w kraju). Najliczniejsze klasy występowały w gminie miejskiej Obrzycko oraz miejsko-wiejskiej Krzyż Wielkopolski (przeciętnie po 24 uczniów na oddział), a także gminie miejskiej Złotów oraz miejsko-wiejskiej Ostroróg (po 23 uczniów). Najmniej liczne klasy odnotowano w gminach: Kłecko (9 uczniów na oddział), Baranów, Czarnków, Orchowo i Rychwał (po 10 uczniów).

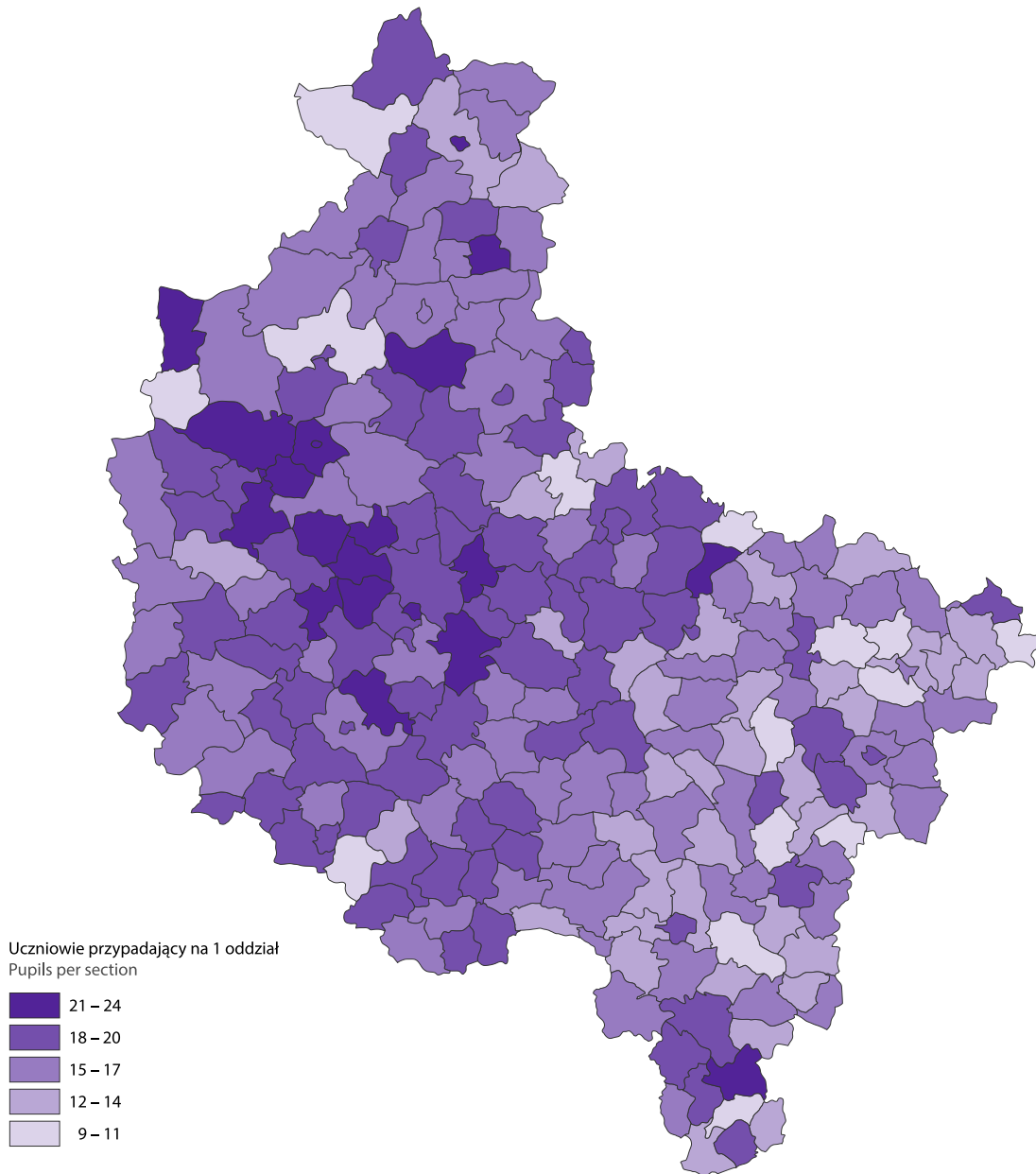
Wykres 19. Uczniowie i absolwenci szkół podstawowych

Chart 19. Pupils and graduates of primary schools

^a Brak absolwentów związany jest z reformą systemu edukacji, tj. z przejściem z 6- na 8-letnią szkołę podstawową.
^a Lack of graduates is connected with the reform of the educational system i. e. transition from a 6-year to 8-year primary school.

Mapa 24. Uczniowie w szkołach podstawowych w roku szkolnym 2022/23
 Map 24. Pupils in primary schools in the 2022/23 school year

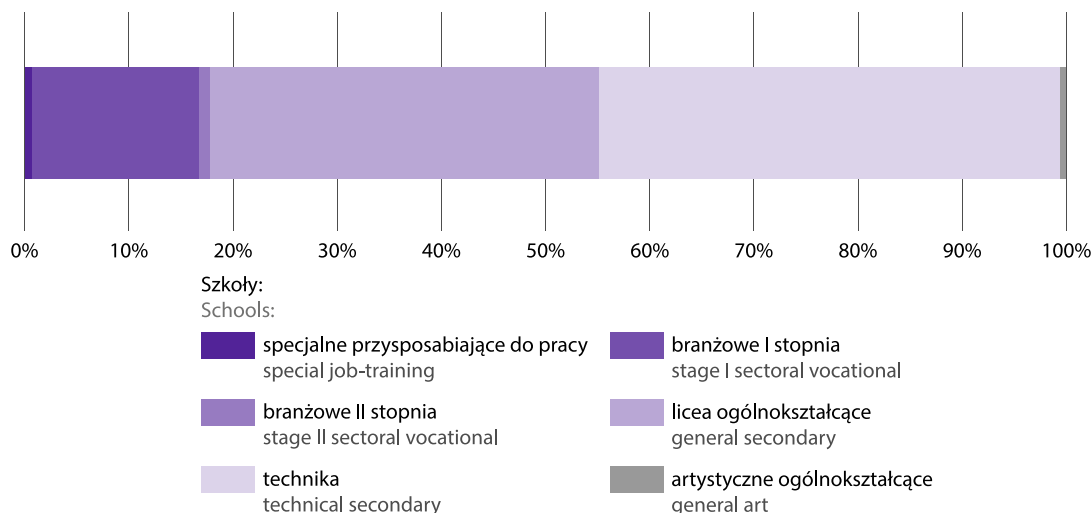
Do szkół ponadpodstawowych zalicza się: specjalne szkoły przysposabiające do pracy, branżowe szkoły I stopnia, branżowe szkoły II stopnia, licea ogólnokształcące, technika, ogólnokształcące szkoły artystyczne dające uprawnienia zawodowe oraz szkoły policealne.

W roku szkolnym 2022/23 działalność oświatową w województwie wielkopolskim prowadziło 616 szkół ponadpodstawowych dla młodzieży (o 19 więcej niż przed rokiem), w tym 98 szkół specjalnych. Liczba ta obejmowała 167 szkół branżowych I stopnia, 25 branżowych II stopnia, 208 liceów ogólnokształcących, 159 techników, 51 specjalnych szkół przysposabiających do pracy i 6 szkół artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe. Łącznie w tych szkołach kształciło się 164,8 tys. uczniów, tj. o 8,9% więcej niż przed rokiem. Wzrost liczby uczniów był przede wszystkim skutkiem zwiększonego naboru do klas pierwszych, wynikającego z ukończenia nauki w szkołach podstawowych przez 1,5 rocznika. Średni przyrost liczby uczniów klas pierwszych na tym poziomie edukacji wyniósł 48,4%. Najbardziej widoczny był wzrost liczby uczniów w szkołach branżowych II stopnia – ponad 3-krotny. Ponadto przybyło uczniów w technikach – o 10,8% i liceach ogólnokształcących – o 10,7%, przy czym w klasach pierwszych liczebność wzrosła tam odpowiednio o 45,9% i o 41,0%.

Podobnie jak w poprzednich latach, najwięcej uczniów skupiały technika (73,0 tys. osób, tj. 44,3% ogółu uczniów szkół ponadpodstawowych dla młodzieży). Drugą pozycję zajęły licea, do których uczęszczało 61,5 tys. uczniów, tj. 37,3%. Następne w kolejności były szkoły branżowe, których uczniowie (łącznie ze szkół I i II stopnia) stanowili 17,1% (28,1 tys. uczniów). Do specjalnych szkół przysposabiających do pracy uczęszczało 1,2 tys. uczniów (tj. 0,7%), a w szkołach artystycznych ogólnokształcących dających uprawnienia zawodowe uczyło się 1,0 tys. uczniów (tj. 0,6%).

Wykres 20. Uczniowie szkół ponadpodstawowych według typów szkół w roku szkolnym 2022/23

Chart 20. Students of post-primary schools by types of schools in the 2022/23 school year

W szkołach ponadpodstawowych dla młodzieży, zgodnie ze strukturą demograficzną, nieznacznie przeważali mężczyźni (51,0% ogółu uczniów, a w grupie wieku 15–19 lat odpowiadającej temu poziomowi nauczania ich odsetek wyniósł 51,4%), przy czym udział ten kształtował się różnie w zależności od typu szkoły. W szkołach branżowych I stopnia mężczyźni stanowili 67,0% ogółu uczniów, a w szkołach II stopnia ich udział sięgał 72,1%. W specjalnych szkołach przysposabiających do pracy udział mężczyzn wynosił 61,1%, a w technikach kształtował się na poziomie 58,4%. Kobiety dominowały w szkołach artystycznych ogólnokształcących, gdzie stanowiły 81,2% oraz w liceach ogólnokształcących – 65,0%.

W czerwcu 2022 r. naukę we wszystkich typach szkół ponadpodstawowych dla młodzieży zakończyło 37,0 tys. uczniów, tj. o 25,6% więcej niż przed rokiem. Najliczniejszą grupę stanowili absolwenci liceów ogólnokształcących (13,5 tys., tj. 36,6%).

Naukę w szkołach branżowych I stopnia w czerwcu 2022 r. zakończyło 11,4 tys. uczniów, w tym 314 osób uczących się w szkołach specjalnych. Najwięcej absolwentów (nie wliczając szkół specjalnych) kształciło się na kierunkach z podgrupy inżynieryjno-technicznej (40,6% ogółu absolwentów szkół branżowych) oraz usług dla ludności (20,9%). Wśród kobiet dominowały kierunki z podgrupy usług dla ludności (50,3%) oraz biznesu i administracji (34,3%).

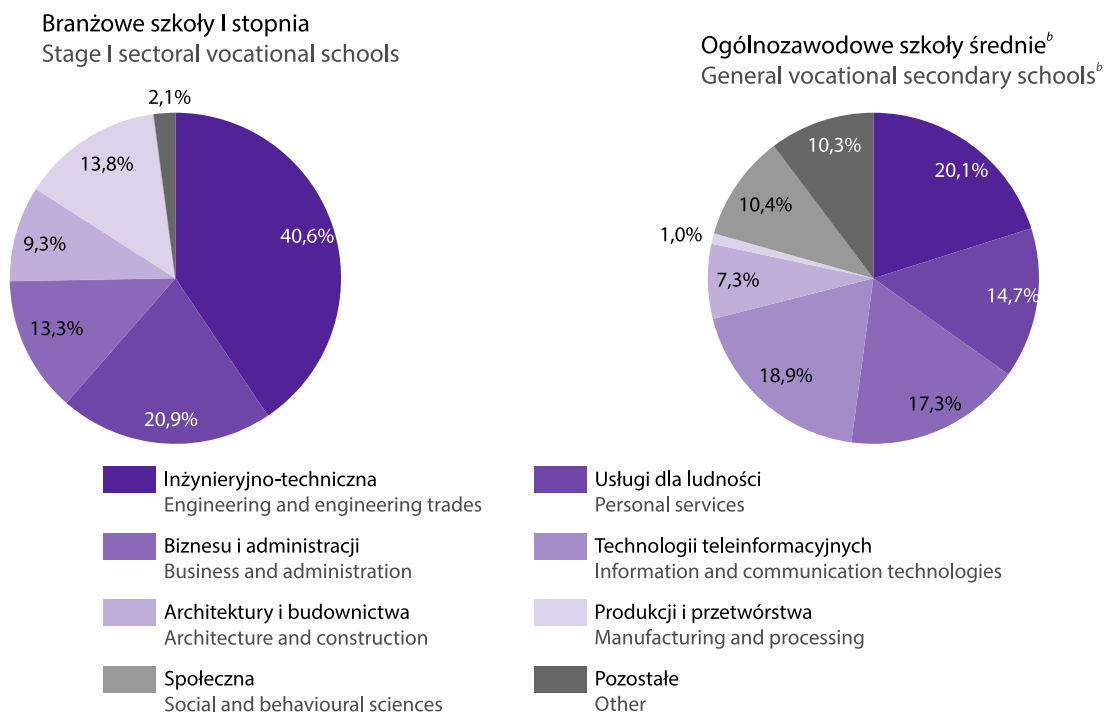
Pierwszych 96 absolwentów w czerwcu 2022 r. uzyskało absolutorium, kończąc naukę w szkołach branżowych II stopnia. Największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki z podgrupy inżynieryjno-technicznej (40,6% absolwentów), usług dla ludności (29,2%) oraz architektury i budownictwa (17,7%). Kobiety wybierały specjalizację w zakresie usług dla ludności (76,7%) lub produkcji i przetwórstwa (23,3%).

Naukę w technikumach dla młodzieży w czerwcu 2022 r. zakończyło 11,6 tys. uczniów. Absolwenci tych szkół najczęściej kończyli naukę w zakresie kierunków inżynieryjno-technicznych (20,4% ogółu absolwentów techników, poza szkołami specjalnymi), technologii teleinformatycznych (19,2%), biznesu i administracji (17,5%) oraz usług dla ludności (15,0%). Kobiety specjalizowały się szczególnie w kierunkach z podgrupy usług dla ludności (28,7% absolwentek), biznesu i administracji (22,2%) oraz społecznej (19,4%).

W 6 szkołach artystycznych ogólnokształcących w roku szkolnym 2022/23 uczyło się 957 uczniów (o 37 więcej niż rok wcześniej). W czerwcu 2022 r. szkoły te opuściło 179 absolwentów (o 34 więcej niż przed rokiem). Uprawnienia zawodowe uzyskało ponadto 99 słuchaczy 8 szkół artystycznych kształcących wyłącznie w zakresie artystycznym, którzy na co dzień uczęszczali do innych szkół.

Wykres 21. Absolwenci szkół zawodowych dla młodzieży według podgrup kierunków kształcenia^a w roku szkolnym 2021/22

Chart 21. Graduates of vocational school for youth by narrow fields of education^a in the 2021/22 school year

^a Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-2013). ^b Branżowe szkoły II stopnia, technika i artystyczne ogólnokształcące dające uprawnienia zawodowe.

^a According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-2013). ^b Stage II sectoral vocational schools, technical secondary schools and general art schools leading to professional certification.

W roku szkolnym 2022/23 w 118 szkołach policealnych (podobnie jak w poprzednim roku szkolnym) naukę kontynuowało 21,6 tys. uczniów (tj. o 12,7% więcej niż przed rokiem). Na 1 szkołę policealną w wielkopolskim przypadało średnio 183 uczniów wobec 182 w kraju (przed rokiem 162 wobec 171).

W czerwcu 2022 r. naukę w szkołach policealnych zakończyło 5,5 tys. uczniów, tj. o 25,4% więcej niż przed rokiem. Największym zainteresowaniem słuchaczy szkół policealnych cieszyły się kierunki medyczne, których absolwenci stanowili 31,7% ogółu kończących naukę na poziomie policealnym (w przypadku kobiet 32,8%, a mężczyzn 28,6%). Liczna grupa słuchaczy uzyskała absolutorium w zakresie biznesu i administracji – 19,5% absolwentów (17,6% kobiet i 25,1% mężczyzn). Ponadto, w przypadku kobiet popularne były także kierunki artystyczne (17,2% wobec 15,6% dla uczniów ogółem i 11,0% dla mężczyzn) oraz usługi dla ludności (17,1%, wobec 12,8% dla ogółem), natomiast wśród mężczyzn – kierunki z zakresu higieny i bezpieczeństwa pracy (25,9%, przy 12,6% dla ogółem).

Tabela 12. Osoby, które przystąpiły/zdały egzamin maturalny^a
Table 12. Persons who took or passed matriculation exam^a

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022	2023
Kobiety Females				
przystąpiło took	12880	14073	13872	12955
zdało passed	9540	10533	10751	10725
Mężczyźni Males				
przystąpiło took	10595	11325	11202	10503
zdało passed	7806	8322	8753	8802

^a Od 2023 r. egzamin maturalny przeprowadzany jest w dwóch formułach - starej (obowiązującej od 2015 r.) i w nowej (obowiązującej od 2023 r.). W 2023 r. podano łącznie liczbę osób zdających egzamin maturalny według nowej i starej formuły.

^a Since 2023, the matriculation examination has been carried out in two formulas - the old one (in force since 2015) and the new one (in force since 2023). In 2023, the total number of persons taking the matriculation examination according to the new and old formula was reported.

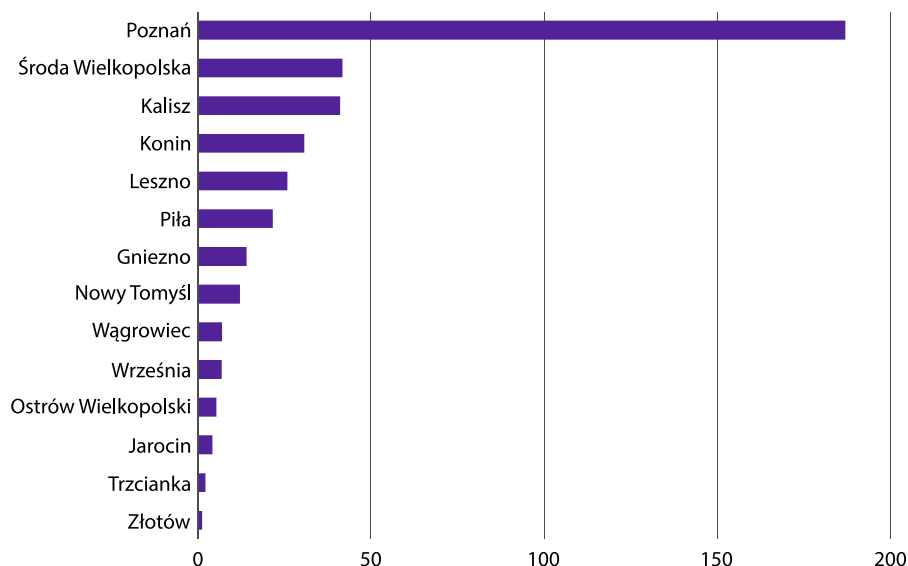
W 2023 r. do egzaminu maturalnego w województwie wielkopolskim przystąpiło 23,5 tys. osób, tj. o 1,6 tys. mniej niż w roku poprzednim, i o 1,1 tys. osób mniej niż w roku 2015. Tak jak w poprzednich latach, większość przystępujących do egzaminu dojrzałości stanowiły kobiety (55,2% w 2023 r. oraz 56,2% w 2015 r.), a ich udział w ogólnej liczbie maturzystów w województwie był nieco większy niż w kraju (o 0,6 p.proc. w 2023 r. oraz o 1,1 p.proc. w 2015 r.).

Zdawalność egzaminu maturalnego w województwie kształtowała się na poziomie 83,2%, tj. o 1,2 p.proc. mniej niż przeciętnie w kraju. W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób, które otrzymały pozytywny wynik egzaminu dorosłości wzrósł o 5,5 p.proc., a pozycja wielkopolskiego wśród innych województw spadła z 6. na 13. miejsce (przed zachodniopomorskim, dolnośląskim i lubelskim).

Według stanu w końcu grudnia 2022 r., podobnie jak przed rokiem, na terenie województwa wielkopolskiego swoją siedzibę miały 32 uczelnie, w tym 13 publicznych. Poza jednostką macierzystą uczelnie te miały 25 filii, z których 15 było zlokalizowanych w innych województwach. Ofertę edukacyjną na poziomie wyższym w województwie w roku akademickim 2022/23 uzupełniały również filie i wydziały zamiejscowe 8 uczelni spoza województwa wielkopolskiego.

Centrum akademickie stanowi Poznań, gdzie koncentruje się najwięcej szkół wyższych. W roku akademickim 2022/23 siedzibę miały tu 22 spośród 32 wielkopolskich uczelni. Poza Poznaniem siedzibami szkół wyższych są również pozostałe miasta na prawach powiatu, tj. Kalisz (1 uczelnia), Konin (3) i Leszno (2), a także Gniezno (2), Piła (1) i Środa Wielkopolska (1).

Wykres 22. Studenci uczelni w miejscowościach akademickich na 1000 ludności
 Chart 22. Students in academic towns per 1000 population

W roku akademickim 2022/23 na uczelniach, których jednostka macierzysta znajdowała się w województwie wielkopolskim, kształciło się łącznie 124,1 tys. studentów, co stanowiło 10,1% ogółu studiujących w Polsce i wśród województw lokowało wielkopolskie na 3. miejscu za mazowieckim i małopolskim. Poza jednostką macierzystą studiowało łącznie 16,3 tys. osób (wliczonych do liczby studentów ogółem), w tym 14,2 tys. w filiach znajdujących się na terenie innych województw. W porównaniu z poprzednim rokiem liczba studentów zmniejszyła się o 0,2%, przy przeciętnym wzroście w kraju o 0,4%. Wzrosła liczba studentów uczelni niepublicznych (średnio o 2,7% w skali roku, przy spadku na uczelniach publicznych o 1,8%).

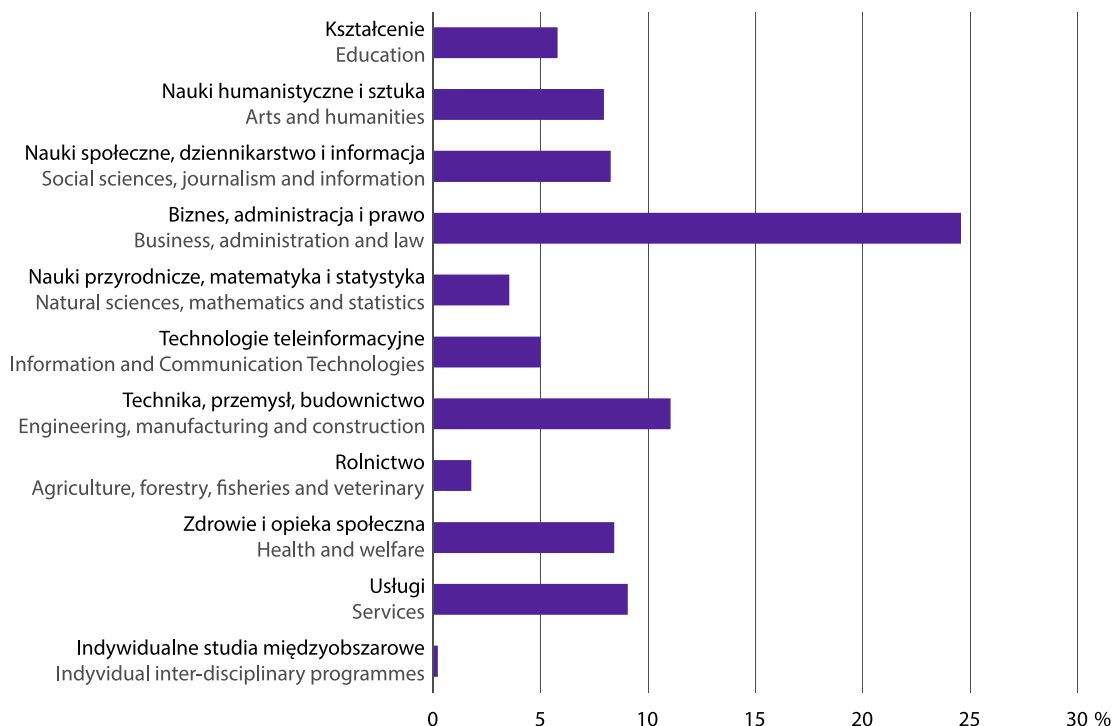
Większość studentów uczyła się w trybie stacjonarnym (72,4 tys., tj. 58,4%; w kraju 64,3%), zwłaszcza na uczelniach publicznych. Zarówno na studiach stacjonarnych, jak i niestacjonarnych większość studentów stanowiły kobiety. Mężczyźni przeważali liczebnie tylko w 7 spośród 32 uczelni: w Wyższej Szkole Komunikacji i Zarządzania w Poznaniu, na Politechnice Poznańskiej, w Wyższej Szkole Logistyki w Poznaniu, w WSHIU Akademii Nauk Stosowanych w Poznaniu, w Wyższej Szkole Umiejętności Społecznych w Poznaniu, w Collegium Da Vinci oraz w Akademii Nauk Stosowanych im. Hipolita Cegielskiego w Gnieźnie Uczelni Państwowej.

W aktualnie obowiązującym systemie szkolnictwa wyższego dominują studia dwustopniowe. W roku akademickim 2022/23 niemal dwie trzecie studentów kształciło się na studiach pierwszego stopnia (licencjackich bądź inżynierskich), a 22,1% stanowili studenci kontynuujący naukę na drugim stopniu (magisterskim). Studia magisterskie jednolite skupiały 11,8% ogółu studiujących. Na studiach licencjackich przeważały kobiety, zaś na inżynierskich – mężczyźni (w obu przypadkach proporcje były podobne 2/3 do 1/3).

W roku akademickim 2022/23 uczelnie mające siedzibę w województwie wielkopolskim oferowały możliwość kształcenia na 329 kierunkach sklasyfikowanych w 11 grupach kierunków kształcenia. Wciąż największym zainteresowaniem cieszyły się kierunki z grupy biznes, administracja i prawo (26,7% ogółu studentów kształcących się na wielkopolskich uczelniach), a w tej grupie przede wszystkim zarządzanie oraz logistyka.

Wykres 23. Struktura absolwentów uczelni według grup kierunków kształcenia^a w roku akademickim 2021/22

Chart 23. Structure of graduates by broad fields of education^a in the 2021/2022 academic year

^a Absolwenci, którzy uzyskali dyplomy ukończenia studiów w 2021 r. łącznie z cudzoziemcami. Zgodnie z Międzynarodową Klasyfikacją Kierunków Kształcenia (ISCED-F-2013).

^a Graduates who obtained higher education diplomas in 2021. Including foreigners. According to the International Classification of Fields of Education and Training (ISCED-F-2013).

W 2022 r. dyplomy ukończenia studiów wyższych (pierwszego i drugiego stopnia oraz jednolitych studiów magisterskich) uzyskało łącznie 30,4 tys. absolwentów, tj. o 0,8% więcej niż przed rokiem (w kraju spadek o 1,6%). Podobnie jak przy liczebności studentów, pod względem liczby absolwentów wielkopolskie zajęło 3. miejsce wśród województw (za mazowieckim i małopolskim). Wśród absolwentów więcej było kobiet (18,9 tys., tj. 62,1%), a także osób, które studiowały w trybie stacjonarnym (17,6 tys., tj. 58,0%).

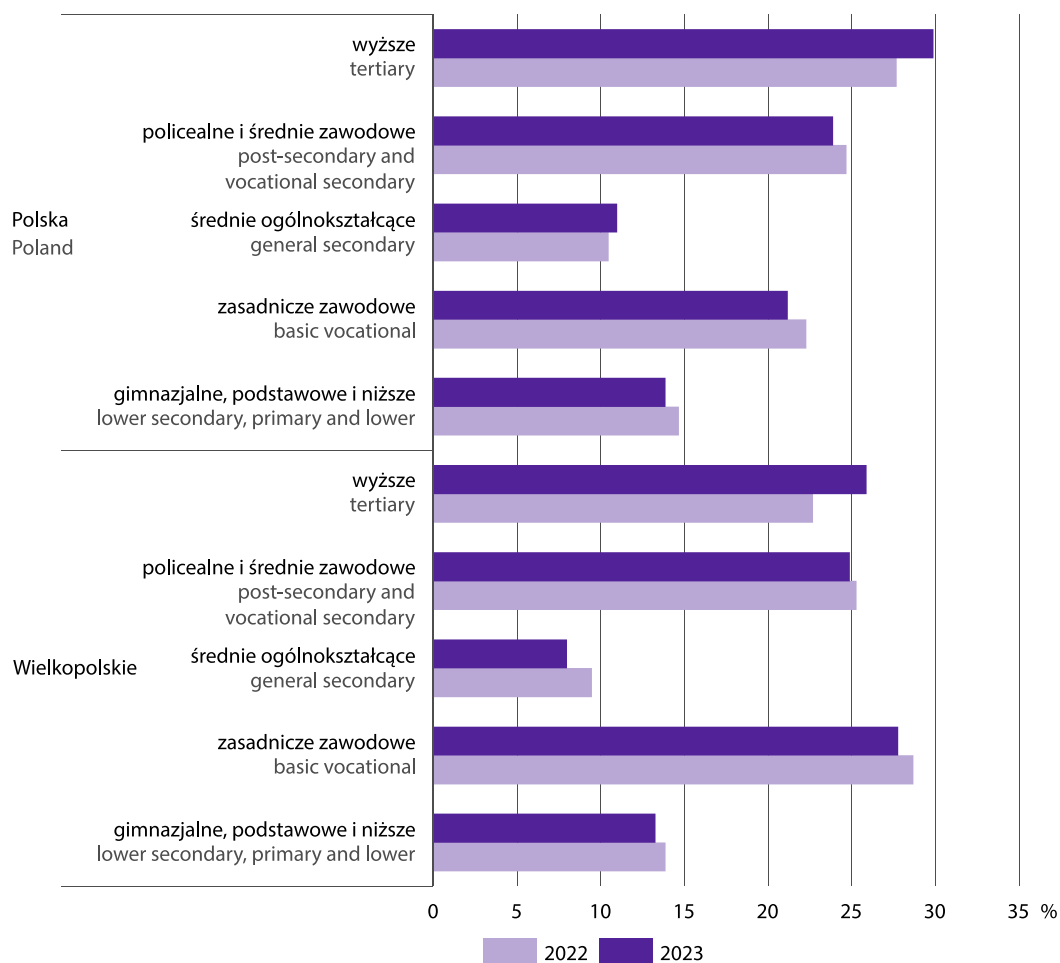
Najwięcej absolwentów uzyskało dyplom na kierunkach studiów z grup: biznes, administracja i prawo (8,7 tys., tj. 28,7%), technika, przemysł, budownictwo (3,9 tys., tj. 12,9%), usługi (3,2 tys., tj. 10,6%), zdrowie i opieka społeczna (3,0 tys., tj. 9,8%) oraz nauki społeczne, dziennikarstwo i informacja (2,9 tys., tj. 9,7%).

W końcu 2022 r. w ogólnej liczbie studentów kształcących się na uczelniach, których jednostka macierzysta znajduje się w województwie wielkopolskim, było 9,5 tys. obcokrajowców, o 23,3% więcej niż w poprzednim roku (przy spadku ogólnej liczby studentów o 0,2%). Reprezentowali oni 124 kraje, ale niemal połowa studentów-cudzoziemców pochodziła z Ukrainy (4,5 tys. osób, tj. 47,1%). Stosunkowo liczna była też grupa Białorusinów (14,5%), a ponadto dość dużo studentów pochodziło z Turcji (4,4%), Chin (2,8%), Indii (2,3%), Rwandy i Nigerii (po 1,9%), Tajwanu i Azerbejdżanu (po 1,8%) oraz Hiszpanii (1,7%).

W roku szkolnym 2022/23 sieć szkół dla dorosłych zmniejszyła się o kolejnych 8 placówek i obejmowała 4 szkoły podstawowe oraz 90 liceów ogólnokształcących. Naukę w szkołach dla dorosłych kontynuowało łącznie 8,8 tys. uczniów, tj. o 5,1% więcej niż przed rokiem.

W szkołach dla dorosłych przeważali mężczyźni, którzy stanowili 54,5% wszystkich uczniów. W czerwcu 2022 r. naukę w szkołach dla dorosłych zakończyło 2,5 tys. osób. Liczba absolwentów była o 17,7% mniejsza niż w poprzednim roku.

Wykres 24. Ludność^a według poziomu wykształcenia według BAEL w 4 kwartale
 Chart 24. Structure of population^a by level of educational attainment by LFS in the 4th quarter

^a W wieku 15–89 lat.
^a Aged 15–89.

W wielkopolskim w 4 kwartale 2023 r. największy odsetek ludności w wieku 15–89 lat miał wykształcenie zasadnicze zawodowe – 27,8% (tj. o 0,9 p.proc. mniej niż rok wcześniej) lub wyższe – 25,9% (wzrost o 3,2 p.proc.), a najniższy średnie ogólnokształcące – 8,0% (spadek o 1,5 p.proc.). Osoby z wykształceniem policealnym i średnim zawodowym stanowiły 24,9% (tj. o 0,4 p.proc. mniej niż rok wcześniej), a udział osób z najniższym wykształceniem wyniósł 13,3% (spadek o 0,6 p.proc.).

W 2022 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego w dziale oświata i wychowanie wyniosły w województwie wielkopolskim 9465,8 mln zł, 14,0% więcej niż w roku poprzednim. Zdecydowana większość wydatków (84,7%) była poniesiona przez gminy i miasta na prawach powiatu.

Zasoby pracy

Labour resources

Populacja bezrobotnych w ciągu 2023 r. zwiększyła się o 0,5% do poziomu 46,5 tys. osób. Wciąż istotny problem stanowiło zjawisko długotrwałego bezrobocia. Stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim na koniec grudnia 2023 r. wyniosła 3,0%, co w skali roku oznacza wzrost o 0,1 p.proc. Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego. Współczynnik aktywności zawodowej wzrósł w ciągu roku o 0,8 p.proc, ale wskaźnik zatrudnienia spadł o 0,5 p.proc. Oba wskaźniki nadal przekraczały wartości w kraju. We wrześniu 2023 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim ukształtowała się na poziomie 1528,6 tys. osób, i była o 0,6% niższa niż w grudniu 2022 r.

Dane o **pracujących w gospodarce narodowej** (stan na ostatni dzień miesiąca) od grudnia 2022 r. są prezentowane na podstawie administracyjnych źródeł danych. Dane dotyczą pracujących we wszystkich podmiotach gospodarki narodowej.

Dane o pracujących dotyczą osób wykonujących pracę przynoszącą im zarobek lub dochód. Do pracujących zalicza się:

1. pracowników najemnych (od 2022 r. zmiana nazwy, wcześniej zatrudnieni), czyli osoby zatrudnione na podstawie stosunku pracy (umowa o pracę, powołanie, mianowanie, wybór) lub stosunku służbowego na czas określony i nieokreślony, w pełnym i niepełnym wymiarze czasu pracy;
2. pracodawców i pracujących na własny rachunek, łącznie z pomagającymi członkami ich rodzin;
3. osoby wykonujące pracę nakładczą;
4. członków spółdzielni produkcji rolnej (rolniczych spółdzielni produkcyjnych i innych spółdzielni zajmujących się produkcją rolną oraz spółdzielni kółek rolniczych);
5. duchownych pełniących obowiązki duszpasterskie.

We wrześniu 2023 r. liczba pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim ukształtowała się na poziomie 1528,6 tys. osób, tj. o 0,6% niższym w stosunku do grudnia 2022 r. (w kraju spadek o 0,3%). Wielkopolskie zajmowało 3 miejsce w kraju pod względem liczby pracujących (za mazowieckim i śląskim). Kobiety stanowiły 45,7% pracujących w gospodarce narodowej w wielkopolskim, tj. najmniej spośród wszystkich województw (w kraju przeciętnie 47,1%).

We wrześniu 2023 r. pracownicy najemni stanowili 78,9% pracujących w gospodarce narodowej w województwie wielkopolskim, przy czym 48,1% z nich to kobiety (w kraju odpowiednio 78,8% i 49,7%). Udział pracujący na własny rachunek łącznie z pomagającymi członkami rodziny w pracujących w gospodarce narodowej wyniósł 20,9%, przy czym jedynie 37,0% z nich to kobiety (w kraju 21,0% przy 37,8% udziale kobiet).

W województwie wielkopolskim, we wrześniu 2023 r. najwięcej osób pracowało w przemyśle – 386,4 tys. osób (tj. 25,3% ogółu pracujących w gospodarce narodowej w województwie, wobec 21,2% w kraju) oraz w sekcjach: handel, naprawa pojazdów samochodowych – 244,1 tys. osób (16,0%, w kraju 14,8%), rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo – 129,2 tys. osób (8,4%, w kraju 8,2%), budownictwo – 116,6 tys. osób (7,6%, w kraju 7,0%), transport i gospodarka magazynowa – 110,6 tys. osób (7,2%, w kraju 6,1%) oraz edukacja – 110,0 tys. osób (7,2%, w kraju 7,9%).

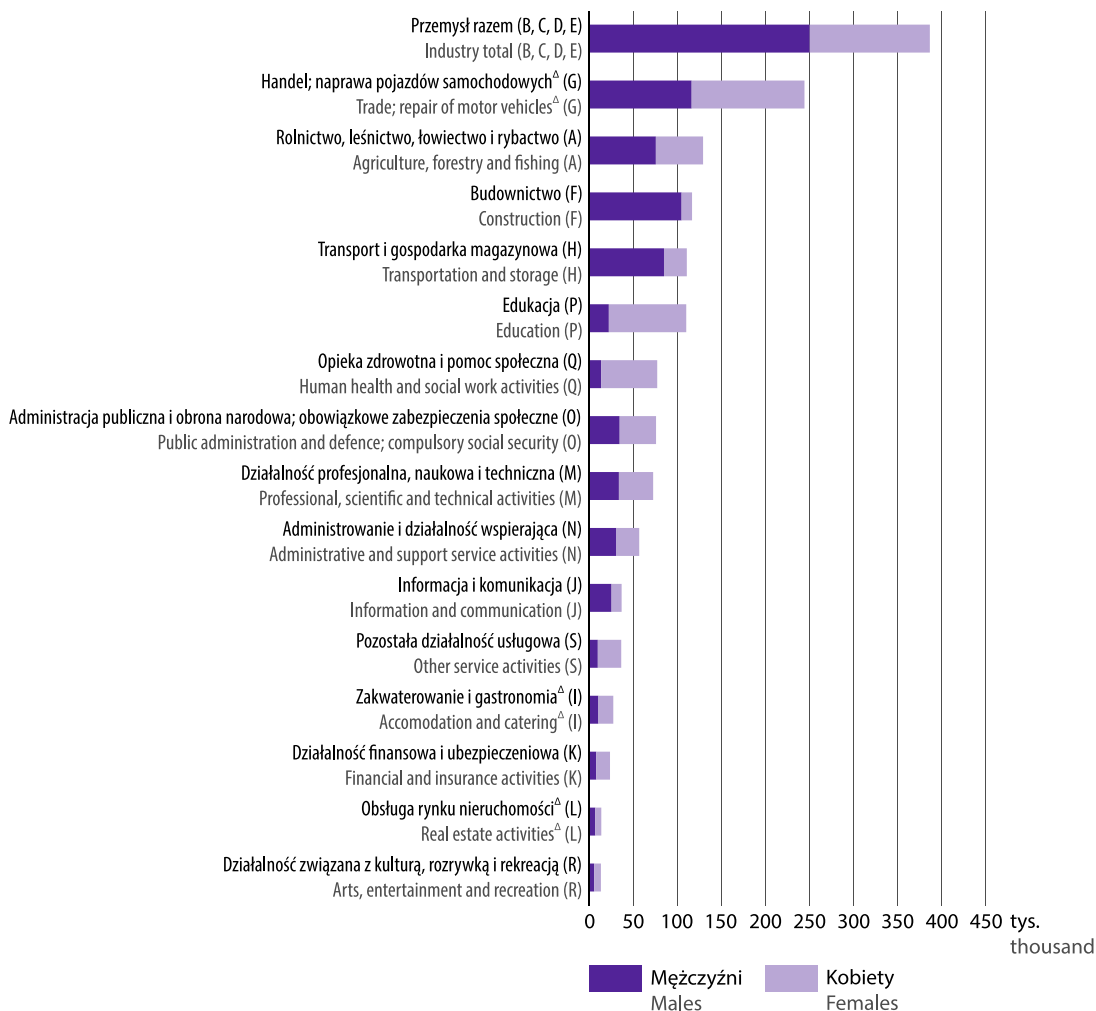
W porównaniu z grudniem 2022 r. liczba pracujących wzrosła w sekcjach: informacja i komunikacja (o 2,8%, w kraju o 3,0%), administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe zabezpieczenia społeczne (o 2,1%, w kraju o 1,8%) działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (o 1,7%, w kraju 1,9%), administrowanie i działalność wspierająca (o 0,6%, w kraju 0,4%), opieka zdrowotna i pomoc społeczna (o 0,4%, w kraju 0,5%), działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją (o 0,3%, w kraju 1,4%) oraz zakwaterowanie i gastronomia (o 0,1%, w kraju 0,5%).

Natomiast zmniejszyła się w grupie sekcji przemysł (o 1,5%, w kraju 0,9%), a także sekcjach: rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo (o 2,1%, w kraju 2,3%), transport i gospodarka magazynowa oraz pozostała działalność usługowa (po 1,6%, w kraju odpowiednio o 0,4% i 1,2%), handel; naprawa pojazdów samochodowych (o 0,7%, w kraju 1,4%), obsługa rynku nieruchomości oraz budownictwo (po 0,6%, w kraju po 0,4%), działalność finansowa i ubezpieczeniowa (o 0,3%, w kraju 0,1%) oraz edukacja (o 0,2%, w kraju 0,1%).

Wykres 25. Pracujący w gospodarce narodowej według sekcji PKD i płci w 2023 r.

Stan w dniu 30 września

Chart 25. Employed persons in the national economy by PKD/NACE sections and sex in 2023
As of 30 September

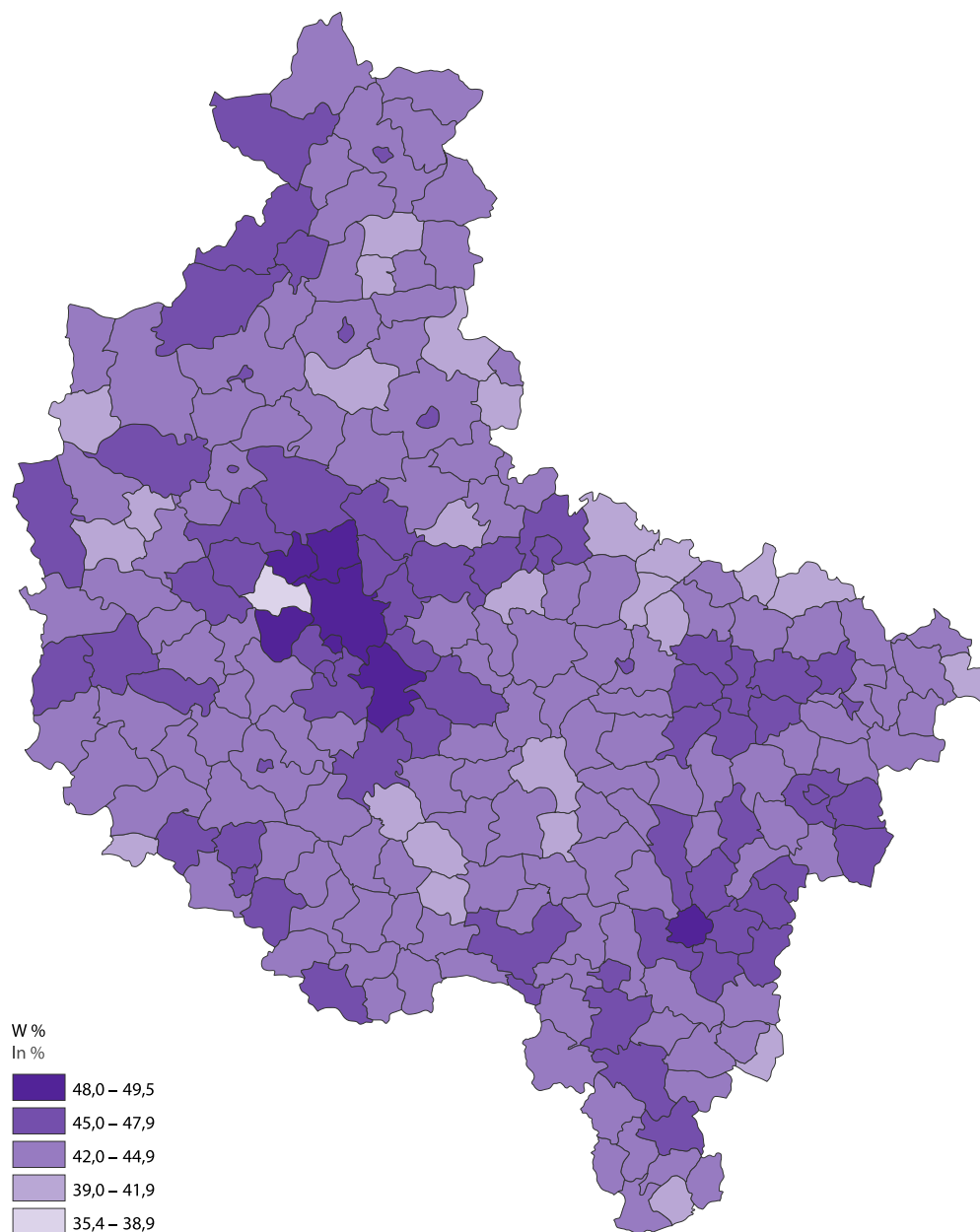

Mapa 25. Udział kobiet w ogólnej liczbie pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r.

Stan w dniu 30 września

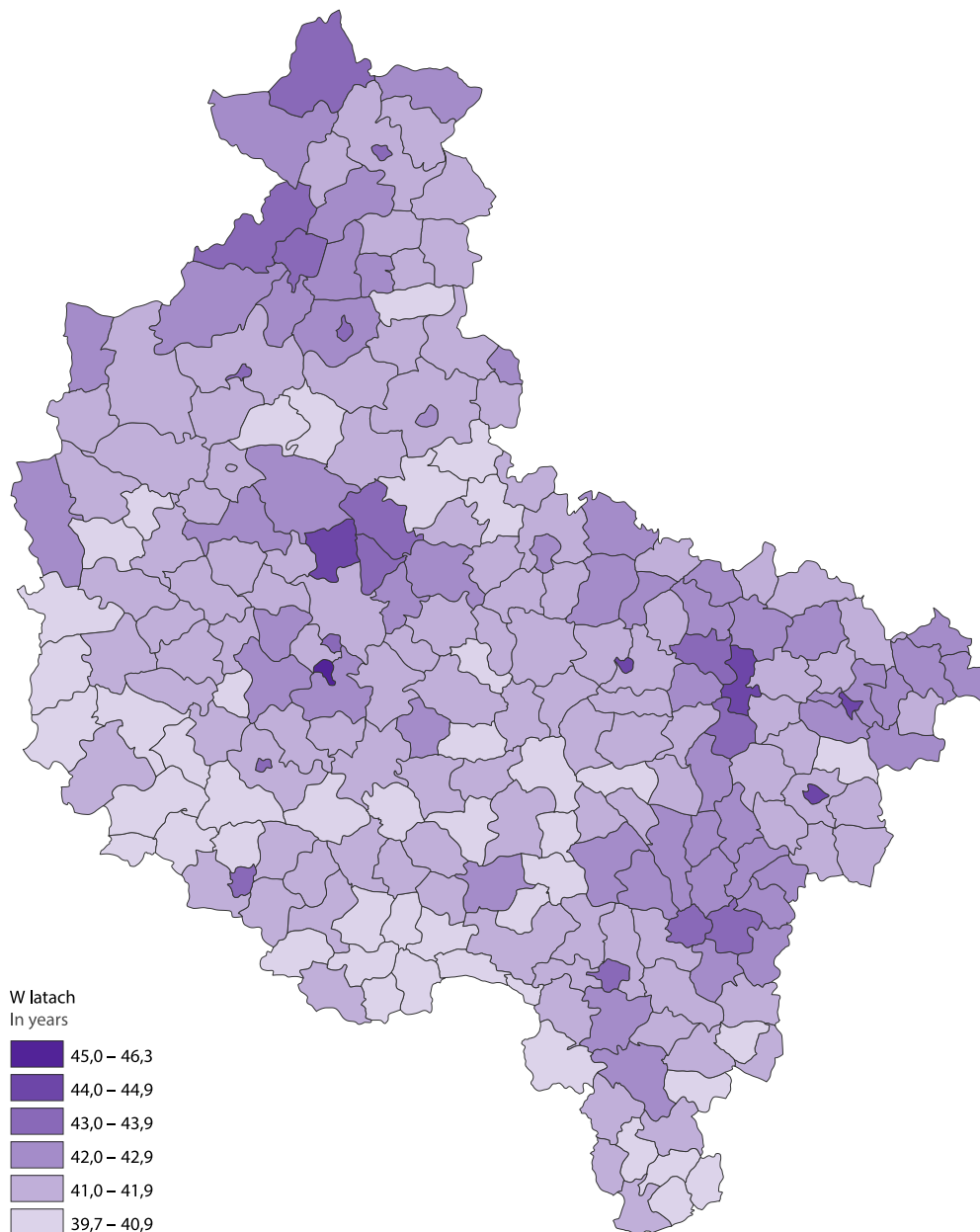
Map 25. Share of women in the total number of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023

As of 30 September

Mapa 26. Średnia wieku pracujących w gospodarce narodowej według gminy zamieszkania w 2023 r.
Stan w dniu 30 września

Map 26. Average age of employed persons in the national economy by gmina of residence in 2023
As of 30 September

We wrześniu 2023 r. województwo wielkopolskie miało najniższą średnią wieku pracujących ogółem – 41,9 lat (na równi z województwem pomorskim, w kraju 42,6 lata) oraz mężczyzn – 42,1 lata (na równi z małopolskim, w kraju 42,7 lata), a także było na drugim miejscu (za pomorskim) pod względem średniego wieku pracujących kobiet – 41,8 lat (w kraju 42,5 lata). Gminą województwa wielkopolskiego z przeciętnie najmłodszymi pracującymi był Pakosław (średnia wieku 39,7 lat), a z najstarszymi – Puszczykowo (46,3 lat).

Dane o **bezrobociu rejestrowanym** podano na podstawie badania, które opiera się na rejestracji osób w powiatowych urzędach pracy. Osoby te muszą spełniać kryteria przedstawione w ustawie z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 690, z późn. zm.), w której określono je jako bezrobotne oraz w ustawie o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa (Dz. U. z 2022 r. poz. 583 z późn. zm.).

W końcu grudnia 2023 r. liczba bezrobotnych zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy województwa wielkopolskiego wyniosła 46,5 tys., co stanowiło 5,9% ogółu bezrobotnych zarejestrowanych w Polsce. Populacja bezrobotnych w ciągu roku zwiększyła się o 0,2 tys., tj. o 0,5%. W skali kraju na koniec 2023 r. liczba bezrobotnych była o 3,0% mniejsza niż rok wcześniej.

W województwie wielkopolskim w końcu 2023 r. wzrost liczby bezrobotnych, w odniesieniu do roku poprzedniego, odnotowano w 20 powiatach, najwyższy w powiecie kolskim (o 15,8%), pilskim (o 12,0%), oraz nowotomyskim (o 10,7%). Spadek liczby bezrobotnych nastąpił w 15 powiatach, najwyższy w powiecie wrzesińskim (o 13,3%), pleszewskim (o 13,0%), oraz kępińskim (o 12,9%).

W końcu grudnia 2023 r. stopa bezrobocia rejestrowanego w województwie wielkopolskim wyniosła 3,0%, tj. o 0,1 p.proc. więcej niż przed rokiem (w kraju 5,1%, spadek o 0,1 p.proc.). Wskaźnik ten nadal pozostaje najniższy w kraju, kształtując się o 2,1 p.proc. poniżej wskaźnika ogólnopolskiego.

Stopę bezrobocia rejestrowanego obliczono jako stosunek liczby bezrobotnych zarejestrowanych do liczby cywilnej ludności aktywnej zawodowo, tj. bez pracowników jednostek budżetowych prowadzących działalność w zakresie obrony narodowej i bezpieczeństwa publicznego.

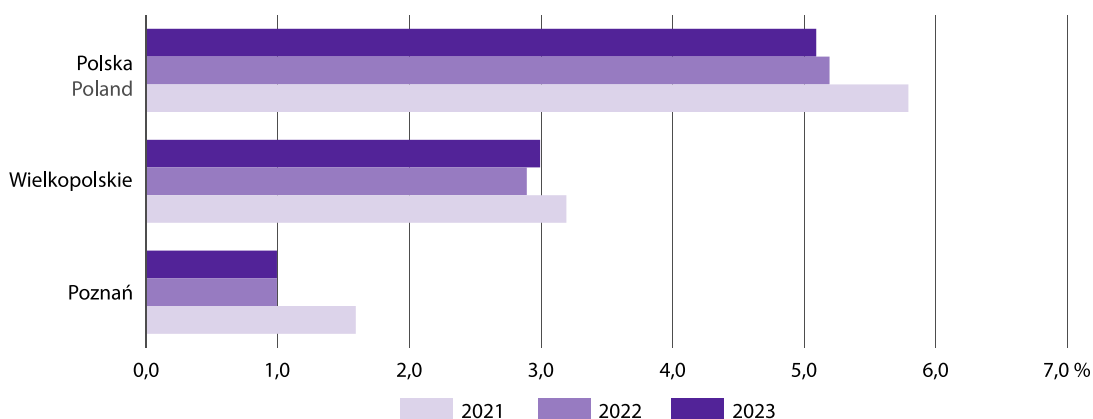
Od 2020 r. wskaźnik ten podaje się z uwzględnieniem pracujących w gospodarstwach indywidualnych w rolnictwie (będących składową cywilnej ludności aktywnej zawodowo) wyszacowaną — na podstawie wyników Powszechnego Spisu Rolnego 2020. Dane te nie są w pełni porównywalne z okresami wcześniejszymi.

Wykres 26. Stopa bezrobocia rejestrowanego w latach 2021–2023

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 26. Registered unemployment rate in 2021–2023

As of 31 December

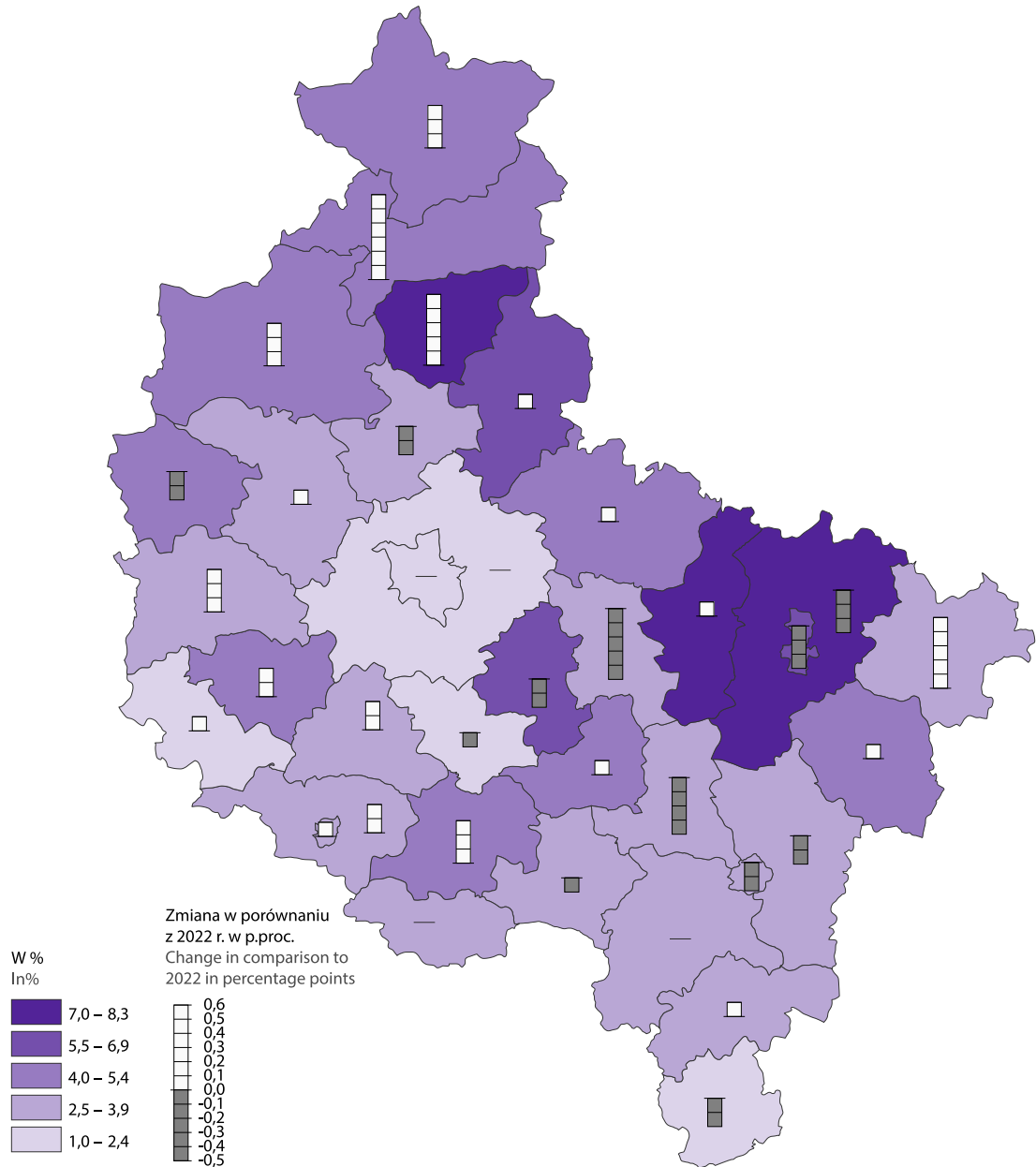
W 19 powiatach stopa bezrobocia rejestrowanego w końcu roku wzrosła w porównaniu do roku wcześniejszego. Najwyższy wzrost odnotowano w powiatach pilskim (o 0,6 p.proc.) oraz chodzieskim i kolskim (po 0,5 p.proc.). W 4 powiatach (ostrowskim, poznańskim, rawickim i Poznaniu) stopa bezrobocia nie uległa zmianie. W pozostałych 12 powiatach odnotowano spadek stopy bezrobocia w skali roku, w tym najwyższy w powiatach: wrzesińskim (o 0,5 p.proc.), pleszewskim (o 0,4 p.proc.) oraz konińskim i Koninie (po 0,3 p.proc.).

Natężenie bezrobocia nie jest jednakowe w całym województwie; największe obserwuje się w jego wschodniej i północnej części. Najwyższą stopę bezrobocia odnotowano w powiatach: konińskim (8,3% wobec 8,6% w grudniu 2022 r.), chodzieskim (7,5% wobec 7,0%) i słupeckim (7,2% wobec 7,1%), a najniższą w poznańskim i Poznaniu (po 1,0%, podobnie jak rok wcześniej) oraz kępińskim (1,6% wobec 1,8%). Rozpiętość pomiędzy najniższą i najwyższą wartością tego wskaźnika w powiatach wyniosła 7,3 p.proc. i w skali roku zmniejszyła się o 0,3 p.proc.

Mapa 27. Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Mapa 27. Registered unemployment rate in 2023
As of 31 December

Liczba bezrobotnych mieszkających na wsi w końcu grudnia 2023 r. wyniosła 22,2 tys., tj. o 0,5% więcej niż w 2022 r. W zbiorowości bezrobotnych ogółem ich udział wyniósł 47,8% (tak jak przed rokiem) i 46,2% w kraju.

Bezrobocie dotyczy przede wszystkim ludzi młodych, którzy nie przekroczyli 35 roku życia. W końcu grudnia 2023 r. stanowili oni 39,3% bezrobotnych zarejestrowanych (osoby poniżej 25 roku życia – 15,4%, a w wieku 25–34 lata – 23,9%). Jednak najliczniejszą grupą bezrobotnych były osoby w wieku 35–44 lata, które stanowiły 24,9% bezrobotnych zarejestrowanych. W porównaniu z 2022 r. liczebność bezrobotnych zmniejszyła się w grupach wiekowych: 55 lat i więcej lat (o 2,9%) oraz 25–34 lata (o 1,4%). Natomiast zwiększyła się w grupach: 45–54 (o 3,1%), 18–24 (o 2,6%) oraz 35–44 (o 1,4%). W 2023 r. najtrudniejszą sytuację na rynku pracy mieli młodzi ludzie z powiatu rawickiego, gdzie osoby w wieku poniżej 35 roku życia stanowiły 49,3% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych, a także kolskiego (48,5%), pleszewskiego (46,8%) oraz jarocińskiego (46,4%).

Większość bezrobotnych rejestrujących się w powiatowych urzędach pracy to osoby o niskim poziomie wykształcenia. Dwie najliczniejsze grupy stanowiły osoby posiadające wykształcenie zasadnicze zawodowe/branżowe (29,6% ogółu bezrobotnych) oraz gimnazjalne, podstawowe i niepełne podstawowe (23,4%). Najmniej liczną zbiorowość bezrobotnych stanowiły osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym (11,3%) oraz wyższym (13,8%).

Pod względem czasu pozostawania bez pracy w końcu grudnia 2023 r. najliczniejszą grupę wśród zarejestrowanych bezrobotnych tworzyły osoby niepracujące przez ponad 1 rok – 29,6% (przed rokiem 29,4%), w tym 15,5% stanowili pozostający bez pracy dłużej niż 24 miesiące. Najmniej liczna była grupa bezrobotnych pozostających bez pracy stosunkowo krótko, tj. do 1 miesiąca – 11,9% (13,1% przed rokiem).

Biorąc pod uwagę doświadczenie zawodowe, najbardziej zagrożone bezrobociem są osoby o krótkim stażu pracy lub bez niego. W 2023 r. wśród zarejestrowanych bezrobotnych osoby bez stażu oraz ze stażem do 1 roku stanowiły 26,8% (26,7% przed rokiem), a od 1 roku do 5 lat – 26,6% (27,1% rok wcześniej).

Najliczniejszą grupą wśród bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy w 2023 r. byli długotrwale bezrobotni (18,1 tys. osób, tj. o 4,0% mniej niż w 2022 r.), których udział w populacji bezrobotnych wyniósł 39,0%. Liczba bezrobotnych w wieku powyżej 50 roku życia ukształtowała się na poziomie 11,8 tys. (spadek o 1,0% wobec 2022 r.), a osób w wieku poniżej 30 lat – 12,5 tys. (wzrost o 1,3%). W 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, spadła również liczba bezrobotnych posiadających co najmniej jedno dziecko w wieku do 6 roku życia (o 4,9% do poziomu 8,1 tys. osób), a udział tej grupy w bezrobotnych ogółem wyniósł 17,4%. W 2023 r. 1,0 tys. bezrobotnych (o 0,1% więcej niż rok wcześniej) korzystało ze świadczeń pomocy społecznej, a liczba osób posiadających dziecko niepełnosprawne w wieku do 18 roku życia zwiększyła się o 3,3%. W porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła również liczba bezrobotnych niepełnosprawnych (o 5,2%), a grupa ta stanowiła 9,3% ogółu bezrobotnych w województwie.

Długotrwale bezrobotni to osoby pozostające w rejestrze powiatowego urzędu pracy łącznie przez okres ponad 12 miesięcy w okresie ostatnich 2 lat, z wyłączeniem okresów odbywania stażu i przygotowania zawodowego dorosłych w miejscu pracy.

W grudniu 2023 r. na 1 ofertę pracy w województwie wielkopolskim przypadało 17 bezrobotnych, tj. o 1 więcej niż rok wcześniej ale o 2 mniej niż przeciętnie w kraju.

Źródłem danych kwartalnych o **ludności aktywnej zawodowo** (tj. pracujących i bezrobotnych według definicji Międzynarodowej Organizacji Pracy oraz wytycznych Eurostatu) oraz o **osobach biernych zawodowo**, tj. tych, którzy pozostają poza siłą roboczą jest Badanie Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL).

Od 1 kwartału 2021 r. w BAEL wprowadzono zmiany metodologiczne wynikające z wdrożenia rozporządzenia ramowego dla statystyki społecznej, tj. Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2019/1700 z dnia 10 października 2019 r. oraz jego aktów implementacyjnych. Zmiany dotyczyły m.in. zakresu podmiotowego badania (badanie zasadnicze obejmuje osoby w wieku 15–89 lat, do 2020 r. włącznie były to osoby w wieku 15 lat i więcej) oraz definicji i sposobu wyodrębniania poszczególnych populacji osób na rynku pracy, tj. pracujących, bezrobotnych i biernych zawodowo. Na potrzeby analiz porównawczych zaprezentowano przeliczone dane BAEL dla lat wcześniejszych, z uwzględnieniem definicji obowiązujących od 2021 r.

W 4 kwartale 2023 r. zbiorowość aktywnych zawodowo w województwie liczyła 1711 tys. osób, biernych zawodowo – 1105 tys. Ludność aktywną zawodowo tworzyli pracujący (1642 tys. osób) i bezrobotni (69 tys.).

Liczba aktywnych zawodowo w 4 kwartale 2023 r. zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w analogicznym okresie poprzedniego roku o 1,5%. W omawianym okresie współczynnik aktywności zawodowej w wielkopolskim ukształtował się na poziomie 60,8% (w kraju 58,9%). W województwie zaobserwowano wzrost aktywności zawodowej wobec roku poprzedniego o 0,8 p.proc. (w kraju wzrost o 0,2 p.proc.).

Wskaźnik zatrudnienia w województwie wielkopolskim w 4 kwartale 2023 r. wyniósł 58,3% (w kraju 57,1%) i zmalał o 0,5 p.proc. w stosunku do analogicznego okresu poprzedniego (w kraju wzrost o 0,1 p.proc.).

Tabela 13. Aktywność ekonomiczna ludności w wieku 15–89 lat w 4 kwartale według BAEL
Table 13. Economic activity of the population aged 15–89 in the 4th quarter by LFS

Wyszczególnienie Specification	2021	2022	2023	2023 Polska Poland
Aktywni zawodowo w tys. Economically active persons in thousands	1703	1686	1711	17870
pracujący employed persons	1659	1654	1642	17323
bezrobotni unemployed persons	45	33	69	547
Bierni zawodowo w tys. Economically inactive persons in thousands	1107	1124	1105	12492
Współczynnik aktywności zawodowej w % Activity rate in %	60,6	60,0	60,8	58,9
Wskaźnik zatrudnienia w % Employment rate in %	59,0	58,8	58,3	57,1
Stopa bezrobocia w % Unemployment rate in %	2,6	2,0	4,0	3,1

Do pracujących według BAEL zaliczono osoby w wieku 15–89 lat, które w okresie badanego tygodnia: wykonywały przez co najmniej 1 godzinę pracę przynoszącą zarobek lub dochód tzn. były zatrudnione w firmie/instytucji publicznej lub u prywatnego pracodawcy, pracowały we własnym (lub dzierżawionym) gospodarstwie rolnym lub prowadziły własną działalność gospodarczą poza rolnictwem, pomagały (bez wynagrodzenia) w prowadzeniu rodzinnego gospodarstwa rolnego lub rodzinnej działalności gospodarczej poza rolnictwem, miały pracę, ale jej nie wykonywały:

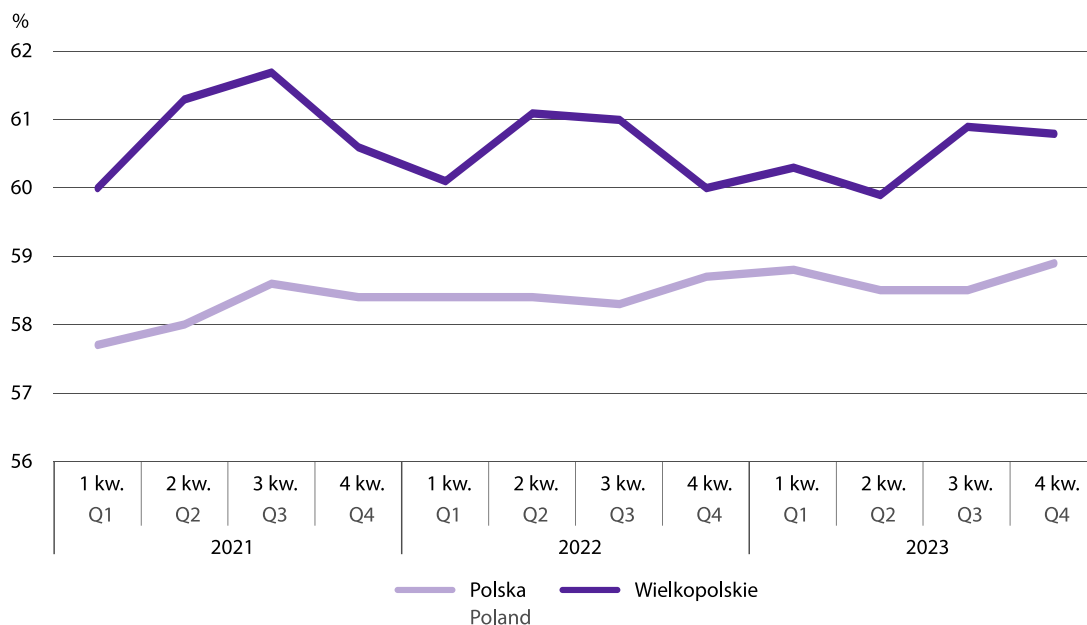
- a) z powodu choroby lub urlopu wypoczynkowego, urlopu związanego z rodzicielstwem (macierzyńskiego, rodzicielskiego, ojcowskiego lub wychowawczego), organizacji czasu pracy (systemu pracy lub odbioru nadgodzin), szkolenia związanego z wykonywaną pracą,
- b) z powodu sezonowego charakteru pracy, jeśli w okresie poza sezonem nadal regularnie wypełniały zadania i obowiązki związane z pracą lub prowadzeniem działalności (z wyłączeniem obowiązków prawnych lub administracyjnych),
- c) z innych powodów, jeśli przewidywany okres nieobecności w pracy nie przekracza 3 miesięcy.

Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL obliczono jako udział aktywnych zawodowo danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Wskaźnik zatrudnienia według BAEL obliczono jako udział pracujących danej kategorii w ogólnej liczbie ludności danej kategorii.

Stopę bezrobocia według BAEL obliczono jako udział bezrobotnych danej kategorii w liczbie aktywnych zawodowo danej kategorii.

Wykres 27. Współczynnik aktywności zawodowej według kwartałów
Chart 27. Activity rate by quarters

W 4 kwartale 2023 r. zbiorowość biernych zawodowo stanowiła 39,2% ogółu mieszkańców województwa w wieku 15–89 lat. Udział biernych zawodowo w ogólnej liczbie ludności kraju w tym wieku ukształtował się na poziomie 41,1%. W ciągu roku liczba biernych zawodowo w wielkopolskim zmniejszyła się o 1,7% (w skali kraju spadek o 0,5%).

W 4 kwartale 2023 r. bierni zawodowo w wieku 15-74 lata jako główne przyczyny bierności wskazywali: emeryturę (49,2% badanej zbiorowości, w kraju 51,7%), naukę i uzupełnianie kwalifikacji zawodowych (21,7%, w kraju 22,3%), chorobę i niepełnosprawność (12,1%, w kraju 10,7%) oraz obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (10,2% w kraju 7,6%). Odsetek osób zniechęconych bezskutecznością poszukiwania pracy, tj. brakiem szans na otrzymanie odpowiedniego zatrudnienia lub wyczerpaniem możliwości znalezienia pracy, wyniósł 0,7% (w kraju 0,5%).

W porównaniu do analogicznego kwartału roku poprzedniego struktura przyczyn bierności zawodowej w wielkopolskim nie zmieniła się znacząco. Nieco częściej jako przyczynę bierności wskazywano emeryturę (wzrost udziału o 1,1 p.proc.), chorobę lub niepełnosprawność (wzrost o 0,5 p.proc.) oraz zniechęcenie bezskutecznością poszukiwania pracy, tj. brakiem szans na otrzymanie odpowiedniego zatrudnienia lub wyczerpaniem możliwości znalezienia pracy (wzrost o 0,2 p.proc.). Natomiast rzadziej wskazywano obowiązki rodzinne i związane z prowadzeniem domu (spadek udziału o 0,7 p.proc.) oraz naukę i uzupełnienie kwalifikacji zawodowych oraz (spadek o 0,6 p.proc.).

5.2 Jakość życia

5.2 Quality of life

Zamożność mieszkańców

Inhabitant's wealth

W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim było wyższe niż przed rokiem o 11,8%, ale nadal o 10,1% niższe niż średnio w kraju. W odniesieniu do poprzedniego roku zwiększyła się liczba emerytów i rencistów oraz przeciętna emerytura i renta brutto. Wzrósł zarówno przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny jak również dochód do dyspozycji na 1 mieszkańca. Polepszył się również wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych. Jednak w subiektywnej ocenie sytuacji materialnej gospodarstw domowych wzrósł odsetek osób określających ją jako przeciętną, złą i bardzo złą.

Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto to stosunek sumy wynagrodzeń osobowych brutto, honorariów wypłaconych niektórym grupom pracowników za prace wynikające z umowy o pracę, wypłat z tytułu udziału w zysku lub w nadwyżce bilansowej w spółdzielniach oraz dodatkowych wynagrodzeń rocznych dla pracowników jednostek sfery budżetowej do przeciętnej liczby zatrudnionych w danym okresie; po wyeliminowaniu osób wykonujących pracę nakładczą oraz zatrudnionych za granicą.

Badanie struktury wynagrodzeń według zawodów – realizowane co dwa lata, ma charakter reprezentacyjny i obejmuje podmioty gospodarki narodowej o liczbie pracujących powyżej 9 osób. Wyniki dotyczą osób pełnozatrudnionych i niepełnozatrudnionych, które w roku badania przepracowały cały miesiąc październik. Dane w opracowaniu dotyczą przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń nominalnych brutto, prezentowanych w przeliczeniu na pełny wymiar czasu pracy.

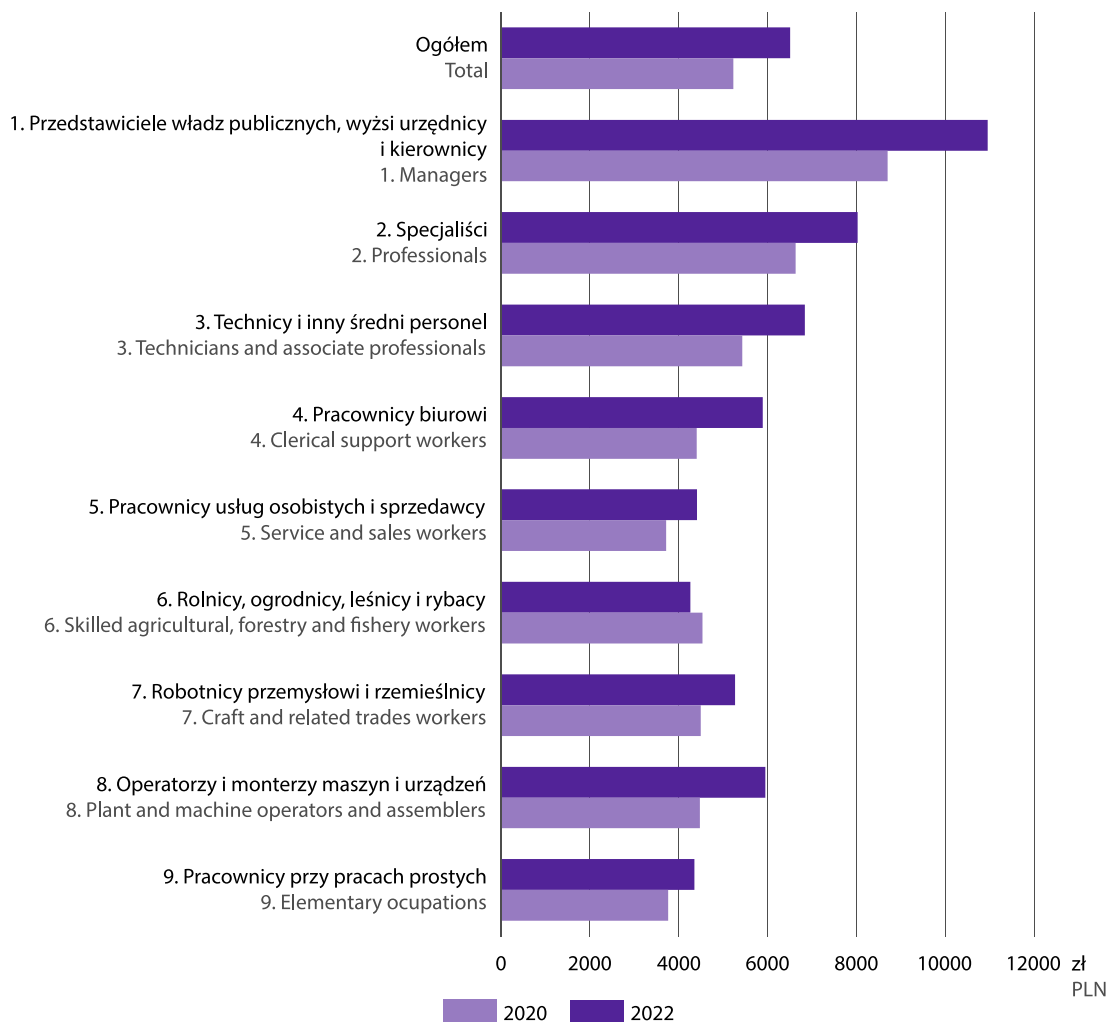
W październiku 2022 r. przeciętne wynagrodzenie w województwie wielkopolskim, ustalone na podstawie badania struktury wynagrodzeń według zawodów, wyniosło 6525,08 zł i było wyższe niż w poprzednich edycjach badania (o 24,3% większe niż w 2020 r.), ale nadal niższe niż przeciętnie w kraju (o 6,8%).

Podobnie jak w poprzednich badaniach, wśród 9 tzw. wielkich grup zawodów tylko w 3 poziom przeciętnego wynagrodzenia przekraczał średnią płacę w województwie. Najwyżej wynagradzani byli przedstawiciele władz publicznych, wyżsi urzędnicy i kierownicy (o 68,1% powyżej przeciętnej w województwie), specjaliści (o 23,2%) oraz technicy i inny średni personel (o 5,0%).

Również grupy zawodów o najniższym wynagrodzeniu nie zmieniły się w stosunku do poprzednich badań. Warto jednak zaznaczyć, że 2 najniżej wynagradzane grupy w województwie otrzymywały wynagrodzenia wyższe niż przeciętne dla tych grup w kraju. Najniżej wynagradzani byli pracownicy usług i sprzedawcy (o 32,1% niżej niż przeciętnie w województwie, ale o 0,6% więcej niż średnio dla tej grupy w kraju) oraz pracownicy przy pracach prostych (o 33,0% poniżej średniej wojewódzkiej, o 1,8% więcej niż w kraju).

Indywidualne wynagrodzenia brutto zatrudnionych objętych badaniem struktury wynagrodzeń w październiku 2020 r. charakteryzowały się znacznym zróżnicowaniem. Prawie dwie trzecie ogółu pracowników (65,9%) otrzymywało wynagrodzenie nie wyższe niż przeciętne wynagrodzenie w województwie. Wynagrodzenie minimalne (3010 zł) lub mniejsze uzyskało 5,2% (w kraju 6,3%) pracowników. Powyżej dwukrotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto otrzymało 5,3% ogółu zatrudnionych. Mediana wynagrodzeń wyniosła 5406,27 zł.

Wykres 28. Wynagrodzenia według zawodów
Chart 28. Wages and salaries by occupations

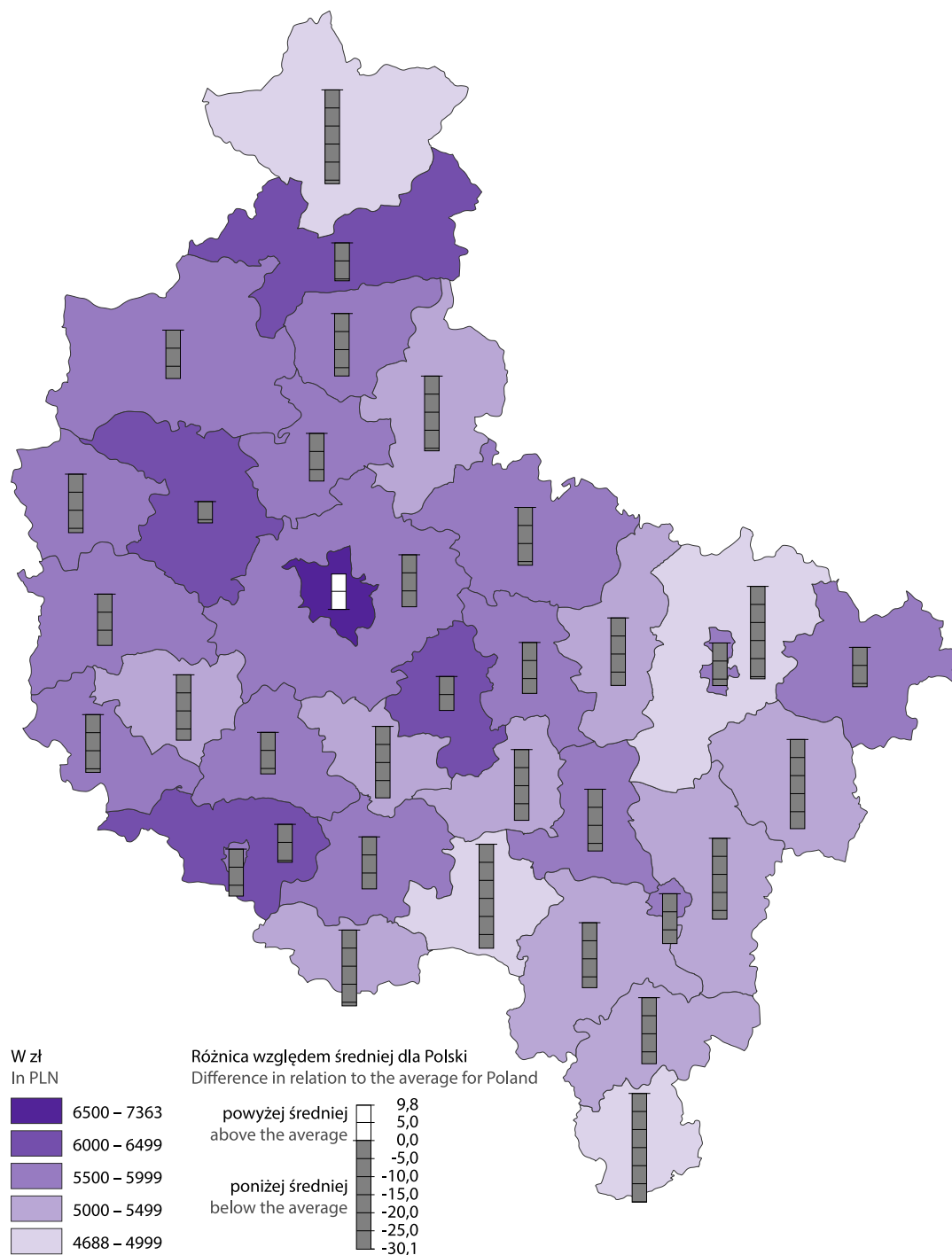

Informacje wynikowe o wysokości przeciętnych miesięcznych wynagrodzeń brutto w gospodarce narodowej zaprezentowano na podstawie rocznego badania statystyki publicznej Z-06 o pracujących, wynagrodzeniach i czasie pracy (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9 osób oraz jednostek sfery budżetowej niezależnie od liczby pracujących) - na tej podstawie przedstawiono zróżnicowanie terytorialne wynagrodzeń (do poziomu powiatów) w 2022 r. (jako ostatnim dostępnym).

Biorąc pod uwagę jednostki gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9, przeciętne miesięczne wynagrodzenie w województwie wielkopolskim w 2022 r. osiągnęło 6019,68 zł, czyli było o 11,9% wyższe niż przed rokiem i o 61,7% wyższe niż w 2015 r., ale o 10,2% niższe niż przeciętnie w kraju.

Jedynie w 3 powiatach przeciętne wynagrodzenie było wyższe od notowanego dla województwa: Poznaniu (o 22,3%), szamotulskim (o 4,8%) oraz średzkim (o 1,0%). Najniższe przeciętne wynagrodzenie kształtowało się w powiatach: kępińskim (o 22,1% niżej niż średnio w województwie), krotoszyńskim (o 20,7%) oraz złotowskim (o 17,5%).

Mapa 28. Przeciętne miesięczne wynagrodzenia brutto^a w 2022 r.
 Map 28. Average monthly gross wages and salaries^a in 2022

^a Dotyczy podmiotów gospodarki narodowej, w których liczba pracujących przekracza 9.
^a Concern economic entities employing more than 9 persons.

Dane dla sektora przedsiębiorstw zaprezentowano na podstawie miesięcznego meldunku o działalności gospodarczej DG-1 (dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; w ramach badania podmioty o liczbie pracujących 50 lub więcej osób badane są metodą pełną, a podmioty o liczbie pracujących od 10 do 49 – metodą reprezentacyjną) – na tej podstawie przedstawiono przeciętne miesięczne wynagrodzenia w województwie w sektorze przedsiębiorstw w 2023 r. (jako ostatnim dostępnym).

W 2023 r. przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw w województwie wielkopolskim kształtowało się na poziomie 6694,72 zł, tj. o 11,8% wyżej niż przed rokiem, ale nadal było o 10,1% niższe niż średnio w kraju (7444,39 zł, tj. wzrost o 11,9%). Przeciętne wynagrodzenie zwiększało się we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw. Największy wzrost odnotowały jednostki związane z górnictwem i wydobywaniem (o 40,7%) i zakwaterowaniem i gastronomią (o 15,2%), a najmniejszy z obsługą rynku nieruchomości (o 5,8%).

W odniesieniu do kraju we wszystkich sekcjach sektora przedsiębiorstw w wielkopolskim przeciętne wynagrodzenia brutto kształtowały się na niższym poziomie.

Tabela 14. Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw

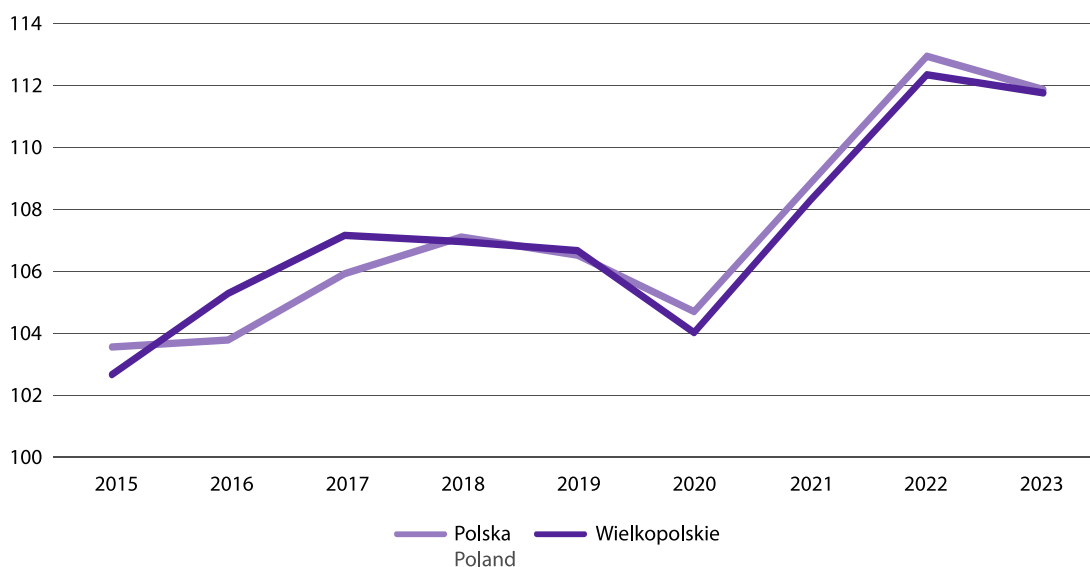
Table 14. Average monthly gross wages and salaries in enterprise sector

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł Average monthly gross wages and salaries in PLN	3676,42	4922,32	5989,34	6694,72
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w relacji do średniej krajowej (Polska=100) Average monthly gross wages and salaries in relation to the average domestic (Poland=100)	89,2	91,0	90,0	89,9

Sektor przedsiębiorstw obejmuje podmioty o liczbie pracujących 10 i więcej osób prowadzące działalność gospodarczą w zakresie: leśnictwa i pozyskiwania drewna; rybołówstwa w wodach morskich; górnictwa i wydobywania; przetwórstwa przemysłowego; wytwarzania i zaopatrywania w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych; dostawy wody; gospodarowania ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją; budownictwa; handlu hurtowego i detalicznego; naprawy pojazdów samochodowych, włączając motocykle; transportu i gospodarki magazynowej; działalności związanej z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi; informacji i komunikacji; działalności związanej z obsługą rynku nieruchomości; działalności firm centralnych (head offices); doradztwa związanego z zarządzaniem; działalności w zakresie architektury i inżynierii; badań i analiz technicznych; reklamy, badania rynku i opinii publicznej; pozostałej działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej; działalności w zakresie usług administrowania i działalności wspierającej; działalności związanej z kulturą, rozrywką i rekreacją; naprawy i konserwacji komputerów i artykułów użytku osobistego i domowego; pozostałej indywidualnej działalności usługowej.

Wykres 29. Dynamika przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw
Rok poprzedni=100

Chart 29. Indices of average monthly gross wages and salaries in enterprise sector
Previous year=100

W 2023 r. w województwie wielkopolskim było 801,9 tys. emerytów i rencistów pobierających świadczenia z Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (ZUS) lub z Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego (KRUS). Emeryci i renciści z województwa wielkopolskiego, tak jak rok wcześniej, stanowili 8,6% w ogólnej liczbie korzystających ze świadczeń społecznych w kraju.

W stosunku do poprzedniego roku, liczba emerytów i rencistów w województwie zwiększyła się o 0,9%, przy przeciętnym wzroście w Polsce o 0,7%. Liczba osób pobierających świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych zwiększyła się o 1,2% (w kraju o 1,0%). Liczba korzystających z KRUS zmniejszyła się o 0,8% (w kraju spadek o 1,9%).

Tabela 15. Świadczenia społeczne

Table 15. Social benefits

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Przeciętna miesięczna liczba emerytów i rencistów w tys. Average monthly number of retirees and pensioners in thousands	744,8	794,9	794,7	801,9
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	1897,51	2320,35	2722,25	3197,97
w tym emerytura of which retirement pension	2040,13	2428,30	2850,11	3349,05
Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto rolników indywidualnych w zł Average monthly gross retirement and other pension of farmers in PLN	1167,02	1348,26	1465,95	1811,11
w tym emerytura of which retirement pension	1199,29	1353,68	1471,00	1823,01

W 2023 r. w województwie wielkopolskim przeciętna emerytura i renta brutto z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych wyniosła 3197,97zł, a rolników indywidualnych – 1811,11 zł i w porównaniu z 2022 r. świadczenia te wzrosły odpowiednio o 17,5% (w kraju o 17,2%) i 23,5% (w kraju o 23,1%). W województwie wielkopolskim zarówno świadczenia z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych jak i z KRUS nadal były niższe niż przeciętnie w kraju (odpowiednio o 4,9% i 2,0%).

Tabela 16. Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny^a

Table 16. Average monthly available income^a

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	2022 Polska Poland
	w zł in PLN				
Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwie domowym Average monthly available income per capita in household	1287,79	1789,13	1836,57	2074,11	2249,79
w tym dochód do dyspozycji of which disposable income	1259,24	1753,29	1801,09	2032,52	2194,62

^a Od 2021 r. dane uogólniono w oparciu o wyniki wstępne NSP 2021 i nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach.

^a Since 2021 the data were generalized on the basis of the preliminary results of the National Census 2021 and are not fully comparable with data presented in previous editions.

Dochód rozporządzalny to suma bieżących dochodów gospodarstwa domowego z poszczególnych źródeł, pomniejszona o zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych płacone przez płatnika w imieniu podatnika, o podatki od dochodów z własności, podatki płacone przez osoby pracujące na własny rachunek, w tym przedstawicieli wolnych zawodów i osób użytkujących gospodarstwo indywidualne w rolnictwie oraz o składki na ubezpieczenia społeczne i zdrowotne - wyniki **Badania Budżetów Gospodarstw Domowych**.

Dochód do dyspozycji jest to dochód rozporządzalny pomniejszony o pozostałe wydatki. Dochód do dyspozycji przeznaczony jest na wydatki na towary i usługi konsumpcyjne oraz przyrost oszczędności.

Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. w województwie wielkopolskim wyniósł 2074,11 zł i był o 7,8% niższy niż przeciętnie w kraju. Wśród województw wielkopolskie plasowało się pod tym względem na 12. miejscu. W porównaniu z 2021r. kwota dochodów rozporządzalnych na osobę zwiększyła się o 10,3% wobec wzrostu w kraju o 9,1%).

W strukturze dochodu rozporządzalnego gospodarstw domowych dominowały dochody z pracy najemnej. Stanowiły one 52,5% ogółu dochodów (wzrost udziału o 1,1 p.proc. względem roku poprzedniego). Drugim co do wielkości źródłem dochodów gospodarstw domowych były dochody osiągnięte ze świadczeń społecznych – 31,2% (spadek o 1,6 p.proc.). W mniejszym stopniu dochód rozporządzalny tworzyły dochody z pracy na własny rachunek – 7,2% (spadek o 1,9 p.proc.).

Przeciętny miesięczny dochód do dyspozycji przypadający na 1 osobę w gospodarstwach domowych w 2022 r. wyniósł 2032,52 zł, tj. o 12,8% więcej niż przed rokiem, ale nadal był niższy niż przeciętnie w Polsce (o 7,4%).

Wyniki badania EU-SILC 2022 r. wskazują, że – biorąc pod uwagę sytuację dochodową gospodarstw domowych – wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych wyniósł w wielkopolskim 14,4%, tj. o 1,8 p.proc. więcej niż rok wcześniej (w kraju 13,7%, o 1,1 p.proc. mniej niż przed rokiem).

Zróżnicowanie i koncentracja dochodu w porównaniu do roku wcześniejszego wzrosły w województwie, w przeciwieństwie do spadku w kraju. Współczynnik Giniego osiągnął dla wielkopolskiego poziom 25,9 (tj. o 0,5 więcej niż w badaniu EU-SILC z 2021 r.), a 26,3 dla kraju (tj. o 0,5 mniej niż rok wcześniej).

Wybrane wskaźniki spójności społecznej w oparciu o wyniki Europejskiego Badania Warunków Życia Ludności (EU-SILC):

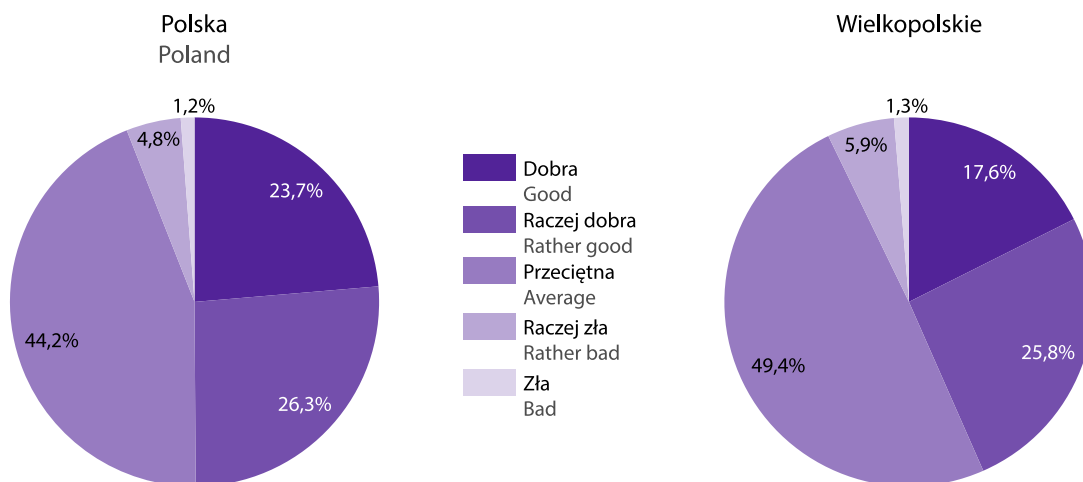
Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych jest to odsetek osób z rocznym ekwiwalentnym dochodem do dyspozycji poniżej progu zagrożenia ubóstwem, który wynosi 60% krajowej mediany rocznych ekwiwalentnych dochodów do dyspozycji uwzględniający transfery społeczne.

Transfery społeczne to bieżące przelewy otrzymywane przez gospodarstwa domowe podczas okresu odniesienia dochodu, przeznaczone do zmniejszenia ciężarów finansowych związanych z wieloma nieprzewidywalnymi sytuacjami lub potrzebami, dokonywane w ramach wspólnie organizowanych systemów lub poza tymi systemami przez organy rządowe lub instytucje typu non-profit świadczące usługi na rzecz gospodarstw domowych (NPISH).

Współczynnik Giniego to miara nierówności rozkładu dochodów. Przybiera wartość między 0 a 1 (lub jeśli przemnożymy przez 100, między 0 a 100). Wskaźnik ten osiągnąłby wartość 0 (rozkład jednorodny), gdyby wszystkie osoby miały ten sam dochód, natomiast wartość 1, gdyby wszystkie osoby poza jedną miały dochód zerowy. Zatem, im wyższa jest wartość wskaźnika, tym większy jest stopień koncentracji dochodów i większe jest ich zróżnicowanie. W badaniu EU-SILC wskaźnik ten wyliczono dla rocznego ekwiwalentnego dochodu do dyspozycji gospodarstwa domowego.

W 2022 r. w kraju subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych uległa pogorszeniu – odsetek oceniających sytuację swego gospodarstwa pozytywnie zmniejszył się, a negatywnie wzrósł. W województwie wielkopolskim sytuacja wyglądała podobnie. Blisko połowa gospodarstw domowych oceniała swoją sytuację materialną jako przeciętną (49,4%, wzrost w porównaniu z 2021 r. o 1,5 p.proc., w kraju 44,2% - wzrost o 2,5 p.proc.). Jako dobrą lub raczej dobrą sytuację swojego gospodarstwa domowego oceniało 43,4% (o 3,7 p.proc. mniej niż w 2021r., w kraju 49,9%, o 3,4 p.proc. mniej), w tym jako dobrą – 17,6% (o 1,2 p.proc. mniej, w kraju 23,7%, spadek o 2,3 p.proc.). Zwiększył się natomiast udział gospodarstw domowych postrzegających swoją sytuację materialną jako raczej złą albo złą (o 2,3 p.proc. do 7,2%; w kraju o 1,0 p.proc. do 5,9%).

Wykres 30. Subiektywna ocena sytuacji materialnej gospodarstw domowych w 2022 r.
Chart 30. Subjective evaluation of material situation of household in 2022

Pomoc społeczna i wspieranie rodziny

Social welfare and family support

Łączna kwota świadczeń wypłaconych w 2022 r. w ramach programu „Rodzina 500 plus” stanowiła 10,0% puli wypłaconej w kraju, a pod względem liczby rodzin objętych Kartą Dużej Rodziny województwo plasowało się na 3. miejscu. Rok 2022 był kolejnym rokiem spadku liczby beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej. Uległa poprawie sytuacja w zakresie instytucjonalnej opieki nad dziećmi do lat 3. Wzrosła liczba placówek, jak i oferowanych przez nie miejsc, a także przebywających w nich dzieci.

W 2022 r. świadczenia społeczne w województwie wielkopolskim przyznano dla 82,2 tys. osób, tj. o 4,1% mniej niż w poprzednim roku i o 41,6% mniej niż w 2015 r. W skali kraju beneficjenci pomocy społecznej z wielkopolskiego stanowili 9,0%, a więcej osób z tego typu pomocy skorzystało tylko w województwie mazowieckim (12,7%). Na każde 10 tys. ludności przypadało 235 osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej (w 2021 r. – 245, w 2015 r. – 405), tj. o 5 osób mniej niż średnio w kraju.

Tabela 17. Świadczenia pomocy społecznej
Table 17. Social assistance benefits

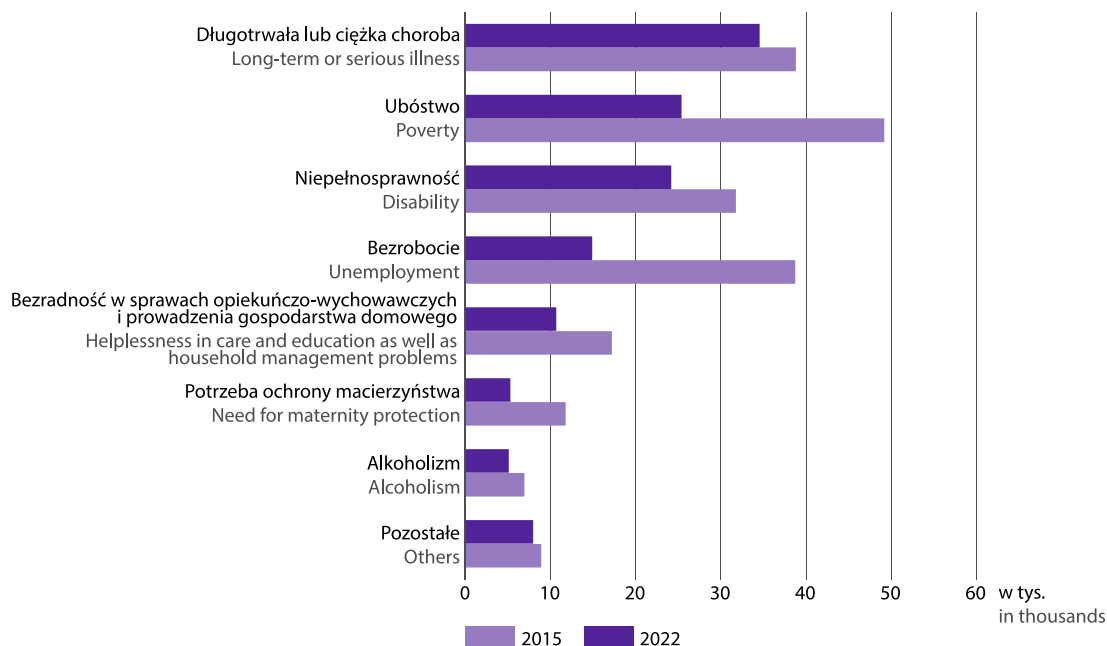
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej (rzeczywista liczb osób) Beneficiaries of social assistance benefits (total real number of person)	140720	95330	85759	82219
Udzielone świadczenie w mln zł Benefits granted in million PLN	292,7	321,4	330,8	354,4
pomoc pieniężna financial assistance	194,8	177,7	170,4	180,0
pomoc niepieniężna non-financial assistance	97,9	143,6	160,4	174,4
Osoby, którym decyzją przyznano świadczenia pomocy społecznej na 10 tys. ludności Beneficiaries per 10 thousand population	405,1	271,5	244,9	235,2

Pomoc w formie pieniężnej w województwie otrzymało 84,7% beneficjentów, a niepieniężnej – 51,2% (w kraju odpowiednio 92,9% i 48,8%). Kwota udzielonych świadczeń pomocy społecznej w 2022 r. wyniosła 354,4 mln zł (o 7,2% więcej niż w 2021 r.), co stanowiło 9,9% całkowitej kwoty świadczeń w Polsce.

W jednej rodzinie mogło wystąpić kilka przyczyn udzielenia pomocy. W 2022 r. w województwie wielkopolskim, tak jak w kraju, najczęstszymi powodami przyznania świadczenia były długotrwała lub ciężka choroba oraz ubóstwo (odpowiednio 34,6 tys. i 25,4 tys. rodzin).

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek liczby rodzin korzystających z przyznanej pomocy w większości kategorii, a największy dotyczył: bezrobocia i ubóstwa (o po 23,8 tys. rodzin mniej) oraz niepełnosprawności (o 7,6 tys.). Wzrosła liczba rodzin, którym pomoc przyznano z powodu trudności w integracji osób, które otrzymały status uchodźcy (o 0,4 tys. rodzin więcej), klęski żywiołowej (o 0,3 tys.), a także potrzeby ochrony ofiar handlu ludźmi oraz narkomanii.

Wykres 31. Rodziny, którym na podstawie decyzji przyznano pomoc wg przyczyn
Chart 31. Number of families with assigning help (based on the decisions) by reasons

Środowiskowa pomoc społeczna to pomoc udzielana ludności w miejscu zamieszkania za pośrednictwem ośrodka pomocy społecznej. Dane oszacowano na podstawie Zbioru Centralnego Krajowego Systemu Monitoringu Pomocy Społecznej Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej, zawierającego informacje o zrealizowanych świadczeniach środowiskowej pomocy społecznej i odbiorcach tej pomocy – gospodarstwach domowych i ich członkach oraz osobach bezdomnych.

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej to wszyscy członkowie gospodarstw domowych oraz osoby bezdomne, które w roku badania otrzymały przynajmniej raz jakąkolwiek pomoc świadczoną przez ośrodki pomocy społecznej w miejscu zamieszkania zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268).

W 2022 r. w województwie z różnych form środowiskowej pomocy społecznej skorzystało 60,3 tys. gospodarstw domowych (o 3,1% mniej niż przed rokiem i o 31,0% mniej niż w 2015 r.), a jej beneficjentami było 116,6 tys. osób (o 4,9% mniej niż przed rokiem i o 47,2% mniej niż w 2015 r.), tj. 9,0% ogólnej liczby w kraju.

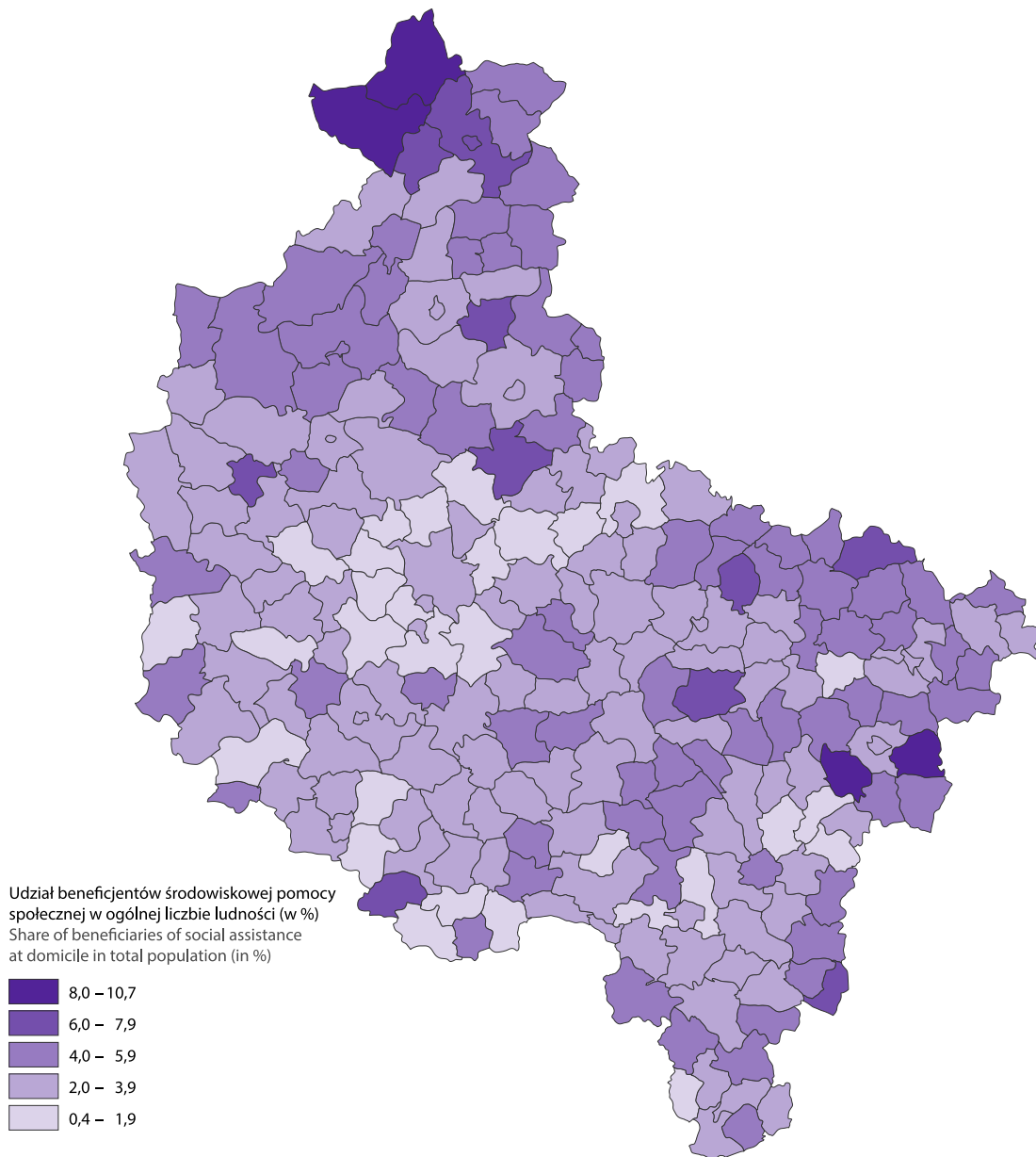
Tabela 18. Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej
Table 18. Beneficiaries of community social assistance

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Gospodarstwa domowe korzystające ze środowiskowej pomocy społecznej Households benefiting from community social assistance at domicile	87370	66519	62186	60283
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej Beneficiaries of social assistance at domicile	220729	136023	122590	116 563
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	635	387	350	333

Przeciętnie na 10 tys. ludności w wielkopolskim przypadało 333 beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej (wobec 344 w kraju). Ich udział w liczbie ludności województwa wielkopolskiego w 2022 r. wyniósł 3,3% (w kraju 3,4%) i w porównaniu z 2021r. zmniejszył się o 0,2 p.proc., a w odniesieniu do 2015 r.

o 3,1 p.proc. W województwie występuje terytorialne zróżnicowanie zasięgu korzystania z pomocy społecznej osób i gospodarstw domowych. W 2022 r. wartość omawianego wskaźnika była najwyższa w gminach: Malanów – 10,7% ogólnej liczby mieszkańców, Jastrowie – 8,8% i Okonek – 8,6%. Najmniejszy udział korzystających odnotowano w Komornikach – 0,4%, Dopiewie – 0,7% i Rozdrażewie – 1,0%.

Mapa 29. Zasięg korzystania ze środowiskowej pomocy społecznej w 2022 r.
Map 29. Scope of use of social assistance at domicile in 2022

W 2022 r. w wielkopolskim Kartę Dużej Rodziny posiadało 154,1 tys. rodzin (10,6% w skali kraju; 3. miejsce wśród województw). Rok wcześniej kartę posiadało 121,0 tys., co oznacza wzrost o 27,3% (w kraju o 27,1%). Najwięcej rodzin korzystało z tego programu w powiecie poznańskim (16,4 tys.) i Poznaniu (13,7 tys.), a także w powiatach: gnieźnieńskim (8,5 tys.), ostrowskim (7,4 tys.) i pilskim (6,5 tys.).

Tabela 19. Świadczenia wychowawcze "RODZINA 500+"
Table 19. "FAMILY 500+" child-support benefit

Wyszczególnienie Specification	2016	2020	2021	2022
Wydatki na świadczenia wychowawcze w tys. zł Child-raising benefit payments in thousand PLN	1694870,3	3976355,3	3985817,7	4183536,6
Przeciętna miesięczna liczba dzieci, na które rodziny otrzymują świadczenie wychowawcze Monthly average number of children for which families received child-raising benefit	377794	648162	651051	677264

Uwaga: Od 1 kwietnia 2016 do 30 czerwca 2019 r. przysługiwało rodzicom lub opiekunom dzieci do 18 roku życia, niezależnie od dochodu na drugie i kolejne dziecko, a w przypadku dochodu w wysokości nie przekraczającej 800 zł na osobę, także na pierwsze lub jedyne dziecko. Od 1 lipca 2019 roku przysługuje na każde dziecko do ukończenia 18. roku życia, bez względu na dochód osiągniany przez rodzinę.

Note: From 1 April 2016 to 30 June 2019, it was available to parents or guardians for each child up to the age of 18, regardless of the income for the second and next child, and in the case of income not exceeding 800 PLN per person, also for the first or only child. Since 1 July 2019, child-raising benefit has been granted to every child until 18 years old, regardless of family income.

W ramach programu „Rodzina 500+” w województwie wielkopolskim w 2022 r. łączna kwota wypłaconych świadczeń w rodzinach naturalnych wyniosła 4183,5 mln zł, co w skali kraju stanowiło 10,0%.

Tabela 20. Świadczenia na rzecz rodziny
Table 20. Benefits to the family

Wyszczególnienie Specification	2018	2020	2021	2022
Dobry Start ^a Good Start ^a				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	.	131218,1	130538,2	138344,9
liczba dzieci (i osób uczących się), na które wypłacono świadczenie (w ciągu roku) number of children (and learners) for whom benefits have been paid (during a year)	.	437621	435100	461361
Zasiłek rodzinny Family allowance				
kwota świadczeń ^b wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of family allowances ^b (during a year) in thousand PLN	427813	344956	294368	249808
dzieci, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny children, for which the parents shall receive family allowances	212642	166254	141742	119580
udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku Share of children aged under 17 years, for which the parents shall receive family allowances in the total number of children in this age	29,5	22,7	19,4	16,4
Fundusz alimentacyjny Alimony fund				
kwota świadczeń wypłaconych (w ciągu roku) w tys. zł amount of benefits paid (during a year) in thousand PLN	102208,2	90335,0	88161,7	82129,7
liczba wypłaconych świadczeń number of paid benefits	253984	218389	210424	194182
Ulga prorodzinna w zeznaniach podatkowych PIT Family tax relief in PIT tax returns				
kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej amount of tax deductions for family tax relief	554074,7	553058,6	570 807,9	.
liczba dzieci ^c number of children ^c	650530	667576	672209	.

^a W ramach programu „Dobry Start” dla każdego uczącego się dziecka, rozpoczynającego rok szkolny wypłacane jest jeden raz w roku świadczenie na wyprawkę szkolną. ^b Wraz z dodatkami. ^c Liczba dzieci podana została łącznie, tj. dzieci, na które dokonano odliczenia od podatku jak również dzieci, na które przysługiwał zwrot nieodliczonej kwoty ulgi na dzieci.

^a As part of the "Good Start" program, for each learning child, at the beginning of the school year, a benefit for a school layette is paid once a year. ^b Including appendices. ^c The number of children was given in total, i.e. children for whom the child relief was deducted from tax as well as children who were entitled to the reimbursement of not deducted child relief.

W 2022 r. w wielkopolskim wypłacono 249,8 mln zł zasiłków rodzinnych (wraz z dodatkami), tj. o 15,1% mniej niż rok wcześniej. Dotyczyły one 119,6 tys. dzieci (spadek o 15,6% wobec roku poprzedniego), co stanowi 16,4% ogółu dzieci w wieku poniżej 18 lat (podobnie jak w kraju – 16,5%). W ciągu roku udział dzieci w wieku do lat 17, na które rodzice otrzymują zasiłek rodzinny w ogólnej liczbie dzieci w tym wieku zmniejszył się o 3,0 p.proc. (w kraju spadek o 2,9 p.proc.).

W 2022 r. w porównaniu do roku wcześniejszego spadły kwoty wypłacone zasiłków rodzinnych i funduszu alimentacyjnego, jak również zmniejszyła się liczba dzieci, których one dotyczyły, wzrosły natomiast zarówno wypłacona wartość świadczeń, jak i liczba dzieci objętych programem Dobry Start. W przypadku ulgi prorodzinnej w zeznaniach podatkowych PIT w 2021r., w ciągu roku wzrosła zarówno kwota odliczeń od podatku z tytułu ulgi prorodzinnej (o 3,2%), jak i liczba dzieci których dotyczyła (o 0,7%).

Żłobek to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w żłobku jest sprawowana od ukończenia 20 tygodnia życia dziecka, żłobek zapewnia opiekę do 10 godz. dziennie. Żłobki, obok klubów dziecięcych, opiekuna dziennego i niani, zostały wprowadzone ustawą z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi do lat 3 (Dz. U. z 2022 r. poz 1324, z późn. zm.). Obecnie pieczę nad działalnością regulowaną ustawą sprawuje Minister Rodziny i Polityki Społecznej.

Klub dziecięcy to jednostka organizacyjna sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3, realizująca funkcje opiekuńcze, wychowawcze i edukacyjne. Opieka w klubie dziecięcym jest sprawowana od ukończenia 1 roku życia dziecka, klub dziecięcy zapewnia opiekę do 5 godz. dziennie.

Oddział żłobkowy przy przedszkolu – jednostka działająca przy przedszkolu (lub innej instytucji) sprawująca opiekę nad dziećmi do lat 3 nie wpisana do rejestru żłobków i klubów dziecięcych.

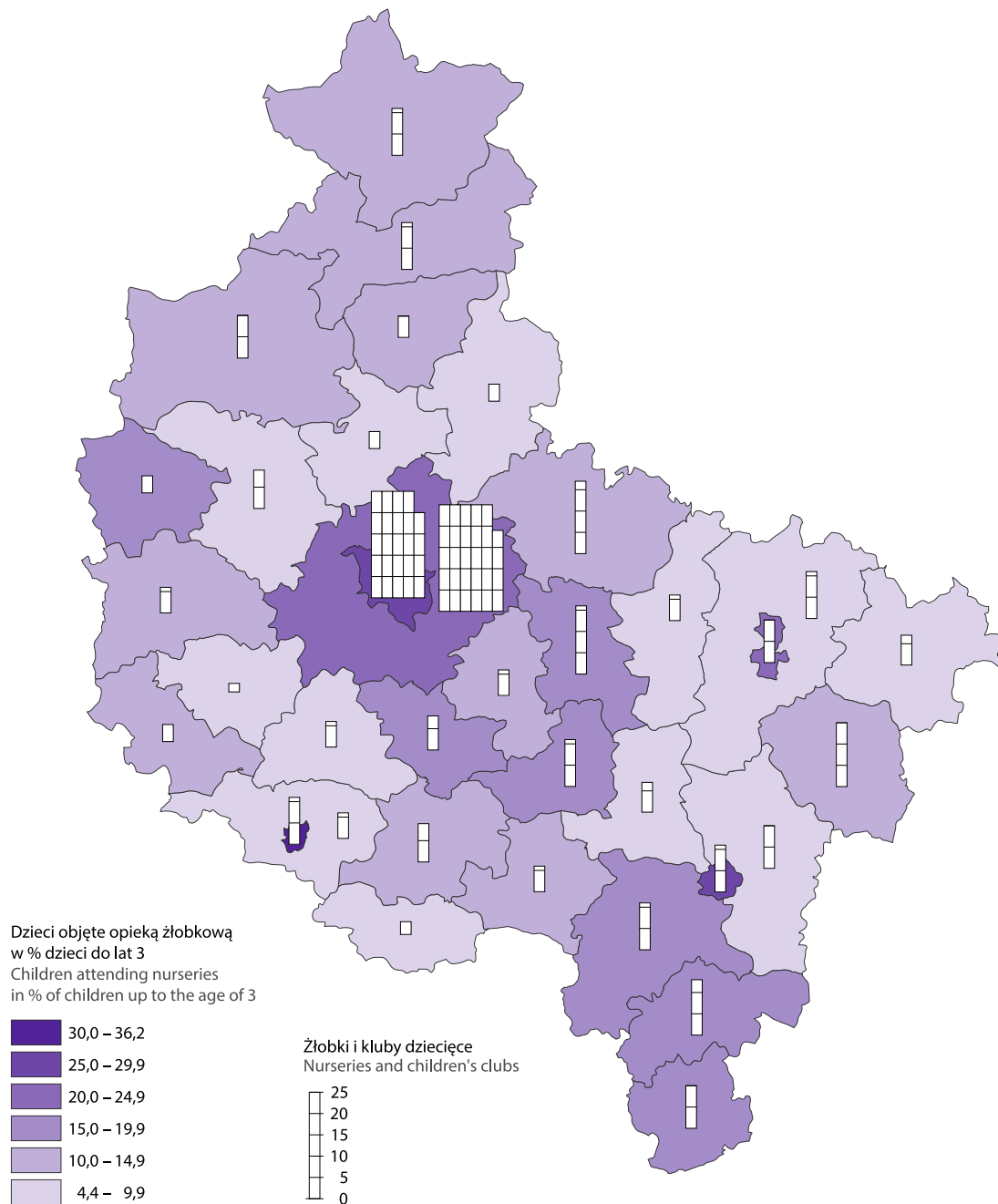
Tabela 21. Żłobki i kluby dziecięce
Stan w dniu 31 grudnia
Table 21. Nurseries and children's clubs
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Żłobki Nurseries	199	407	444	476
w tym publiczne of which public	38	69	84	95
Oddziały żłobkowe Nursery sections	1	2	1	-
Kluby dziecięce Children's clubs	32	54	65	68
Miejsca ^a w tys.: Places ^a in thousands:	7,7	16,4	17,9	19,3
w żłobkach in nurseries	7,1	15,4	16,5	17,9
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,5	1,0	1,3	1,4
Dzieci przebywające ^a (w ciągu roku) w tys.: Children staying ^a (during the year) in thousands:	10,3	20,6	24,0	26,3
w żłobkach in nurseries	9,6	19,4	22,3	24,4
w klubach dziecięcych in children's clubs	0,6	1,2	1,7	1,9

^a Do 2021 r. miejsca i dzieci w żłobkach łącznie z oddziałami żłobkowymi.

^a Until 2021, places and children staying in nurseries including nursery wards.

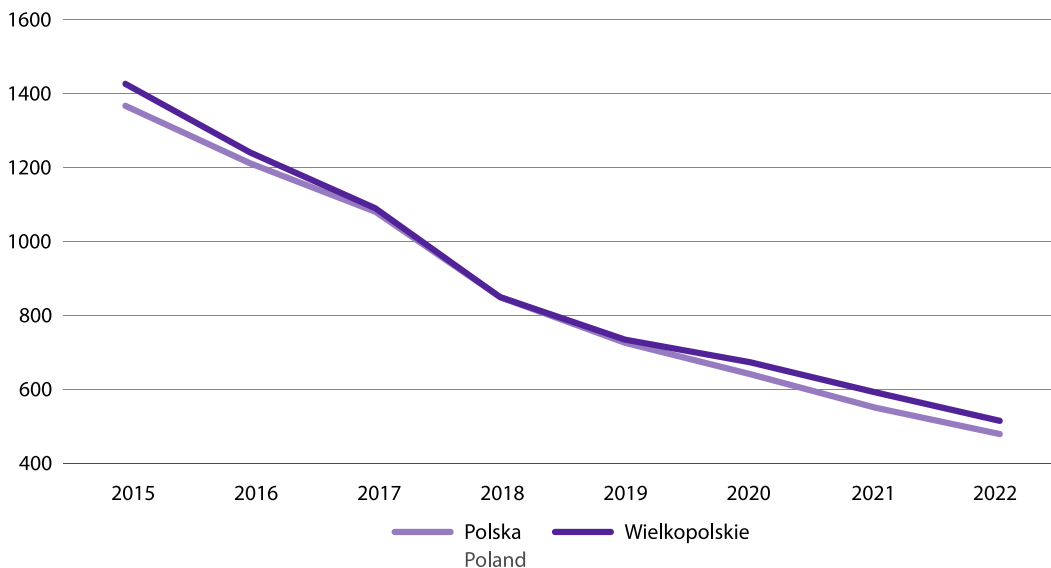
Mapa 30. Żłobki i kluby dziecięce w 2022 r.
 Map 30. Nurseries and children clubs in 2022

W 2022 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowało 476 żłobków oraz 68 klubów dziecięcych. Zdecydowaną większość stanowiły placówki niepubliczne. W porównaniu z 2021 r. przybyły 32 żłobki (tj. wzrost o 7,2% wobec wzrostu w kraju o 7,5%) oraz 3 kluby dziecięce (tj. wzrost o 4,6%, w kraju o 10,5%) oraz ubył jedyny istniejący dotychczas oddział żłobkowy. Natomiast w porównaniu z 2015 r. zarówno liczba żłobków jak i klubów dziecięcych wzrosła ponad dwukrotnie (o odpowiednio 139,2% i 115,5%).

W 2022 r. w żłobkach i klubach dziecięcych były łącznie 19260 miejsca (o 2829, tj. o 17,2% więcej niż przed rokiem). W ciągu całego roku opieką objęto tam 26292 dzieci, tj. o 27,8% więcej niż w 2021 r., W końcu roku z instytucjonalnych form opieki korzystało 16677 dzieci, co oznacza wykorzystanie miejsc w tych placówkach na poziomie 86,6% (w 2021 r. 84,4%). W kraju miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych były obsadzone w 86% (w 2021 r. 85,3%).

Wykres 32. Dzieci w wieku do lat 3 na 100 miejsc w żłobkach^a i klubach dziecięcych
Chart 32. Children up to the age of 3 per 100 places in nurseries^a and children's clubs

^a Do 2021 łącznie z oddziałami żłobkowymi.
^a Until 2021 including nursery sections.

Na każde 100 miejsc oferowanych przez żłobki, oddziały żłobkowe i kluby dziecięce przypadało 612 dzieci do lat 3 zamieszkałych w województwie wielkopolskim, tj. o 2 więcej niż średnio w kraju. Wskaźnik ten był wyższy w stosunku do poprzedniego roku, ale niższy niż w 2015 r. (odpowiednio o 81 i o 837 na każde 100 miejsc).

Odsetek dzieci objętych opieką w żłobkach, oddziałach żłobkowych i klubach dziecięcych w województwie wielkopolskim w 2022 r. ukształtował się na poziomie 16,9% (w 2021 r. 14,3%, a w 2015 r. 6,1%), dla Polski wskaźnik był wyższy i wynosił 18,0%. Wśród powiatów województwa najwyższy odsetek odnotowano w Lesznie (36,2%) i Poznaniu (29,1%), a najniższy w powiecie wągrowieckim (4,4%) oraz grodziskim (4,6%).

Warunki mieszkaniowe

Housing conditions

W 2022 r., podobnie jak rok wcześniej, wzrosła liczba mieszkań (głównie w Poznaniu i powiecie poznańskim). Pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 14. miejscu. Długości sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zwiększyły się, podobnie jak ilość odprowadzonych ścieków oraz zużycie gazu i wody przez gospodarstwa domowe.

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 22. Dwelling stocks^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Mieszkania Dwellings	1178080	1307312	1328143	1351709
Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności Dwelling stocks per 1000 population	339,0	372,8	379,5	386,9
Przeciętna w zasobach: Dwelling stocks, average:				
liczba izb w mieszkaniu number of rooms in a dwelling	4,05	4,07	4,07	4,06
powierzchnia użytkowa 1 mieszkania w m ² useful floor area of a dwelling in m ²	80,9	81,6	81,7	81,9
liczba osób na 1 mieszkanie number of persons per dwelling	2,95	2,68	2,64	2,58

^a Na podstawie bilansów. Od 2020 r. dane uwzględniają wyniki Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

^a Based on balances. Since 2020, the data take into account the results of the National Population and Housing Census 2021.

Badanie z zakresu gospodarki mieszkaniowej w części dotyczącej stanu zasobów mieszkaniowych, jak i wybranych informacji charakteryzujących warunki mieszkaniowe, zostało przygotowane na podstawie opracowania statystycznego **Bilans Zasobów Mieszkaniowych** za dany rok (według stanu na 31 grudnia).

Zasoby mieszkaniowe – ogół mieszkań zamieszkałych i niezamieszkałych znajdujących się w budynkach mieszkalnych i niemieszkalnych. Do zasobów mieszkaniowych nie zalicza się lokali w obiektach zbiorowego zakwaterowania (tj. hoteli pracowniczych, domów studenckich, burs i internatów, domów pomocy społecznej) z wyjątkiem znajdujących się tam mieszkań; pomieszczeń prowizorycznych oraz obiektów ruchomych (tzn. barakowozów, wagonów kolejowych, barek i statków).

W końcu 2022 r. w województwie było 1351,7 tys. mieszkań, tj. o 1,8% więcej niż przed rokiem. Podobnie jak w poprzednich latach, pod względem wielkości zasobów województwo wielkopolskie zajmowało 3. miejsce w kraju, natomiast po odniesieniu tej wielkości do liczby mieszkańców lokowało się na 14. miejscu. Największą liczbą mieszkań dysponują Poznań i powiat poznański, gdzie również odnotowano rekordowe w skali roku (w liczbach bezwzględnych) przyrosty zasobów mieszkaniowych (w Poznaniu o 5,1 tys. mieszkań, a w powiecie poznańskim o 5,4 tys.).

W 2022 r. w województwie wielkopolskim wskaźnik określający liczbę mieszkań przypadających na 1000 ludności wyniósł 387, tj. o 26 mniej niż przeciętnie w kraju (w 2021 r. przypadało tu 380 mieszkań wobec 405 w kraju). Tak jak w poprzednich latach, pod względem wielkości tego wskaźnika przodowały miasta na prawach powiatu (od 438 mieszkań w Lesznie do 549 w Poznaniu). Największy przyrost zasobów w stosunku do poprzedniego roku obserwowano w Poznaniu, gdzie na 1000 mieszkańców przypadało ok. 13 mieszkań więcej niż w 2021 r. Stosunkowo wysoki wzrost wskaźnika zasobów mieszkaniowych

wystąpił ponadto w Kaliszu (o 11 mieszkań więcej) i Koninie (o 10 mieszkań). Relatywnie małe były zasoby mieszkaniowe powiatów: kaliskiego (298 mieszkań na 1000 ludności), konińskiego (307 mieszkań) i grodzkiego (314 mieszkań).

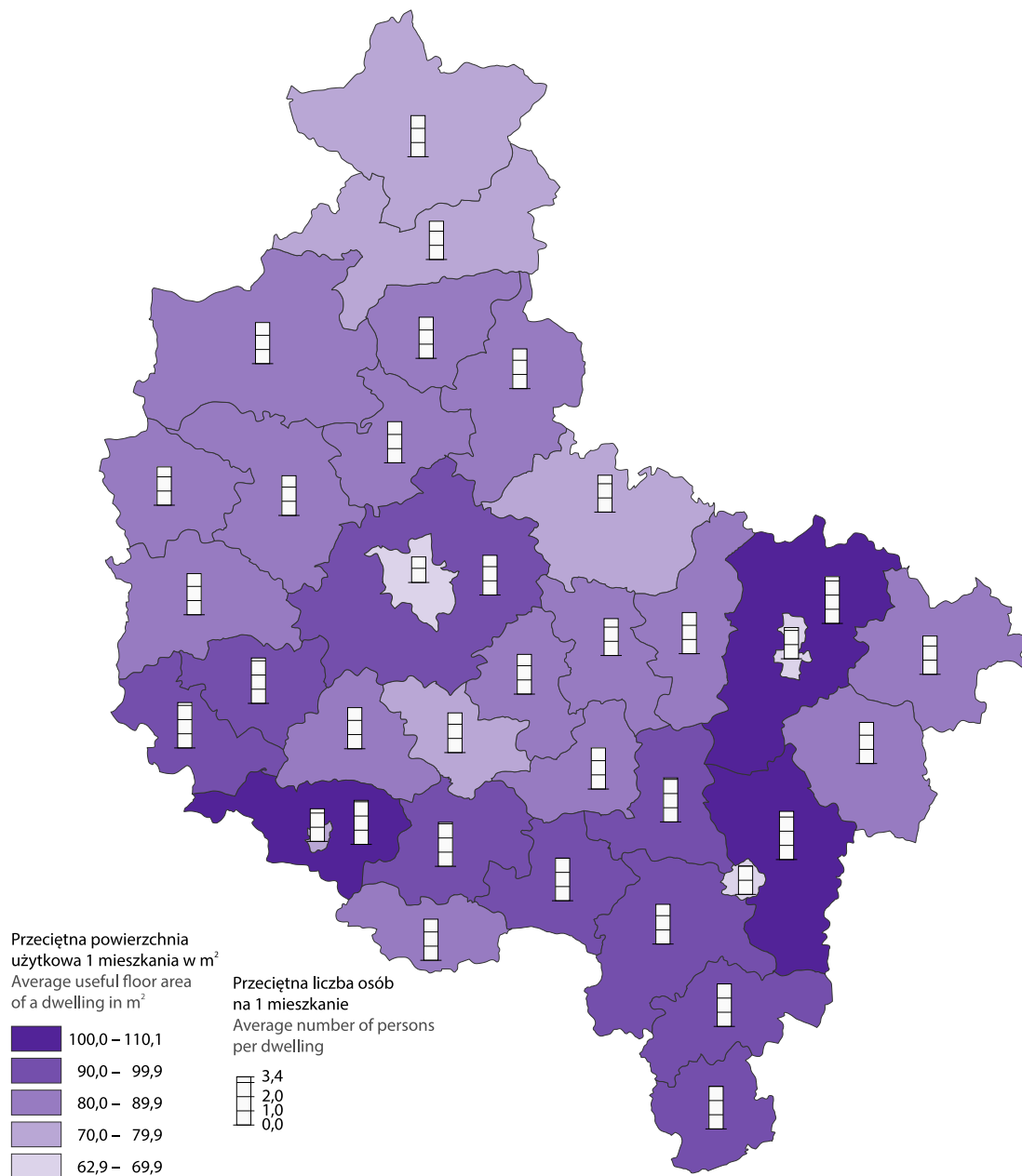
W województwie wielkopolskim w 2022 r. na 1 osobę przypadało przeciętnie 31,7 m² powierzchni użytkowej mieszkania, podczas gdy w kraju było to 31,1 m² (przed rokiem 31,0 m² wobec 30,4 m² w kraju).

Mapa 31. Warunki mieszkaniowe ludności w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 31. Housing conditions of population in 2022

As of 31 December

W 1 mieszkaniu mieszkało średnio 2,58 osoby, natomiast na 1 izbę przypadało przeciętnie 0,64 osoby (w kraju 2,42 i 0,63 osób). Mieszkania na wsi miały więcej izb i większą przeciętną powierzchnię użytkową niż w miastach (odpowiednio: 4,65 izby i 101,0 m² wobec 3,71 izby i 70,2 m² w miastach), ale były gęściej zaludnione (3,18 osoby na mieszkanie wobec 2,22).

Odsetek ludności korzystającej z sieci wodociągowej, kanalizacyjnej oraz gazowej przedstawiono na podstawie bilansów opartych o dane pochodzące z Narodowego Spisu Powszechnego Ludności i Mieszkań 2021.

Wodociągi to kompleks urządzeń wodociągowych służących do ujęcia wód powierzchniowych i podziemnych, studni publicznych, urządzeń służących do magazynowania i uzdatniania wód, sieci wodociągowe, urządzenia regulujące ciśnienie wody.

W 2022 r. długość eksploatowanej sieci wodociągowej (rozdzielczej i przesyłowej) w województwie wielkopolskim wyniosła 34,8 tys. km i w ciągu roku zwiększyła się o 0,4% (w kraju o 0,9%). Wskaźnik gęstości sieci na 100 km² osiągnął wartość 116,8 km i był o 4,9 km wyższy niż rok wcześniej oraz o 8,8 km wyższy niż średnio w kraju. Do budynków mieszkalnych doprowadzono w tym czasie 24,8 tys. nowych przyłączy wodociągowych, tym samym ich całkowita liczba zwiększyła się o 3,8% (w kraju przeciętny wzrost wyniósł 2,3%).

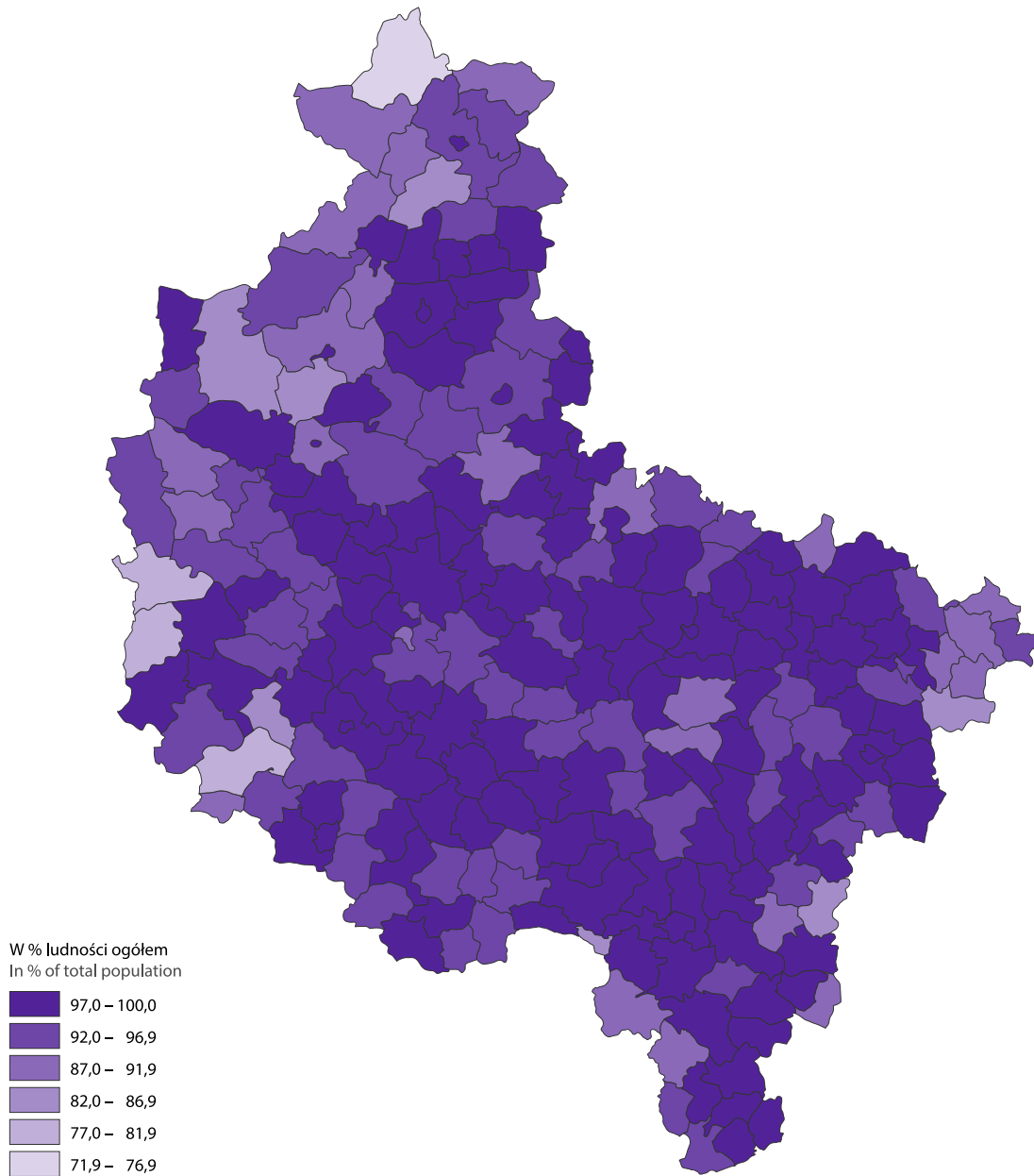
Tabela 23. Wodociągi
Stan w dniu 31 grudnia
Table 23. Water supply system
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Eksploatowana sieć rozdzielcza i przesyłowa w km Exploited distribution and transmission network in km	.	34398,2	34681,7	34836,3
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	567550	618131	644173	668928
Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) w hm ³ Consumption of water from water supply system in households (during the year) in hm ³	128,2	139,2	137,2	139,0

W porównaniu z 2021 r. zużycie wody w gospodarstwach domowych w województwie wielkopolskim zwiększyło się o 1,4% (w kraju o 0,5%). Średnie zużycie wody na 1 mieszkańca kształtowało się na poziomie 39,8 m³ (38,0 m³ w miastach; 41,8 m³ na wsi) i było większe o 0,6 m³ niż przed rokiem oraz o 5,8 m³ w stosunku do średniej krajowej. Wzrost zużycia wody zanotowano na wsi (o 0,6 m³, tak jak w kraju) oraz w miastach (o 0,6 m³, w kraju o 0,2 m³).

Z sieci wodociągowej korzystało 3384,9 tys. osób czyli 96,9% ogółu mieszkańców województwa, przy czym w miastach 98,0%, a na wsi 95,6%. W skali kraju z wodociągów korzystało 92,5% mieszkańców (96,7% w miastach i 86,2% na wsi). Dla porównania, w 2021 r. odsetek korzystających w województwie kształtował się na poziomie 96,8%, a w 2015 r. – 96,4%.

Mapa 32. Ludność korzystająca z sieci wodociągowej w 2022 r.
 Map 32. Population connected to the water supply system in 2022

Kanalizacja to kompleks urządzeń kanalizacyjnych służący do odprowadzania ścieków: sieć kanalizacyjna, wyloty urządzeń służących do wprowadzania ścieków do wód lub do ziemi, urządzenia podczyszczające i oczyszczające ścieki oraz przepompownie ścieków.

Mapa 33. Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej w 2022 r.
Map 33. Population connected to the sewage system in 2022

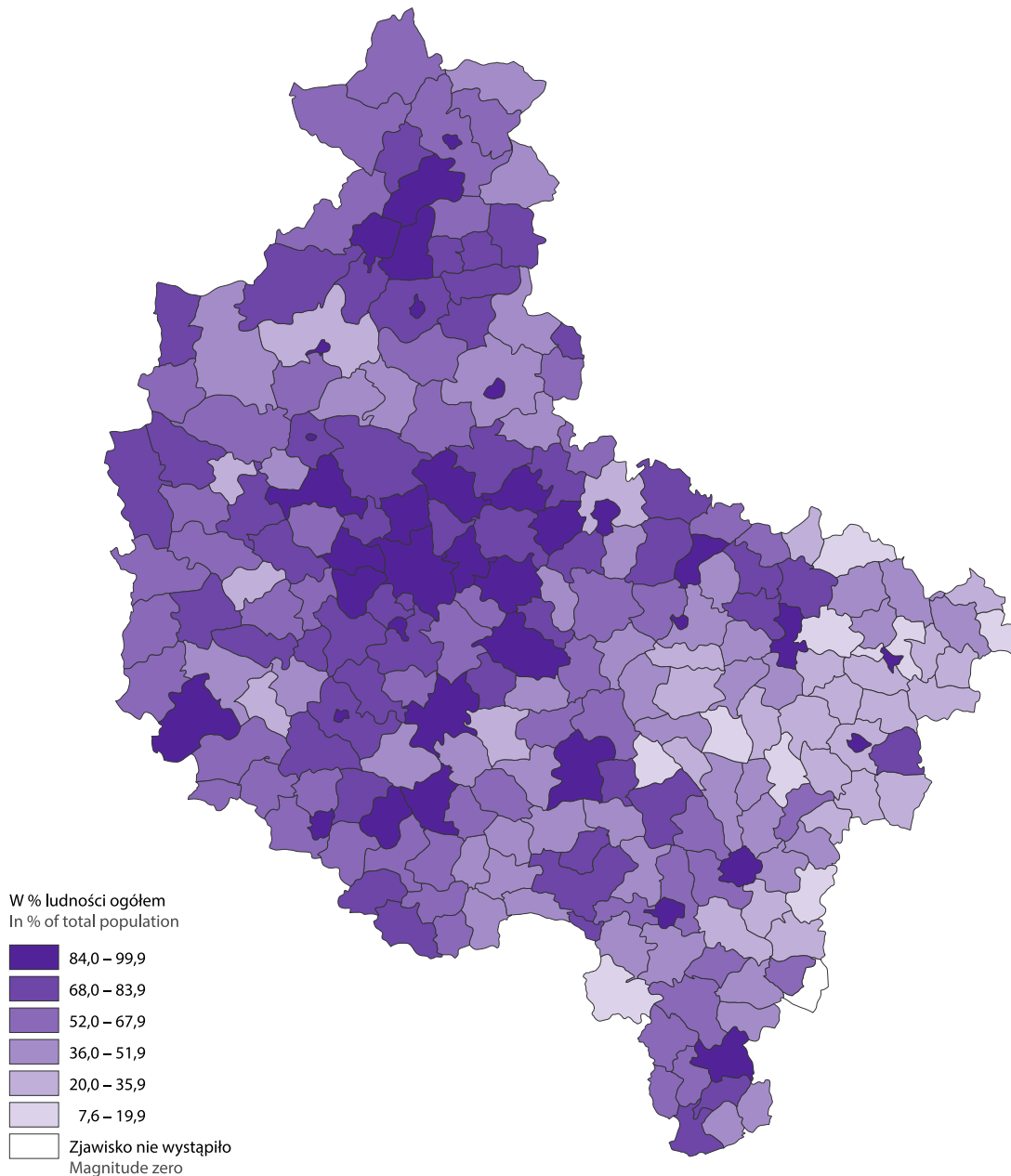

Tabela 24. Kanalizacja
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 24. Sewage system
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć kanalizacyjna ^a w km Sewage system ^a in km	13114,9	15413,4	15918,8	16364,2
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych w szt. Connections leading to residential buildings in pcs	326241	383843	396362	422599
Ścieki odprowadzone siecią kanalizacyjną (w ciągu roku) w hm ³ Wastewater discharged by sewage system (during the year) in hm ³	110,0	122,1	123,8	124,8
w tym oczyszczane of which treated	109,9	122,0	123,8	124,7

^a Łącznie z kolektorami
^a Including collectors

W 2022 r. w województwie wielkopolskim sieć kanalizacyjna osiągnęła długość 16,4 tys. km i w ciągu roku wydłużyła się o 0,4 tys. km, tj. o 2,8% (w kraju o 2,4%). Wskaźnik gęstości sieci na 100 km² osiągnął wartość 54,9 km i był o 1,5 km wyższy niż rok wcześniej, ale o 1,9 km niższy niż średnio w kraju. Przybyło w tym czasie 26,2 tys. nowych przyłączy kanalizacyjnych do budynków mieszkalnych, co oznacza wzrost średnio o 6,6% (w kraju liczba przyłączy kanalizacyjnych zwiększyła się o 3,5%).

W 2022 r. z sieci kanalizacyjnej w województwie wielkopolskim korzystało 2587,1 tys. osób co stanowi 74,1% ogółu mieszkańców, przy czym w miastach z kanalizacji sieciowej korzystało 92,6% ludności, a na wsi 52,9% (w kraju odpowiednio: 72,3%, 90,9% i 44,8%). W porównaniu z rokiem poprzednim odsetek osób korzystających z sieci w województwie wzrósł o 0,7 p.proc. (w kraju o 0,4 p.proc.), a w porównaniu z 2015 r. o 3,5 p.proc. (w kraju o 2,6 p.proc.).

Sieć gazowa to system przewodów doprowadzających do odbiorców paliwa gazowe przez przedsiębiorstwa prowadzące działalność w zakresie przesyłu i dystrybucji gazu. W systemie przewodów różni się:

- sieć przesyłową i rozdzielczą (na gaz wysokometanowy i zaazotowany) – przewody uliczne przeznaczone do doprowadzenia gazu do budynków lub innych obiektów za pośrednictwem przyłączy;
- przyłącza – system przewodów łączących sieć rozdzielczą z budynkami i innymi obiektami.

Na obszarze województwa wielkopolskiego w 2022 r. długość sieci gazowej (przesyłowej i rozdzielczej łącznie) wyniosła 16,7 tys. km, tj. o 269,2 km więcej niż w roku poprzednim. Względny wzrost w porównaniu z 2021 r. wyniósł 1,6%, podczas gdy w kraju o 3,3%. Wskaźnik gęstości sieci czynnej na 100 km² osiągnął wartość 56,0 km i był o 0,9 km wyższy niż rok wcześniej oraz o 1,3 km wyższy niż średnio w kraju.

W porównaniu z rokiem 2021 liczba odbiorców gazu sieciowego zwiększyła się średnio o 3,6%, a jego zużycie – o 0,9%, przy czym na wsi liczba odbiorców wzrosła o 6,1%, a zużycie o 5,4%, podczas gdy w miastach obserwowano odpowiednio wzrost o 2,9% i spadek o 1,3%.

Tabela 25. Sieć gazowa oraz odbiorcy i zużycie gazu z sieci w gospodarstwach domowych

Stan w dniu 31 grudnia

Table 25. Gas supply system as well as consumers and consumption of gas from gas supply system in households

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Sieć gazowa w km Gas supply system in km	14803,9	16521,0	16427,9	16697,1
Przyłącza prowadzące do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych w szt. Connections leading to residential and non-residential buildings in pcs	242797	314517	325659	336246
Odbiorcy gazu z sieci ^a w tys. Consumers of gas from gas supply system ^a in thousands	570,8	683,1	710,4	736,0
Zużycie gazu z sieci (w ciągu roku): Consumption of gas from gas supply system (during the year):				
w GWh in GWh	4179,4	5201,8	5880,9	5933,4
na 1 mieszkańca w kWh per capita in kWh	1203,1	1483,2	1680,3	1697,1

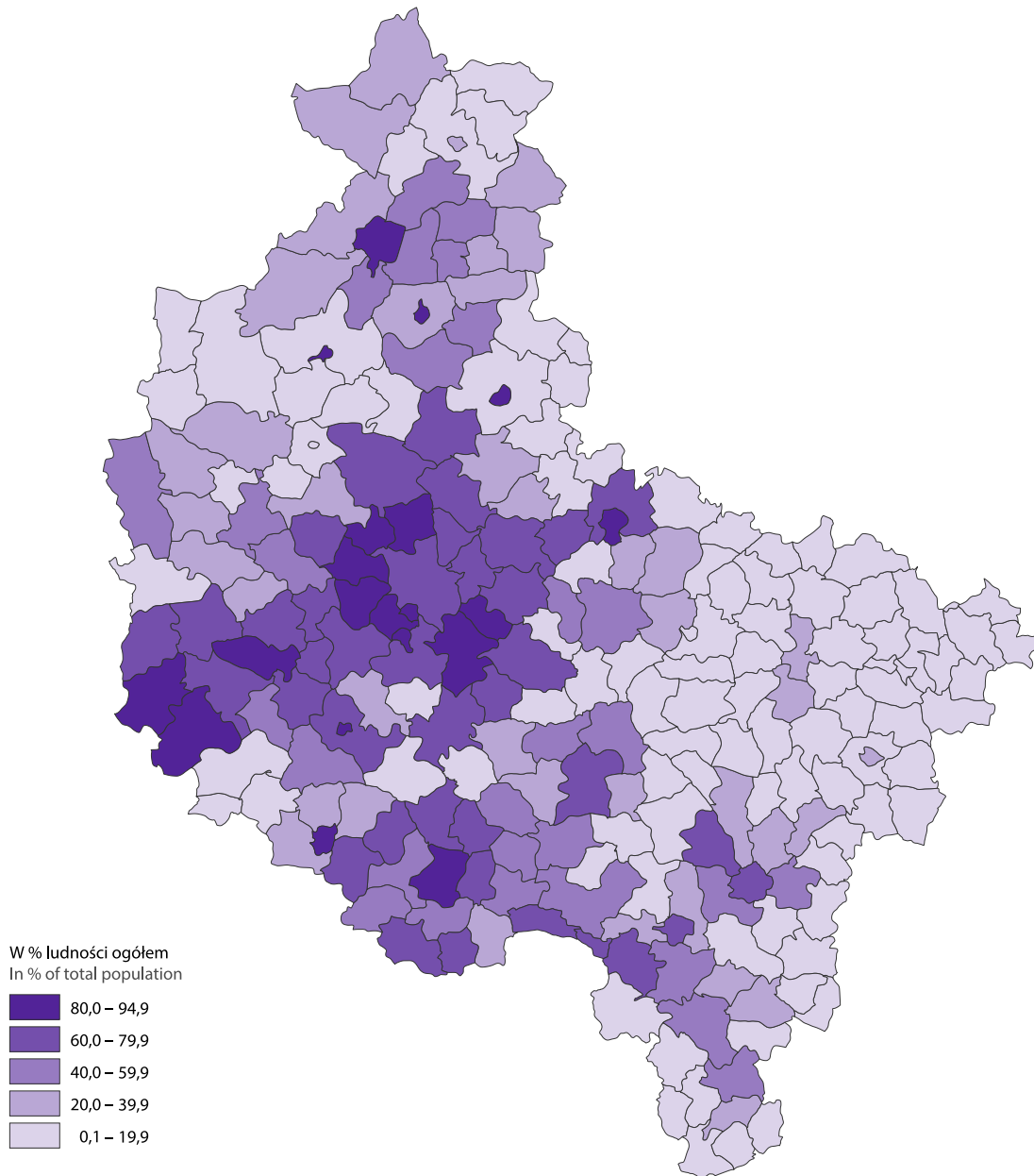
^a Łącznie z odbiorcami korzystającymi z gazomierzy zbiorczych.^a Including gas customers using collective gas-meters.

W 2022 r. z sieci gazowej w województwie wielkopolskim korzystało 1864,7 tys. osób, a odsetek ludności korzystającej z sieci gazowej wyniósł 53,4%, przy czym w miastach był większy niż na wsi (70,5% wobec 33,8%). W skali kraju z sieci gazowej korzystało 55,9% mieszkańców (72,2% w miastach i 32,0% na wsi). Udział osób korzystających z sieci gazowej w ludności ogółem w 2022 r. w porównaniu do 2021 r. wzrósł w województwie o 0,9 p.proc., natomiast do 2015 r. o 6,0 p.proc.

Zużycie gazu z sieci przez gospodarstwa domowe w przeliczeniu na odbiorcę w województwie wielkopolskim w 2022 r. wyniosło 8061,7 kWh (przy średniej ogólnopolskiej 6458,4 kWh) i w ciągu roku zmniejszyło się o 216,6 kWh (o 2,6%). Pod względem wskaźnika zużycia gazu na odbiorcę województwo lokowało się na 1. miejscu w kraju. Na wsi zużycie gazu kształtowało się na poziomie 12303,1 kWh i było większe niż w mieście (6811,1 kWh). W obu przypadkach wskaźnik był niższy aniżeli w 2021 r. (odpowiednio o 0,7% na wsi i o 4,1% w miastach).

W kontekście rozwoju sieci gazowej warto odnotować wzrost liczby gospodarstw domowych ogrzewających mieszkania gazem. W porównaniu z poprzednim rokiem, w 2022 r. w województwie liczba takich odbiorców zwiększyła się o 2,5%, przy średnim wzroście w kraju o 2,7%. Jednocześnie zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań wzrosło o 7,2% w województwie, a w kraju o 5,8%.

Mapa 34. Ludność korzystająca z gazu z sieci w 2022 r.
 Map 34. Population connected to the gas supply system in 2022

Ochrona zdrowia

Health care

W 2022 r. wielkopolskie pod względem dostępności lekarzy zajmowało 12. miejsce w kraju, a pielęgniarek – 14. Wskaźnik liczby łóżek szpitalnych na 10 tys. ludności należał do najniższych w Polsce, także wskaźnik określający liczbę ludności przypadającą na 1 podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej był nieco powyżej średniej dla kraju. Odnotowano wzrost liczby wyjazdów zespołów ratownictwa medycznego na miejsce zdarzenia, a także liczby osób, którym udzielono pomocy medycznej, jednak wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności był najniższy w kraju. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego z województwa na ochronę zdrowia w 2022 r. zwiększyły się w skali roku.

Ambulatoryjna opieka zdrowotna realizowana jest przez poradnie, przychodnie i praktyki lekarskie (tj. przychodnie, ośrodki zdrowia, poradnie, ambulatoria i izby chorych oraz zakłady badań diagnostycznych i medyczne laboratoria diagnostyczne).

Stacjonarna opieka zdrowotna to całodobowa opieka lekarska i pielęgniarska świadczona w stacjonarnych zakładach opieki zdrowotnej (tj. szpitale – ogólne, psychiatryczne i uzdrowiskowe, ośrodki leczenia odwykowego, ośrodki rehabilitacyjne dla narkomanów, regionalne ośrodki psychiatrii sądowej, zakłady opiekuńczo-lecznicze i pielęgnacyjno-opiekuńcze, hospicja, oddziały opieki paliatywnej, sanatoria).

Ratownictwo medyczne to system, który tworzy się w ramach realizacji zadań państwa polegających na zapewnieniu pomocy każdej osobie znajdującej się w stanie nagłego zagrożenia zdrowotnego.

Tabela 26. Placówki opieki zdrowotnej

Stan w dniu 31 grudnia

Table 26. Health care facilities

As of 31 December

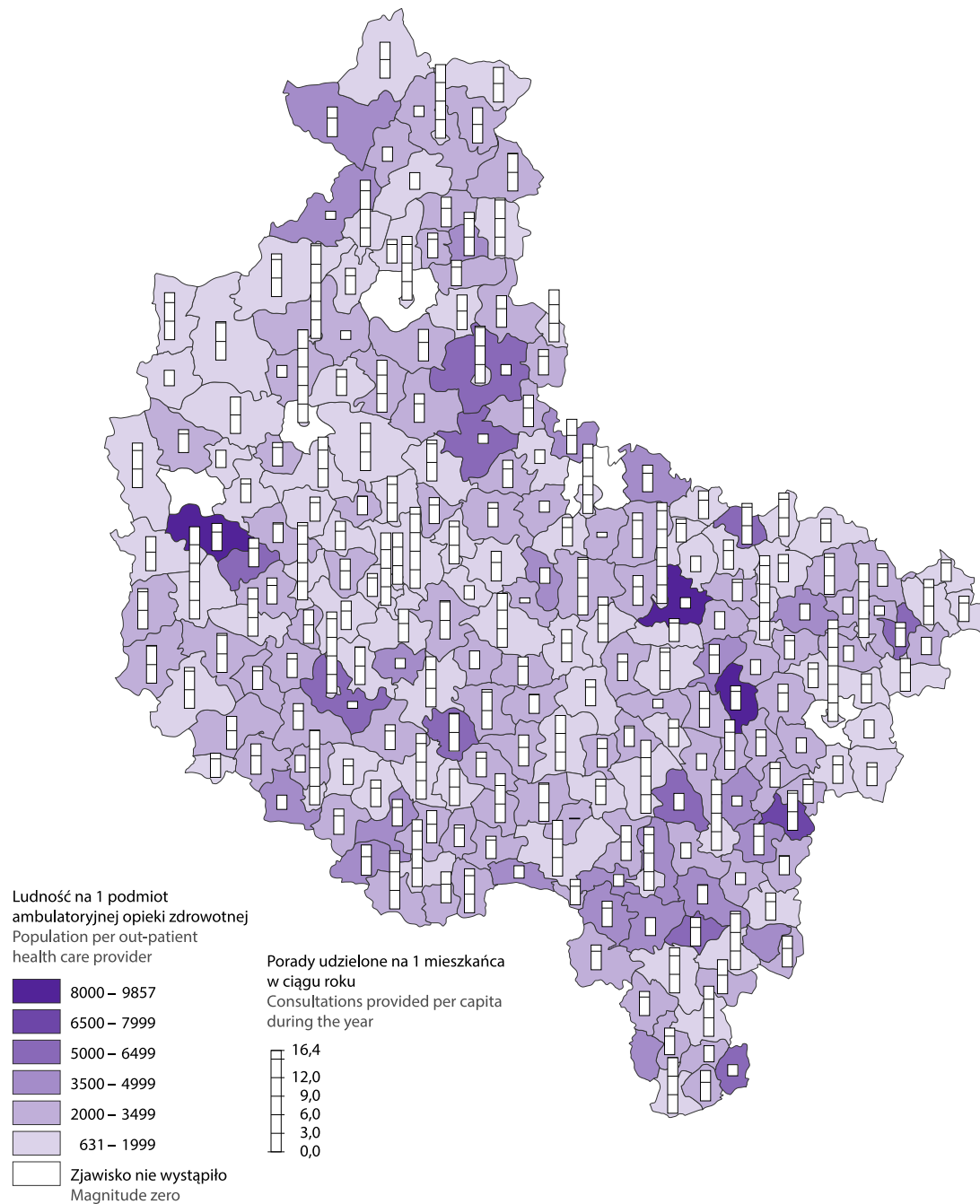
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Przychodnie Out-patient departments	1851	1898	1921	1976
Praktyki lekarskie ^a Medical and dental practices ^a	712	528	484	418
Porady udzielone ^{bc} w tys: Consultations provided ^{bc} in thousands:	27520,1	25020	27861	29845
lekarskie ^d medical ^d	25055,5	23190,4	25661,0	27461,2
stomatologiczne dental	2464,6	1829,6	2199,9	2383,9
Szpitale ogólne General hospitals	65	54	55	59
łóżka w szpitalach ogólnych beds in general hospitals	15756	13008	13169	13629
na 10 tys. ludności per 10 thousand population	45,3	37,1	37,6	39,0
wykorzystanie łóżek w % usage of beds in %	65,8	55,3	61	66,4
przeciętny pobyt chorego w dniach average patient stay in days	4,7	4,3	4,6	4,6

^a Dane obejmują praktyki, które podpisały kontrakty z NFZ lub z przychodniami. ^b Łącznie z poradami finansowanymi przez pacjentów. ^c W ciągu roku. ^d Łącznie z poradami z izb przyjęć udzielanymi pacjentom niehospitalizowanym.

^a Data concern practices that have signed contract with the National Health Fund or out-patient departments. ^b Including consultations paid by patients. ^c During the year. ^d Including consultations provided to non-hospitalised patients in admission rooms.

W 2022 r. w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej w województwie wielkopolskim działało 1976 przychodni (tj. o 55 więcej niż rok wcześniej), zarejestrowano także 418 praktyk lekarskich prowadzonych w ramach kontraktu z NFZ (o 66 mniej). W 2022 r. w województwie wielkopolskim na jeden podmiot ambulatoryjnej opieki zdrowotnej przypadało 1459 osób (w kraju 1448).

Mapa 35. Ambulatoryjna opieka zdrowotna w 2022 r.
Map 35. Out-patient health care in 2022

W ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej w wielkopolskim udzielono łącznie 29845,0 tys. porad, co w przeliczeniu na 1 mieszkańca oznaczało 7,9 porad – w przypadku porad lekarskich i 0,7 – dla porad stomatologicznych (w kraju odpowiednio 8,0 i 0,9).

W województwie wielkopolskim na koniec 2022 r. funkcjonowało 59 szpitali ogólnych (o 4 więcej niż w 2021 r.), tj. 6,6% ogólnej liczby w kraju. Dysponowały one 13,6 tys. łóżek (o 3,5% więcej niż rok wcześniej), co stanowiło 8,3% ogólnej liczby łóżek w kraju. Na 10 tys. ludności w województwie przypadało 39,0 łóżek (średnio 256 osób na 1 łóżko) wobec 43,5 w Polsce (230 osób na 1 łóżko). Wskaźnik w wielkopolskim należał do najniższych w kraju (15. miejsce przed ostatnim województwem pomorskim).

W 2022 r. hospitalizowanych było 673,8 tys. osób, tj. o 15,0% więcej niż rok wcześniej, co stanowiło 9,8% ogólnej liczby leczonych w kraju (wobec 9,2% w 2021 r.). W Polsce liczba osób hospitalizowanych w porównaniu z rokiem poprzednim uległa zwiększeniu o 8,9%.

Od 2019 r. dane dotyczące **lekarzy, lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych** opracowywane są w oparciu o źródła administracyjne, w tym rejestry:

- posiadających prawo wykonywania zawodu (lekarzy i lekarzy dentystów, pielęgniarek i położnych),
- płatników składek ZUS,
- podmiotów wykonujących działalność leczniczą,
- praktyk lekarskich,
- praktyk pielęgniarek i położnych.

Dane dotyczą pracujących bezpośrednio z pacjentem, bez względu na główne miejsce pracy. W związku z przejściem na nowe źródło dane nie są porównywalne z danymi opublikowanymi w poprzednich edycjach Raportu, opartymi o metodę sprawozdawczości.

Wykres 33. Lekarze i pielęgniarki ^a na 10 tys. ludności

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 33. Doctors and nurses ^a per 10 thousand population
As of 31 December

^a Personel pracujący wg podstawowego miejsca pracy.

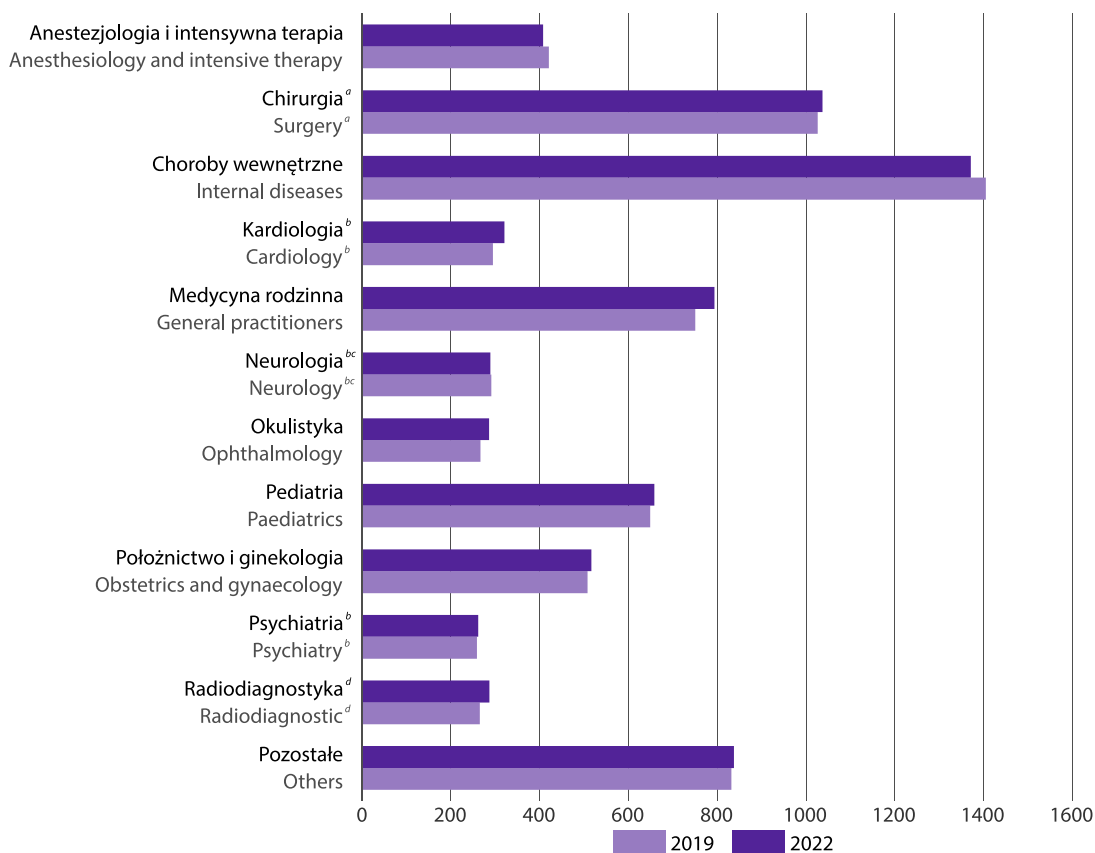
^a Personnel - employed persons in the main place of work.

Podstawowym zadaniem sprawnie działającego systemu ochrony zdrowia jest zapewnienie dostępu do kadry medycznej, a także dbanie o jakość oferowanych usług. W końcu 2022 r. w województwie wielkopolskim uprawnienia do wykonywania zawodów medycznych posiadało 12240 lekarzy, 3752 lekarzy

dentystów, 23754 pielęgniarki, 3950 położnych, 3691 farmaceutów i 1536 diagnostów. Kadra medyczna pracująca bezpośrednio z pacjentem obejmowała m.in. 10211 lekarzy, 2917 lekarzy dentystów, 16690 pielęgniarek, 2795 położnych, 2790 farmaceutów, 1880 fizjoterapeutów, 931 diagnostów laboratoryjnych oraz 1075 ratowników medycznych.

W 2022 r. w wielkopolskim, biorąc pod uwagę personel pracujący według podstawowego miejsca pracy, na 10 tys. mieszkańców przypadło 29,2 lekarzy (o 5,6 mniej niż przeciętnie w kraju) oraz 55,8 pielęgniarek i położnych (o 8,5 mniej niż w kraju).

Wykres 34. Lekarze specjaliści
 Stan w dniu 31 grudnia
 Chart 34. Doctors specialists
 As of 31 December

a Chirurgii ogólnej, dziecięcej, klatki piersiowej, ortopedii i traumatologii, ortopedii i traumatologii narządu ruchu, neurochirurgii, chirurgii onkologicznej, plastycznej, szczękowej, kardiochirurgii oraz urologii i chirurgii naczyniowej. *b* Łącznie ze specjalistami dziecięcymi. *c, d* Także: *c* – neuropatologii, *d* – radiologii i diagnostyki obrazowej, radioterapii onkologicznej i radiologii dziecięcej.

a General, paediatric and thoracic surgery, orthopaedics and traumatology, orthopaedics and traumatology of the locomotor system, neurosurgery, oncological, plastic, maxillo-facial surgery, cardio-surgery as well as urology and vascular surgery. *b* Including children's specialists. *c, d* Also: *c* – neuropathology, *d* – radiology and imaging diagnostics, oncological radiotherapy and children's radiology.

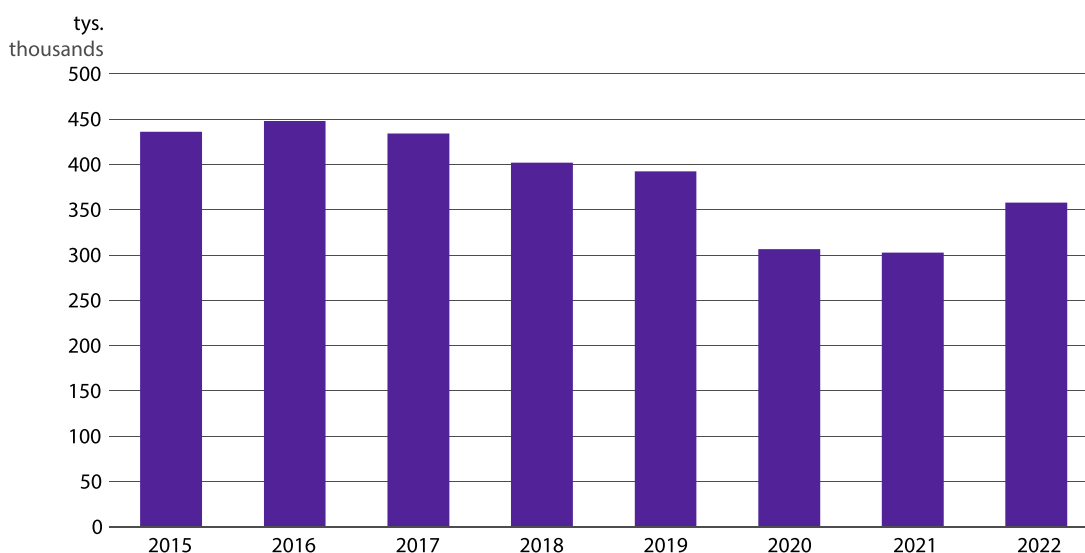
W 2022 r. w województwie wielkopolskim funkcjonowało 121 zespołów ratownictwa medycznego (7,6% jednostek tego typu w Polsce), w tym 89 podstawowych i 32 specjalistyczne (odpowiednio 7,0% i 10,0% jednostek w kraju). W województwie działały również 2 lotnicze zespoły ratownictwa medycznego posiadające śmigłowiec (9,5% jednostek w kraju), 26 szpitalnych oddziałów ratunkowych (10,7%) i 16 izb przyjęć (10,2%). Względem roku poprzedniego liczba szpitalnych oddziałów ratunkowych oraz izb przyjęć zwiększyła się po 1, natomiast ubyło po 1 jednostce podstawowej i specjalistycznej. W porównaniu z rokiem 2015 liczba podstawowych zespołów ratownictwa medycznego zwiększyła się o 16 (tj. 21,9%), a specjalistycznych zmniejszyła o 10 (tj. 23,8%).

W 2022 r. zespoły ratownictwa medycznego wyjeżdżały na miejsce zdarzenia 212,9 tys. razy (6,9% w skali kraju) i udzieliły pomocy 213,9 tys. osób. W porównaniu z poprzednim rokiem nastąpił wzrost wyjazdów o 3,8%, a w porównaniu do 2015 r. wzrost o 17,0%. Wskaźnik osób, którym udzielono świadczeń zdrowotnych w miejscu zdarzenia na 1000 ludności w 2022 r. wyniósł 61,2 w województwie, podczas gdy w kraju 81,5. W większości przypadków miejscem zdarzenia był dom (78,1%, w kraju 77,9%). Interwencje w ruchu uliczno-drogowym stanowiły 3,6% zdarzeń (w kraju 3,1%), w pracy 2,5% (w kraju 2,1%), a w szkole 0,9% (w kraju 0,8%). Pomocy częściej udzielano mężczyznom (50,2%, w kraju 49,5%). Dzieci i młodzież do 18 lat stanowiły 6,9% poszkodowanych (w kraju 6,7%), a 47,4% osób, którym udzielono pomocy, miały 65 lat lub więcej (w kraju 48,5%).

W 2022 r. w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć udzielono 358,4 tys. świadczeń w trybie ambulatoryjnym (tj. 9,5% świadczeń tego typu w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim w województwie wielkopolskim ich liczba wzrosła o 18,2%, a w skali kraju o 9,8% (w porównaniu do 2015 r., zarówno w województwie jak i w kraju, odnotowano spadki po 17,9%).

Wykres 35. Świadczenia udzielone w trybie ambulatoryjnym w szpitalnych oddziałach ratunkowych i izbach przyjęć

Chart 35. Outpatient health services provided in hospital emergency wards and admission rooms

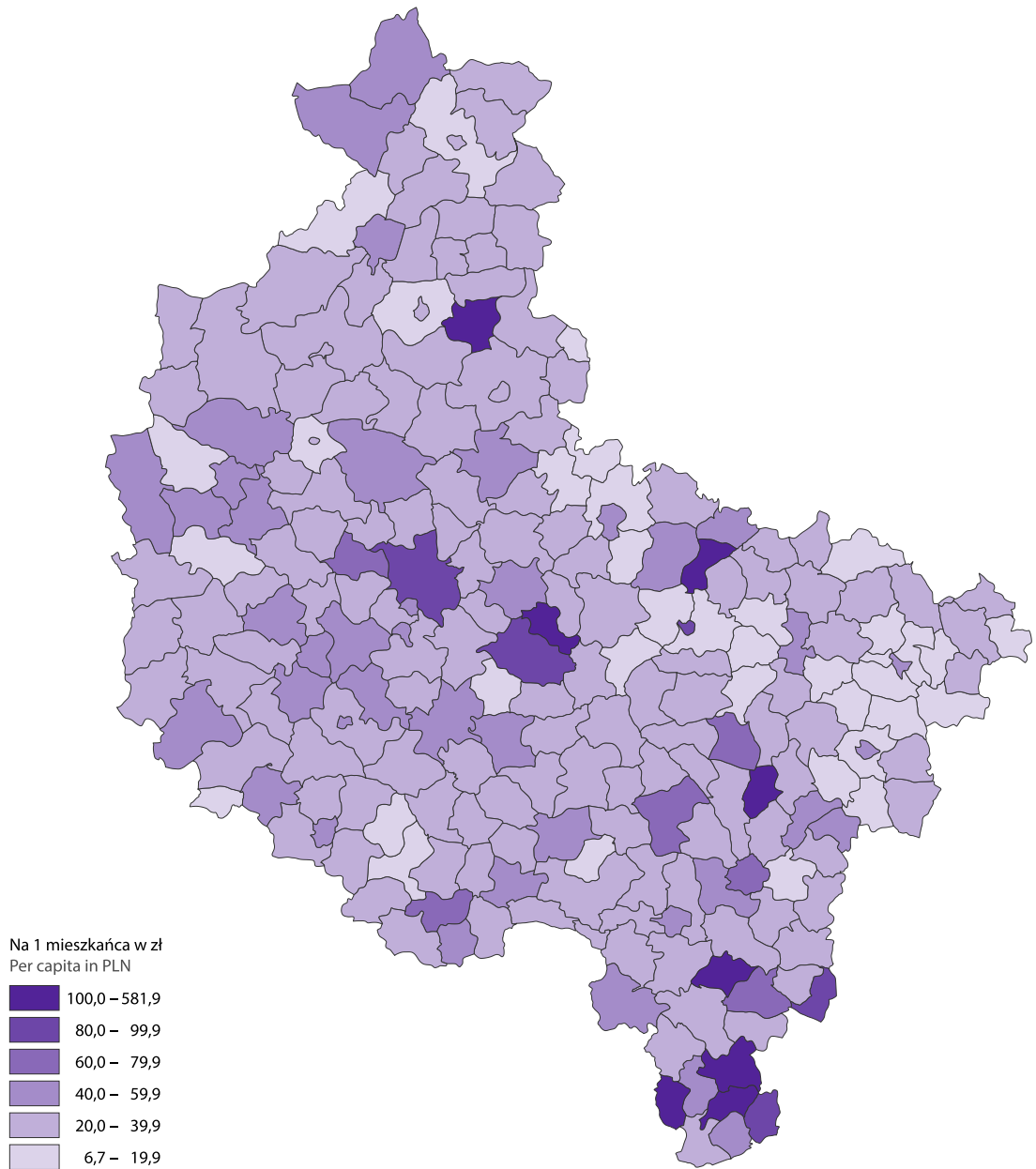

W 2022 r. jednostki samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim łącznie wydały na ochronę zdrowia 718,0 mln zł (10,3% wydatków na ten cel samorządów w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim wydatki na ochronę zdrowia wzrosły o 9,0% (w kraju o 11,4%), a w stosunku do 2015 r. o 96,0% (w kraju o 78,8%).

Wydatki na ochronę zdrowia kształtowały się różnie w zależności od poziomu jednostki terytorialnej. W województwie wielkopolskim w 2022 r. samorząd województwa wydał na ten cel 385,8 mln zł (53,7% wydatków JST w dziale „Ochrona zdrowia”), powiaty – 164,1 mln zł (22,9%), miasta na prawach powiatu – 65,1 mln zł (9,1%), a gminy – 103,0 mln zł (14,4%).

W 2022 r. w województwie wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” na 1 mieszkańca wyniosły 48,09 zł (w kraju 65,25 zł) i były o 5,33 zł wyższe niż rok wcześniej (w kraju wzrost o 6,73 zł) oraz o 17,04 zł wyższe niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 23,22 zł).

Mapa 36. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Ochrona zdrowia” w 2022 r.
 Map 36. Expenditures of gminas and cities with powiat status in “Health care” division in 2022

Kultura Culture

W 2022 r., w porównaniu z 2020 i 2021 r., odnotowano zwiększenie liczby zwiedzających muzea, a także widzów i słuchaczy w teatrach, instytucjach muzycznych oraz kinach. Nadal jednak liczba odwiedzających te instytucje była znacząco niższa niż w 2015 r. W 2022 r. placówki kulturalne zorganizowały więcej imprez i z większą liczbą uczestników niż rok wcześniej, ale mniej niż w 2015 r. Wartość wydatków budżetów jednostek samorządu terytorialnego na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego plasowała województwo na 5. miejscu w kraju. Pod względem wydatków na kulturę w przeliczeniu na 1 mieszkańca wielkopolskie znalazło się na 10. miejscu w Polsce, o 1 lokatę niżej niż w 2021 r.

W 2022 r. w wielkopolskim działały 644 biblioteki publiczne (łącznie z filiami) oraz 54 punkty biblioteczne, co w skali kraju stanowiło odpowiednio 8,4% oraz 6,7%. Na 1 placówkę biblioteczną przypadało średnio 5005 osób, podczas gdy w kraju jedna taka placówka obsługiwała przeciętnie 4473 osób. Księgozbiór bibliotek publicznych w końcu 2022 r. obejmował 11461 tys. woluminów, co stanowiło 9,2% zasobów bibliotecznych w kraju.

Tabela 27. Instytucje kultury
Stan w dniu 31 grudnia
Table 27. Cultural institutions
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Biblioteki publiczne i punkty biblioteczne Public libraries and library service points	813	724	706	698
Muzea i oddziały muzealne ^a Museums with branches ^a	91	86	88	93
Galerie i salony sztuki Art galleries	18	18	17	18
Teatry i instytucje kultury Theatres and music institutions	12	15	13	14
Centra, domy i ośrodki kultury Centre of culture, cultural centres and establishments	215	219	219	224
Kluby i świetlice Clubs and community centres	98	86	76	79
Kina stałe Indoor cinemas	44	46	46	50
Ludność na 1 placówkę biblioteczną Population per 1 library establishment	4275	4884	4958	5005
Zwiedzający muzea i oddziały muzealne ^{ab} na 1000 ludności Museums and exhibition visitors ^{ab} per 1,000 population	350	119	198	286
Ludność na 1 instytucję kultury ^c Population per 1 culture institution ^c	11103	11499	11865	11530

^a Od 2020 r. do muzeów zaliczane są wyłącznie muzea działające w oparciu o uzgodniony z ministrem właściwym do spraw kultury i ochrony dziedzictwa narodowego statut bądź regulamin, zgodnie z art. 6 ustawy z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach. ^b W ciągu roku. ^c Centra kultury, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice.

^a Starting from 2020, museums include only museums operating on the basis of a statute or regulations agreed with the minister responsible for culture and protection of national heritage, pursuant to Art. 6 of the Act of 21 November 1996 on museums. ^b During the year. ^c Centre of culture, cultural centres and establishments, clubs and community centres.

Działalność wystawienniczą w 2022 r. prowadziły 93 muzea i oddziały muzealne, tj. 9,7% wszystkich placówek tego typu w Polsce. Wystawy muzealne obejrzało 999,7 tys. osób (o 44,3% więcej niż przed rokiem), co stanowiło 2,7% ogółu odwiedzających takie ekspozycje w kraju. W 2022 r. liczba zwiedzających muzea na 1000 ludności wyniosła 286 (w kraju 970 osób), podczas gdy w 2021 r. było to 198 osób (w kraju 665).

W 2022 r. na terenie województwa znajdowało się także 18 galerii i salonów sztuki (o 1 więcej w porównaniu z 2021 r.), z których 8 zlokalizowanych było w Poznaniu. W 2022 r. galerie i salony sztuki zorganizowały 323 wystawy (o 12,5% więcej w porównaniu z 2021 r.), na których zaprezentowano 316 ekspozycji. Z oferty tych instytucji skorzystało 88,1 tys. zwiedzających, w tym 29,0% w Poznaniu. W porównaniu z rokiem poprzednim w 2022 r. liczba zwiedzających wzrosła o 16%, a z 2015 r. spadła o 48,3%.

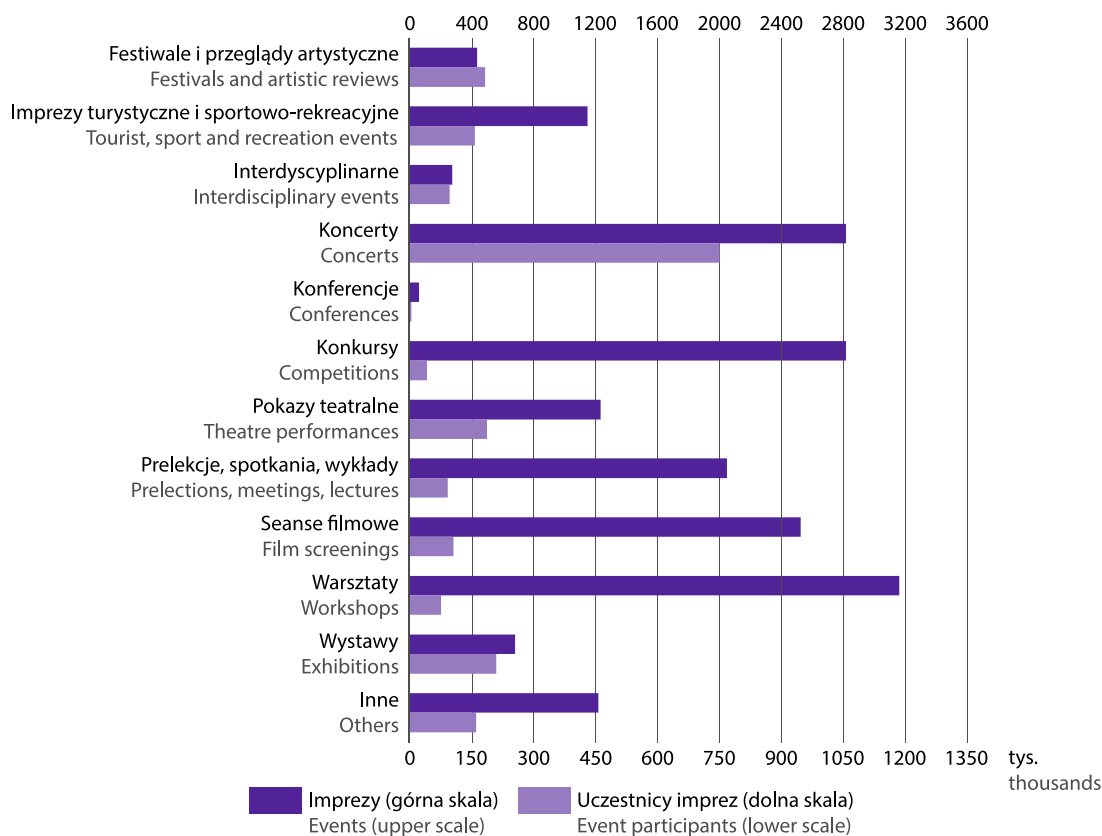
Informacje o teatrach i instytucjach muzycznych oraz przedsiębiorstwach estradowych dotyczą profesjonalnych jednostek artystycznych i rozrywkowych prowadzących regularną działalność sceniczną. W 2022 r. w województwie wielkopolskim działalność sceniczną prowadziło 14 teatrów i instytucji muzycznych (większość, tj. 10 w Poznaniu), o 1 więcej niż w roku poprzednim. Na obszarze całego kraju teatry i instytucje muzyczne z wielkopolskiego zorganizowały łącznie 2886 przedstawień i koncertów, tj. 5,4% ogólnej liczby spektakli w kraju (w 2021 r. – 1535 czyli 5,1%). 59,1% przedstawień i koncertów odbyło się w stałej sali wg siedziby (w 2021 r. – 68,9%). We wszystkich imprezach uczestniczyło łącznie 481 tys. widzów (o 106% więcej niż w 2021 r., ale o 20,6% mniej niż w 2015 r.).

W 2022 r. w województwie działało 50 kin stałych, posiadających 146 sal projekcyjnych i dysponujących 28,3 tys. miejsc na widowni, które stanowiły 9,5% ogółu takich miejsc w kraju. W ciągu roku w kinach stałych odbyło się 192,3 tys. seansów, czyli 9% wszystkich pokazów filmowych w kraju. W stosunku do 2021 r. liczba seansów kinowych zwiększyła się o 58,7%, przy wzroście o 57,2% w kraju. Seanse te obejrzało łącznie 4135,6 tys. widzów (10% ogółu korzystających z tej formy rozrywki w Polsce), tj. o 56% więcej niż przed rokiem (w kraju wzrost o 50,8%). W porównaniu do 2015 r. liczba widzów spadła w województwie o 8,4% (w kraju o 9,3%).

Ważną rolę w kreowaniu aktywnych form uczestnictwa w kulturze odgrywają placówki prowadzące wielokierunkową działalność społeczno-kulturalną, kierujące swą ofertą do różnych grup wiekowych i środowiskowych. W 2022 r. w wielkopolskim działalność taką, służącą upowszechnianiu i popularyzacji kultury, prowadziło 51 centrów, 55 domów i 118 ośrodków kultury oraz 22 kluby i 57 świetlic. Zdecydowana większość klubów i centrów kultury działała w miastach, natomiast świetlice dominowały na wsi. W 2022 r. we wszystkich placówkach tego typu funkcjonowało łącznie 605 pracowni specjalistycznych. Najbardziej popularne wśród nich były pracownie plastyczne (27,8% wszystkich pracowni), sale baletowe i taneczne (23,3%) oraz muzyczne (22,1%).

W 2022 r. placówki kulturalne zorganizowały 16473 imprezy (o 42,9% więcej niż 2021 r. i 1% niż w 2015 r.), w których uczestniczyło 2084 tys. osób (o 76,7% więcej niż w roku poprzednim; o 34,9% mniej niż w 2015 r.). Najczęściej były to warsztaty (19,2% ogółu zorganizowanych imprez), koncerty (17,1%), seanse filmowe (15,3%) oraz prelekcje, spotkania i wykłady (12,5%). Największym zainteresowaniem cieszyły się festiwale i przeglądy artystyczne, w których przeciętna liczba uczestników na imprezę wynosiła 419 osób (przy średniej dla wszystkich imprez w województwie – 127 osób i wobec przeciętnej frekwencji na festiwalach w kraju – 642 osoby), a ponadto imprezy interdyscyplinarne (336 osób wobec 282 w kraju), wystawy (308 osób wobec 225) oraz koncerty (267 osób wobec 278).

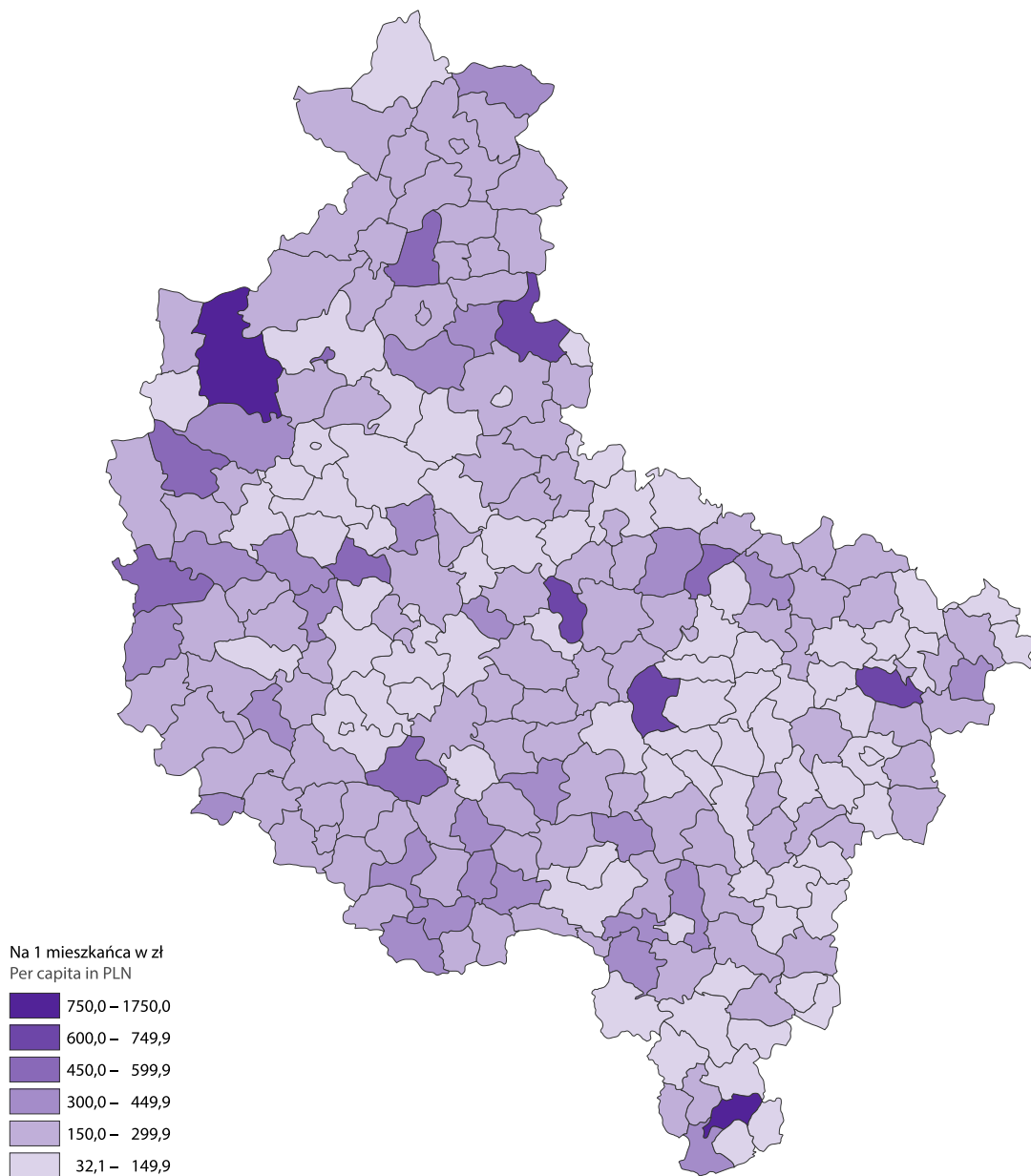
Wykres 36. Imprezy i uczestnicy imprez organizowanych przez placówki kultury w 2022 r.
 Chart 36. Events organised by culture institutions and event participants in 2022

W 2022 r. wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego (JST) na kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego wyniosły 963,1 mln zł, tj. o 11,4% więcej niż przed rokiem. W skali kraju ta kwota stanowiła 8,6% i wśród pozostałych województw stawała wielkopolskie na 5. miejscu, o 1 pozycję niżej niż przed rokiem. W przypadku wydatków w rozdziale biblioteki było to miejsce 3. (podobnie jak rok wcześniej), a centra kultury i sztuki – 4. miejsce (spadek w skali roku o 1 pozycję). W budżecie JST (gmin, powiatów, miast na prawach powiatu i województwa łącznie) wydatki na kulturę stanowiły 3,0% wobec 3,2% średnio w kraju i 3,1% przed rokiem. W przeliczeniu na 1 mieszkańca w 2022 r. wydatki na kulturę wynosiły 275 zł (wobec 247 zł przed rokiem), przy średniej krajowej na poziomie 297 zł (przed rokiem 255 zł). Pod względem tej kwoty wśród ogółu województw wielkopolskie znalazło się na 10. miejscu, o 1 pozycję niżej niż w 2021 r.

Mapa 37. Wydatki gmin i miast na prawach powiatu w dziale „Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego” w 2022 r.

Map 37. Expenditure of gminas and cities with powiat status in “Culture and national heritage” division in 2022

Bezpieczeństwo publiczne

Public safety

W 2023 r. liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych była o 3% niższa niż przed rokiem, a wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw wzrósł. Więcej było wypadków drogowych i rannych, ale mniej ofiar śmiertelnych.

Przestępstwo stwierdzone jest to zdarzenie, co do którego w zakończonym postępowaniu przygotowawczym potwierdzono, że jest przestępstwem. Przestępstwo – zgodnie z Kodeksem karnym z 1997 r. – jest to zbrodnia lub występki ścigany z oskarżenia publicznego lub z oskarżenia prywatnego, zgodnie z Kodeksem karnym skarbowym jest to przestępstwo skarbowe.

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw jest to stosunek liczby przestępstw wykrytych w danym roku (łącznie z wykrytymi po podjęciu z umorzenia) do liczby przestępstw stwierdzonych w danym roku, powiększonej o liczbę przestępstw stwierdzonych w podjętych postępowaniach, a umorzonych w latach poprzednich z powodu niewykrycia sprawców.

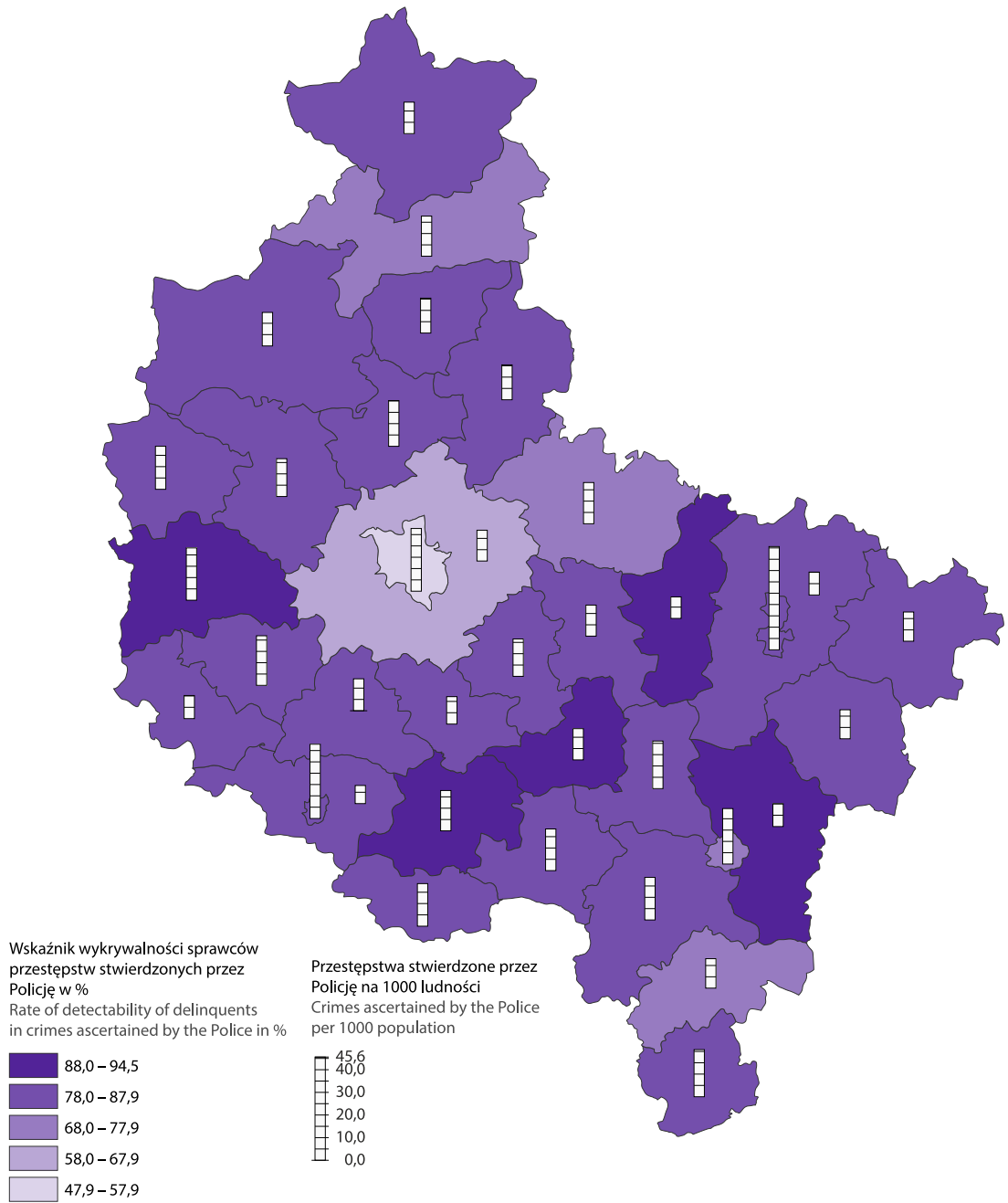
W 2023 r. w wielkopolskim liczba przestępstw stwierdzonych przez Policję w zakończonych postępowaniach przygotowawczych wyniosła 64081 (8,1% przestępstw stwierdzonych w kraju) i była niższa o 3,1% niż przed rokiem i o 6,9% w porównaniu z 2015 r.

Najwięcej przestępstw miało charakter kryminalny; w ogólnej liczbie przestępstw stwierdzonych w województwie stanowiły one 61,9% (wobec 58,9% w kraju). Połowa wszystkich stwierdzonych przestępstw była skierowana przeciwko mieniu (49,9%; w kraju 51,7%).

Wskaźnik wykrywalności sprawców przestępstw stwierdzonych przez Policję w województwie wielkopolskim w 2023 r. kształtował się na poziomie 72,5%, tj. wyższym niż w poprzednim roku (72,2%) oraz wyżej niż przeciętnie w kraju (71,5%; w 2022 r. 71,1%). Wskaźnik wyższy niż w wielkopolskim zanotowano w 7 województwach, największy w lubelskim – 79,7%.

Zarówno poziom przestępczości, jak i wykrywalność sprawców przestępstw nie są jednakowe na obszarze całego województwa. W 2023 r. największą skutecznością Policji charakteryzowały się powiaty: gostyński (gdzie wskaźnik wykrywalności sprawców wyniósł 94,5%), słupecki (91,4%) i nowotomyski (90,5%). Nadal najniższy pozostaje poziom wykrywalności sprawców przestępstw w Poznaniu i powiecie poznańskim, tj. na tych obszarach, gdzie liczba przestępstw stwierdzonych jest największa (w 2023 r. stwierdzono tam 32,8% wszystkich przestępstw w województwie, a wskaźniki wykrywalności wyniosły odpowiednio 47,9% w Poznaniu i 58,5% w powiecie poznańskim).

Mapa 38. Zagrożenie przestępczością w 2023 r.
 Map 38. Crime risk in 2023

Dane o **wypadkach drogowych** pochodzą z Systemu Ewidencji Wypadków i Kolizji (SEWIK) prowadzonego przez Komendę Główną Policji i obejmują zdarzenia mające związek z ruchem pojazdów na drogach publicznych, w wyniku których nastąpiła śmierć lub uszkodzenie ciała osób.

Za **śmiertelną ofiarę wypadku drogowego** uznano osobę zmarłą (w wyniku doznanych obrażeń) na miejscu wypadku lub w ciągu 30 dni. Za ranną ofiarę wypadku drogowego uznano osobę, która doznała obrażeń ciała i otrzymała pomoc lekarską.

Tabela 28. Wypadki drogowe^a oraz ich skutki

Table 28. Road accidents^a and their results

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Wypadki Accidents	2196	2822	2299	2319
Ofiary śmiertelne Fatalities	245	217	214	186
na 100 wypadków per 100 road accidents	11,2	7,7	9,3	8,0
Ranni Injured persons	2523	3234	2617	2682
na 100 wypadków per 100 road accidents	114,9	114,6	113,8	115,7

^a Zarejestrowane przez Policję.
^a Registered by the Police.

Źródło: dane Komendy Głównej Policji.
Source: data of the National Police Headquarters.

W 2023 r. na drogach województwa wielkopolskiego Policja zarejestrowała 2319 wypadków drogowych (11,1% wypadków w kraju). W ich wyniku 186 osób poniosło śmierć (9,8% ofiar w kraju), a 2682 zostały ranne (11,1% poszkodowanych w kraju). W porównaniu z rokiem poprzednim wypadków drogowych było więcej o 20, a z 2015 r. – o 123.

Liczba wypadków w przeliczeniu na 100 tys. ludności wyniosła 66,4, a większą wartość wskaźnika odnotowało jedynie województwo łódzkie (89,7), przy wartości średnio dla Polski 55,5. Pod względem ofiar śmiertelnych na 100 tys. ludności wielkopolskie z wynikiem 5,3 plasowało się powyżej średniej dla kraju – 5,0 ofiar, a pod względem rannych z wynikiem 76,8 zajmowało 3. miejsce w kraju (za łódzkim i pomorskim), przy średniej dla kraju – 64,0.

Społeczeństwo informacyjne

Information society

W 2023 r. w województwie wielkopolskim dostęp do Internetu w domu miało więcej gospodarstw domowych niż przeciętnie w kraju. Wzrósł odsetek osób korzystających z Internetu oraz osób zamawiających przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego.

Dostęp do Internetu przez komputer lub inne urządzenia miało 93,7% gospodarstw domowych w województwie, w kraju przeciętnie 93,3%. Wśród mieszkańców w wieku 16–74 lat z Internetu korzystało 91,6% osób (w kraju 90,2%), przy czym 86,3% regularnie (w kraju 85,3%), a 78,4% codziennie lub prawie codziennie (w kraju 79,5%).

Tabela 29. Gospodarstwa domowe posiadające dostęp do Internetu w domu oraz osoby korzystające z Internetu

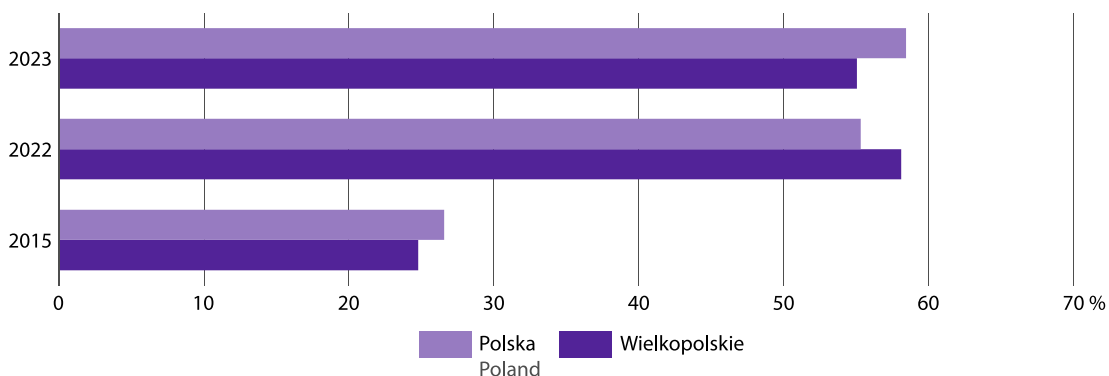
Table 29. Households with access to the Internet at home and Internet users

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Odsetek gospodarstw domowych ^a posiadających dostęp do Internetu w domu Percentage of households ^a with access to the Internet at home	80,1	91,8	92,2	93,7
Odsetek osób ^b korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet	70,1	82,9	91,3	91,6
Odsetek osób ^b regularnie (co najmniej raz w tygodniu) korzystających z Internetu Percentage of individuals using ^b the Internet regularly (at least once a week)	61,1	78,2	86,6	83,6

^a Dane dotyczą gospodarstw domowych z osobami w wieku 16–74 lata. ^b Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Data concern households with persons aged 16–74. ^b Persons aged 16–74.

Wykres 37. Osoby^a korzystające z usług administracji publicznej za pomocą Internetu w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 37. Individuals^a using e-government services during the last 12 months

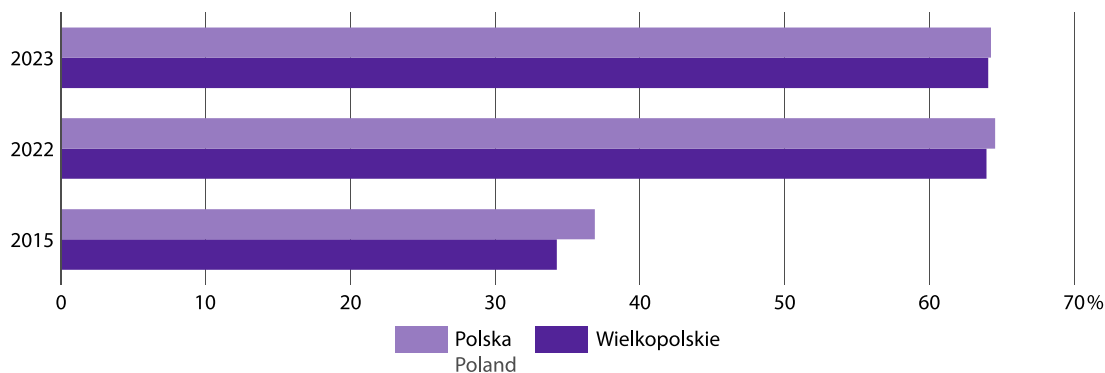

^a Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Persons aged 16–74.

W badaniu przeprowadzonym w 2023 r. spośród osób w wieku 16–74 lata, z usług administracji publicznej za pomocą Internetu, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, skorzystało 55,1% mieszkańców województwa (w kraju 58,5%); 26,3% pobierało lub drukowało formularze urzędowe (w kraju 29,4%), a 30,4% wyszukiwało informacje na stronach urzędów (w kraju 32,8%). W tym samym okresie 64,1% osób w województwie, w ciągu ostatnich 12 miesięcy, zamawiało przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego (w kraju 64,3%).

Wykres 38. Osoby^a zamawiające przez Internet towary lub usługi do użytku prywatnego w ciągu ostatnich 12 miesięcy

Chart 38. Individuals^a ordering goods or services via the Internet for private use during the last 12 months

^a Osoby w wieku 16–74 lata.
^a Persons aged 16–74.

Aktywność społeczna

Social activity

W 2023 r. liczba zarejestrowanych fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych w województwie wzrosła w porównaniu z rokiem poprzednim.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim w rejestrze REGON wpisanych było 16146 fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych (9,4% podmiotów tego typu w kraju), tj. o 6,4% więcej niż rok wcześniej i o 28,1% więcej niż w 2015 r. (w Polsce wzrost o odpowiednio 7,1% i 27,8%). W ciągu roku w województwie z rejestru wykreślono 298 podmiotów, a zarejestrowano 1268 nowych. Liczba fundacji, stowarzyszeń i podobnych organizacji społecznych przypadająca na 10 tys. mieszkańców wynosiła 46 zarówno w województwie jak i w kraju. Najwyższy w wielkopolskim wskaźnik fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych w przeliczeniu na 10 tys. ludności odnotowano w Poznaniu (81), Lesznie (56) oraz powiatach międzychodzkiem i pleszewskim (po 54), a najniższy w powiatach grodziskim i poznańskim (po 32) oraz konińskim (33).

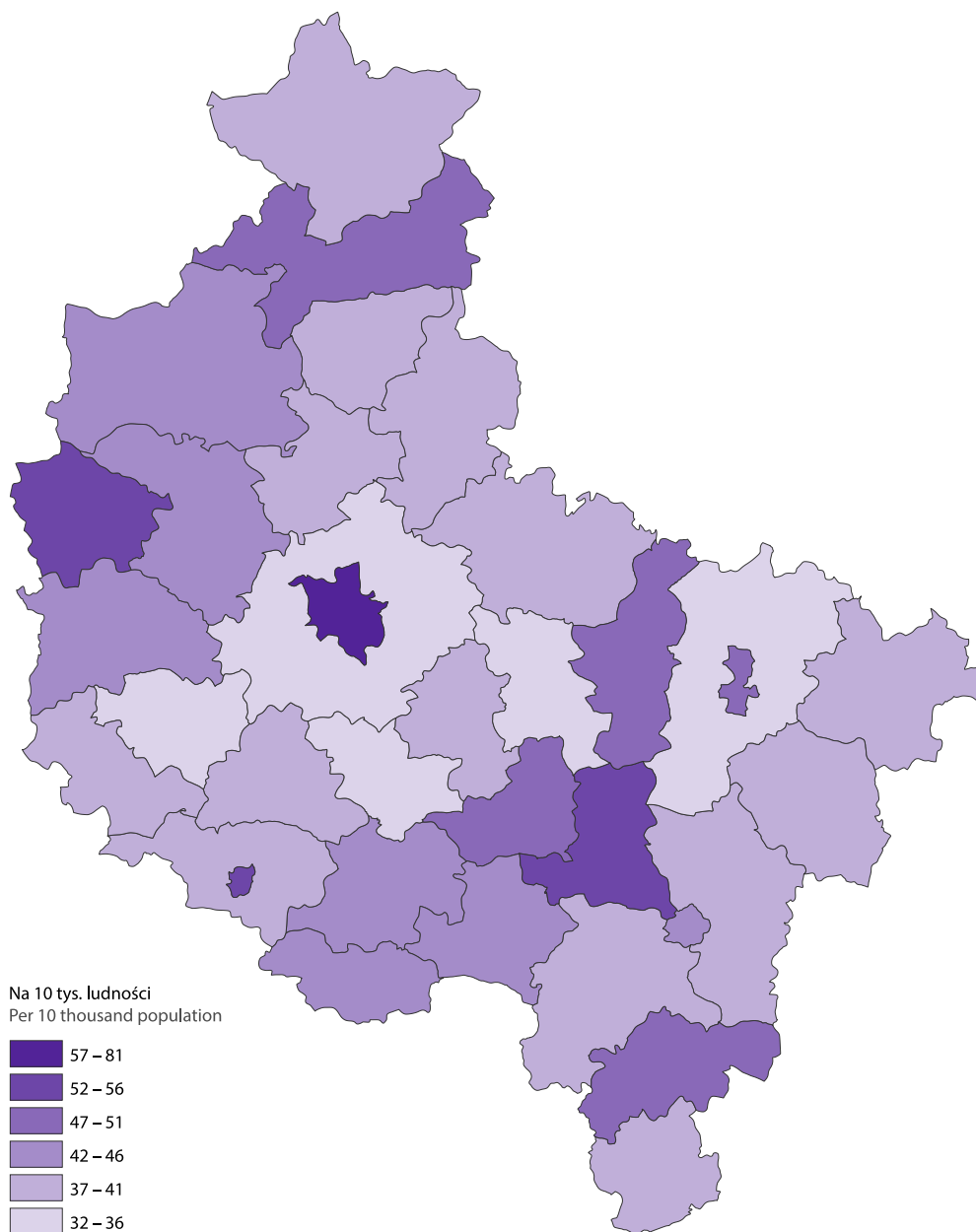
Tabela 30. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON

Stan w dniu 31 grudnia

Table 30. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem Total	12604	14321	15177	16146
na 10 tysięcy ludności per 10 thousand population	36	41	43	46

Mapa 40. Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne wpisane do rejestru REGON w 2023 r.
Stan w dniu 31 grudnia
Map 40. Foundations, associations and social organizations entered in the REGON register in 2023
As of 31 December

Rozdział 6

Chapter 6

Gospodarka

Economy

6.1 Produkt krajowy brutto

6.1 Gross domestic product

Według wstępnego szacunku za 2022 r., wartość wytworzonego produktu krajowego brutto (PKB) w wielkopolskim stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca lokował województwo na 3. miejscu w Polsce, ale wskaźnik ten w podregionach był mocno zróżnicowany – najwyższy w Poznaniu, najniższy w podregionie pilskim.

Najwięcej wartości dodanej brutto (WDB) w 2021 r. wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację. Rosła wydajność pracy ogółem mierzona wartością dodaną brutto na 1 pracującego, ale dla województwa była nadal niższa od średniej w kraju. Wyższą od średniej krajowej wydajność uzyskano w Poznaniu oraz podregionie poznańskim.

Produkt krajowy brutto (PKB) przedstawia końcowy rezultat działalności wszystkich podmiotów gospodarki narodowej. Produkt krajowy brutto równa się sumie wartości dodanej brutto wytworzonej przez wszystkie krajowe jednostki instytucjonalne powiększonej o podatki od produktów i pomniejszonej o dotacje do produktów. Produkt krajowy brutto jest liczony w cenach rynkowych.

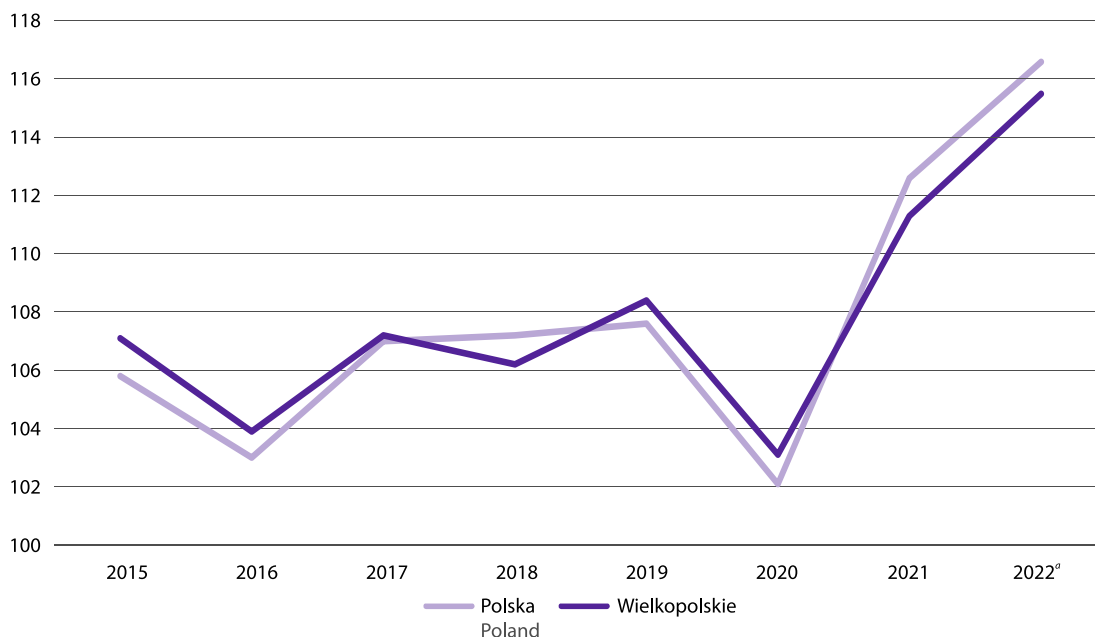
Według wstępnego szacunku za 2022 r., wartość wytworzonego produktu krajowego brutto wyniosła w wielkopolskim 300216 mln zł i stanowiła 9,8% wartości wytworzonej w kraju. W porównaniu z 2021 r. PKB w województwie był wyższy w cenach bieżących o 15,5%, a w odniesieniu do 2015 r. – wyższy o 70,0%, podczas gdy w kraju wzrósł odpowiednio o 16,6% i 70,5%. Udział PKB wytworzonego w województwie w odniesieniu do krajowego wyniósł 9,9% w 2021 r. i 9,8% w 2015 r.

Wartość PKB w przeliczeniu na 1 mieszkańca województwa w 2022 r. kształtowała się na poziomie 85,9 tys. zł, tj. wzrosła o 15,7% w stosunku do roku poprzedniego i o 69,0% w odniesieniu do 2015 r. W relacji do średniej krajowej PKB na 1 mieszkańca stanowił 105,9% w 2022 r., 107,2% w 2021 r. i 108,7% w 2015 r. W porównaniu do innych regionów wielkopolskie w 2022 r. plasowało się na 3. miejscu, za warszawskim stołecznym (164,8 tys. zł) i dolnośląskim (91,0 tys. zł).

Według parytetu siły nabywczej PKB na 1 mieszkańca województwa, w porównaniu do średniej Unii Europejskiej (UE27=100), wynosił 84 w 2022 r. oraz 75 w 2015 r.

Wykres 39. Dynamika produktu krajowego brutto (ceny bieżące)
rok poprzedni=100

Chart 39. Indices of gross domestic product (current prices)
previous year=100

^a Wstępny szacunek.

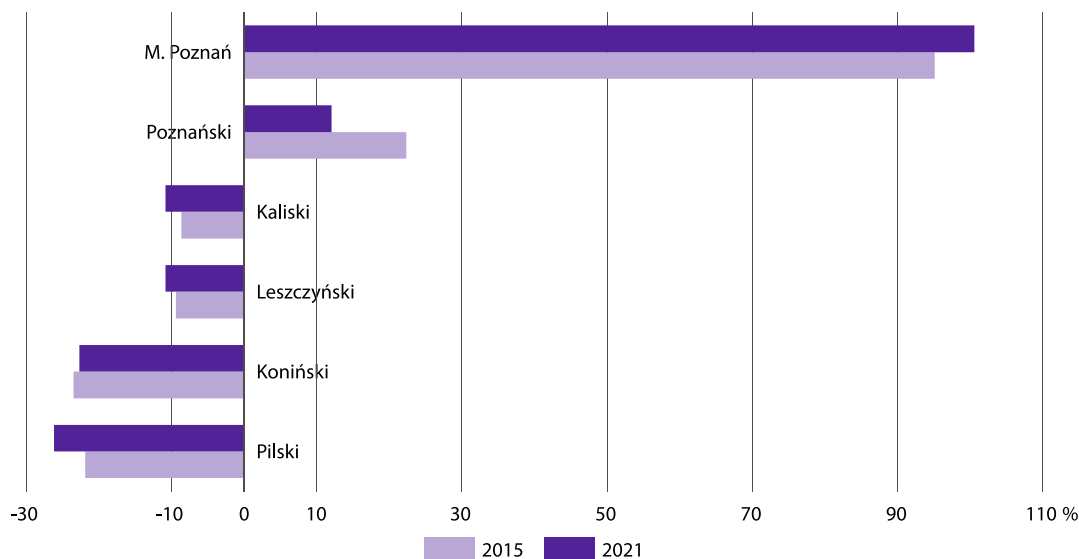
^a Preliminary estimate.

W 2021 r. połowę PKB województwa wytworzono w Poznaniu (29,2%) i podregionie poznańskim (21,0%). Podregion kaliski odpowiadał za 15,6%, koniński – 13,2%, leszczyński – 13,1%, a piłski – 7,9%. Struktura wytwarzania PKB w podregionach nie zmieniła się znacząco – w porównaniu z 2015 r. wzrósł udział Poznania (o 1,0 p.proc.) oraz podregionu poznańskiego (o 0,6 p.proc.), natomiast zmniejszył się kaliskiego (o 0,7 p.proc.), piłskiego (o 0,6 p.proc.), leszczyńskiego (o 0,2 p.proc.) i konińskiego (o 0,1 p.proc.). W 2021 r. Poznań partycypował w krajowym PKB na poziomie 2,9%, a w 2020 r. i 2015 r. – 2,8%.

W 2021 r. wartość PKB na 1 mieszkańca w podregionach wielkopolskiego była mocno zróżnicowana – najwyższa w Poznaniu (139,0 tys. zł; 187,3% przeciętnej w województwie), najniższa w podregionie piłskim (51,1 tys. zł; 68,8%). W 2015 r. relacje do średniej wartości w województwie wynosiły w Poznaniu 179,6%, a w piłskim 71,8%. W 2021 r. wskaźnik dyspersji PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów wyniósł w wielkopolskim 29,0% i w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 0,5 p.proc.

**Wykres 40. Produkt krajowy brutto na 1 mieszkańca (ceny bieżące)
Odchylenia względne od przeciętnej wartości w kraju**

Chart 40. Gross domestic product per capita (current prices)
Relative deviations from the national average value

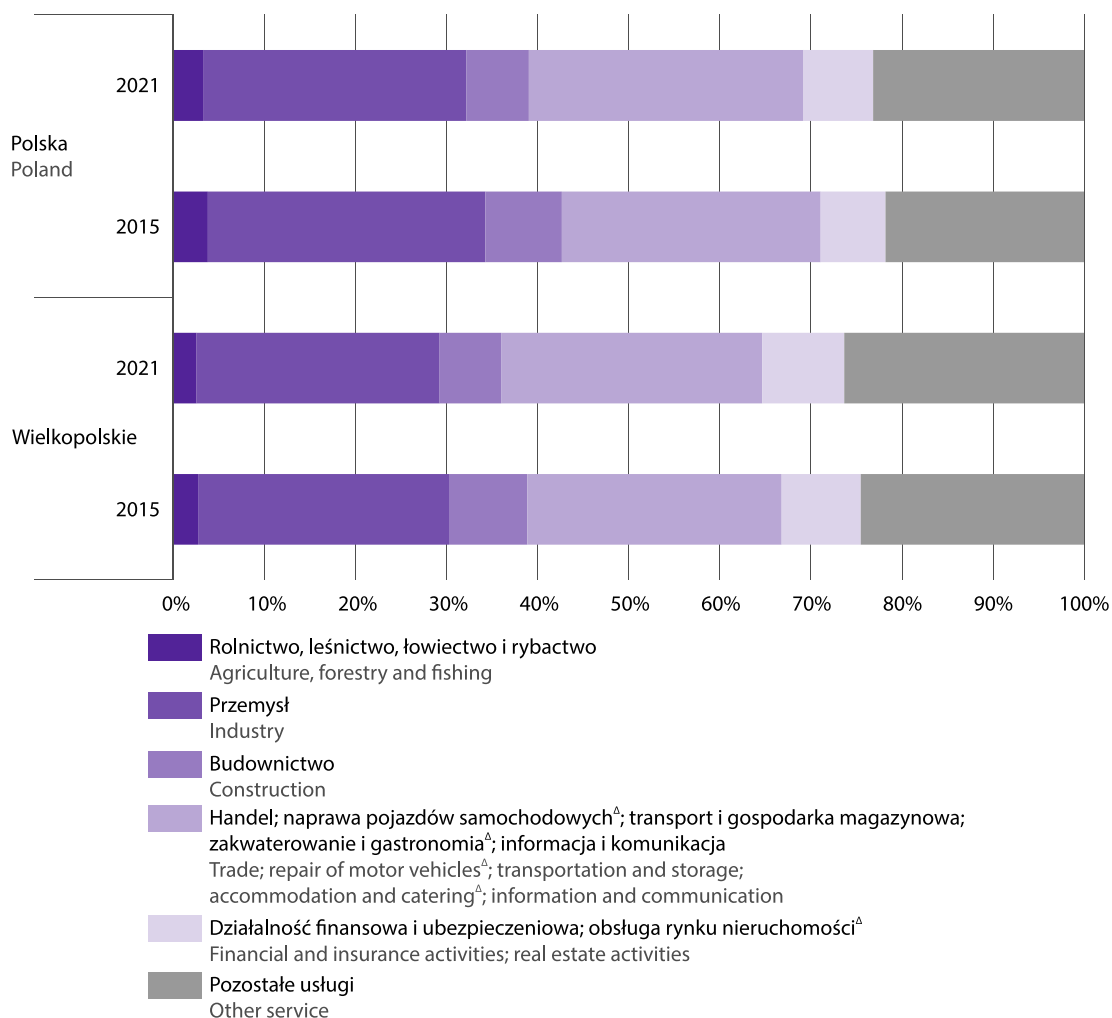
Wskaźnik dyspersji (miara zróżnicowania) regionalnego PKB na 1 mieszkańca na poziomie podregionów (NUTS 3) został obliczony jako suma wartości bezwzględnych różnic między wartościami dla podregionów danego województwa a wartością PKB na 1 mieszkańca dla tego województwa, ważonych udziałem liczby ludności poszczególnych podregionów w województwie, wyrażona w procentach PKB na 1 mieszkańca dla danego województwa.

Wartość dodana brutto (WDB) mierzy wartość nowo wytworzoną w wyniku działalności produkcyjnej krajowych jednostek instytucjonalnych. Wartość dodana brutto stanowi różnicę między produkcją globalną a zużyciem pośrednim, jest wyrażona w cenach bazowych.

Wartość dodana brutto (WDB) wygenerowana w wielkopolskim w 2021 r. wyniosła 226208 mln zł (o 10,0% więcej niż w 2020 r.). Największą część WDB, tj. 30,1%, wypracowały podmioty prowadzące działalność w usługach obejmujących: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację – więcej o 1,3 p.proc. niż w 2020 roku i o 1,7 p.proc. niż w 2015 r. Jednostki prowadzące działalność w przemyśle w 2021 r. wytworzyły 28,8% wartości dodanej brutto w województwie. W porównaniu z 2020 r. i 2015 r. odnotowano spadek ich udziału w generowaniu wartości dodanej brutto odpowiednio o 0,5 i 1,7 p.proc.

Wydajność pracy w województwie w 2021 r. mierzona WDB na 1 pracującego wyniosła 148316 zł i wzrosła w odniesieniu do poprzedniego roku o 7,5%, a do 2015 r. o 33,6%. Wydajność pracy, w relacji do średniej krajowej, wyniosła 95,6% w 2021 r. i była niższa niż w 2020 r. o 1,6 p.proc. oraz niż w 2015 r. o 2,2 p.proc.

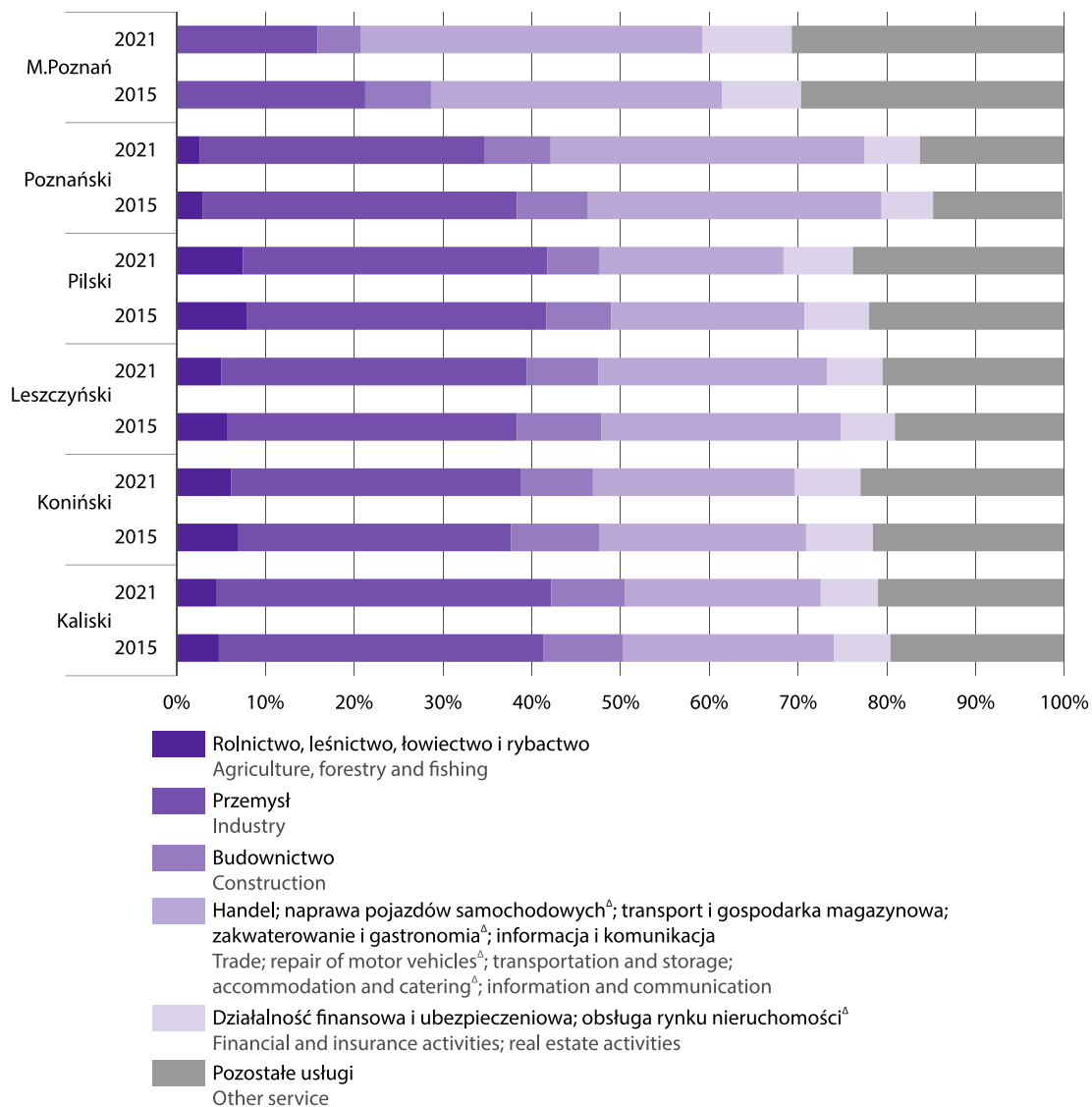
Wykres 41. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności (ceny bieżące)
 Chart 41. Gross value added by kind of activity (current prices)

Występuje zróżnicowanie udziałów poszczególnych rodzajów działalności w tworzeniu WDB w podregionach. W kaliskim, konińskim, leszczyńskim i pilskim dominował przemysł, natomiast w poznańskim i Poznaniu usługi obejmujące: handel; naprawę pojazdów samochodowych, transport i gospodarkę magazynową, zakwaterowanie i gastronomię, informację i komunikację. Rolnictwo w pilskim było odpowiedzialne w 2021 r. za 7,5% WDB, a w Poznaniu zaledwie za 0,1%.

Wydajność pracy w 2021 r. mierzona WDB na 1 pracującego była najwyższa w Poznaniu – 187,6 tys. zł, a najniższa w pilskim 123,5 tys. zł. Od 2015r. wzrost wydajności pracy w obu podregionach wyniósł odpowiednio 37,9% i 25,2%. Najwyższy w tym okresie wzrost wydajności wystąpił w podregionie konińskim (o 40,7% do 132,8 tys. zł). W relacji do średniej krajowej wydajność w Poznaniu w 2021 r. wyniosła 121,0%, a w podregionie poznańskim 101,6%, natomiast w pozostałych podregionach wydajność była niższa od przeciętnej w kraju, najniższa w pilskim (79,6%). W odniesieniu do 2015 r. wydajność w relacji do średniej krajowej spadła w czterech z sześciu podregionów, oprócz konińskiego (wzrost o 2,5 p.proc.) i Poznania (wzrost o 1,1 p.proc.).

Wykres 42. Wartość dodana brutto według rodzajów działalności i podregionów (ceny bieżące)
 Chart 42. Gross value added by kind of activity and subregions (current prices)

6.2 Przedsiębiorczość

6.2 Entrepreneurship

Podmioty gospodarki narodowej

Entities of the national economy

W województwie wielkopolskim z roku na rok wzrasta liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w rejestrze REGON. Występuje duże zróżnicowanie przestrzenne. Podobnie jak w latach poprzednich w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najczęściej było związanych z handlem (20,1%) oraz budownictwem (15,8%). Najliczniejszą grupę podmiotów stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (73,0%).

Podmiot gospodarki narodowej to osoba prawna, jednostka organizacyjna niemająca osobowości prawnej oraz osoba fizyczna prowadząca działalność gospodarczą.

W systemie REGON pojęcie podmiotu gospodarki narodowej jest tożsame z pojęciem jednostki prawnej. Posiadanie osobowości prawnej nie jest kryterium określenia podmiotu jako jednostki prawnej. Dane nie obejmują osób prowadzących gospodarstwa indywidualne w rolnictwie.

Na koniec 2023 r. w rejestrze REGON dla województwa wielkopolskiego zarejestrowanych było 504,3 tys. podmiotów gospodarki narodowej, tj. 9,8% ich łącznej liczby w kraju. Podobnie jak w poprzednich latach uplasowało to województwo na 3. miejscu, po mazowieckim (19,6%) i śląskim (10,4%). Liczba wpisanych do REGONU jednostek w wielkopolskim była wyższa o 2,7% w porównaniu z 2022 r. oraz o 23,0% w stosunku do 2015 r.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim na 1000 ludności przypadało 144,6 podmiotów gospodarki narodowej (w kraju 136,8). Ponad ¼ była zarejestrowana w Poznaniu. W 2023 r. na 1000 ludności przypadały tam 243 jednostki, co plasowało stolicę wielkopolski na 1. miejscu w województwie przed gminą Suchy Las (242) i Tarnowem Podgórnym (225). Najniższym wskaźnikiem charakteryzowały się gminy: Przedecz (68), Chodów (69) oraz Łobżenica (70). W ciągu roku w rejestrze REGON najczęściej jednostek przybyło w gminach Kleszczewo (8,0%), Chrzypsko Wielkie i Złotów gmina wiejska (po 7,9%) natomiast zmalała ich liczba w 16 gminach, najbardziej w mieście Sulmierzyce (o 2,1%) oraz gminach wiejskich Lubasz (1,6%) i Chodów (1,5%).

W 2023 r. w województwie zarejestrowano 36,3 tys. nowych podmiotów (o 2,9% więcej niż przed rokiem), z czego 78,4% stanowiły osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, a 14,7% spółki handlowe. W tym samym roku wyrejestrowano 22,4 tys. jednostek, tj. o 7,8% więcej niż przed rokiem. Wśród wykreślanych przeważały osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą (81,7%), a spółki handlowe stanowiły 14,1%. W 2023 r. na każde 100 nowo zarejestrowanych podmiotów przypadały 62 wykreślone (wobec 59 w 2022 r.). W grupie spółek handlowych zanotowano 59 wyrejestrowań na 100 nowych rejestracji (w tym dla spółek z ograniczoną odpowiedzialnością – 50). Wśród osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą wskaźnik wyniósł 65. Najmniej korzystnie relacja ta kształtowała się w przypadku spółek cywilnych (98 wykreślonych podmiotów na 100 nowo powstałych).

W końcu grudnia 2023 r. liczba podmiotów, które zawiesiły swoją działalność wyniosła 67,1 tys., tj. o 12,2% więcej niż przed rokiem. Stanowiły one 13,3% wszystkich jednostek w bazie REGON (wobec 12,2% w końcu 2022 r.). Największy przyrost podmiotów z zawieszoną działalnością w przekroju terytorialnym odnotowano w powiatach: ostrzeszowskim (o 18,1%), nowotomyskim i krotoszyńskim (po 16,3%) oraz jarościńskim (o 15,4%), a najmniejszy w chodzieskim (o 3,4%), czarnkowsko-trzcieńskim (o 5,6%) i mieście Lesznie (o 5,8%).

Tabela 31. Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON ^a
Stan w dniu 31 grudnia

Table 31. Entities of the national economy in the REGON register ^a
As of 31 December

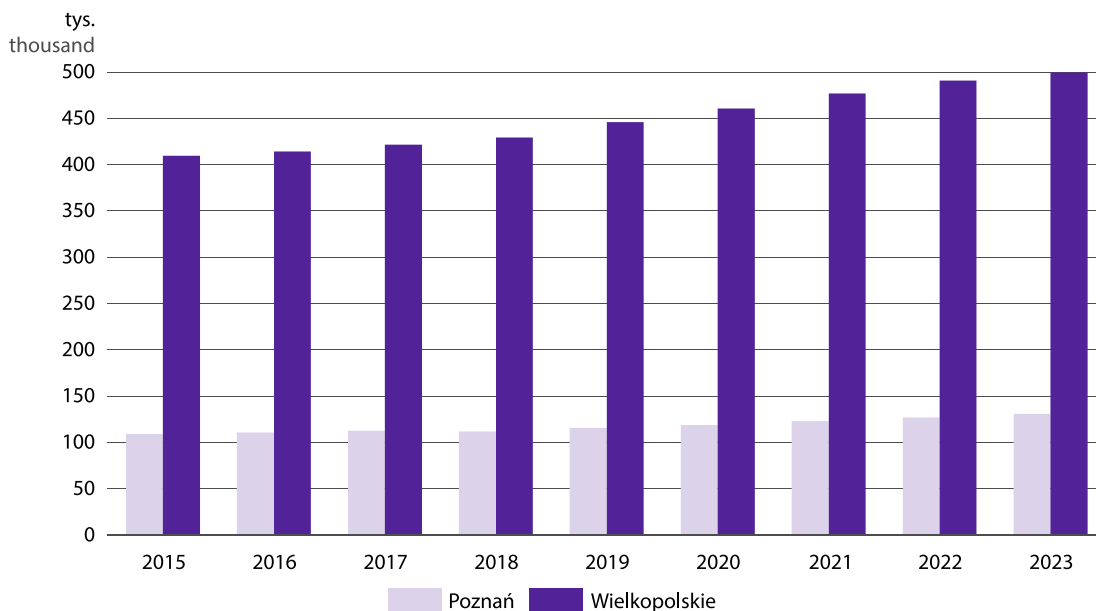
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)
Ogółem Total	409865	461225	491160	504316	9,8
sektor publiczny ^a public sector ^a	9653	8797	8833	8814	7,9
sektor prywatny ^a private sector ^a	396329	444341	472811	485462	9,9
W tym: Of which:					
spółki companies	70929	81309	88049	90117	9,4
fundacje foundations	1586	2283	2605	2868	7,6
stowarzyszenia i organizacje społeczne associations and social organizations	11018	12038	12572	13278	9,9
osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą natural persons conducting economic activity	300484	337723	358793	368313	10,1

^a W podziale według sektorów własności bez podmiotów, dla których informacja o formie własności nie występuje w rejestrze REGON.

^a The division by ownership sectors does not include entities for which the information about ownership form does not exist in the REGON register.

Wykres 43. Podmioty gospodarki narodowej
Stan w dniu 31 grudnia

Chart 43. Entities of the national economy
As of 31 December

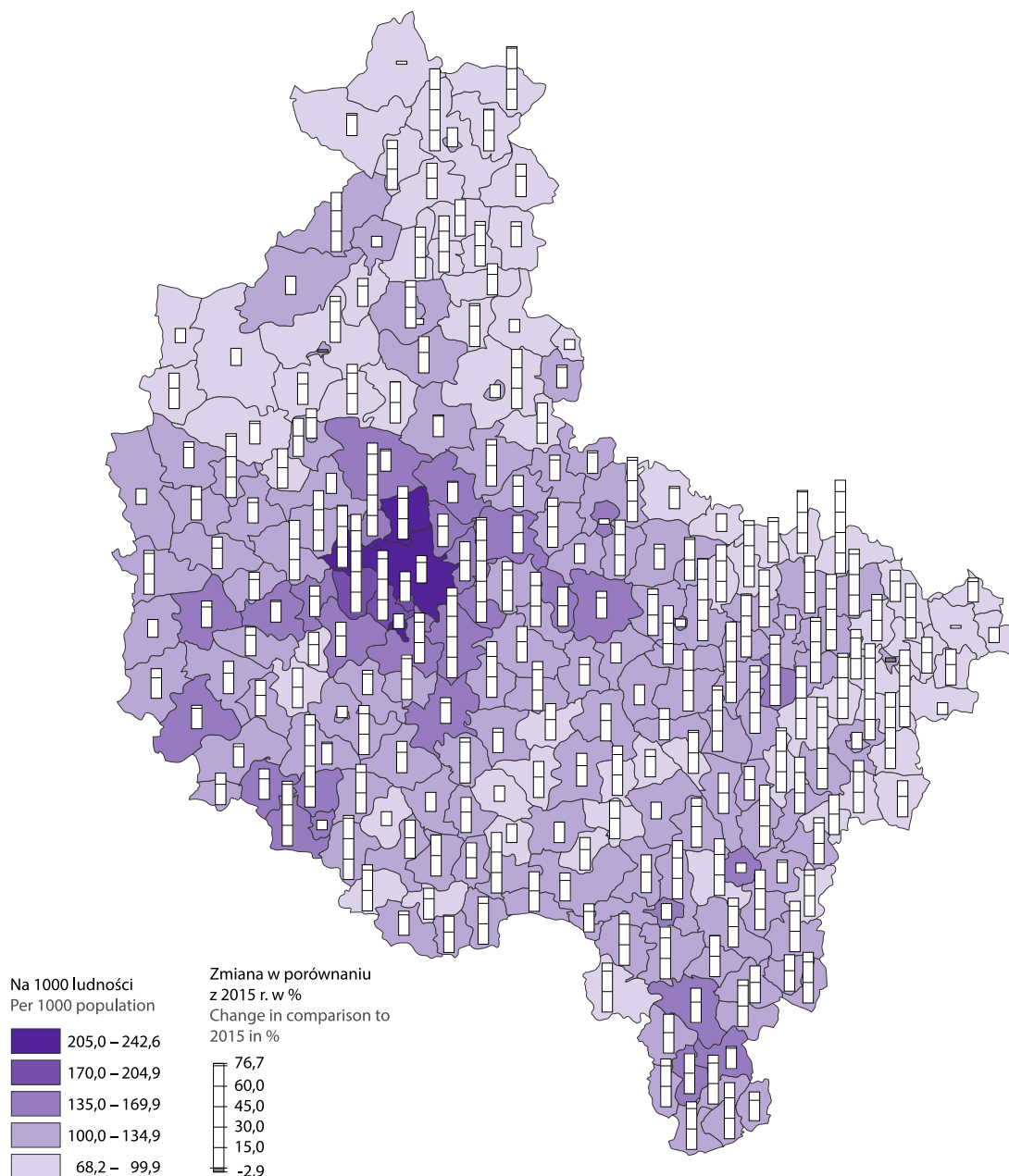

Mapa 41. Podmioty gospodarki narodowej w 2023 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 41. Entities of the national economy in 2023

As of 31 December

W 2023 r. w strukturze podmiotów wg sekcji PKD najwięcej było jednostek związanych z handlem i naprawą pojazdów samochodowych (20,1%) oraz budownictwem (15,8%). Na kolejnych miejscach uplasowały się: działalność profesjonalna, naukowa i techniczna (10,7%) oraz przetwórstwo przemysłowe (8,5%). W porównaniu z 2015 r. dominowały te same cztery sekcje, przy czym handel zmniejszył swój udział, a pozostałe sekcje zwiększyły. W porównaniu z 2022 r. liczba podmiotów najbardziej wzrosła w sekcjach: wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 13,2%), informacja i komunikacja (o 7,6%), administrowanie i działalność wspierająca (o 5,8%). W liczbach bezwzględnych

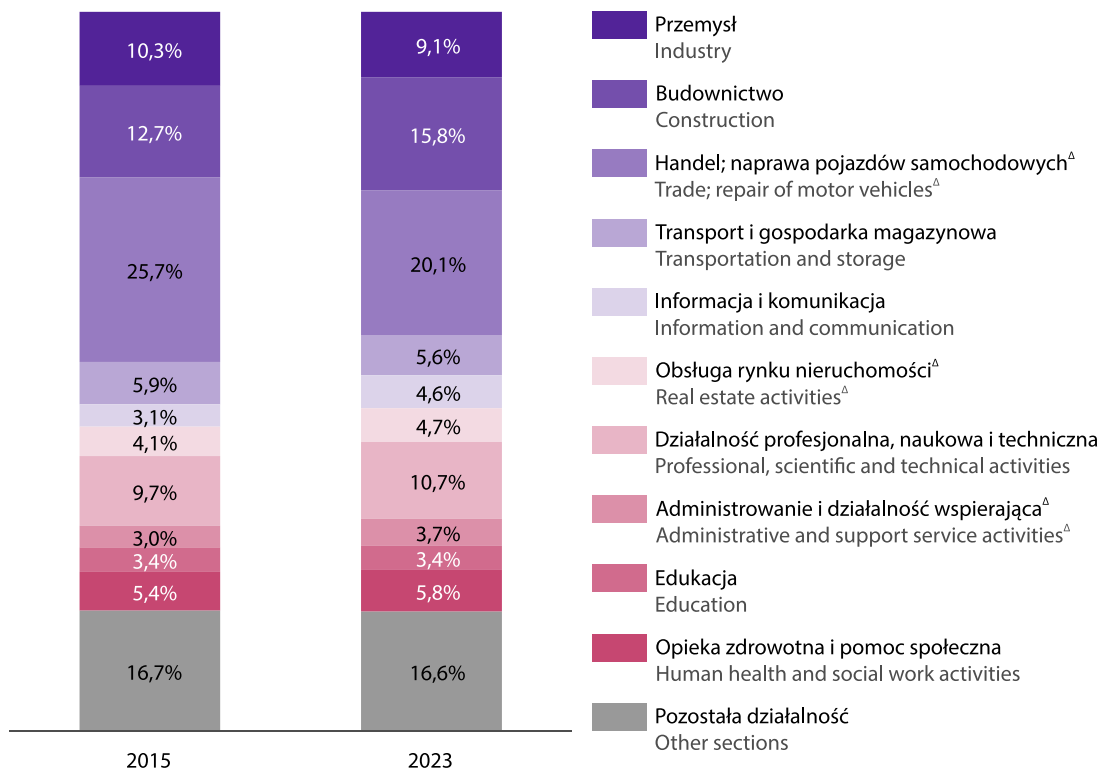
spadek odnotowano natomiast w górnictwie i wydobywaniu (o 15 jednostek), w handlu; naprawie pojazdów samochodowych (o 11) a także dostawie wody, gospodarowaniu ściekami i odpadami oraz działalności związanej z rekultywacją (o 4).

Wykres 44. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji PKD

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 44. Entities of the national economy by selected PKD sections

As of 31 December

Najliczniejszą grupę podmiotów w strukturze według form prawnych stanowią osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. W końcu grudnia 2023 r. ich udział w ogólnej liczbie podmiotów w województwie wielkopolskim wyniósł 73,0%. W dalszej kolejności były spółki – 17,9%, w tym najliczniejsze wśród nich spółki handlowe. W 2023 r. w bazie REGON zarejestrowanych było 63,9 tys. takich spółek, tj. więcej o 3,4% niż w 2022 r. i o 41,8% niż w 2015 r. Spośród spółek handlowych 9,6% stanowiły jednostki z udziałem kapitału zagranicznego, których liczebność zmalała w ciągu roku o 1,3%, a w porównaniu do 2015 r. o 13,8%. Zdecydowaną większość spółek handlowych stanowiły spółki kapitałowe (86,0%) i były to przede wszystkim spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (84,5%). Spośród spółek handlowych osobowych (14,0%) najchętniej wybieraną formą prawną były spółki komandytowe (7,4% ogółu spółek handlowych) oraz jawne (5,6%).

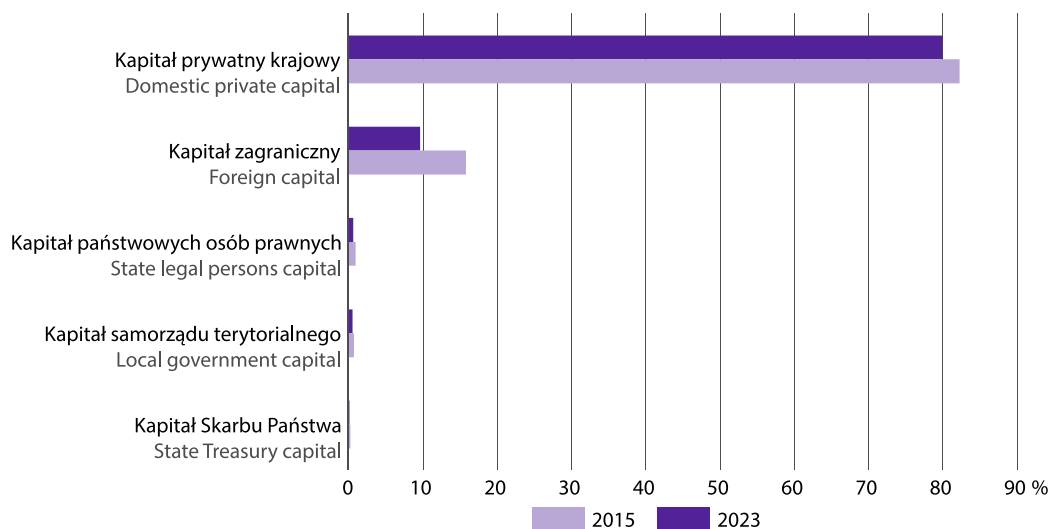
Wśród spółek handlowych według rodzaju kapitału w 2023 r. największy udział miały spółki handlowe o kapitale prywatnym krajowym – 80,0% (o 2,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.), w dalszej kolejności spółki handlowe o kapitale zagranicznym – 9,6% (o 6,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.), państwowych osób prawnych – 0,6% (o 0,4 p.proc. mniej niż w 2015 r.), samorządu terytorialnego – 0,5% (o 0,2 p.proc. mniej niż w 2015 r.) oraz Skarbu Państwa – 0,1% (o 0,1 p.proc. mniej niż w 2015 r.).

Wykres 45. Spółki handlowe według rodzaju kapitału ^a

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 45. Commercial companies by type of capital ^a

As of 31 December

^a Danych dotyczących liczby spółek według rodzaju kapitału nie należy sumować na „ogółem”, ponieważ ujmują one spółki według występowania w nich rodzaju kapitału, a nie kapitału przeważającego.

^a Figures for the number of companies by capital type should not be sum to “total” as they list companies by share of capital type rather than their predominant capital.

Działalność badawcza i rozwojowa oraz innowacyjna

Research and development as well as innovation activity

W województwie nakłady na działalność badawczą i rozwojową w latach 2015–2022 rosły, ale na 1 mieszkańca były o prawie 1/3 niższe niż w kraju. Również o ponad 1/3 mniej niż w kraju przypadło pracującym w B+R na 1000 osób aktywnych zawodowo. Nakłady na działalność B+R były finansowane przede wszystkim ze środków zewnętrznych, w tym głównie instytucji rządowych i samorządowych.

Działalność badawcza i rozwojowa (B+R) jest to ogół działań polegających na prowadzeniu i wspieraniu badań naukowych i prac rozwojowych. Jest to praca twórcza, prowadzona w sposób metodyczny, podejmowana w celu zwiększenia zasobów wiedzy, w tym wiedzy o człowieku, kulturze i społeczeństwie oraz w celu tworzenia nowych zastosowań dla wiedzy już istniejącej.

Nakłady wewnętrzne na działalność B+R to wartość prac badawczych i rozwojowych danej jednostki wykonanych przez jej własne zaplecze badawcze, niezależnie od źródeł ich finansowania.

W 2022 r. nakłady na działalność badawczą i rozwojową w województwie wyniosły 2881,8 mln zł i były wyższe o 23,8% niż rok wcześniej oraz o 119,1% niż 2015 r. Udział województwa w nakładach w kraju równał się 6,4%. Działalność badawczo-rozwojowa była finansowana głównie przez sektor rządowy oraz przedsiębiorstwa.

Tabela 32. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według źródeł finansowania (ceny bieżące)
 Table 32. Intramural expenditures^a on R&D by source of funds (current prices)

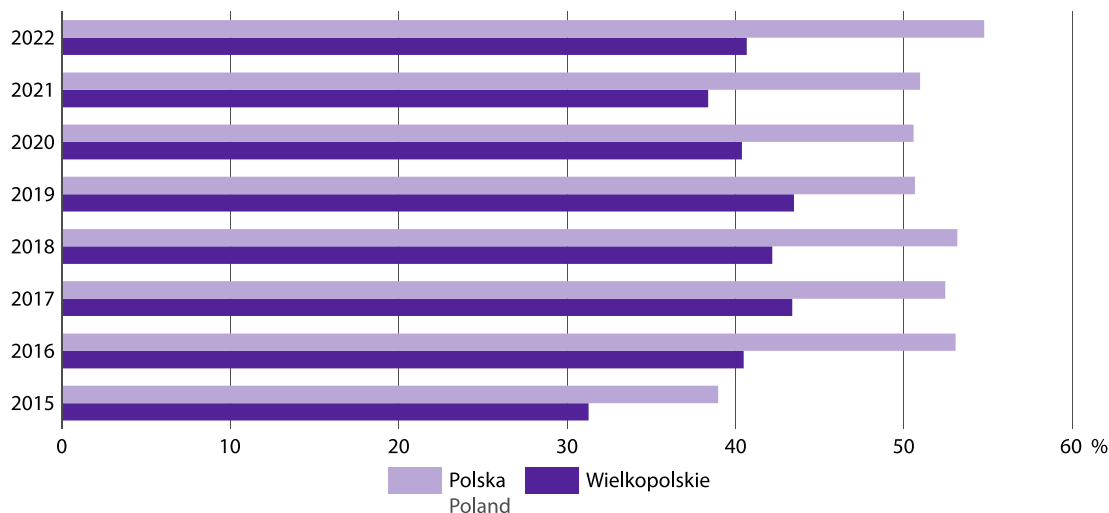
Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
	w mln zł in million PLN			
Ogółem Total	1315,1	2008,0	2327,5	2881,8
sektor finansujący: funding sector:				
Rządowy Government	574,4	993,2	1128,2	1203,0
Przedsiębiorstw Business enterprise	413,1	810,5	894,9	1173,5
Szkolnictwa wyższego Higher education	18,5	55,8	108,7	156,9
Prywatnych instytucji niekomercyjnych Private non-profit	4,9	2,9	2,6	11,4
Reszta świata Rest of the world	304,2	145,5	193,2	337,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

W 2022 r. udział środków pochodzących z sektora przedsiębiorstw finansujących działalność B+R w nakładach wewnętrznych na działalność B+R wyniósł w województwie 40,7%, a w kraju 54,8%. W porównaniu z rokiem 2015 udziały te wzrosły o 9,3 p.proc. w wielkopolskim i 15,8 p.proc. w Polsce.

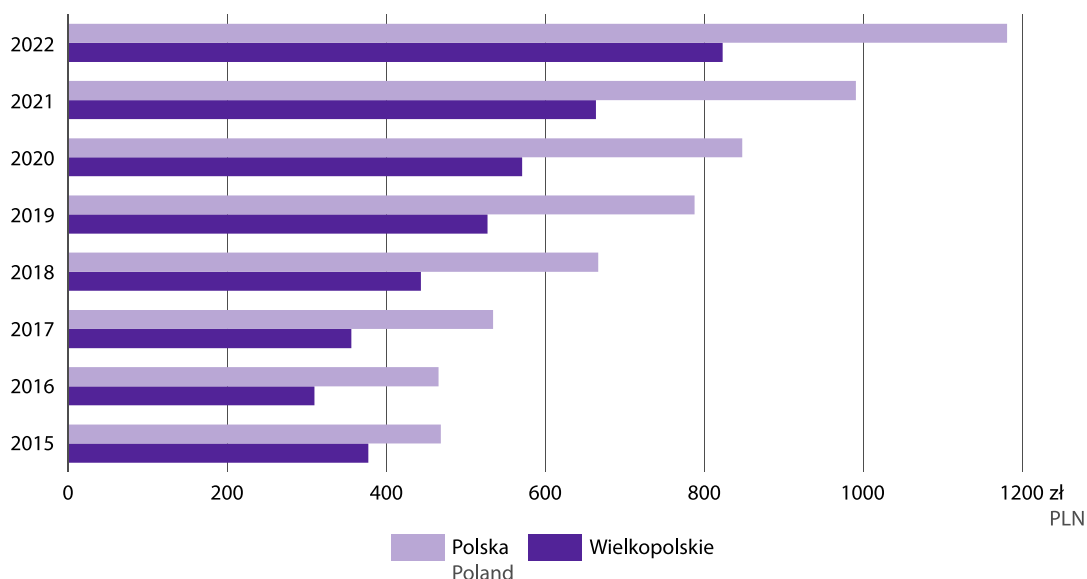
Wykres 46. Udział nakładów wewnętrznych na działalność B+R finansowanych przez sektor przedsiębiorstw w nakładach wewnętrznych na działalność B+R

Chart 46. Share of intramural expenditure on R&D financed from business enterprise sector in intramural expenditure on R&D

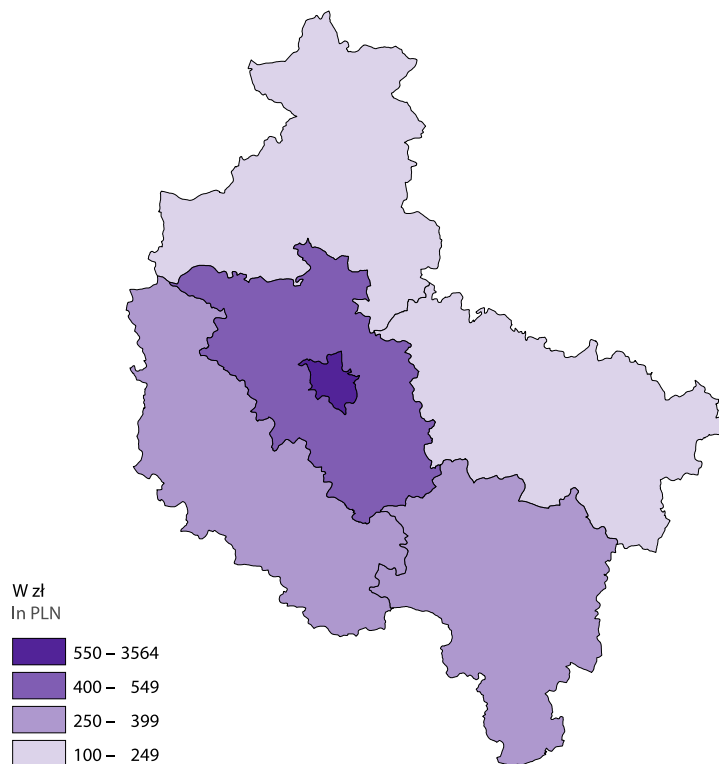
Nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2022 r. wyniosły 824 zł w województwie i 1182 zł w kraju. Dynamika do roku poprzedniego w wielkopolskim wyniosła 124,0, w Polsce 119,2, a w porównaniu do 2015 r. odpowiednio 217,7 oraz 251,6. Podregiony województwa bardzo różniły się między sobą. Największe nakłady wewnętrzne na działalność B+R na 1 mieszkańca w 2022 r. poniesiono w Poznaniu – 3564 zł, podczas gdy w pozostałych podregionach nie przekroczyły 496 zł, a najmniejsze były w pilskim – 100 zł.

Wykres 47. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca
 Chart 47. Intramural expenditures^a on R&D per capita

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 42. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R na 1 mieszkańca według podregionów w 2022 r.
 Map 42. Intramural expenditure^a on R&D per capita by subregions in 2022

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Nakłady na działalność B+R w województwie wielkopolskim były w 2022 r. w większym stopniu finansowane ze środków zewnętrznych (56,0%) niż wewnętrznych (44,0%). Wśród środków zewnętrznych 73,2% pochodziło od instytucji rządowych i samorządowych. Struktura finansowania w poprzednich latach była podobna. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych na działalność B+R różnił się znacząco w podregionach.

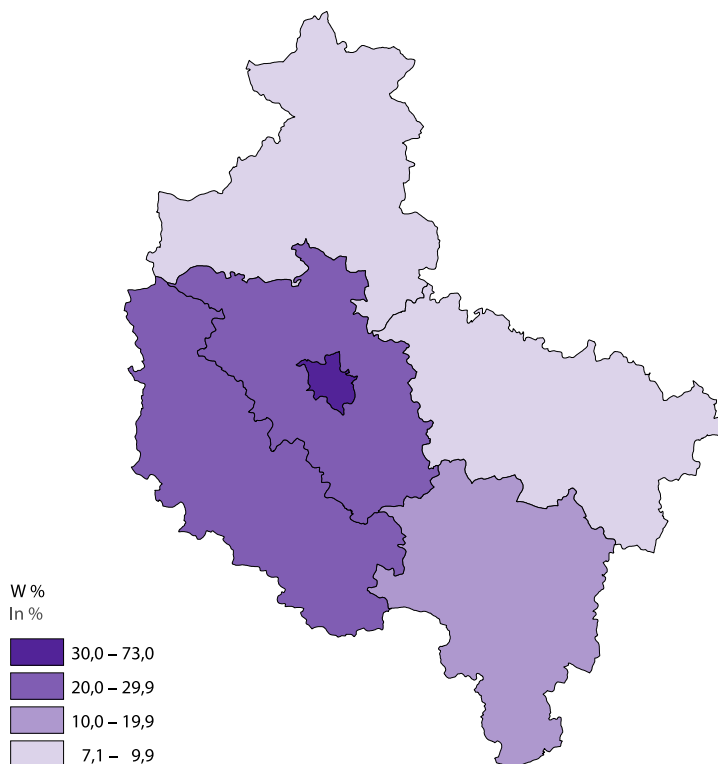
Tabela 33. Nakłady wewnętrzne^a na działalność B+R według pochodzenia środków (ceny bieżące)
Table 33. Intramural expenditures^a on R&D by origin of funds (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2018	2019	2020	2021	2022	
	w mln zł in million PLN					Polska=100 Poland=100
Ogółem Total	1552,4	1847,3	2008,0	2327,5	2881,8	6,4
nakłady finansowane ze środków: expenditures financed by:						
Wewnętrznych Internal funds	634,2	774,7	814,1	955,9	1268,4	5,0
Zewnętrznych External funds	918,2	1072,6	1193,9	1371,6	1613,5	8,3
w tym od instytucji rządowych i samorządowych of which funds from general government	756,8	878,6	987,2	1112,9	1180,5	8,0

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Mapa 43. Udział środków zewnętrznych w nakładach wewnętrznych^a na działalność B+R według podregionów w 2022 r.

Map 43. Share of external funds in intramural expenditures^a on R&D by subregions in 2022

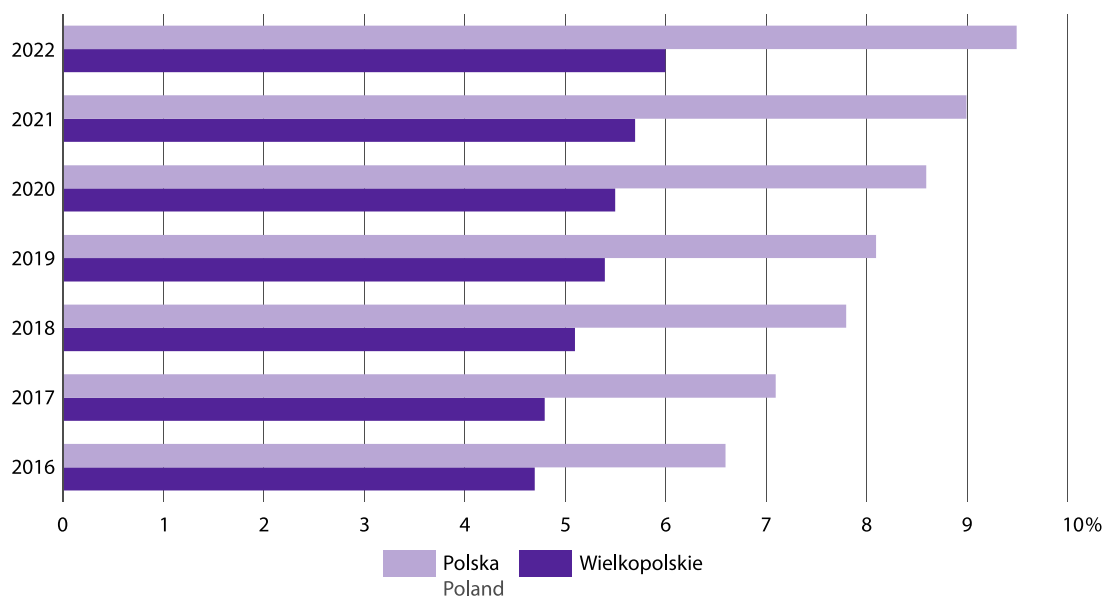

^a Bez amortyzacji środków trwałych.
^a Excluding depreciation of fixed assets.

Personel wewnętrzny B+R są to osoby pracujące (zatrudnieni, pracujący właściciele oraz nieodpłatnie pomagający członkowie ich rodzin) w jednostce statystycznej, które wnoszą wkład w wewnętrzną działalność badawczą i rozwojową tej jednostki.

Ekwiwalenty pełnego czasu pracy (EPC) są to jednostki przeliczeniowe służące do ustalenia liczby osób faktycznie zaangażowanych w działalność B+R. Jeden EPC oznacza wymiar roczny jednego pełnego etatu poświęcony wyłącznie na działalność badawczą i rozwojową.

Wykres 48. Personel wewnętrzny B+R^a na 1000 osób aktywnych zawodowo^b
Chart 48. Internal R&D personnel^a per 1000 economically active persons^b

^a W ekwiwalentach pełnego czasu pracy (EPC). ^b Do obliczenia relacji przyjęto za podstawę (mianownik) liczbę aktywnych zawodowo i pracujących na podstawie Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL) — przeciętne w roku.

^a In full time equivalent (FTE). ^b For calculating the ratios, as the base (denominator) numbers of economically active and employed persons were adopted on the basis of the Labour Force Survey (LFS) — annual averages.

W województwie liczba pracujących w B+R wynosiła 10073,7 EPC, co stanowiło 6,1% EPC pracujących w kraju w 2022 r. Na 1000 osób aktywnych zawodowo w wielkopolskim przypadało 6,0 pracujących w B+R, podczas gdy w kraju 9,5. Udział personelu wewnętrznego B+R (w osobach) w ludności aktywnej zawodowo w województwie wyniósł 1,13%, w Polsce 1,53%.

Badacze (pracownicy naukowo-badawczy) są to osoby prowadzące badania naukowe oraz ulepszające lub rozwijające koncepcje, teorie, modele, techniki, oprzyrządowanie, oprogramowanie lub metody operacyjne.

W województwie wśród personelu wewnętrznego 67,1% to badacze. W 2022 r. było ich 6762,0 EPC, co stanowiło 5,7% EPC badaczy w kraju. Na 1000 osób aktywnych zawodowo w wielkopolskim przypadało 4,0 badaczy w B+R, podczas gdy w kraju 6,9.

Działalność innowacyjna obejmuje wszystkie działania o charakterze rozwojowym, finansowym i komercyjnym podejmowane przez przedsiębiorstwo, których zamierzonym celem jest innowacja. Działalność innowacyjna obejmuje także działalność badawczą i rozwojową (B+R), która nie jest bezpośrednio związana z tworzeniem konkretnej innowacji.

Badania dotyczące innowacji prowadzone są w dwóch grupach: wśród przedsiębiorstw przemysłowych oraz wśród przedsiębiorstw wybranych działów PKD w sektorze usług. Badaniami tymi objęte są przedsiębiorstwa, w których liczba pracujących przekracza 9.

W latach 2020–2022 udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogólnej ich liczbie wyniósł 28,1% dla przedsiębiorstw przemysłowych i 22,8% dla przedsiębiorstw usługowych. W porównaniu do poprzedniego okresu udziały te wzrosły o 7,6 i 7,2 p.proc., a do 2015 r. odpowiednio o 10,8 i 14,1 p.proc. Poziom innowacyjności średnio w kraju był wyższy niż w wielkopolskim w 2022 r., zarówno dla przedsiębiorstw przemysłowych jak i usługowych, a kierunek zmian w stosunku do 2021 r. oraz 2015 r. był taki sam jak w województwie.

Tabela 34. Przedsiębiorstwa innowacyjne według rodzajów wprowadzonych innowacji
Table 34. Innovative enterprises by types of introduced innovations

Wyszczególnienie Specification	2013–2015	2018–2020	2019–2021	2020–2022	2020–2022 Polska Poland
	w % ogółu przedsiębiorstw in % of total enterprises				
Przedsiębiorstwa przemysłowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Industrial enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	17,3	34,0	20,5	28,1	32,2
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	10,8	19,9	11,5	14,5	15,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	14,0	27,7	17,1	24,1	28,1
Przedsiębiorstwa usługowe, które wprowadziły innowacje produktowe lub procesów biznesowych ^a Service enterprises, which introduced product or business process ^a innovations	8,7	25,3	15,6	22,8	32,1
nowe lub ulepszone produkty new or improved products	2,9	6,3	4,9	5,4	8,2
nowe lub ulepszone procesy biznesowe ^a new or improved business processes ^a	7,1	24,4	14,7	21,9	30,1

^a W latach 2013–2015 dane dotyczą innowacji procesowych.

^a In the years 2013–2015 the data relate to process innovations.

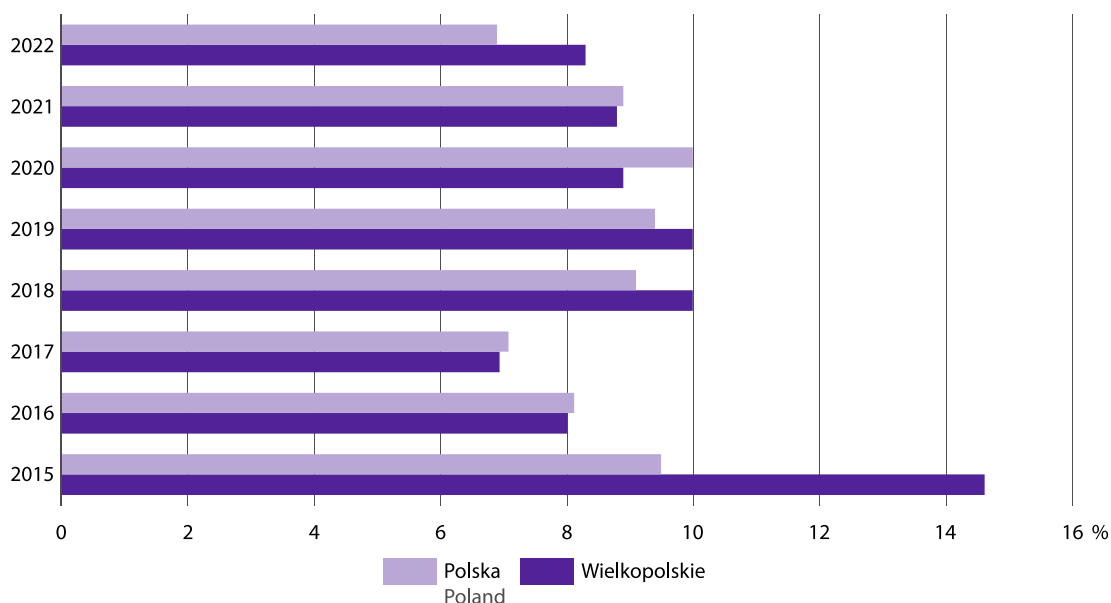
Wyniki badania działalności innowacyjnej wskazują, że zarówno w przedsiębiorstwach przemysłowych jak i usługowych wyższy był udział podmiotów, które wprowadziły innowacje procesów biznesowych (nowe lub ulepszone procesy biznesowe) niż innowacje produktowe (nowe lub ulepszone produkty). Wartość nakładów na innowacje, poniesiona przez przedsiębiorstwa z sektora przemysłu i usług razem, w 2022 r. wynosiła 3829,4 mln zł i była wyższa niż w roku poprzednim o 47,8%.

W województwie wielkopolskim wśród przedsiębiorstw przemysłowych poziom innowacyjności wzrastał wraz z wielkością przedsiębiorstwa. W 2022 r. w grupie przedsiębiorstw przemysłowych o liczbie pracujących 250 i więcej, udział podmiotów innowacyjnych wyniósł 70,9% i był wyższy niż wśród podmiotów liczących od 10 do 49 pracujących oraz od 50 do 249 pracujących odpowiednio o 51,2 p.proc. i o 28,8 p.proc. Wysoki udział przedsiębiorstw innowacyjnych odnotowano m.in. w działach: produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych (91,7%) oraz produkcja komputerów, wyrobów elektronicznych i optycznych (80,8%). Wśród przedsiębiorstw usługowych najwyższy odsetek jednostek innowacyjnych odnotowano w działach: działalność usługowa w zakresie badań naukowych i prac rozwojowych (86,7%) oraz w zakresie informacji (65,4%).

W 2022 r. udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub istotnie ulepszonych, wprowadzonych na rynek w latach 2020–2022, w przychodach ze sprzedaży ogółem wyniósł w województwie 8,3%, tj. mniej o 0,5 p.proc. niż w roku poprzednim oraz o 6,3 p.proc. niż w 2015 r. W kraju w 2022 r. udział również spadł (odpowiednio o 2,0 i 2,6 p.proc.) i wyniósł 6,9%.

Wykres 49. Udział przychodów przedsiębiorstw przemysłowych ze sprzedaży produktów nowych lub ulepszonych w przychodach ze sprzedaży ogółem

Chart 49. Share of revenue of industrial enterprises from sales of new or improved products in total revenues from sales

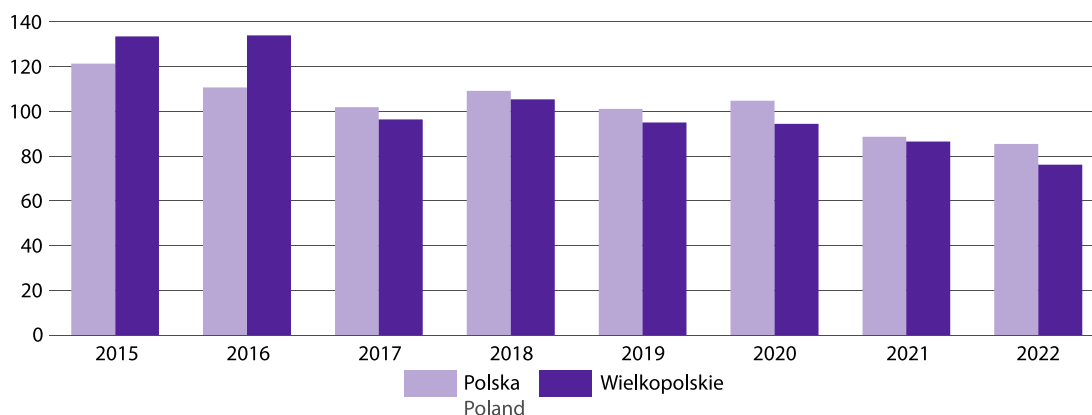

W województwie wielkopolskim w 2022 r. dokonano zgłoszeń 267 patentów (tj. 8,2% ich łącznej liczby w kraju) oraz 38 wzorów użytkowych (6,2%). Udzielone prawa ochronne przez Urząd Patentowy Rzeczypospolitej Polskiej stanowiły 77,9% zgłoszeń patentów i 76,3% wzorów użytkowych. W porównaniu do 2015 r. liczba zgłoszeń patentowych spadła o 42,6%, a udzielonych wzrosła o 5,1%, natomiast w przypadku wzorów użytkowych liczba zgłoszeń spadła o 53,1%, a udzielonych spadła o 49,1%.

Wskaźnik zgłoszeń wynalazków na 1 mln mieszkańców w 2022 r. w województwie wyniósł 76,4, podczas gdy w kraju 85,7. W porównaniu do roku poprzedniego wskaźnik ten zmniejszył się o 10,4, a w porównaniu do 2015 r. spadł o 57,5, podczas gdy w kraju odpowiednio o 3,2 i 35,9.

Wykres 50. Zgłoszenia wynalazków dokonane przez podmioty krajowe^a na 1 mln mieszkańców

Chart 50. Patent applications filed by domestic entities^a per million inhabitants

^a Zgłoszone w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej.

^a Filed at the Patent Office of the Republic of Poland.

Źródło: dane Urzędu Patentowego Rzeczypospolitej Polskiej.

Source: data of the Patent Office of the Republic of Poland.

Wykorzystanie technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach

Using of information and communication technologies in enterprises

W 2023 r. dostęp do Internetu szerokopasmowego posiadało 83,9% przedsiębiorstw. Zwiększył się odsetek przedsiębiorstw mających dostęp do Internetu dużych prędkości. Udział przedsiębiorstw otrzymujących zamówienia przez Internet nie zmienił się i wyniósł 17,9%. Z otwartych danych publicznych korzystało 1 na 8 przedsiębiorstw.

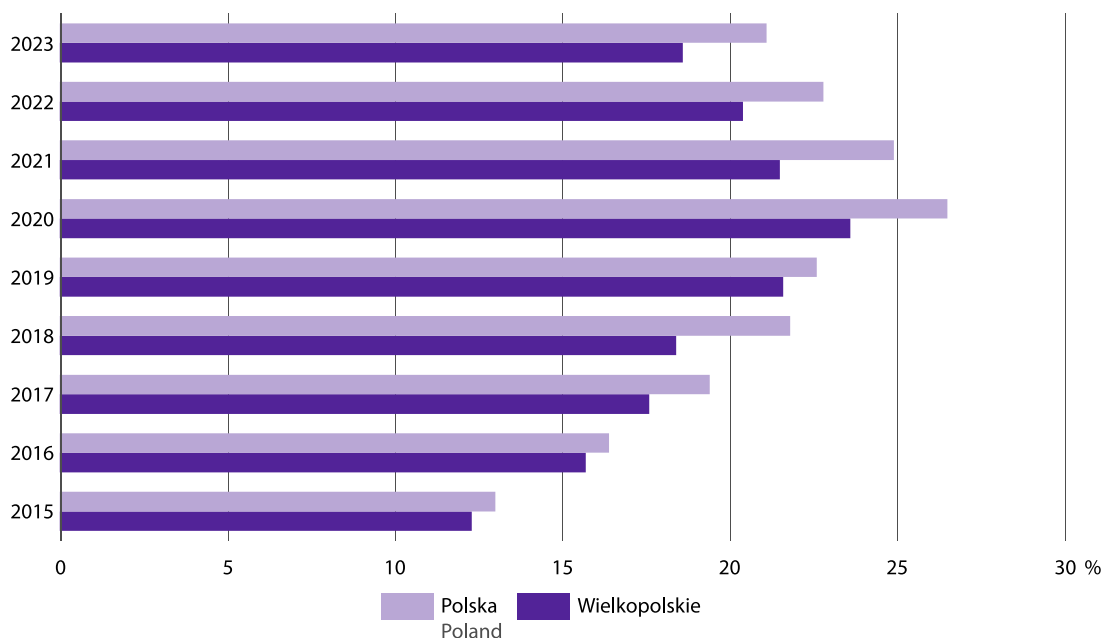
Pod pojęciem **technologii informacyjnych i komunikacyjnych (ICT)** zwanych zamiennie technologiami informacyjno-telekomunikacyjnymi, teleinformatycznymi lub technikami informacyjnymi kryje się rodzina technologii przetwarzających, gromadzących i przesyłających informacje w formie elektronicznej.

Badanie dotyczące wykorzystania technologii informacyjno-komunikacyjnych w przedsiębiorstwach (SSI-01) obejmuje podmioty, w których liczba pracujących przekracza 9.

W województwie wielkopolskim w 2023 r. dostęp do Internetu deklarowało 99,2% przedsiębiorstw (w kraju 98,7%), tj. więcej o 1,4 p.proc. niż w 2022 r. oraz o 9,0 p.proc. niż 2015 r. Przedsiębiorstw korzystających ze stałych szerokopasmowych połączeń internetowych było 83,9%, tj. o 0,2 p.proc. więcej niż w kraju. Podobnie jak w roku poprzednim, najczęściej, tj. w 33,8%, były one wyposażone w stałe łącza o prędkości przynajmniej 100, ale mniej niż 500 Mbit/s (w kraju 29,7%). Na drugim miejscu (z udziałem 26,1%) były przedsiębiorstwa, którym operatorzy dostarczają przynajmniej 500 Mbit/s (w Polsce 25,3%).

Wykres 51. Przedsiębiorstwa posiadające dostęp do Internetu ^a

Chart 51. Enterprises with Internet ^a access

^a Dostęp do Internetu o prędkości 30–100 Mbit/s.
^a Internet access 30–100 Mbit/s.

W 2022 r. prowadzenie sprzedaży internetowej deklarowało 17,9% ogółu jednostek, tyle samo co przed rokiem, ale o 6,3 p.proc. więcej niż w 2015 r., natomiast w kraju 18,0% (odpowiednio wzrost o 1,0 oraz 5,6 p.proc.). E-sprzedaż za pośrednictwem własnej strony internetowej lub aplikacji mobilnej w 2022 r.

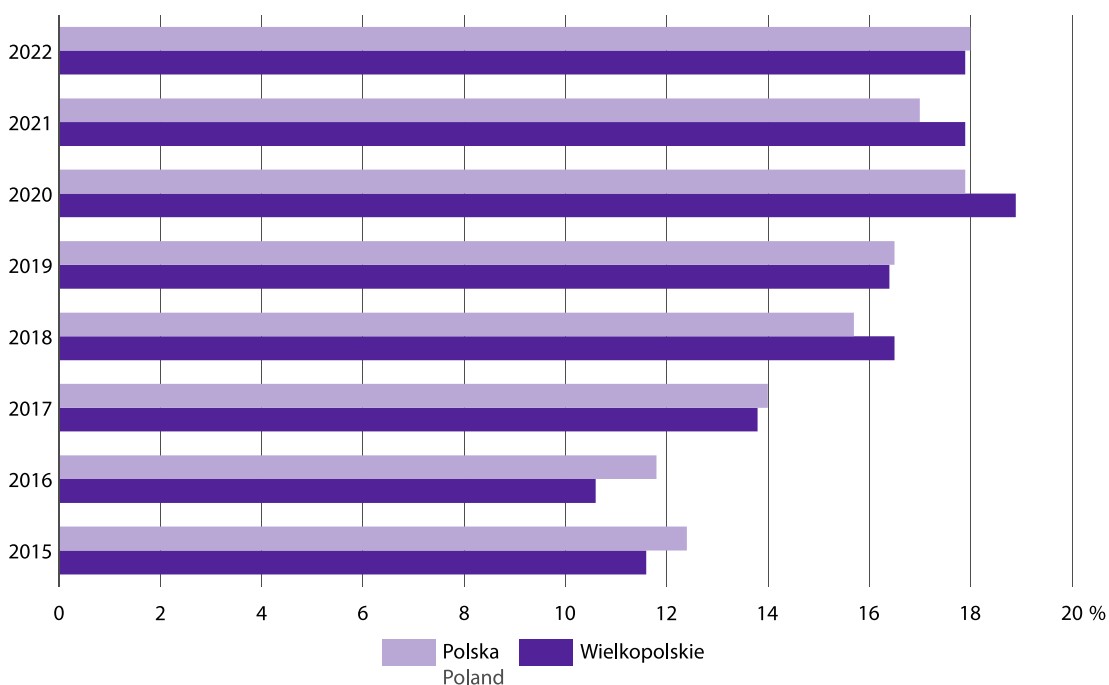
prowadziło 12,4% podmiotów (o 5,5 p.proc. mniej niż przed rokiem). Przedsiębiorstwa decydowały się także na korzystanie z internetowych platform handlowych oraz serwisów aukcyjnych i powiązanych z nimi aplikacji mobilnych – takie rozwiązanie wybrało 9,4% jednostek (o 0,5 p.proc. mniej niż w 2021 r.).

Do **sprzedaży elektronicznej** zaliczyć należy zamówienia i rezerwacje składane na stronie internetowej przedsiębiorstwa (w sklepie internetowym, aplikacji, poprzez extranet), na internetowych platformach handlowych, w serwisach aukcyjnych oraz za pośrednictwem systemu EDI. Z transakcji elektronicznych wykluczone są zamówienia składane pocztą elektroniczną (e-mail), faxem lub przez telefon. Do podstawowych cech odróżniających sprzedaż elektroniczną od sprzedaży tradycyjnej zaliczyć można dostępność ofert handlowych z wielu źródeł w krótkim czasie i o każdej porze.

Z otwartych danych publicznych w 2022 r. korzystało w województwie 12,9% przedsiębiorstw (o 4,1 p.proc. mniej niż w 2021 r.). W kraju 14,6% jednostek (19,0% w 2021 r.) użytkowało otwarte dane. Podobnie jak w kraju oraz w latach poprzednich przedsiębiorstwa wykazywały największe zainteresowanie danymi z kategorii gospodarka i finanse (10,9%), natomiast najmniejsze – informacjami z zakresu kultury, sportu i rekreacji (1,1%). Odsetek przedsiębiorstw identyfikujących dane publiczne, które mogłyby być wykorzystane w celach biznesowych, lecz nie zostały udostępnione w ramach otwartych danych publicznych wyniósł 2,7% (o 0,1 p.proc. więcej niż w kraju).

Wykres 52. Przedsiębiorstwa otrzymujące zamówienia przez sieci komputerowe

Chart 52. Enterprises receiving orders via computer networks

Otwarte dane publiczne wytworzone przez urząd administracji publicznej (lub na jego zlecenie), które są dostępne dla każdego zainteresowanego do wykorzystania, przetwarzania i udostępniania w dowolnych celach.

Wyniki finansowe przedsiębiorstw niefinansowych

Financial results of non-financial enterprises

W województwie w 2023 r. poprawiły się wyniki finansowe badanych przedsiębiorstw. Korzystnie kształtowała się również większość podstawowych wskaźników ekonomiczno-finansowych. Wzrosły przychody z eksportu, ale ich udział w przychodach ze sprzedaży zmniejszył się.

Dane dotyczą **przedsiębiorstw niefinansowych** (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe, w których liczba pracujących przekracza 49. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007), działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007), szkół wyższych, samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

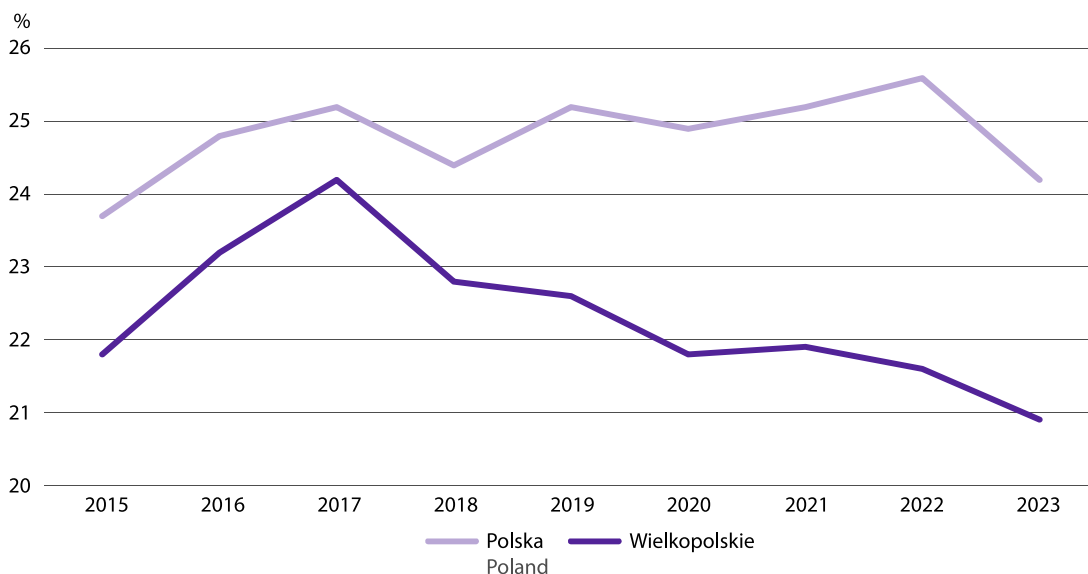
W województwie wielkopolskim w 2023 r. przychody z całokształtu działalności ukształtowały się na poziomie 691301,6 mln zł i były wyższe w odniesieniu do poprzedniego roku o 8,4% (do 2015 r. o 117,6%), natomiast koszty ich uzyskania wyniosły 641509,5 mln zł i rosły wolniej tj. o 6,5% (do 2015 r. o 112,0%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniosły 677836,4 mln zł i w ciągu roku wzrosły o 8,1%, podczas gdy odpowiadające im koszty zwiększyły się o 6,5%. Większość sekcji odnotowała wzrost przychodów netto, największy – wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych (o 44,0%) oraz działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi (o 40,8%).

Przychody netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów na eksport obejmują wewnątrz-wspólnotową dostawę do krajów członkowskich UE oraz eksport do krajów pozaunijnych.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim z eksportu pochodziło 141337,7 mln zł, tj. 20,9% przychodów ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów. W porównaniu z rokiem poprzednim przychody z eksportu wzrosły o 4,2%, ale ich udział zmniejszył się o 0,7 p.proc.

Wykres 53. Udział eksportu w przychodach ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów ogółem
Chart 53. Share of export in total revenue from sale of products, goods and materials

Wyniki finansowe:

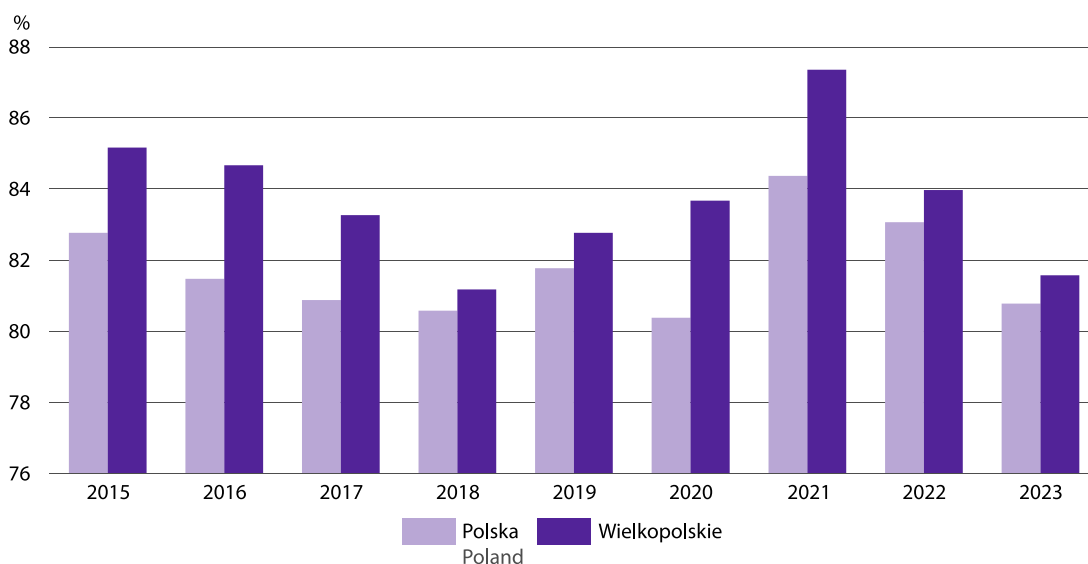
- wynik finansowy brutto oblicza się jako różnicę przychodów ogółem i kosztów ogółem;
- wynik finansowy netto (zysk lub strata) to wynik finansowy brutto pomniejszony o obowiązkowe obciążenia.

Wynik finansowy ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów wyniósł 52831,5 mln zł i był o 31,4% większy od osiągniętego w 2022 r. Pozostałe przychody operacyjne w skali roku zwiększyły się o 24,7%, podczas gdy koszty ich uzyskania wzrosły o 15,9%, co spowodowało poprawę wyniku na pozostałej działalności operacyjnej. Podobny rezultat przyniósł wzrost przychodów finansowych – o 23,7%, przy spadku kosztów tych operacji – o 1,6%. Mimo poprawy, zarówno wynik na pozostałej działalności operacyjnej, jak i na operacjach finansowych nadal były ujemne.

Wynik finansowy brutto w 2023 r. wyniósł 49792,1 mln zł, tj. o 40,5% więcej niż przed rokiem. Po odliczeniu obciążeń (w kwocie 8787,5 mln zł) wynik finansowy netto ukształtował się na poziomie 41004,6 mln zł, tj. o 42,9% wyżej niż w 2022 r. Zysk netto w ciągu roku wzrósł o 35,8%, natomiast strata netto zmniejszyła się w tym czasie o 21,2%. Zysk netto wykazało 81,6% przedsiębiorstw (84,0% w 2022 r.). Przychody uzyskane przez te przedsiębiorstwa stanowiły 92,0% całkowitych przychodów z całokształtu działalności (wobec 92,4% przed rokiem). W przetwórstwie przemysłowym zysk netto wykazało 83,2% przedsiębiorstw (85,9% przed rokiem), a ich udział w przychodach tej sekcji wyniósł 89,1% (wobec 90,7% przed rokiem).

Wykres 54. Udział liczby przedsiębiorstw wykazujących zysk netto w ogólnej liczbie przedsiębiorstw niefinansowych

Chart 54. Share of the number of enterprises showing net profit in the total number of non-financial enterprises

Wskaźniki:

- wskaźnik poziomu kosztów jest to relacja kosztów ogółem do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności sprzedaży brutto to relacja wyniku finansowego ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów do przychodów netto ze sprzedaży produktów, towarów i materiałów;
- wskaźnik rentowności obrotu brutto to relacja wyniku finansowego brutto do przychodów ogółem;
- wskaźnik rentowności obrotu netto to relacja wyniku finansowego netto do przychodów ogółem;
- wskaźnik płynności finansowej I stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych);
- wskaźnik płynności finansowej II stopnia to relacja inwestycji krótkoterminowych i należności krótkoterminowych do zobowiązań krótkoterminowych (bez funduszy specjalnych).

W przedsiębiorstwach województwa wielkopolskiego objętych badaniem w 2023 r. poprawiły się podstawowe wskaźniki ekonomiczno-finansowe. Wskaźnik poziomu kosztów dla ogółu podmiotów wyniósł 92,8% wobec 94,4% przed rokiem. Wskaźnik rentowności sprzedaży produktów, towarów i materiałów w ciągu roku wzrósł o 1,4 p.proc. do 7,8%. Wskaźnik rentowności obrotu brutto wyniósł 7,2% wobec 5,6% przed rokiem, a netto zwiększył się w tym czasie o 1,4 p.proc., osiągając poziom 5,9%.

Poprawę wskaźników obserwowano w przetwórstwie przemysłowym, handlu; naprawie pojazdów samochodowych, działalności profesjonalnej, naukowej i technicznej, administrowaniu i działalności wspierającej, opiece zdrowotnej i pomocy społecznej, a pomijając wskaźnik rentowności sprzedaży – także w informacji i komunikacji. Gorzej niż przed rokiem wskaźniki kształtowały się m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją, budownictwem, transportem i gospodarką magazynową, zakwaterowaniem i gastronomią, obsługą rynku nieruchomości oraz działalnością związaną z kulturą, rozrywką i rekreacją.

W przypadku rentowności obrotu netto największy wzrost wskaźnika (o 24,0 p.proc.) obserwowano w przedsiębiorstwach związanych z informacją i komunikacją (z minus 10,7% w 2022 r. do 13,3% w 2023 r.).

Tabela 35. Wybrane wskaźniki ekonomiczno-finansowe w badanych przedsiębiorstwach niefinansowych
Table 35. Selected economic and financial indicators in the surveyed non-financial enterprises

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	w % in %				
Wskaźnik poziomu kosztów Cost level indicator	95,2	95,1	94,4	92,8	94,6
Wskaźnik rentowności sprzedaży brutto Gross sales profitability indicator	5,2	5,8	6,4	7,8	5,5
Wskaźnik rentowności obrotu brutto Gross turnover profitability indicator	4,8	4,9	5,6	7,2	5,4
Wskaźnik rentowności obrotu netto Net turnover profitability indicator	4,1	4,1	4,5	5,9	4,3
Wskaźnik płynności finansowej I stopnia First degree financial liquidity indicator	31,1	37,9	33,0	37,5	39,7
Wskaźnik płynności finansowej II stopnia Second degree financial liquidity indicator	83,6	86,5	84,8	90,2	107,2

W 2023 r. na poziomie województwa odnotowano poprawę płynności finansowej przedsiębiorstw, wyrażającą się wzrostem wskaźników I i II stopnia (odpowiednio o 4,5 p.proc. do 37,5% oraz o 5,4 p.proc. do 90,2%). Poprawę płynności odnotowały m.in. jednostki z sekcji: przetwórstwo przemysłowe, dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja, handel; naprawa pojazdów samochodowych, zakwaterowanie i gastronomia, informacja i komunikacja oraz opieka zdrowotna i pomoc społeczna. Płynność finansowa pogorszyła się natomiast m.in. w przedsiębiorstwach zajmujących się wytwarzaniem i zaopatrywaniem w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę, transportem i gospodarką magazynową, obsługą rynku nieruchomości, działalnością profesjonalną, naukową i techniczną oraz administrowaniem i działalnością wspierającą.

Wskaźniki ekonomiczno-finansowe osiągnięte przez przedsiębiorstwa w województwie wielkopolskim w 2023 r. były lepsze niż kraju, z wyjątkiem wskaźników płynności finansowej. W Polsce w 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. pogorszyły się podstawowe wskaźniki finansowe: wzrósł poziom kosztów (o 0,6 p.proc.), spadły rentowności: obrotu brutto (o 0,6 p.proc.) oraz obrotu netto (o 0,7 p.proc.). Polepszyły się natomiast wskaźniki płynności – I stopnia o 0,7 p.proc., a II stopnia o 1,8 p.proc. W porównaniu do 2015 r. wszystkie wskaźniki ekonomiczno-finansowe w województwie były lepsze, natomiast w Polsce większość z nich.

Aktywa obrotowe są częścią kontrolowanych przez jednostkę zasobów majątkowych wykorzystywanych w działalności operacyjnej o wiarygodnie określonej wartości, powstałych w wyniku przeszłych zdarzeń, które spowodują w przyszłości wpływ do jednostki korzyści ekonomicznych. Obejmują zapasy (rzeczowe aktywa obrotowe) oraz krótkoterminowe: należności, inwestycje oraz rozliczenia międzyokresowe.

Według stanu na koniec grudnia 2023 r. aktywa obrotowe przedsiębiorstw objętych badaniem wyniosły 179846,6 mln zł, tj. o 2,9% więcej niż w 2022 r. Wartość zapasów w ciągu roku spadła o 6,8%, a ich udział w aktywach zmniejszył się o 3,4 p.proc. do 32,8%. Największą część aktywów obrotowych stanowiły należności krótkoterminowe, których udział w końcu grudnia 2023 r. wyniósł 37,7%, tj. o 0,3 p.proc. więcej niż przed rokiem. Wartość należności w skali roku zwiększyła się o 3,5%. Udział inwestycji krótkoterminowych wzrósł w ciągu roku o 3,1 p.proc. do 26,9%, przy wzroście ich wartości o 16,2%.

Według stanu na koniec grudnia 2023 r. zobowiązania przedsiębiorstw niefinansowych wyniosły łącznie 181934,8 mln zł, przy czym zobowiązania długoterminowe w ciągu roku zwiększyły się o 1,7%, a krótkoterminowe – o 2,0%. W ogólnej kwocie zobowiązań krótkoterminowych 61,1% stanowiły zobowiązania z tytułu dostaw i usług (przed rokiem 63,4%). Relacja zobowiązań krótkoterminowych do należności krótkoterminowych w 2023 r. wyniosła 190,0% (rok wcześniej zobowiązania przewyższały należności o 92,8%), podczas gdy relacja do inwestycji krótkoterminowych kształtowała się na poziomie 266,4% (wobec 303,3% przed rokiem).

Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw

Investment outlays of enterprises

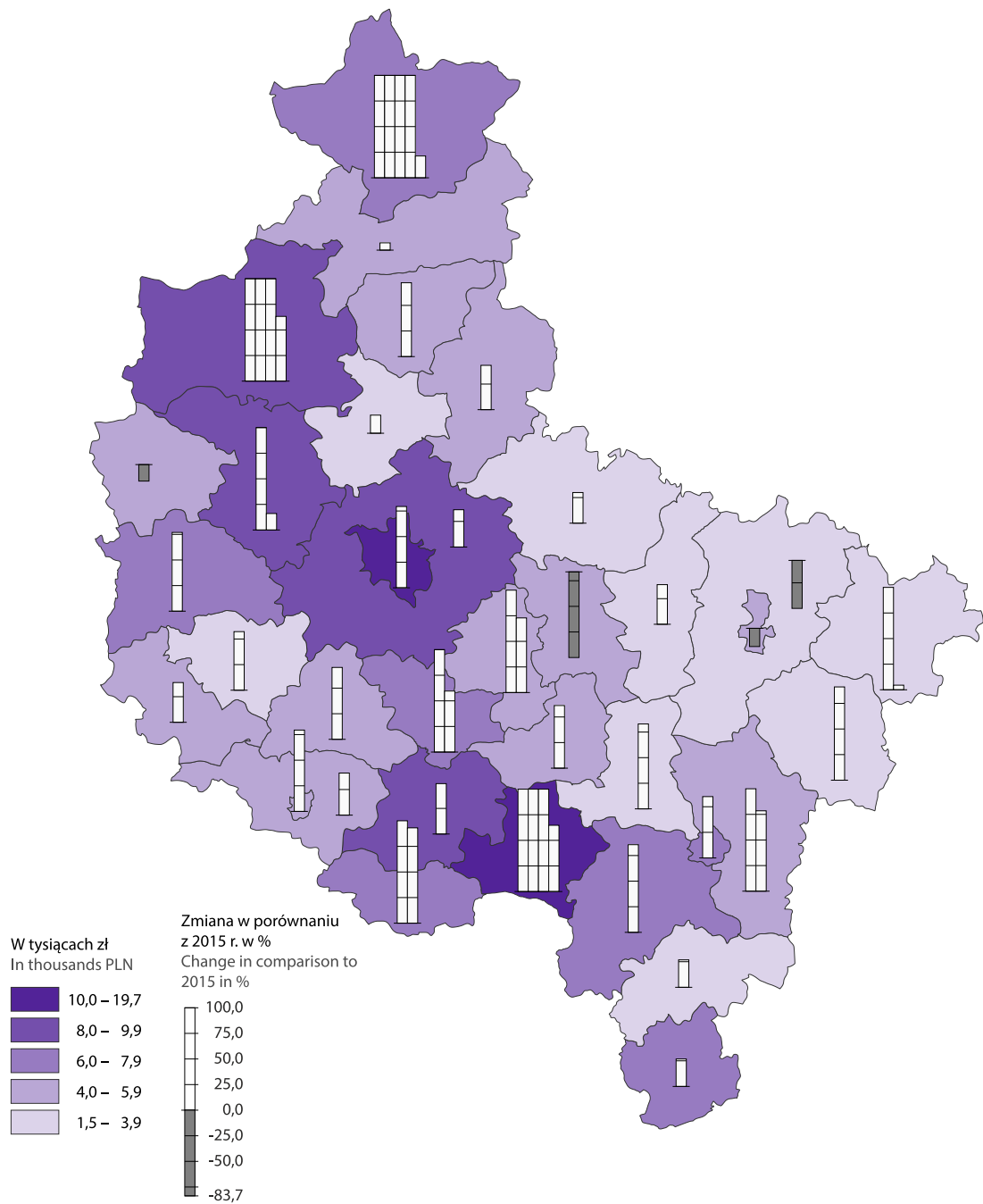
Nakłady inwestycyjne badanych przedsiębiorstw niefinansowych w województwie wielkopolskim w 2023 r. były zbliżone do poniesionych rok wcześniej. Mniejsze były nakłady na budynki i budowle, natomiast większe na zakupy. Spadła zarówno liczba inwestycji nowo rozpoczętych, jak i ich wartość kosztorysowa.

Nakłady inwestycyjne to nakłady finansowe lub rzeczowe, których celem jest stworzenie nowych środków trwałych lub ulepszenie (przebudowa, rozbudowa, rekonstrukcja lub modernizacja) istniejących obiektów majątku trwałego, a także nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji. Nakłady inwestycyjne dzielą się na nakłady na środki trwałe oraz pozostałe nakłady.

W pierwszej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw, w których **liczba pracujących przekracza 9** (na podstawie rocznych sprawozdań: SP, F-03, F-02/dk, SP-3); dane prezentowane są zgodnie z lokalizacją inwestycji.

W 2022 r. nakłady inwestycyjne realizowane w województwie wielkopolskim przez przedsiębiorstwa o liczbie pracujących powyżej 9 wyniosły 24113,9 mln zł, co stanowiło 9,7% ogółu nakładów w kraju. W przeliczeniu na 1 mieszkańca było to 6897 zł, tj. o 4,6% więcej niż średnio w Polsce. W nowe obiekty majątkowe oraz ulepszenie istniejących stosunkowo najwięcej zainwestowano w powiecie krotoszyńskim (19733 zł na mieszkańca), w Poznaniu (11958 zł) oraz w powiecie poznańskim (9231 zł). Relatywnie najniższy poziom nakładów inwestycyjnych był w powiecie konińskim (1541 zł). Nakłady inwestycyjne w wielkopolskim wzrosły w porównaniu do 2021 r. o 20,2%, a do 2015 r. o 54,2%.

Mapa 44. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach^a na 1 mieszkańca w 2022 r. (ceny bieżące)
 Map 44. Investment outlays in enterprises^a per capita in 2022 (current prices)

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.
^a Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

W drugiej części analizy dane o nakładach inwestycyjnych dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych, w których **liczba pracujących przekracza 49** (na podstawie kwartalnego sprawozdania F-01/I-01); dane prezentowane są zgodnie z siedzibą inwestora.

Dane dotyczą przedsiębiorstw niefinansowych (jednostek prawnych) prowadzących księgi rachunkowe. Dane nie obejmują rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa (sekcja A według PKD 2007); działalności finansowej i ubezpieczeniowej (sekcja K według PKD 2007); szkół wyższych; samodzielnych publicznych zakładów opieki zdrowotnej; instytucji kultury posiadających osobowość prawną oraz związków zawodowych, organizacji religijnych i politycznych.

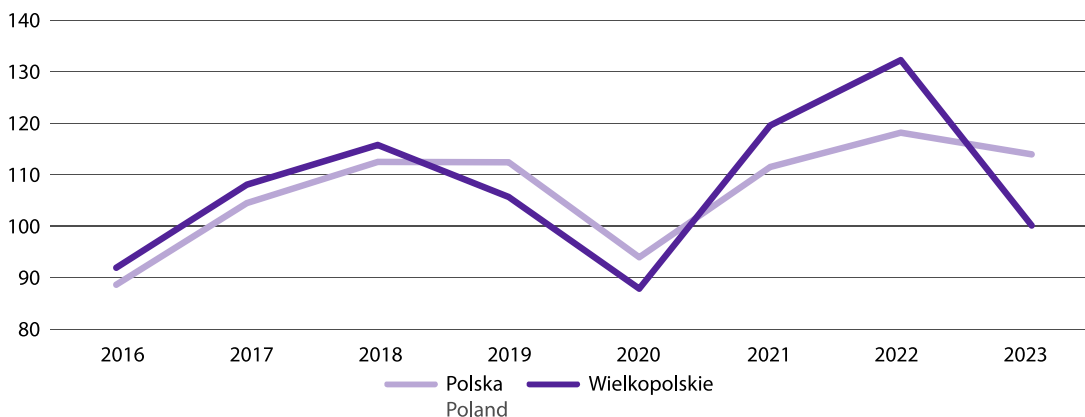
Nakłady inwestycyjne poniesione w 2023 r. przez badane przedsiębiorstwa niefinansowe, mające siedzibę na terenie województwa wielkopolskiego, w których liczba pracujących przekracza 49, wyniosły 21708,6 mln zł. Były one zbliżone do poniesionych rok wcześniej (wzrost o 0,1%). W kraju w 2023 r. wartość nakładów inwestycyjnych wzrosła o 14,0% w odniesieniu do poziomu z 2022 r. Udział województwa wielkopolskiego w krajowych nakładach inwestycyjnych w 2023 r. wyniósł 9,6%, co oznacza spadek o 1,3 p.proc. w stosunku do roku poprzedniego.

W budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej w 2023 r. zainwestowano średnio 35,9% ogółu środków (wobec 39,2% w 2022 r.). Wartość inwestycji dla tej kategorii środków trwałych w ciągu roku zmniejszyła się o 8,3%. Kwota przeznaczona na zakupy zwiększyła się średnio o 5,3%, przy czym w przypadku środków transportu nakłady wzrosły o 3,8%, zaś wartość inwestycyjna maszyn, urządzeń technicznych, narzędzi i wyposażenia zwiększyła się o 5,6%. Na zakup maszyn i urządzeń technicznych oraz narzędzi w całym roku 2023 przedsiębiorstwa przeznaczyły 54,0% środków (51,2% rok wcześniej), a na środki transportu – 9,7% (wobec 9,3%). Udział zakupów w nakładach ogółem w ciągu roku wzrósł z 60,5% do 63,7%.

W 2023 r. w większości sekcji odnotowano wzrost wartości nakładów inwestycyjnych w porównaniu z poprzednim rokiem, m.in. w wytwarzaniu i zaopatrywaniu w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 32,4%), budownictwie (o 9,1%) oraz przetwórstwie przemysłowym (o 1,6%). Mniej zainwestowano natomiast m.in. w przedsiębiorstwach związanych z informacją i komunikacją (o 46,3%), administrowaniem i działalnością wspierającą (o 12,4%), dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 8,6%), handlem; naprawą pojazdów samochodowych (o 5,5%) oraz transportem i gospodarką magazynową (o 1,1%).

Wykres 55. Dynamika nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
rok poprzedni=100

Chart 55. Indices of investment outlays of non-financial enterprises (current prices)
previous year=100

Najwięcej inwestowały przedsiębiorstwa zajmujące się przetwórstwem przemysłowym (37,2% ogółu nakładów inwestycyjnych wobec 36,7% w 2022 r.), a w ramach tej sekcji jednostki związane z produkcją: artykułów spożywczych (6,2% wobec 6,3%), urządzeń elektrycznych (5,3% wobec 2,9%), pojazdów

samochodowych, przyczep i naczep (3,4% wobec 3,2%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (3,2% wobec 3,5%) oraz wyrobów z drewna, korka, słomy i wikliny (3,0% wobec 2,2%). Stosunkowo dużo inwestowały również przedsiębiorstwa z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (35,6% wobec 37,8%), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (11,8% wobec 8,9%), a także transport i gospodarka magazynowa (4,5%, tak samo jak przed rokiem).

Nakłady na środki trwałe to nakłady na: budynki i budowle (obejmują budynki i lokale oraz obiekty inżynierii lądowej i wodnej), w tym m.in. roboty budowlano-montażowe, dokumentacje projektowo-kosztorysowe; maszyny, urządzenia techniczne i narzędzia (łącznie z przyrządami, ruchomościami i wyposażeniem); środki transportu; inne, tj. melioracje wodne, poprawę walorów (ulepszenie) gruntów, zaszczepienia wieloletnie, inwentarz żywy (stado podstawowe) oraz odsetki od kredytów i pożyczek inwestycyjnych za okres realizacji inwestycji.

Pozostałe nakłady to nakłady na tzw. pierwsze wyposażenie inwestycji oraz inne koszty związane z realizacją inwestycji. Nakłady te nie zwiększają wartości środków trwałych.

Tabela 36. Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw niefinansowych (ceny bieżące)
Table 36. Investment outlays of non-financial enterprises (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Ogółem: w milionach złotych Total: in million PLN	12845,8	13695,4	21688,2	21708,6
Polska=100 Poland=100	9,4	9,1	11,0	9,6
W tym – w % – nakłady na: Of which – in % – outlays on:				
budynki i budowle buildings and structures	38,2	34,7	39,2	35,9
zakupy purchases	61,5	65,1	60,5	63,7
maszyn, urządzeń technicznych i narzędzi machinery, technical equipment and tools	55,4	55,0	51,2	54,0
środków transportu transport equipment	6,1	10,1	9,3	9,7

W 2023 r. inwestorzy w województwie rozpoczęli realizację 15817 nowych zadań inwestycyjnych, tj. o 21,8% mniej niż rok wcześniej. Ich wartość kosztorysowa wyniosła 5322,3 mln zł i była o 13,7% mniejsza od wartości inwestycji rozpoczętych przed rokiem. W kraju w omawianym okresie liczba rozpoczętych inwestycji zmniejszyła się o 5,4%, a ich wartość kosztorysowa spadła o 9,5%.

Podobnie jak w poprzednich okresach, najwięcej inwestycji dotyczyło sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (75,5% ogólnej liczby zadań, o wartości kosztorysowej stanowiącej tylko 5,2% inwestycji nowo rozpoczynanych). Największą wartość kosztorysową miały natomiast inwestycje przedsiębiorstw z sekcji handel; naprawa pojazdów samochodowych (55,4% wartości kosztorysowej wszystkich inwestycji nowo rozpoczynanych w województwie, choć w ogólnej liczbie zadań stanowiły one zaledwie 13,8%) oraz przetwórstwo przemysłowe (33,8% wartości i 8,5% liczby zadań).

Wartość kosztorysowa inwestycji dotyczy nakładów na budowę środków trwałych zarówno rozpoczętą i zakończoną, jak również rozpoczętą i niezakończoną w roku sprawozdawczym, przyjmując wartość w cenach bieżących wynikającą z dokumentacji projektowo-kosztorysowej, z uwzględnieniem ewentualnych zmian w wartości kosztorysowej dokonanych do końca roku sprawozdawczego.

Przez **inwestycje nowo rozpoczęte** rozumie się te budowy środków trwałych, których realizację faktycznie rozpoczęto w roku sprawozdawczym.

6.3 Produkcja i usługi

6.3 Production and services

Rolnictwo

Agriculture

W 2023 r. w województwie wielkopolskim uzyskano większą niż przed rokiem produkcję ziarna zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi. W porównaniu z 2022 r. odnotowano wzrost dostaw do skupu pszenicy i żyta, ziemniaków, a także żywca wołowego oraz mleka. Czerwcowe badanie pogłowia zwierząt gospodarskich wykazało wzrost liczebności stada bydła, a spadek pogłowia świń oraz owiec.

Powierzchnia uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2023 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 757,2 tys. ha i była mniejsza zarówno od notowanej w poprzednim roku, jak i w 2015 r. (odpowiednio o 0,4% i o 15,9%). Areal przeznaczony pod uprawę tych gatunków w wielkopolskim stanowił 13,0% ich powierzchni w kraju (podobnie jak przed rokiem). Średni plon uzyskany w 2023 r. wyniósł 49,8 dt z ha i był wyższy zarówno od ubiegłorocznego, jak i od uzyskanego w 2015 r., a także od średniego plonu w kraju (odpowiednio o: 1,8 dt, 11,6 dt i 4,2 dt). Produkcja ziarna w 2023 r. została oszacowana na 3767,1 tys. ton, tj. o 3,2% więcej niż przed rokiem oraz o 9,5% więcej niż w 2015 r. Ziarno zebrane w wielkopolskim stanowiło 14,2% ogółem i był to największy udział w krajowej produkcji zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi spośród wszystkich województw (wobec 13,6% w 2022 r.).

Tabela 37. Plony wybranych ziemiopłodów rolnych
Table 37. Yields of selected agricultural crops

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	z 1 ha w dt per 1 ha in dt				
Zboża ogółem Cereals in total	39,5	50,9	52,3	54,2	49,9
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi of which basic cereals including cereal mixed	38,2	46,3	48,0	49,8	45,6
w tym: of which:					
pszenica wheat	47,5	55,1	55,3	57,1	53,8
żyto rye	28,5	35,9	38,1	39,1	35,5
jęczmień barley	37,3	47,5	48,6	50,8	44,9
owies oats	25,8	33,4	34,6	35,4	30,8
pszenżyto triticale	40,5	48,6	49,1	52,7	44,8
Rzepak i rzepik Rape and turnip rape	31,6	33,6	34,4	35,2	33,9
Ziemniaki ^a Potatoes ^a	202	368	315	327	296
Buraki cukrowe Sugar beets	527	625	645	678	650

^a Bez uprawy w ogrodach przydomowych.
^a Excluding kitchen gardens.

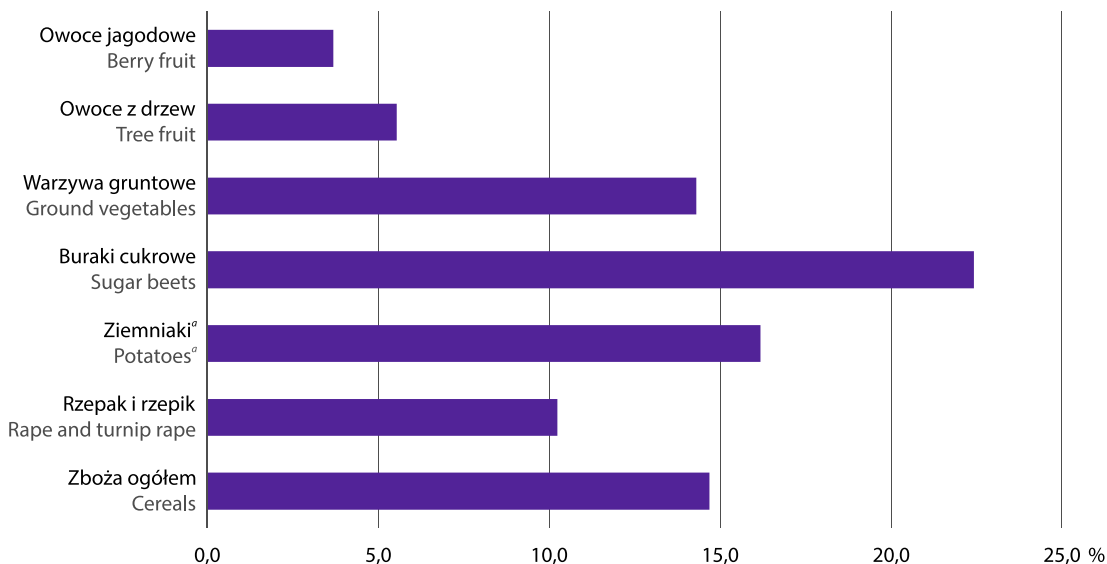
Areał uprawy rzepaku i rzepiku w 2023 r. wyniósł 108,9 tys. ha i w porównaniu z poprzednim rokiem zwiększył się o 4,7%, ale w stosunku do 2015 r. był mniejszy o 5,0%. Powierzchnia ta stanowiła 9,9% przeznaczonych pod uprawę tych gatunków w kraju (wobec 9,6% przed rokiem). Średni plon wyniósł 35,2 dt z ha, co oznacza, że był zarówno wyższy od uzyskanego w latach 2022 i 2015, jak i od średniego plonu w kraju (odpowiednio o: 0,8 dt, 3,6 dt i 1,3 dt). Łącznie w 2023 r. zebrano 383,0 tys. ton ziarna rzepaku i rzepiku, tj. o 7,1% więcej niż przed rokiem i o 5,6% więcej niż w 2015 r. Zbiór na takim poziomie stanowił 10,2% krajowego zbioru rzepaku i rzepiku (9,8% w poprzednim roku).

W 2023 r. pod ziemniaki (bez uprawy w ogrodach przydomowych) przeznaczono 27,6 tys. ha, czyli o 1,0% więcej niż przed rokiem i o 12,1% mniej niż w 2015 r. Powierzchnia ta stanowiła 14,7% areálu ziemniaków w kraju (w 2022 r. 14,0%). Z 1 ha zebrano przeciętnie 327 dt ziemniaków, czyli o 12 dt więcej niż rok wcześniej i jednocześnie o 125 dt więcej niż w 2015 r. W odniesieniu do średniego plonu w kraju, wydajność z jednostki powierzchni uzyskana w województwie była wyższa o 31 dt. Produkcja ziemniaków ukształtowała się na poziomie 904,8 tys. ton, tj. o 5,0% wyżej niż w 2022 r. i jednocześnie o ponad 40% (tj. 42,2%) przekraczała wielkość zbioru uzyskanego w 2015 r. Ziemniaki zebrane w wielkopolskim w 2023 r. stanowiły 16,2% ogółem (przed rokiem 14,3%) i województwo znajdowało się pod tym względem na 1. miejscu w kraju.

Powierzchnia zasiewów buraków cukrowych w 2023 r. wyniosła 56,1 tys. ha i była o 8,6% większa niż przed rokiem i o 40,5% większa niż w 2015 r. W skali kraju areał przeznaczony pod uprawę buraków cukrowych w wielkopolskim stanowił 21,5% (przed rokiem 23,3%). Średnia masa korzeni zebranych z 1 ha wyniosła 678 dt i była o 33 dt wyższa niż w 2022 r., a także przewyższała średni plon w kraju oraz uzyskany w 2015 r. (odpowiednio o 28 dt i o 151 dt). Produkcja buraków cukrowych w 2023 r. została oszacowana na 3800,2 tys. ton, tj. najwięcej w kraju. W porównaniu z poprzednim rokiem zbiory buraków zwiększyły się o 14,1%, a w stosunku do 2015 r. wzrosły o 80,8%. Udział w krajowej produkcji buraków cukrowych kształtował się na poziomie 22,4% (wobec 23,5% przed rokiem).

Wykres 56. Udział województwa w krajowej produkcji wybranych ziemiołódów rolnych i ogrodniczych w 2023 r.

Chart 56. Share of voivodship in the country production of selected agricultural and horticultural crops in 2023

* Bez upraw w ogrodach przydomowych.
* Excluding those grown in home gardens.

W czerwcu 2023 r. w województwie wielkopolskim w porównaniu z poprzednim rokiem odnotowano wzrost pogłowia bydła, natomiast w przypadku świń oraz owiec zarejestrowano spadek ich liczebności.

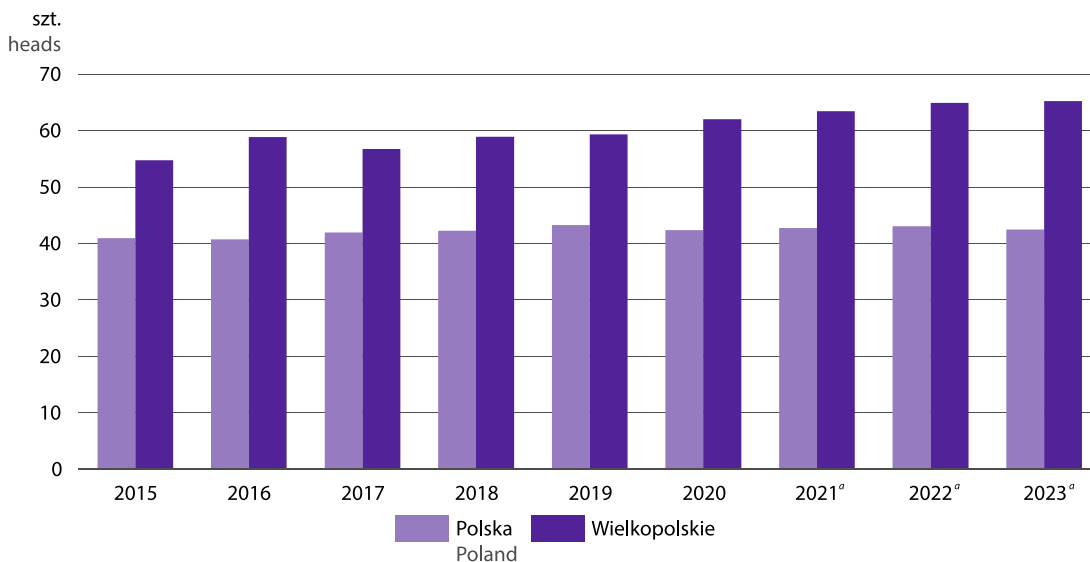
Pogłowie bydła liczyło 1159,7 tys. szt., tj. o 0,4% więcej niż w czerwcu 2022 r. (wobec spadku w kraju o 1,3%). Stado krów w skali roku zmniejszyło się o 0,3% (w kraju o 1,9%), a ich udział w pogłowie ogółem zmalał o 0,2 p.proc., do 25,1% (w kraju spadek udziału na podobnym poziomie, do 34,1%). Dominowały krowy mleczne, które stanowiły 96,3% stada krów, natomiast w kraju ich odsetek wyniósł 93,6% (w porównaniu z czerwcem 2022 r. oznacza to spadek udziału odpowiednio o 0,2 p.proc. i o 0,3 p.proc.). Pogłowie bydła w wielkopolskim stanowiło 18,2% stada krajowego, co podobnie jak przed rokiem lokowało ten region na 2. miejscu w Polsce, za mazowieckim (18,7%). Na 100 ha użytków rolnych przypadało 65,3 szt. bydła, w tym 16,4 szt. krów, przy średniej obsadzie w kraju na poziomie 42,5 szt. i 14,5 szt. W 2022 r. było to 65,0 szt. bydła na 100 ha, w tym krów – 16,4 szt.

Wykres 57. Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 57. Cattle density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

^a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
^a Data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations.

Stado świń w wielkopolskim w czerwcu 2023 r. obejmowało 3056,8 tys. szt., tj. o 10,6% mniej niż przed rokiem (w kraju odnotowano spadek liczebności trzody chlewnej o 1,8%). Wielkopolskie od lat jest największym producentem świń w Polsce, a udział w krajowym pogłowie ukształtował się na poziomie 32,4%, tj. o 3,2 p.proc. niżej aniżeli rok wcześniej. Pogłowie loch na chów, decydujące o możliwościach reprodukcyjnych stada, stanowiło 5,8% pogłowie świń w województwie (wobec 6,3% w kraju i 5,3% przed rokiem). W grupie tej przeważały lochy prośne, których odsetek wyniósł 72,0% (wobec 69,6% w 2022 r.), a w skali kraju 71,4% (wobec 68,9%). Obsada świń na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2023 r. wyniosła 172,0 szt., w tym loch na chów – 10,0 szt. i była największa w kraju (średnio w Polsce przypadało 63,1 szt. trzody chlewnej, w tym 3,9 szt. loch na chów). W poprzednim roku obsada świń w wielkopolskim była większa i wyniosła odpowiednio 192,5 szt. i 10,2 szt. w przypadku loch.

W ciągu roku pogłowie owiec w wielkopolskim zmniejszyło się o 0,4% (przy średnim spadku w kraju o 4,1%) i w czerwcu 2023 r. liczyło 25,8 tys. szt. Stanowiło to 9,3% stada krajowego, podobnie jak przed rokiem. Pod względem wielkości stada województwo zajmowało 2. lokatę za małopolskim (tak jak rok wcześniej). Zarówno w wielkopolskim, jak i w kraju zanotowano spadek liczby maciorek owczych o 0,7%. Udział maciorek wyniósł 52,8% wobec 51,1% w 2022 r. (w kraju 50,2% wobec 48,5%). Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych w czerwcu 2023 r. liczyła 1,5 szt. (podobnie jak przed rokiem) wobec 1,9 szt. przeciętnie w kraju.

Z uwagi na zmianę metodologii badań produkcji zwierzęcej od 2022 r. zrezygnowano z badania R-ZW-B przeprowadzanego w czerwcu. Dane dla pogłowia drobiu dostępne są według stanu w grudniu 2023 r.

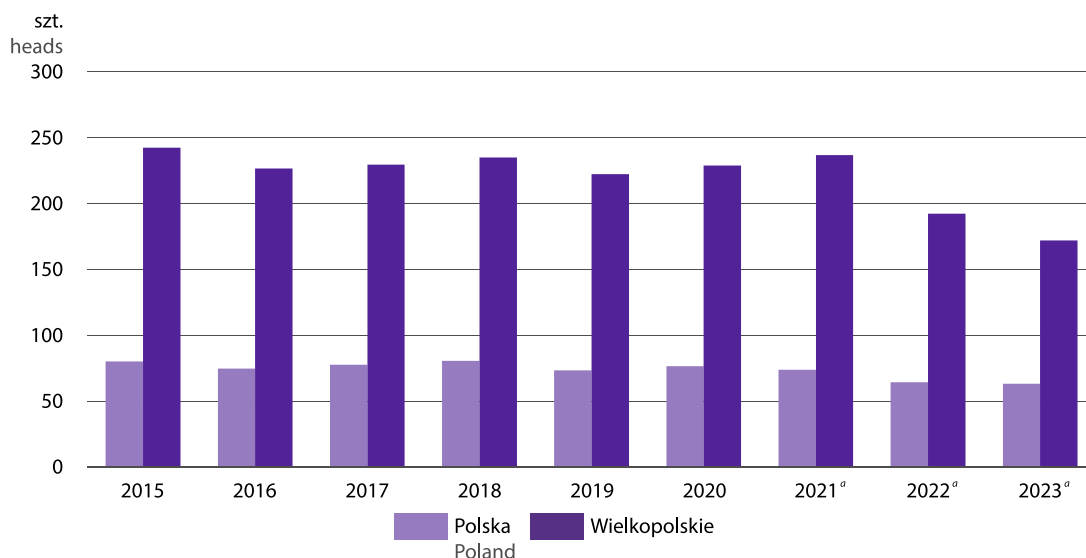
W grudniu 2023 r. pogłowie drobiu w województwie wielkopolskim kształtowało się na poziomie 46069,6 tys. szt. i w skali roku zwiększyło się o 0,9% (w kraju o 7,6%). Udział wielkopolskiego w krajowym pogłowie drobiu wyniósł 21,5% (o 1,5 p.proc. mniej niż rok wcześniej), co oznaczało 2. lokatę wśród województw, za mazowieckim. W strukturze gatunkowej zdecydowanie przeważał drób kurzy, który stanowił 86,4% pogłowia ogółem (wobec 89,2% w kraju i 86,5% w poprzednim roku). Obsada drobiu na 100 ha użytków rolnych w grudniu 2023 r. kształtowała się na poziomie 2592,7 szt., w tym kurzego – 2239,8 szt., przy średniej dla kraju odpowiednio 1431,1 szt. i 1276,2 szt. Przed rokiem na 100 ha użytków rolnych w województwie przypadało 2569,5 szt. drobiu, w tym drobiu kurzego – 2222,8 szt.

Wykres 58. Obsada trzody chlewnej na 100 ha użytków rolnych

Stan w dniu 1 czerwca

Chart 58. Pigs density per 100 ha of agricultural land

As of 1 June

^a Jako podstawę przeliczeń przyjęto powierzchnię użytków rolnych według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.
^a Data on agricultural land as of June 1, 2020 was used as the basis for the calculations.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wzrost dostaw do skupu omawianych produktów roślinnych – zbóż oraz ziemniaków, a spadek podaży produktów zwierzęcych (oprócz żywca wołowego i mleka).

W 2023 r. skupiono 1409,6 tys. ton podstawowych zbóż konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), tj. o 1/3 więcej niż w poprzednim roku (w kraju odnotowano wzrost o 24,1%). Udział wielkopolskiego w wielkości krajowej skupu zbóż wyniósł 13,4% i w ciągu roku zwiększył się o 1,0 p.proc. Skup pszenicy ukształtował się na poziomie 842,3 tys. ton, co w porównaniu z 2022 r. oznacza wzrost dostaw o 28,2%. W przypadku skupu żyta, stanowiącego 130,8 tys. ton, w skali roku zaobserwowano wzrost o 30,8%.

W 2023 r. wielkopolscy producenci dostarczyli do skupu 472,4 tys. ton ziemniaków, tj. 26,6% podaży ziemniaków ogółem w kraju (wobec 27,1% przed rokiem). W porównaniu z 2022 r. dostawy ziemniaków zwiększyły się o 6,9%, przy przeciętnym wzroście w Polsce o 8,9%.

Skup żywca rzeźnego w wielkopolskim w przeliczeniu na mięso, łącznie z tłuszczami (w wadze poubojowej cieplej) wyniósł 822,3 tys. ton i stanowił 17,1% skupu ogółem (wobec 17,7% przed rokiem). Skup na takim poziomie był niższy od ubiegłorocznego o 7,3% (w kraju zanotowano spadek dostaw średnio o 3,6%).

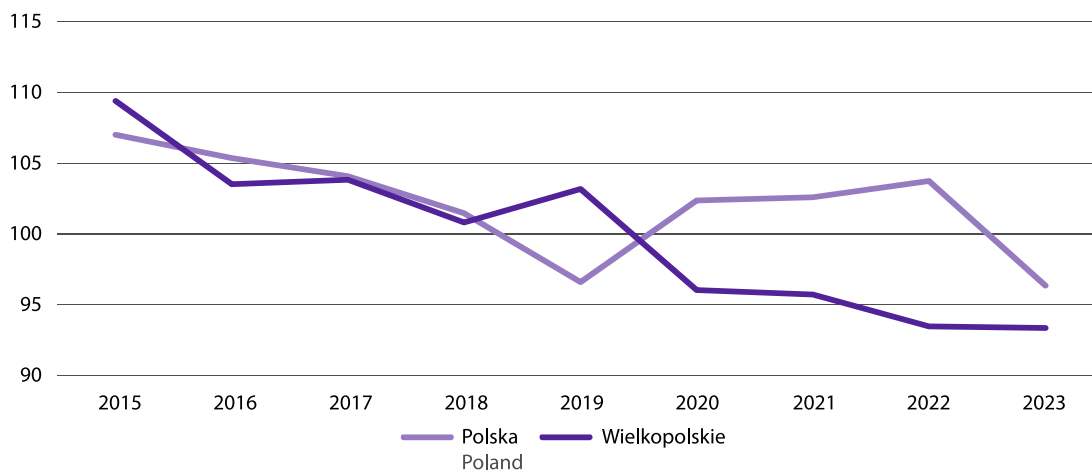
Wielkość skupu wyrażona w wadze żywej dla żywca wieprzowego kształtowała się na poziomie 476,6 tys. ton, tj. o 13,3% niższym aniżeli w 2022 r. (w Polsce niżej o 3,5%). Udział wielkopolskiego w krajowym skupie trzody chlewnej w 2023 r. wyniósł 20,8%, tj. o 2,3 p.proc. mniej niż rok wcześniej. Dostawy żywca wołowego w wadze żywej wyniosły 205,6 tys. ton i były o 6,4% większe od notowanych w poprzednim roku (w kraju podaż zmniejszyła się w ciągu roku o 3,7%). Skup żywca wołowego w województwie stanowił 28,7% wielkości krajowej (wobec 25,9% przed rokiem). Dostawy żywca drobiowego w badanym okresie kształtowały się na poziomie 459,7 tys. ton, tj. o 4,4% mniej niż w 2022 r. (wobec spadku w Polsce o 3,8%). W skali kraju skup żywca drobiowego w wielkopolskim stanowił 13,1%, tj. podobnie jak przed rokiem.

Wykres 59. Dynamika skupu żywca rzeźnego ogółem (w wadze żywej)

rok poprzedni=100

Chart 59. Indices of total animals for slaughter procurement (in live weight)

previous year=100

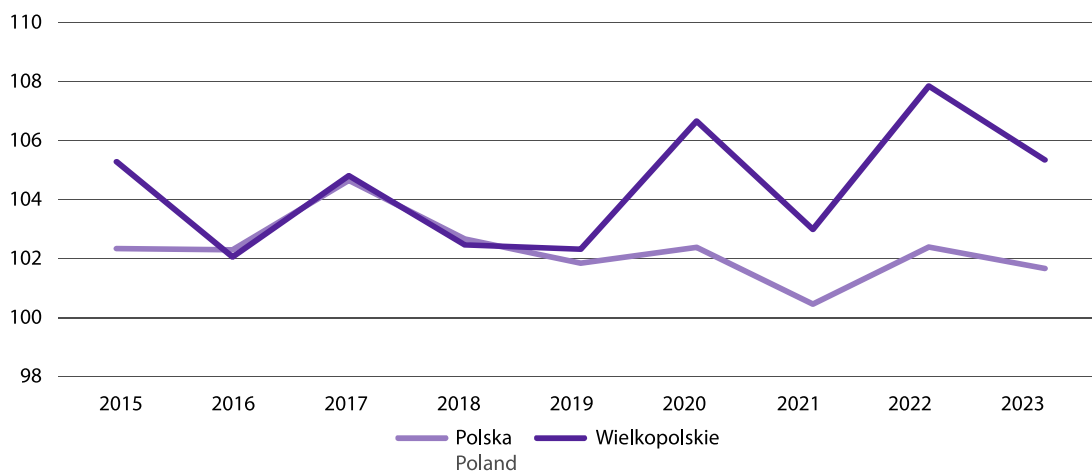

Wykres 60. Dynamika skupu mleka

rok poprzedni=100

Chart 60. Indices of cows' milk procurement

previous year=100

W 2023 r. producenci z województwa wielkopolskiego dostarczyli do skupu łącznie 2265,3 mln litrów mleka, tj. o 5,4% więcej niż rok wcześniej (w kraju więcej o 1,7%). W stosunku do poprzedniego roku udział województwa w skupie mleka ogółem zwiększył się o 0,6 p.proc. i wyniósł 17,9%.

W 2023 r. w porównaniu z poprzednim rokiem w wielkopolskim odnotowano spadek cen skupu większości omawianych produktów (oprócz ziemniaków i żywca wieprzowego).

Średnia cena skupu pszenicy (konsumpcyjnej i paszowej) w województwie wyniosła 100,85 zł za 1 dt i była o 34,0% niższa aniżeli w 2022 r. (w kraju 98,79 zł; spadek o 35,0%). Na targowiskach w 2023 r. za 1 dt pszenicy płacono 141,43 zł, w odniesieniu do 2022 r. było to o 16,4% mniej (w kraju 134,91 zł; o 19,0% mniej).

Cena żyta w skupie ukształtowała się na poziomie 72,15 zł za dt, tj. o 37,9% niżej niż w 2022 r. (w kraju 72,47 zł, o 40,0% niżej). W obrocie targowiskowym cena żyta wyniosła 113,27 zł za dt, czyli była niższa aniżeli w 2022 r. o 13,5% (w kraju 106,64 zł, o 16,2% niższa).

Za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) w skupie płacono średnio 132,38 zł, tj. o 22,0% więcej niż w 2022 r. (w kraju przeciętna cena skupu ziemniaków wyniosła 114,50 zł; wzrost o 26,7%). Cena ziemniaków jadalnych późnych na targowiskach w wielkopolskim kształtowała się na poziomie 221,20 zł za dt, a w kraju – 203,34 zł i okazała się wyższa w porównaniu z 2022 r. odpowiednio o 29,8% i o 28,5%.

Cena skupu żywca wołowego (bez cieląt) w 2023 r. osiągnęła wartość 10,67 zł za kg i w ciągu roku zmniejszyła się o 2,3% (w kraju 10,39 zł, spadek o 0,8%).

Cena żywca wieprzowego w skupie kształtowała się na poziomie 8,48 zł za kg, co w skali roku oznacza wzrost o 24,6% (w kraju 8,35 zł; o 24,1% wyżej). Zarówno w odniesieniu do 2022 r., jak i 2015 r. relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen żyta poprawiła się (7,5 wobec odpowiednio 5,2 i 7,4; w kraju 7,8 wobec odpowiednio 5,3 i 7,3). Również relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia uległa polepszeniu, tj. osiągnęła wartość 6,6 wobec 4,6 w 2022 r. i 5,8 w 2015 r. (w kraju odpowiednio: 6,6, 4,5 i 6,1).

Cena skupu drobiu rzeźnego w 2023 r. wyniosła 5,75 zł za kg i o 7,4% była niższa od ceny notowanej przed rokiem (w kraju 5,79 zł; spadek o 6,1%). Za 1 hl mleka płacono w tym czasie 205,57 zł, tj. o 10,2% mniej niż przed rokiem (w kraju 207,76 zł; spadek o 10,1%).

Przeciętne roczne ceny skupu obliczono jako iloraz wartości (w cenach bieżących bez VAT) i ilości poszczególnych produktów rolnych.

Przeciętne roczne ceny uzyskiwane przez rolników na targowiskach obliczono jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

W porównaniu z rokiem wcześniejszym w 2022 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wzrost zarówno wartości rolniczej produkcji globalnej, jak i wartości produkcji końcowej oraz towarowej. Wartość produkcji globalnej w 2022 r. (w cenach stałych z 2021 r.) w ciągu roku zwiększyła się o 6,6% w wyniku wzrostu produkcji roślinnej – o 9,2%, jak i zwierzęcej – o 7,9%. Przeważała produkcja zwierzęca – przypadała na nią 55,9% ogólnej wartości produkcji globalnej, podczas gdy na roślinną 44,1%. Udział województwa w krajowej wartości globalnej w 2022 r. wyniósł 16,8% (wobec 16,3% w poprzednim roku).

Wartość produkcji końcowej była o 8,7% większa niż w 2021 r. W przypadku produkcji zwierzęcej odnotowano udział 62,5%, a w skali roku wzrost o 4,2%. Wkład produkcji roślinnej w końcową produkcję rolniczą wyniósł 37,5%, a jej wartość była większa o 17,1% od notowanej rok wcześniej. Udział województwa w końcowej produkcji krajowej w 2022 r. kształtował się na poziomie 17,5% (przed rokiem 16,8%).

Wartości produkcji towarowej w ujęciu rocznym była wyższa o 5,1%. Produkcja zwierzęca, której odsetek wyniósł 65,7%, w ciągu roku wzrosła o 3,7%. Natomiast wartość sprzedaży produktów roślinnych stanowiąca 34,3% produkcji towarowej, zwiększyła się w stosunku do poprzedniego roku o 7,9%. W skali kraju udział produkcji towarowej zrealizowanej w wielkopolskim w 2022 r. kształtował się na poziomie 18,4% i był wyższy o 0,6 p.proc. od obserwowanego rok wcześniej.

Przemysł Industy

W 2023 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana przemysłu była (w cenach stałych) niższa niż w roku poprzednim. Zanotowano także spadek wydajności pracy w cenach stałych przy jednoczesnym zmniejszeniu przeciętnego zatrudnienia w przemyśle.

Dane o **produkcji sprzedanej przemysłu** dotyczą działalności przemysłowej i nieprzemysłowej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji: B – Górnictwo i wydobywanie, C – Przetwórstwo przemysłowe, D – Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych oraz E – Dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją.

Dane o **wartości produkcji sprzedanej przemysłu** prezentuje się bez VAT i podatku akcyzowego, natomiast łącznie z wartością dotacji przedmiotowych do wyrobów i usług – w tzw. cenach bazowych.

W pierwszej części analizy dane o produkcji sprzedanej przemysłu oraz przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

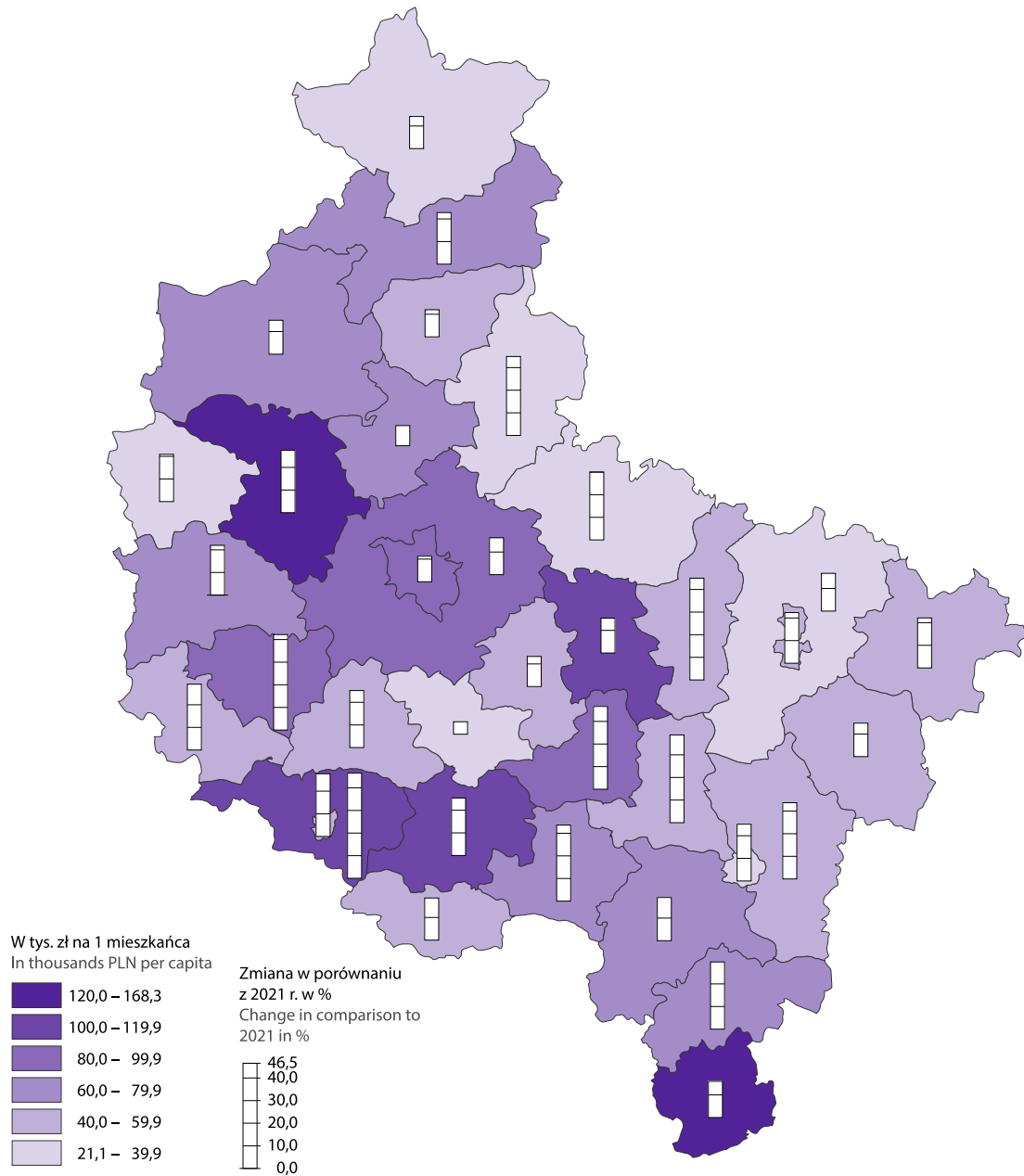
W 2022 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana przemysłu w 4304 przedsiębiorstwach o liczbie pracujących powyżej 9 wyniosła łącznie 255595,0 mln zł (w cenach bieżących) i była o 5,3% (w cenach stałych) wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. W przeliczeniu na 1 mieszkańca osiągnęła wartość 73104 zł (w cenach bieżących) i zwiększyła się o 22,4% w porównaniu z rokiem poprzednim. Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa wielkopolskiego w produkcji krajowej wyniósł 10,8% i w skali roku odnotowano spadek o 0,8 p.proc. W kraju produkcja sprzedana przemysłu ukształtowała się na poziomie 2355991,2 mln zł (w cenach bieżących) i w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosła 62283 zł. Pod względem wartości produkcji sprzedanej przemysłu województwo wielkopolskie zajmowało 3. lokatę w kraju, a w przeliczeniu na 1 mieszkańca 4.

Wg systemu zintegrowanego w 2022 r. największą część produkcji sprzedanej przemysłu w województwie zrealizowano w Poznaniu (22,1%), powiecie poznańskim (14,3%) oraz szamotulskim (6,0%). Udziały czterech powiatów: międzychodzkiego, złotowskiego, śremskiego i wągrowieckiego były niższe niż 1%. W 2022 r. w porównaniu do 2021 r. produkcja sprzedana przemysłu zwiększyła się we wszystkich powiatach, najbardziej leszczyńskim o 48,1%. Produkcja sprzedana przemysłu na 1 mieszkańca w 2022 r. była najwyższa w powiecie szamotulskim (168,3 tys. zł), kępińskim (142,2 tys. zł) oraz leszczyńskim (118,3 tys. zł), a najniższa w konińskim i złotowskim (po 21,1 tys. zł) i międzychodzkiem (27,9 tys. zł).

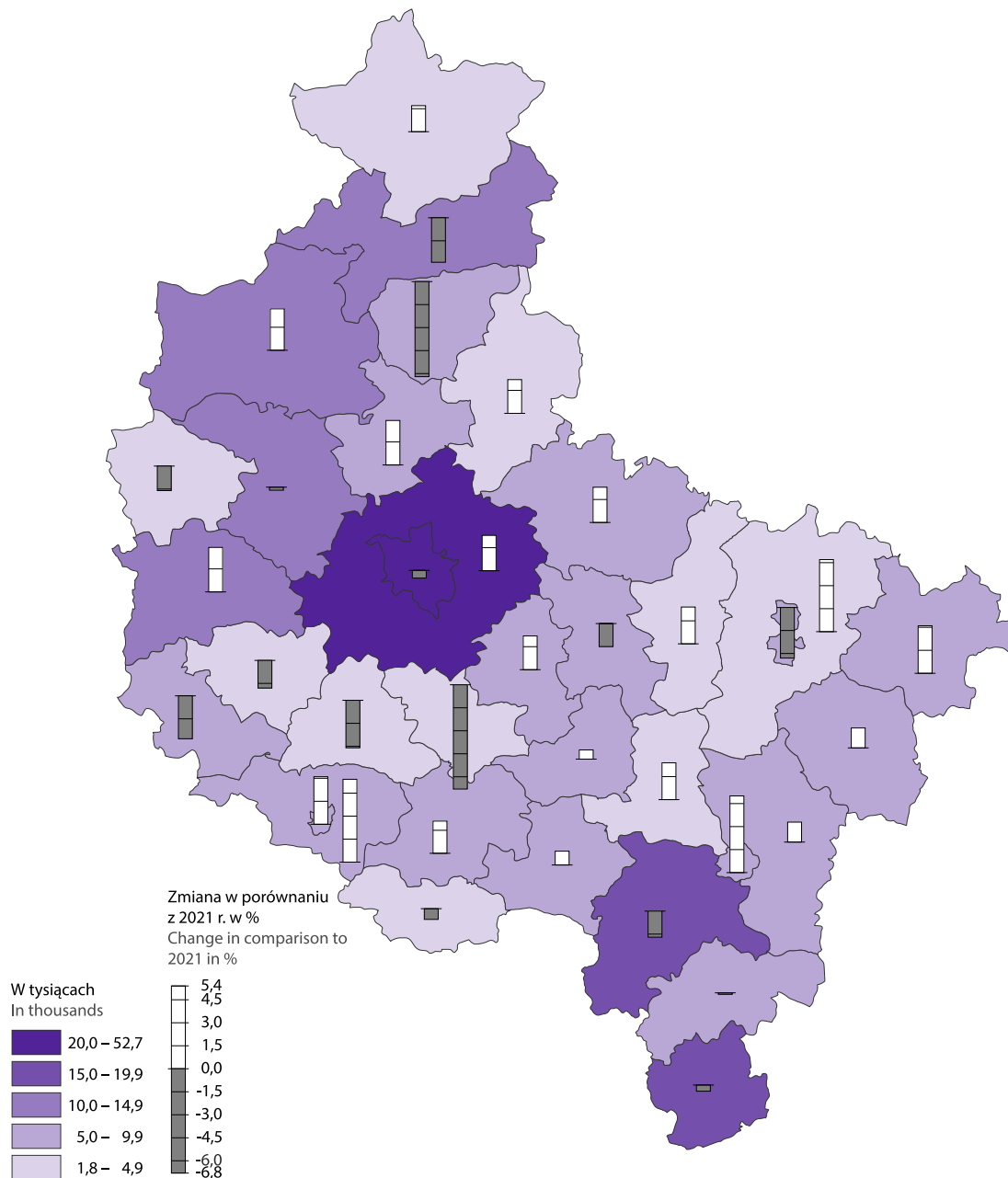
W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle w województwie wielkopolskim wyniosło 343,0 tys. osób i w skali roku zwiększyło się o 0,6%. Spośród powiatów najwyższe przeciętne zatrudnienie w przemyśle odnotowano w powiecie poznańskim (15,4% w województwie) oraz w Poznaniu (14,8%), a najniższe w powiecie międzychodzkiem (0,5%). W porównaniu do 2021 r. przeciętne zatrudnienie spadło w 15 powiatach (najbardziej w śremskim o 6,8%), a w pozostałych wzrosło (najsilnie w leszczyńskim o 5,4%).

Wydajność pracy w przemyśle w 2022 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej na 1 zatrudnionego, wyniosła w wielkopolskim 745,1 tys. zł (w cenach bieżących) i była o 21,4% wyższa niż rok wcześniej. Spośród powiatów najwyższą wydajność odnotowano w szamotulskim (1249,7 tys. zł), jarocińskim (1134,8 tys. zł) oraz w Poznaniu (1113,0 tys. zł), a najniższą w powiecie śremskim (396,4 tys. zł). W porównaniu do 2021 r. wydajność zwiększyła się we wszystkich powiatach, najbardziej w powiecie grodziskim o 44,6%.

Mapa 45. Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) w 2022 r.
 Map 45. Sold production of industry (current prices) in 2022

Mapa 46. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w 2022 r.
 Map 46. Average paid employment in industry in 2022

W drugiej części analizy dane o produkcji sprzedanej przemysłu oraz przeciętnym zatrudnieniu w przemyśle dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; opracowane zostały na podstawie **danych krótkookresowych** pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej **DG-1**.

Produkcja sprzedana przemysłu w 2023 r. osiągnęła w województwie wartość 267463,0 mln zł (w cenach bieżących) i była o 3,3% (w cenach stałych) niższa w odniesieniu do zanotowanej w roku poprzednim oraz o 38,4% większa niż w 2015 r. W skali kraju sprzedaż produkcji przemysłowej (w cenach stałych) była w 2023 r. o 1,5% niższa niż w 2022 r. Udział produkcji sprzedanej przemysłu województwa w produkcji sprzedanej kraju wyniósł 10,9%, co lokowało je na 3. miejscu w Polsce.

Tabela 38. Przemysł
Table 38. Industry

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana przemysłu (ceny bieżące) Sold production of industry (current prices)				
w mln zł in million PLN	140100,8	182996,2	264787,5	267463,0
Polska=100 Poland=100	11,7	12,1	10,7	10,9
Udział produkcji sprzedanej przetwórstwa przemysłowego w produkcji sprzedanej przemysłu (ceny bieżące) w % Share of sold production of manufacturing in sold production of industry (current prices) in %	93,4	93,9	94,4	93,0
Przeciętne zatrudnienie w przemyśle w tys. Average paid employment in industry in thousands	308,6	341,0	349,6	341,9

Na ogólną wartość produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach bieżących) w 2023 r. w województwie wielkopolskim złożyła się produkcja w sekcjach: przetwórstwo przemysłowe (248808,7 mln zł), wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (10705,0 mln zł), dostawa wody; gospodarowanie ściekami i odpadami; rekultywacja (5530,0 mln zł) oraz górnictwo i wydobywanie (2419,3 mln zł).

Spadek produkcji sprzedanej przemysłu (w cenach stałych) w 2023 r. był głównie wynikiem zmniejszenia o 3,4% produkcji sprzedanej w przetwórstwie przemysłowym. Udział tej sekcji w produkcji przemysłowej w województwie był dominujący i stanowił 93,0%. Na zmniejszenie ogólnej produkcji sprzedanej wpłynął również spadek w sekcji wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną i gorącą wodę (o 5,7%). Wzrost sprzedaży w cenach stałych zanotowano w górnictwie i wydobywaniu (o 17,1%) oraz w przedsiębiorstwach związanych z dostawą wody; gospodarowaniem ściekami i odpadami; rekultywacją (o 0,8%).

Wykres 61. Dynamika produkcji sprzedanej przemysłu (ceny stałe)

2015=100

Chart 61. Indices of sold production of industry (constant prices)

2015=100

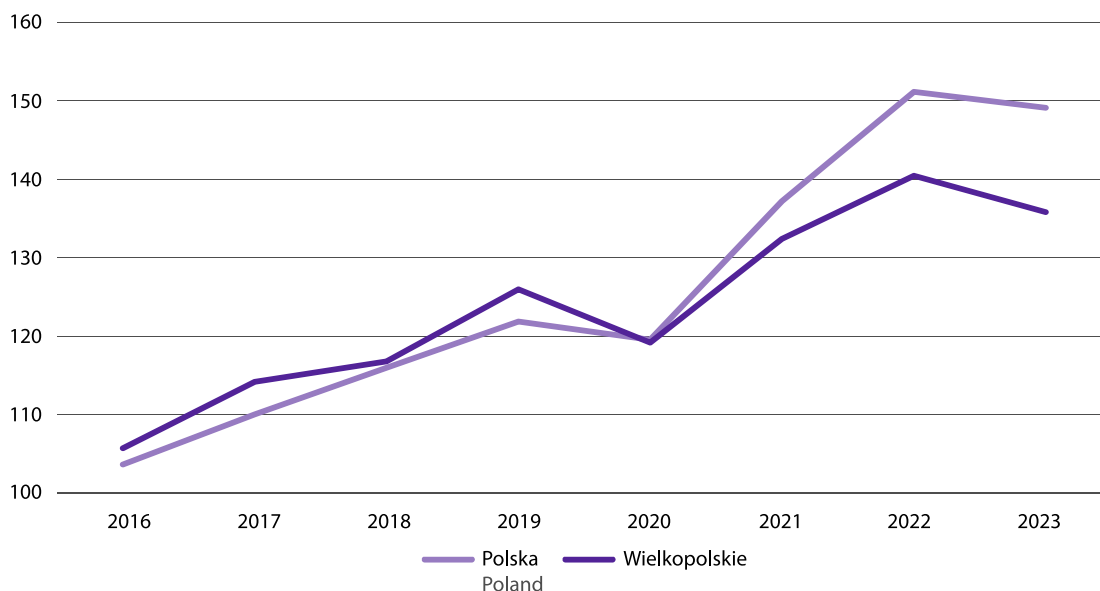
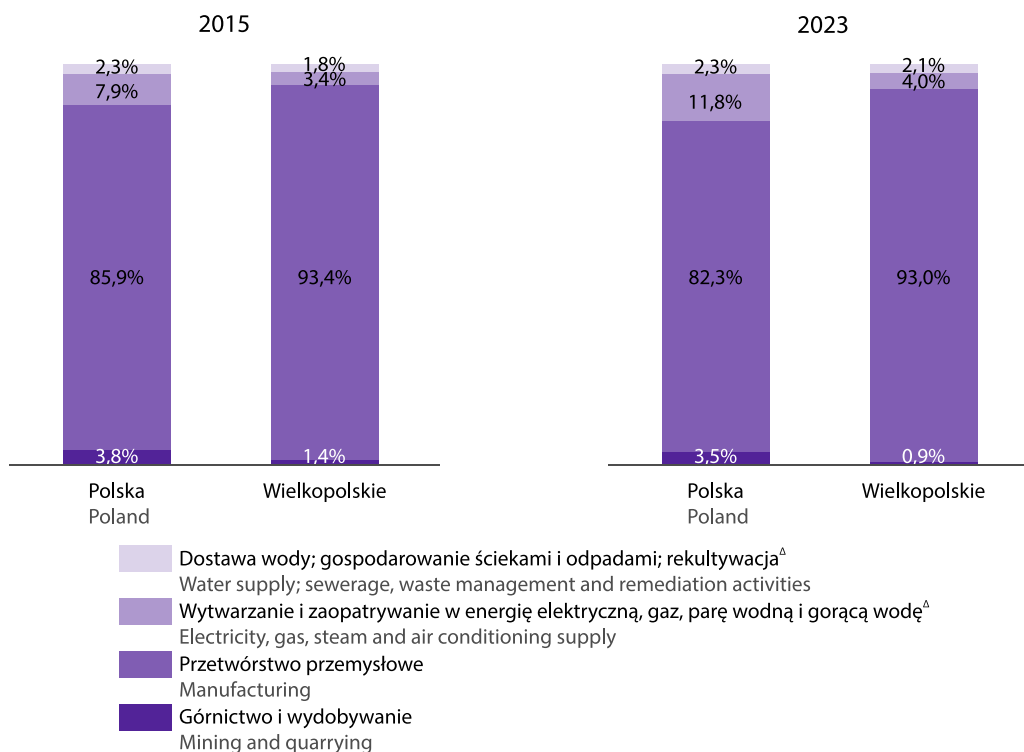
Wykres 62. Produkcja sprzedana przemysłu według sekcji PKD (ceny bieżące)

Chart 62. Sold production of industry by PKD sections (current prices)

Wykres 63. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w przemyśle

2015=100

Chart 63. Indices of average paid employment in industry

2015=100

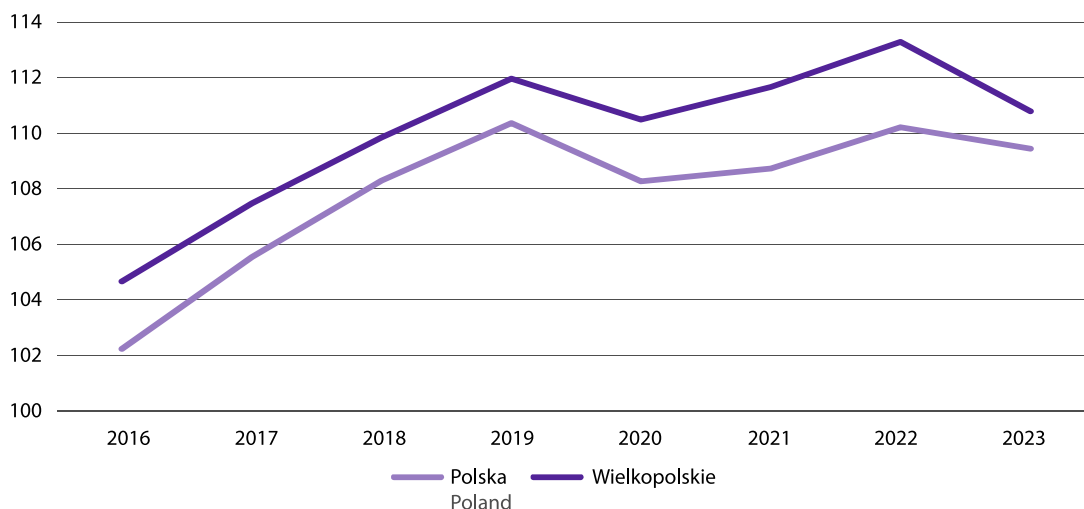
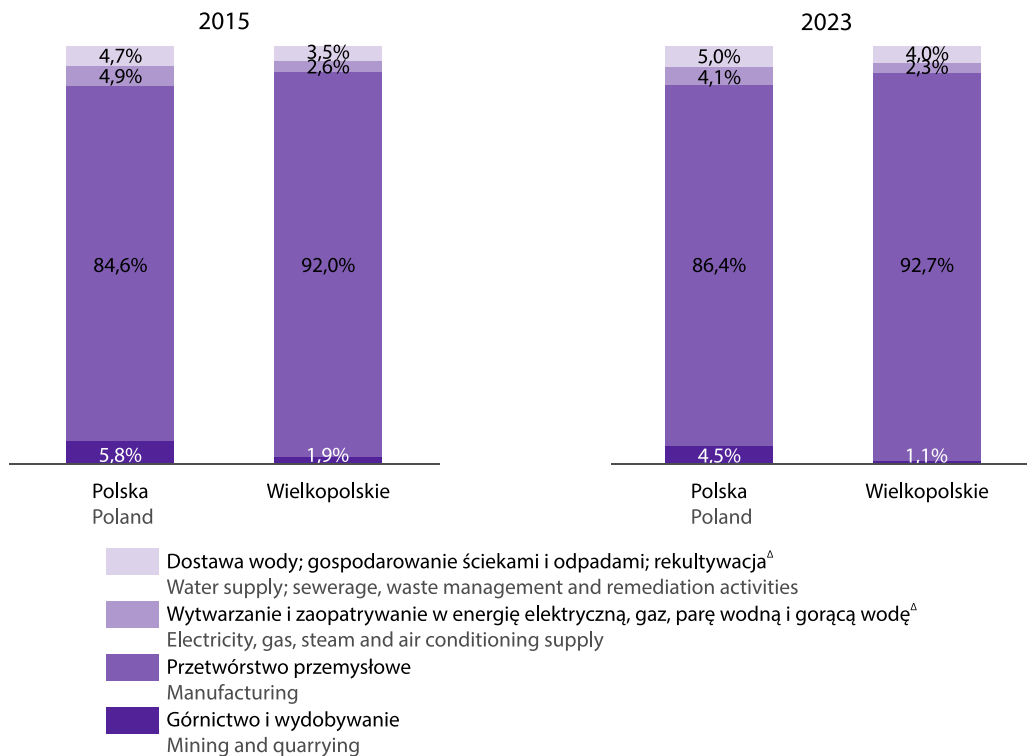
Wykres 64. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle według sekcji PKD

Chart 64. Average paid employment in industry by PKD sections

W 2023 r. produkcja większości działów przetwórstwa przemysłowego była niższa niż przed rokiem (w cenach stałych), w tym w 3 z 5 działów dominujących. Należały do nich: produkcja artykułów spożywczych (22,2% wartości produkcji sprzedanej przemysłu całego województwa, spadek o 4,1%), mebli (7,8%, spadek o 4,4%) oraz wyrobów z metali (7,0%, spadek o 4,0%). Wzrost produkcji dotyczył pojazdów samochodowych, przyczep i naczep (14,5%, wzrost o 6,9%), wyrobów z gumy i tworzyw sztucznych (7,0%, wzrost o 0,1%).

W 2023 r. przeciętne zatrudnienie w przemyśle ukształtowało się w województwie na poziomie 341,9 tys. osób (12,4% w kraju), z czego 92,7% to zatrudnienie w sekcji przetwórstwo przemysłowe. Przeciętne zatrudnienie w przemyśle spadło o 2,2% w stosunku do 2022 r., ale wzrosło o 10,8% wobec 2015 r. W kraju zanotowano odpowiednio spadek o 0,7% i wzrost o 9,5%.

Produkcja sprzedana przemysłu na 1 zatrudnionego, w 2023 r. w województwie wielkopolskim wyniosła 782,3 tys. zł (w cenach bieżących) i w ciągu roku obniżyła się w cenach stałych o 1,1%. W Polsce wydajność pracy w przemyśle w omawianym okresie spadła o 0,8%.

Budownictwo Construction

W 2023 r. w województwie wielkopolskim odnotowano wzrost produkcji sprzedanej budownictwa oraz wartości sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w odniesieniu do roku poprzedniego. W omawianym okresie nastąpiło też zwiększenie wydajności pracy w budownictwie. Mieszkań oddanych do użytkowania w województwie w 2023 r. było mniej niż rok wcześniej. W porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się również liczba mieszkań, których budowę rozpoczęto oraz na budowę których wydano pozwolenia.

Dane zarówno o **produkcji sprzedanej budownictwa, jak i sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim produkcja sprzedana budownictwa (w cenach bieżących) kształtowała się na poziomie 47164,5 mln zł i zwiększyła się w ciągu roku o 4,1%, a w porównaniu z 2015 r. o 147,6%. W kraju wzrost wyniósł odpowiednio 6,4% i 129,6%. Udział produkcji sprzedanej budownictwa w produkcji krajowej w 2023 r. stanowił 11,3%. W 2023 r. województwo wielkopolskie zajęło 3. miejsce wśród województw pod względem wartości produkcji sprzedanej budownictwa, ale 11. lokatę pod względem dynamiki tego wskaźnika.

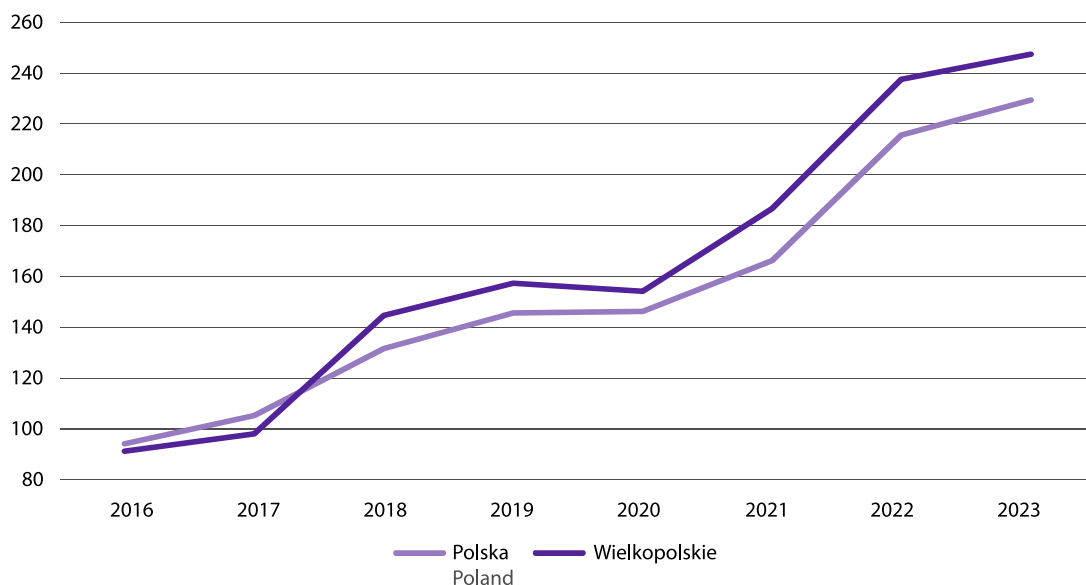
Dane o **produkcji sprzedanej budownictwa** dotyczą działalności budowlanej i niebudowlanej podmiotów gospodarczych zaliczanych do sekcji Budownictwo.

Tabela 39. Budownictwo
Table 39. Construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023
Produkcja sprzedana budownictwa (ceny bieżące) Sold production of construction (current prices)				
w mln zł in million PLN	19044,9	29349,7	45288,6	47164,5
Polska=100 Poland=100	10,5	11,0	11,5	11,3
Udział produkcji budowlano-montażowej w produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące) w % Share of construction and assembly production in sold production of construction (current prices) in %	47,7	41,3	35,6	36,2
Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w tys. Average paid employment in construction in thousands	36,1	39,6	41,3	41,7

Wykres 65. Dynamika produkcji sprzedanej budownictwa (ceny bieżące)
2015=100

Chart 65. Indices of sold production of construction (current prices)
2015=100

Dane o **sprzedaży produkcji budowlano-montażowej** dotyczą robót zrealizowanych na terenie kraju, wykonanych siłami własnymi (tj. bez podwykonawców) na rzecz zleceniodawców przez podmioty budowlane zaliczane zgodnie z PKD 2007 do sekcji Budownictwo. Obejmują roboty budowlane o charakterze inwestycyjnym, remontowym i konserwacyjnym oraz budownictwo tymczasowe na placach budów.

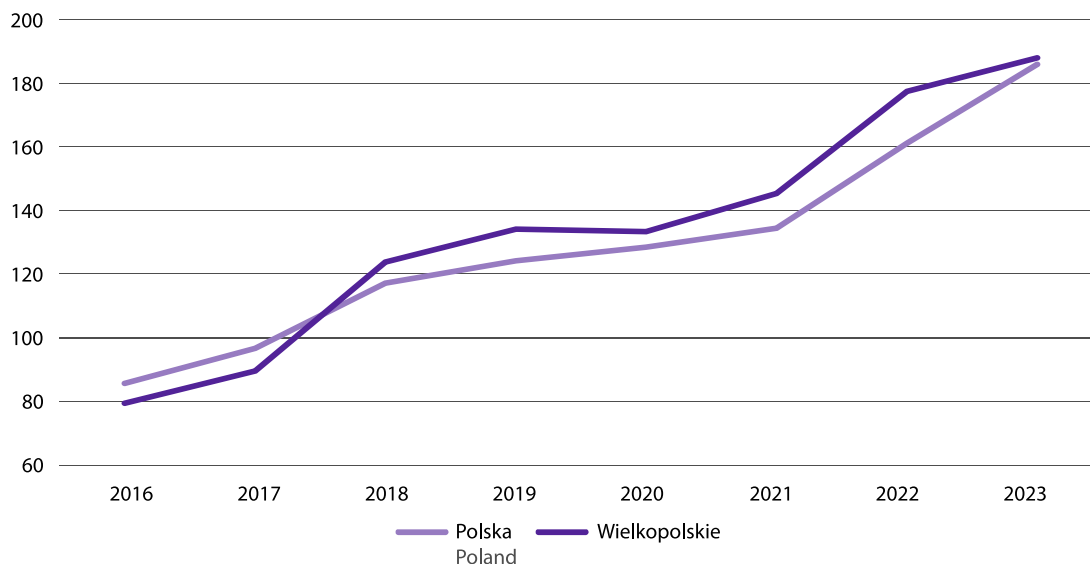
Wartość sprzedaży produkcji budowlano-montażowej w 2023 r. w województwie wielkopolskim wyniosła (w cenach bieżących) 17095,5 mln zł i zwiększyła się w stosunku do zanotowanej w roku poprzednim o 5,9%, a do 2015 r. o 88,1%. W kraju wzrost wyniósł odpowiednio 15,4% oraz 86,0%. Udział produkcji budowlano-montażowej w przychodach ogółem sekcji budownictwo w województwie w 2023 r. wyniósł 36,2%.

Wykres 66. Dynamika produkcji budowlano-montażowej (ceny bieżące)

2015=100

Chart 66. Indices of construction and assembly production (current prices)

2015=100

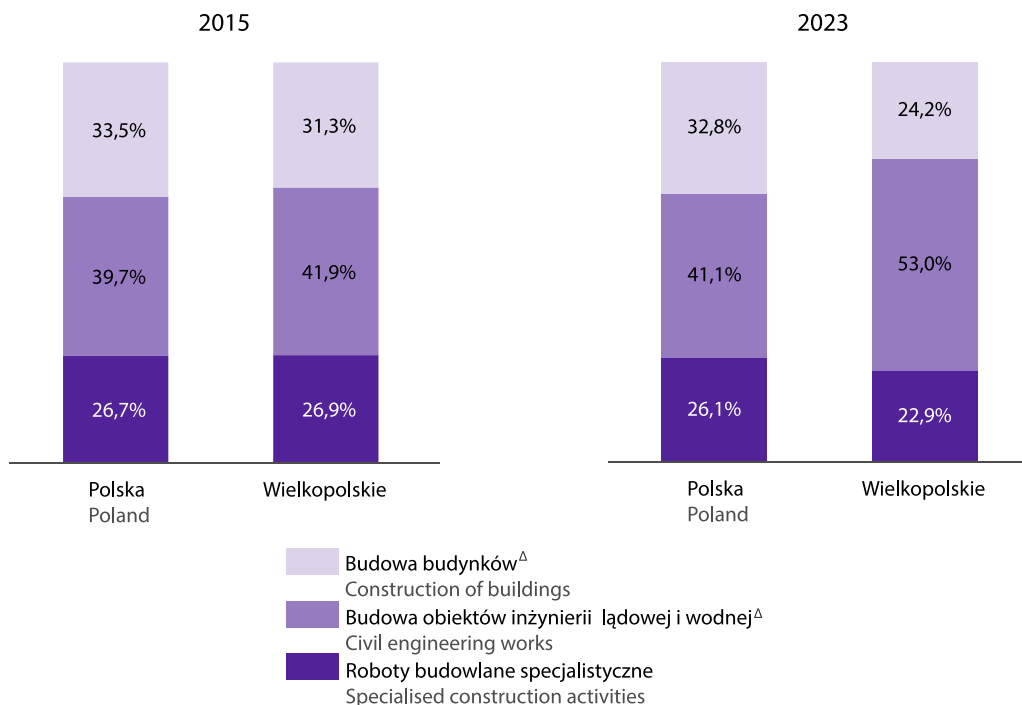

Wśród przedsiębiorstw budowlano-montażowych najwyższy udział w produkcji (53,0%) miały podmioty zajmujące się budową obiektów inżynierii lądowej i wodnej, a ich produkcja wzrosła w ciągu roku o 21,8%. Na drugim miejscu, z udziałem równym 24,2%, ale spadkiem produkcji o 18,9%, znalazły się przedsiębiorstwa, których podstawowym rodzajem działalności jest budowa budynków. Natomiast podmioty zajmujące się specjalistycznymi robotami budowlanymi osiągnęły 22,9% udziału w produkcji (wzrost o 8,2% w ciągu roku). W porównaniu z 2022 r. w strukturze produkcji budowlano-montażowej spadł udział przedsiębiorstw zajmujących się budową budynków, a zwiększył się dwóch pozostałych działów.

Wzrostowi produkcji sprzedanej budownictwa w 2023 r., w porównaniu z rokiem poprzednim, towarzyszył wzrost przeciętnego zatrudnienia w tej sekcji o 1,0% (w kraju spadek o 2,2%). Przeciętne zatrudnienie w budownictwie w 2023 r. wyniosło w województwie wielkopolskim 41,7 tys. osób.

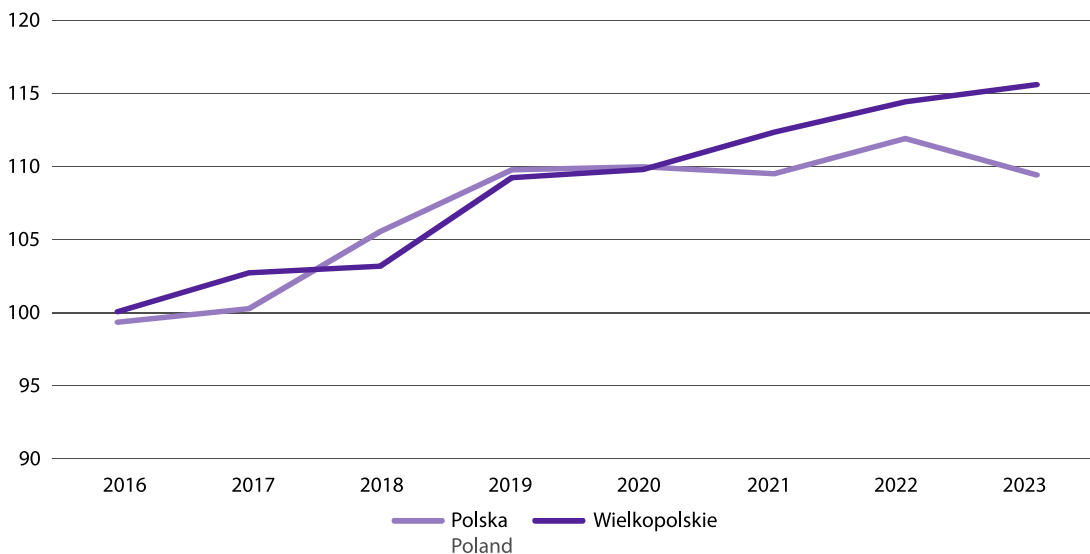
Wydajność pracy w budownictwie w 2023 r., mierzona wartością produkcji sprzedanej budownictwa w przeliczeniu na 1 zatrudnionego, kształtowała się w województwie wielkopolskim na poziomie 1130,1 tys. zł (w cenach bieżących), co oznacza wzrost o 3,1% w stosunku do roku poprzedniego. W Polsce wydajność wyniosła 989,2 tys. zł i wzrosła o 8,9%.

Wykres 67. Struktura produkcji budowlano-montażowej według działów PKD (ceny bieżące)
 Chart 67. Construction and assembly production by PKD divisions (current prices)

Wykres 68. Dynamika przeciętnego zatrudnienia w budownictwie
 2015=100

Chart 68. Indices of average employment in construction
 2015=100

W 2023 r. w województwie wielkopolskim według wstępnych danych oddano do użytkowania 22628 mieszkań (10,2% w Polsce), tj. o 11,9% mniej niż przed rokiem, ale o 40,8% więcej niż w 2015 r. W kraju w tym czasie liczba lokali mieszkalnych przekazanych do użytkowania odpowiednio spadła o 7,2% i wzrosła o 49,8%.

Wykres 69. Dynamika liczby mieszkań oddanych do użytkowania

2015=100

Chart 69. Indices of the number of dwellings completed

2015=100

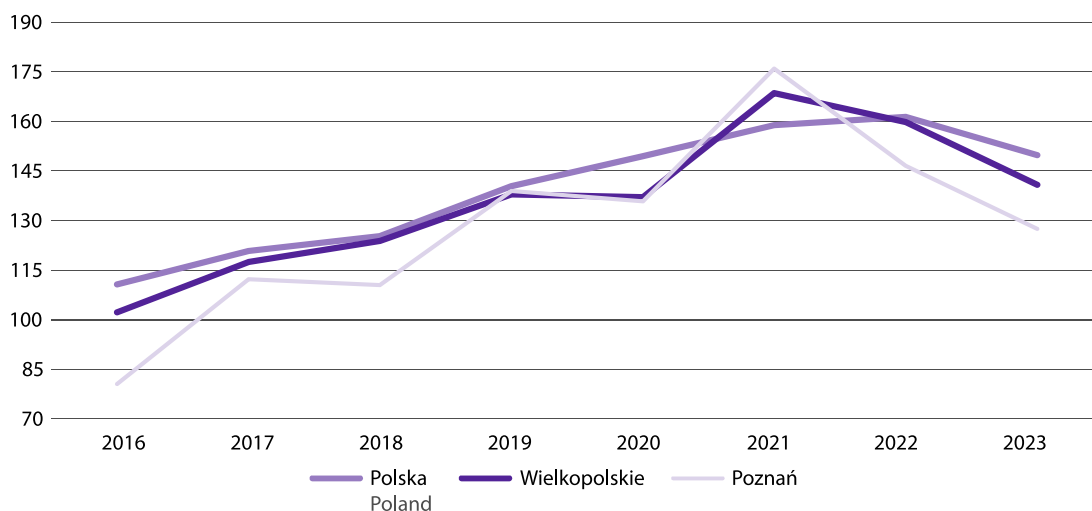

Tabela 40. Budownictwo mieszkaniowe

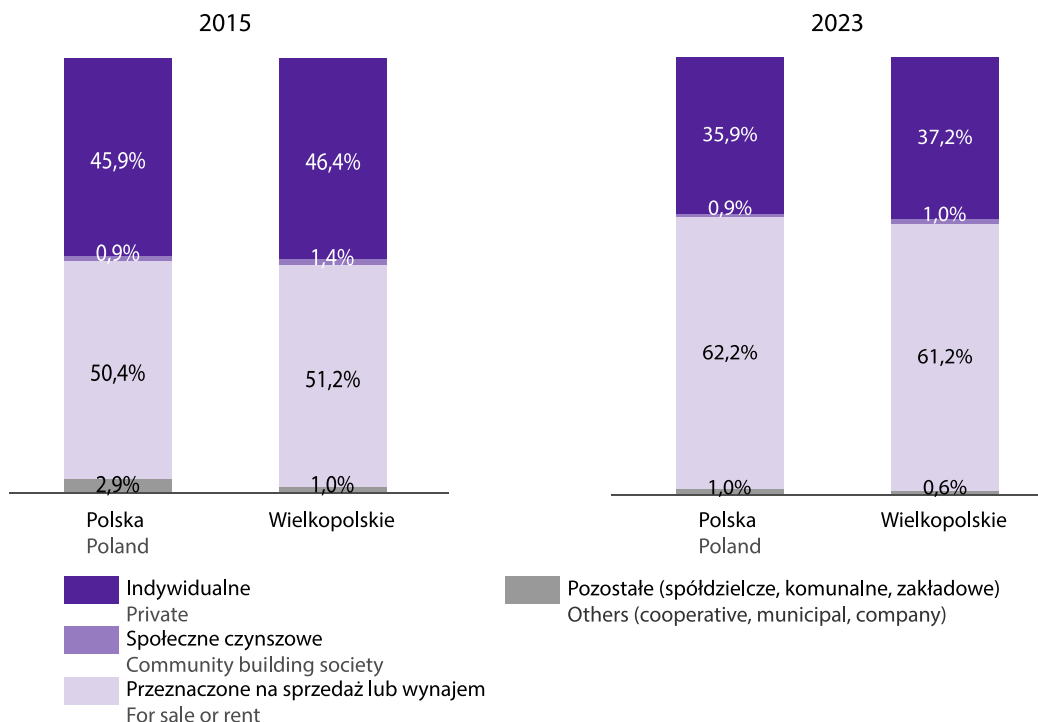
Table 40.

Residential construction

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności Dwellings completed per 1000 population	4,6	6,3	7,3	6,5	5,9
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w m ² Average useful floor area of a dwelling completed in m ²	102,9	91,6	94,4	91,9	89,9
Mieszkania, na których budowę wydano pozwolenia lub dokonano zgłoszenia z projektem budowlanym na 1000 ludności Dwellings for permits were granted or which were registered with a construction project per 1000 population	5,6	8,3	8,0	6,3	6,4
Mieszkania, których budowę rozpoczęto na 1000 ludności Dwellings started per 1000 population	5,4	6,4	5,6	4,7	5,0

W 2023 r., w stosunku do 2022 r., w województwie wielkopolskim liczba lokali przeznaczonych na sprzedaż lub wynajem spadła o 10,4%, przy ich udziale w liczbie mieszkań oddanych ogółem wynoszącym 61,2%, a liczba mieszkań oddanych do użytkowania w budownictwie indywidualnym zmniejszyła się o 14,1% przy udziale 37,2%. Spadki odnotowano również w kategorii mieszkań spółdzielczych o 70,4% (przy udziale 0,1%) i komunalnych o 32,9% (przy udziale 0,4%). Wzrost w 2023 r. wystąpił w liczbie mieszkań społeczno-czynszowych o 27,5% (przy udziale 1,0%). Nie zostało oddane do użytkowania, tak samo jak w roku poprzednim, żadne mieszkanie zakładowe.

Wykres 70. Mieszkania oddane do użytkowania według form budownictwa
 Chart 70. Dwellings completed by forms of construction

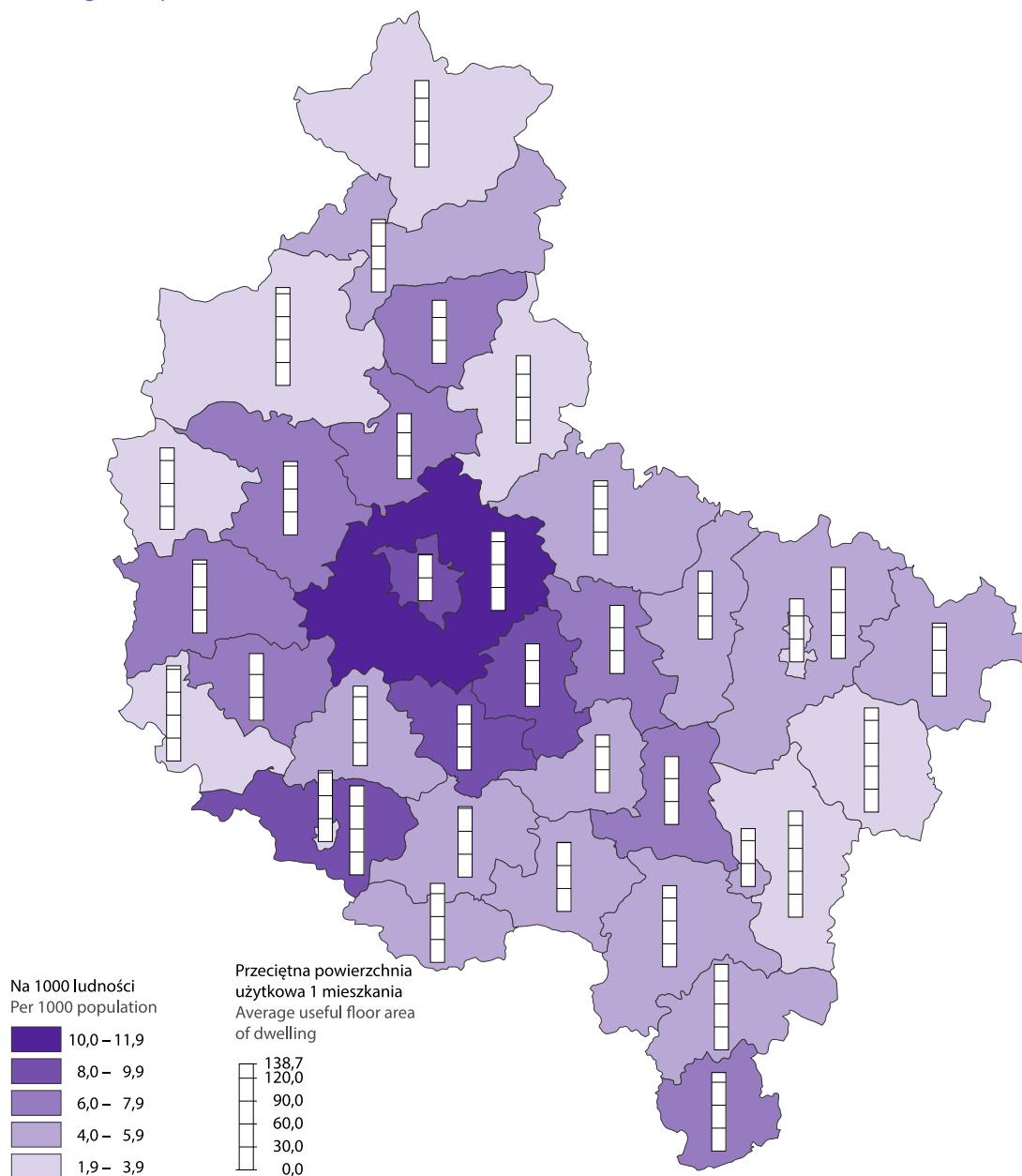
Powierzchnia użytkowa mieszkania jest to łączna powierzchnia pokoi, kuchni, przedpokoi, łazienek i wszystkich innych pomieszczeń wchodzących w skład mieszkania.

Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania oddanego do użytkowania w województwie wielkopolskim w 2023 r. wyniosła 91,9 m² (w kraju – 89,9 m²) i zmniejszyła się o 2,5 m² w stosunku do roku poprzedniego (w kraju zmalała o 2,4 m²), a w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 11,0 m² (w kraju o 9,9 m²). Powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania oraz przeciętna liczba izb w mieszkaniu na wsi jest wyższa niż w mieście. W 2023 r. powierzchnia mieszkań oddanych do użytkowania w województwie wielkopolskim wynosiła średnio na wsi 113,7 m² (w kraju 125,0 m²), a w mieście 70,2 m² (w kraju 70,0 m²). Podobnie przeciętna liczba izb w mieszkaniu wynosiła na wsi 4,7 (w kraju 5,0), a w mieście 3,1 (w kraju tak samo).

W 2023 r. najczęściej nowych mieszkań oddano do użytkowania w powiecie poznańskim (5319, tj. 23,5% wszystkich w województwie) i w Poznaniu (4626, czyli 20,4%), a dalej w gnieźnieńskim (806, tj. 3,6%). Najmniej mieszkań przybyło w tym czasie w powiatach: międzychodzkiem (140), tureckim (155) i Koninie (166). Na 1000 mieszkańców najczęściej mieszkań oddano do użytkowania w powiecie poznańskim (11,9), średzkim (9,8) i leszczyńskim (9,0), natomiast najmniej w powiecie tureckim (1,9), Koninie (2,5) oraz kaliskim (o 3,1). Średnia powierzchnia użytkowa mieszkania była najwyższa w powiecie kaliskim (138,7 m²) i tureckim (136,3 m²), a najniższa w Poznaniu (60,9 m²) oraz powiecie jarocińskim (75,3 m²).

W województwie wielkopolskim w 2023 r. rozpoczęto budowę 16397 mieszkań, tj. o 16,7% mniej niż w 2022 r. (w kraju spadek o 5,6%) oraz o 12,4% mniej niż w 2015 r. (w kraju wzrost o 12,3%). Najwięcej inwestycji rozpoczęli deweloperzy (budowa 10283 mieszkań stanowiących 62,7% ogółu inwestycji), a także inwestorzy indywidualni (5931, tj. 36,2%). W odniesieniu do roku poprzedniego, wzrost liczby mieszkań, których budowę rozpoczęto, odnotowano w 16 powiatach, najwyższy w Kaliszu (o 398,3%), powiecie kościańskim (127,4%) i piłskim (55,2%). Najwyższy spadek wystąpił w powiecie gostyńskim (o 65,3%), jarocińskim (o 57,9%) i nowotomyskim (o 54,2%).

Mapa 47. Mieszkania oddane do użytkowania w 2023 r.
 Map 47. Dwellings completed in 2023

W 2023 r. w województwie odnotowano o 21,7% mniejszą niż przed rokiem liczbę pozwoleń na budowę i zgłoszeń z projektem budowlanym (tj. 21915), przy spadku w kraju o 19,0%. W odniesieniu do 2015 r., nastąpił wzrost zarówno w wielkopolskim (o 12,6%), jak i w kraju (o 28,0%). Wydane pozwolenia w województwie dotyczyły przede wszystkim deweloperów (15164 mieszkań na sprzedaż lub wynajem) oraz inwestorów indywidualnych (6445 mieszkań na własne potrzeby).

Rynek wewnętrzny

Internal market

W 2023 r. w województwie wielkopolskim odnotowano, jak w latach poprzednich, ogólny wzrost wartości sprzedaży detalicznej. Natomiast spadła sprzedaż hurtowa towarów.

Dane zarówno o **sprzedaży detalicznej**, jak i **hurtowej** dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9, opracowane zostały na podstawie danych pozyskiwanych z miesięcznych meldunków o działalności gospodarczej DG-1.

Wartość sprzedaży detalicznej (w cenach bieżących) zrealizowanej przez jednostki handlowe i niehandlowe w 2023 r. zwiększyła się w odniesieniu do poprzedniego roku o 12,4% w województwie oraz o 5,0% w kraju. W 2022 r. sprzedaż w województwie wzrosła o 21,5%, a w kraju o 19,9%.

Dane o **sprzedaży detalicznej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż towarów własnych i komisowych (nowych i używanych), dokonywaną w punktach sprzedaży detalicznej, placówkach gastronomicznych oraz innych punktach sprzedaży (np. składy, magazyny) w ilościach wskazujących na zakup dla potrzeb indywidualnych nabywców.

Tabela 41. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów^a (ceny bieżące)

Table 41. Indices of retail sales of goods^a (current prices)

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2022	2023	2023 Polska Poland
	rok poprzedni=100 previous year=100				
Ogółem Total	104,4	106,3	121,5	112,4	105,0
w tym: of which:					
Pojazdy samochodowe, motocykle, części Motor vehicles, motorcycles, parts	110,8	80,1	105,9	115,0	111,3
Paliwa stałe, ciekłe i gazowe Solid, liquid and gaseous fuels	97,3	72,3	191,7	52,0	89,1
Żywność, napoje i wyroby tytoniowe Food, beverages and tobacco products	98,9	118,3	118,5	119,5	110,8
Farmaceutyki, kosmetyki, sprzęt ortopedyczny Pharmaceuticals, cosmetics, orthopedic equipment	119,0	101,5	113,3	107,7	110,3
Tekstylia, odzież, obuwie Textiles, clothing, footwear	123,7	89,8	132,8	101,5	102,6
Meble, RTV, AGD Furniture, radio, TV and household appliances	111,0	111,3	96,4	104,8	95,1
Prasa, książki, pozostała sprzedaż w wyspecjalizowanych sklepach Newspapers, books, other sale in specialized stores	107,0	69,9	122,8	104,6	92,2
Pozostałe Others	64,6	100,4	101,4	109,5	100,5

^a Grupowania przedsiębiorstw dokonano na podstawie Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD 2007), zaliczając przedsiębiorstwo do określonej kategorii według przeważającego rodzaju działalności, zgodnie z aktualnym stanem organizacyjnym. Kształtowanie się dynamiki sprzedaży detalicznej wynika m.in. ze zmiany zarówno przeważającego rodzaju działalności przedsiębiorstwa, jak i zmian organizacyjnych.

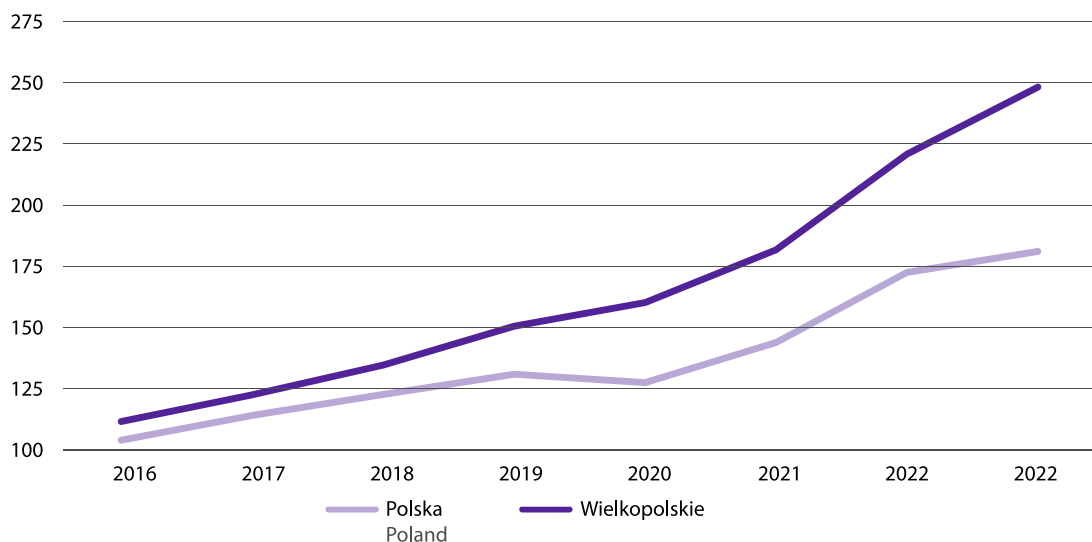
^a Enterprises were grouped on the basis of the Polish Classification of Activities (PKD 2007), and a given enterprise is included to a specific category by predominating kind of activity and according to its present organizational status. The retail sales index may results interalia from a change in both the predominating kind of activity of the enterprise and in its organisation.

Wykres 71. Dynamika sprzedaży detalicznej towarów (ceny bieżące)

2015=100

Chart 71. Indices of retail sales of goods (current prices)

2015=100

Największy wzrost sprzedaży w 2023 r. w odniesieniu do 2022 r. obserwowano w przedsiębiorstwach wytwarzających żywność, napoje i wyroby tytoniowe (o 19,5%), a także pojazdy samochodowe, motocykle, części (o 15,0%). Spadek odnotowały jednostki zajmujące się sprzedażą detaliczną paliw stałych, ciekłych i gazowych (o 48,0%).

W strukturze sprzedaży detalicznej województwa dominuje grupa żywność, napoje i wyroby tytoniowe z udziałem 33,8%. Na drugim miejscu w 2023 r. uplasowały się tekstylia, odzież i obuwie (6,2%), a na trzecim pojazdy samochodowe, motocykle, części (3,3%). Sprzedaż mebli oraz sprzętu RTV i AGD stanowiła 2,1% ogółu sprzedaży detalicznej, a farmaceutyków, kosmetyków i sprzętu ortopedycznego – 1,9%. W porównaniu do roku poprzedniego w strukturze sprzedaży detalicznej wzrósł o 2,0 p.proc. udział żywności, napojów i wyrobów tytoniowych, zaś spadł o 2,7 p.proc. udział paliw stałych, ciekłych i gazowych.

Dane o **sprzedaży hurtowej towarów** (łącznie z podatkiem VAT) obejmują sprzedaż z magazynów handlowych własnych lub użytkowanych, w których składowane towary stanowią własność przedsiębiorstw handlowych zaliczanych do sekcji Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle.

W 2023 r. w województwie wielkopolskim wartość sprzedaży hurtowej towarów (w cenach bieżących) w jednostkach handlowych spadła o 13,4% w stosunku do poziomu notowanego przed rokiem, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych o 16,6%. W kraju sprzedaż hurtowa w jednostkach handlowych była o 18,1% niższa niż w 2022 r., a zrealizowana przez jednostki hurtowe o 24,7%. W roku 2023 dynamika sprzedaży hurtowej wynosiła w województwie 87,5, w tym w przedsiębiorstwach hurtowych 83,4 (w kraju odpowiednio 84,7 i 75,4).

Sprzedaż prowadzona przez jednostki hurtowe w 2023 r. w województwie wzrosła w ciągu roku w 5 grupach, a spadła w 6. Największy wzrost odnotowała sprzedaż wyrobów tytoniowych (o 17,8%) oraz wyrobów włókienniczych, odzieży i obuwia (o 17,6%). Najwyższy spadek dynamiki sprzedaży przez jednostki hurtowe w województwie nastąpił w grupie produktów rolnych i żywych zwierząt (o 69,6%) oraz półproduktów i odpadów pochodzenia nierolniczego oraz złomu (o 58,9%).

Transport

Transport

W 2022 r. w porównaniu z rokiem poprzednim nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych. O 8,2% zwiększyła się długość ścieżek rowerowych w województwie. Wzrosła zarówno liczba podmiejskich linii regularnej komunikacji autobusowej jak i linii komunikacji regionalnej. Wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego był nieco wyższy niż w kraju. Zaobserwowano wzrost liczby pasażerów wszystkich rodzajów komunikacji zbiorowej, czego przyczyną było wygaszanie pandemii COVID-19.

Według stanu na koniec 2022 r. sieć dróg publicznych w województwie wielkopolskim wyniosła 42,1 tys. km (tj. 9,9% dróg w kraju), w tym 210,5 km autostrad i 274,7 km dróg ekspresowych. Drogi o nawierzchni twardej stanowiły w województwie 74,6% długości dróg publicznych (31,4 tys. km), były to głównie drogi gminne (49,8% w 2022 r.) i powiatowe (35,8%). W odniesieniu do 2015 r. o 3,3% wzrosła długość dróg publicznych, a o 10,5% dróg o nawierzchni twardej (przede wszystkim gminnych). W ogólnej długości dróg publicznych zwiększył się również udział dróg ekspresowych i autostrad (z 0,9% do 1,2%). Spadł natomiast (z 34,0% w 2015 r. do 28,4% w 2022 r.) udział dróg gminnych i powiatowych o nawierzchni gruntowej w ogólnej długości tych dróg. W porównaniu z 2020 r. nie odnotowano istotnych zmian w strukturze dróg publicznych.

Drogi publiczne to drogi zaliczone na podstawie przepisów ustawy z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (tekst jednolity Dz. U. z 2022 r. poz. 1693) do jednej z kategorii dróg, z których może korzystać każdy, zgodnie z ich przeznaczeniem. Ze względu na funkcje w sieci drogowej, dzielą się na następujące kategorie: drogi krajowe; drogi wojewódzkie; drogi powiatowe oraz drogi gminne.

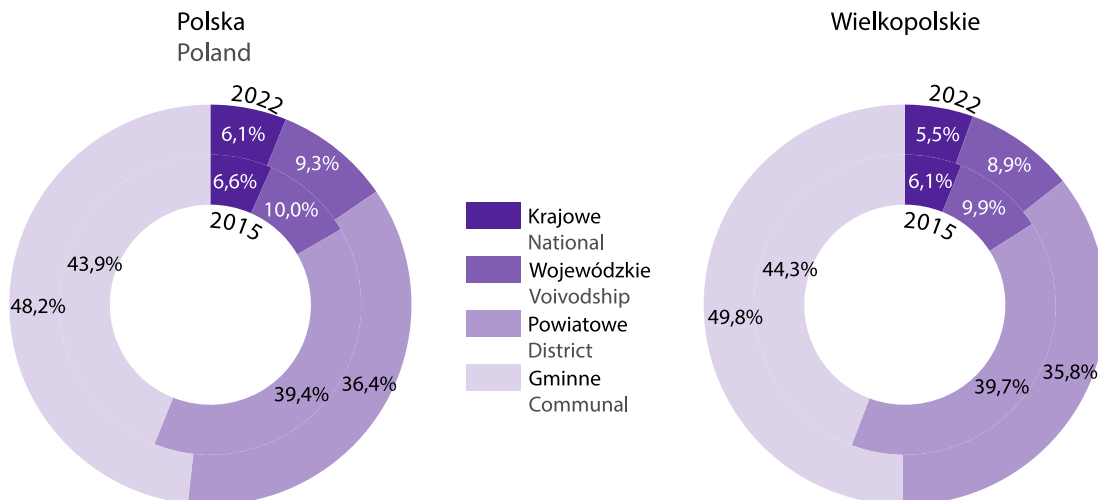
W 2022 r. wskaźnik gęstości dróg o nawierzchni twardej na obszarze województwa wielkopolskiego wyniósł 105,4 km na 100 km² i zwiększył się w stosunku do 2015 r. o 10,0 km. Na każde 100 km² przypadało 5,8 km dróg krajowych (w odniesieniu do 2015 r. bez zmian), 9,4 km wojewódzkich (tak jak w 2015 r.), oraz 90,3 km gminnych i powiatowych (wzrost o 10,1 km). Drogi ekspresowe i autostrady na 1000 km² stanowiły 16,3 km w 2022 r., tj. więcej o 4,2 km w porównaniu z 2015 r., w tym autostrady – 7,1 km, a ich wskaźnik gęstości nie zmienił się od 2011 r.

Wykres 72. Struktura dróg publicznych o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 72. Structure of hard surface public roads

As of 31 December

Mapa 48. Drogi gminne i powiatowe o nawierzchni twardej ulepszonej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 48. Improved hard surface communal and district roads in 2022

As of 31 December

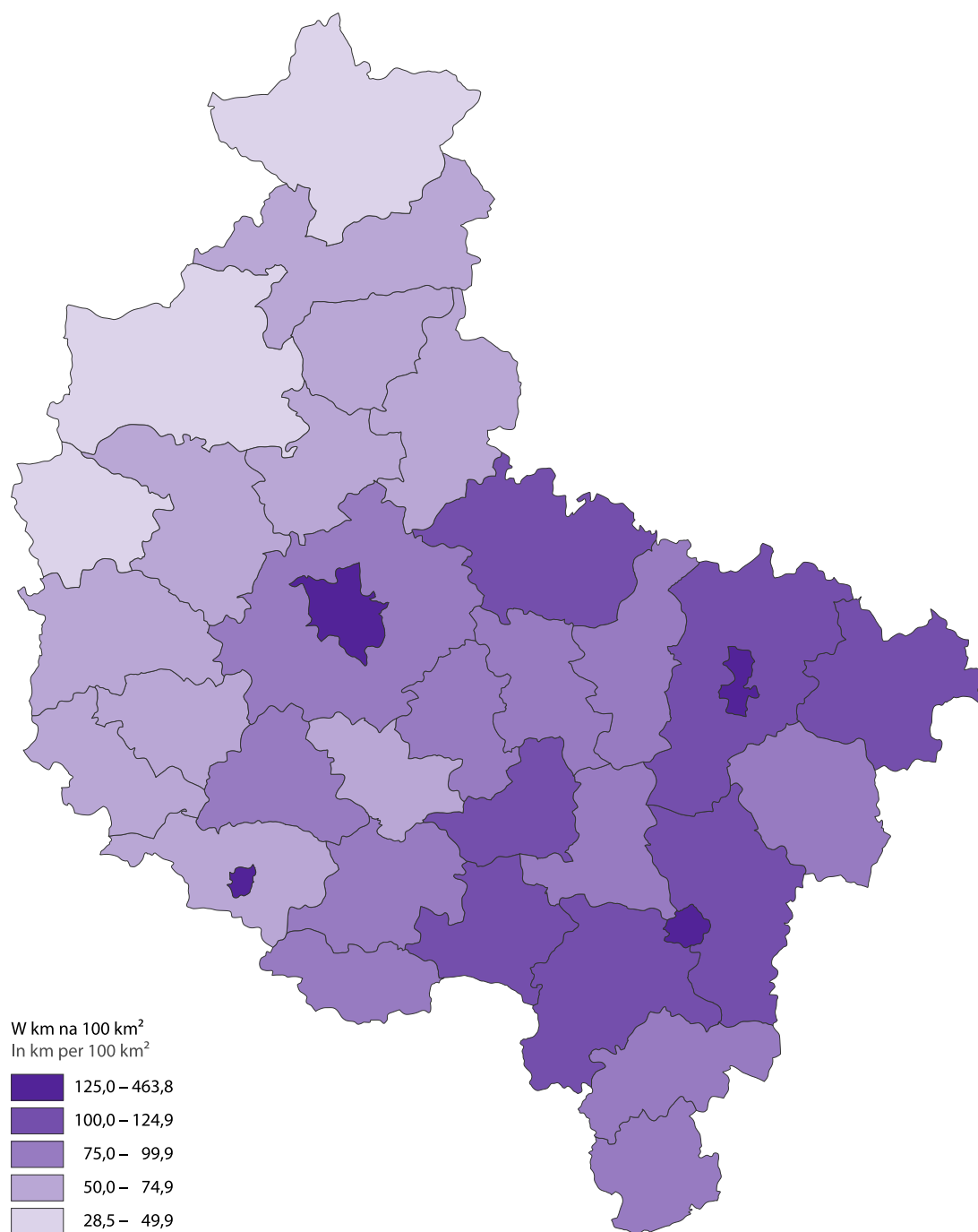

Tabela 42. Drogi publiczne według rodzajów nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 42. Public roads by type of surface

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021	2022
Ogółem w km Total in km	40795,3	41123,5	42267,0	42127,3
o nawierzchni twardej hard surface	28463,5	30211,0	31230,7	31444,6
ulepszonej improved	26261,8	27952,1	28721,5	28906,9
o nawierzchni gruntowej unsurfaced	12331,8	10912,5	11036,3	10682,7

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

Tabela 43. Drogi publiczne o twardej nawierzchni

Stan w dniu 31 grudnia

Table 43. Hard surface public roads

As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021	2022
Ogółem w km Total in km	28463,5	30211,0	31230,7	31444,6
na 100 km ² per 100 km ²	95,4	101,3	104,7	105,4
W tym o nawierzchni ulepszonej Of which with improved surface	26261,8	27952,1	28721,5	28906,9
ekspresowe expressways	150,2	267,7	274,7	274,7
autostrady motorways	210,5	210,5	210,5	210,5

Źródło: dane Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad.

Source: data of the General Directorate for National Roads and Motorways.

W województwie wielkopolskim w 2022 r. łączna długość dróg rowerowych wyniosła 2589,0 km i wzrosła w porównaniu z 2021 r. o 10,7%, a z 2015 r. o 104,0%. Na 100 km² powierzchni przypadało 8,7 km ścieżek rowerowych, podczas gdy w kraju – 6,3 km. Wskaźnik długości ścieżek rowerowych na 10 tys. mieszkańców (7,4 km) również był wyższy niż w Polsce (5,2 km) i lokował wielkopolskie na 4. miejscu wśród województw, za lubuskim (7,8 km), zachodniopomorskim (7,6 km) i kujawsko-pomorskim (7,3 km).

Wśród powiatów pod względem długości ścieżek rowerowych na 100 km² powierzchni ogólnej zdecydowanie wyróżniają się miasta na prawach powiatu; w Lesznie było ich 200,9 km (wobec 189,3 km w 2021 r.), w Poznaniu – 127,3 km (wobec 115,24 km), w Kaliszu – 82,3 km (wobec 80,7 km), a w Koninie – 66,6 km (wobec 66,3 km). Najmniej ścieżek w przeliczeniu 100 km² powierzchni ogólnej odnotowano natomiast w powiatach: międzychodzkiem (1,1 km), złotowskim (2,5 km) oraz tureckim (3,3 km), w których wskaźnik ten nie uległ zmianie w stosunku do roku 2021.

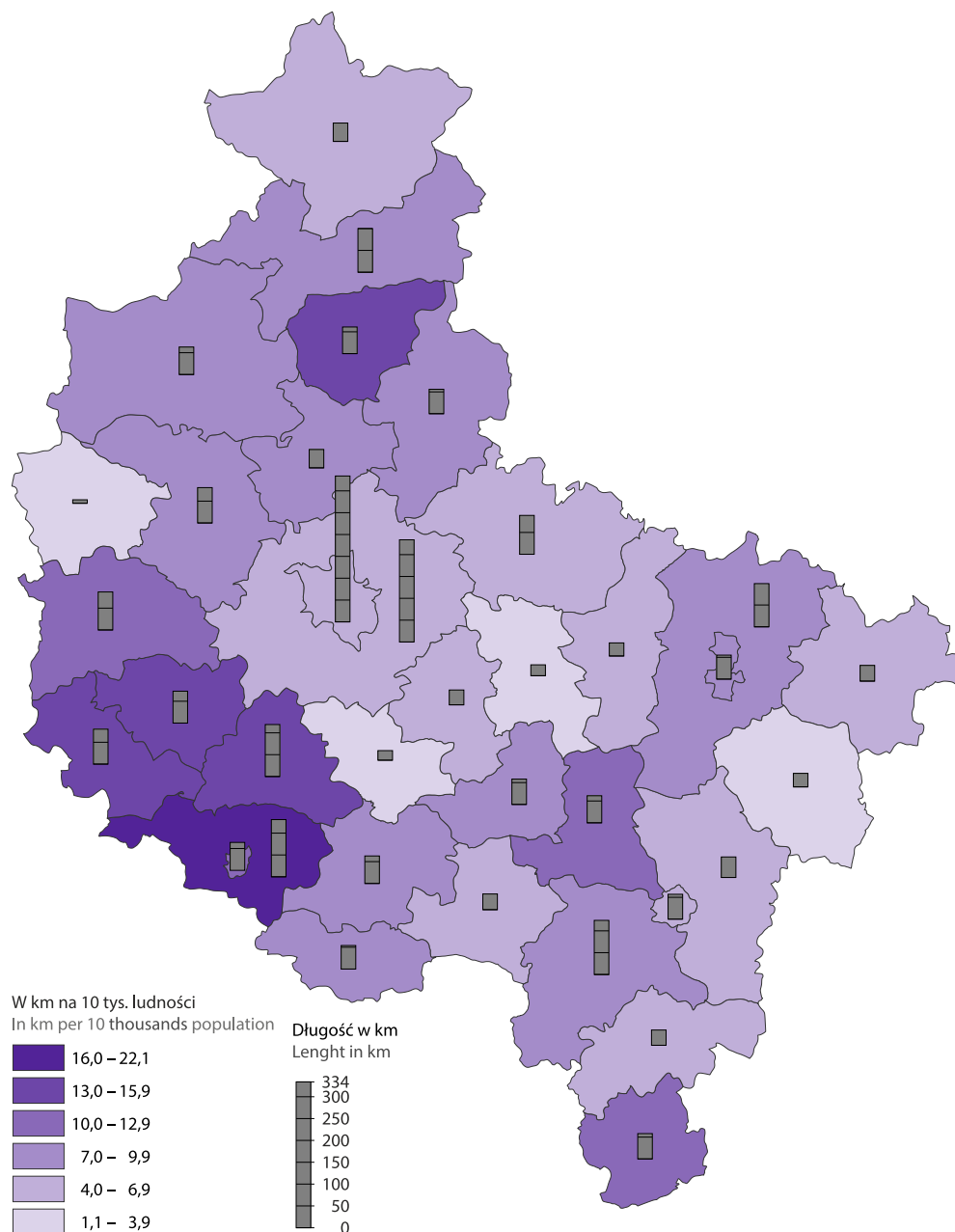
W odniesieniu do 2015 r. przyrost długości dróg rowerowych odnotowano w 34 powiatach, w tym największy w kaliskim (o 1333,3%) oraz jarocińskim (o 332,5%) i pleszewskim (o 244,7%). W powiecie śremskim długość ścieżek zmniejszyła się o 7,7%.

Mapa 49. Ścieżki rowerowe w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 49. Bicycle lanes in 2022

As of 31 December

W województwie wielkopolskim w 2022 r. działało 970 krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej o łącznej długości 35,1 tys. km. Większość, tj. 857, to linie podmiejskie o łącznej długości 27,3 tys. km. Linii regionalnych było 113 o długości 7,8 tys. km. Po znacznym spadku w roku 2021, w 2022 w odniesieniu do roku poprzedniego liczba krajowych linii komunikacji autobusowej zwiększyła się o 86 (9,7%), z tego linii podmiejskich o 33 (4,0%), natomiast regionalnych o 53 (88,3%). W porównaniu z 2015 r. liczba linii ogółem spadła o 217 (18,3%), w tym wygaszono 145 linii podmiejskich, 45 regionalnych i 21 dalekobieżnych.

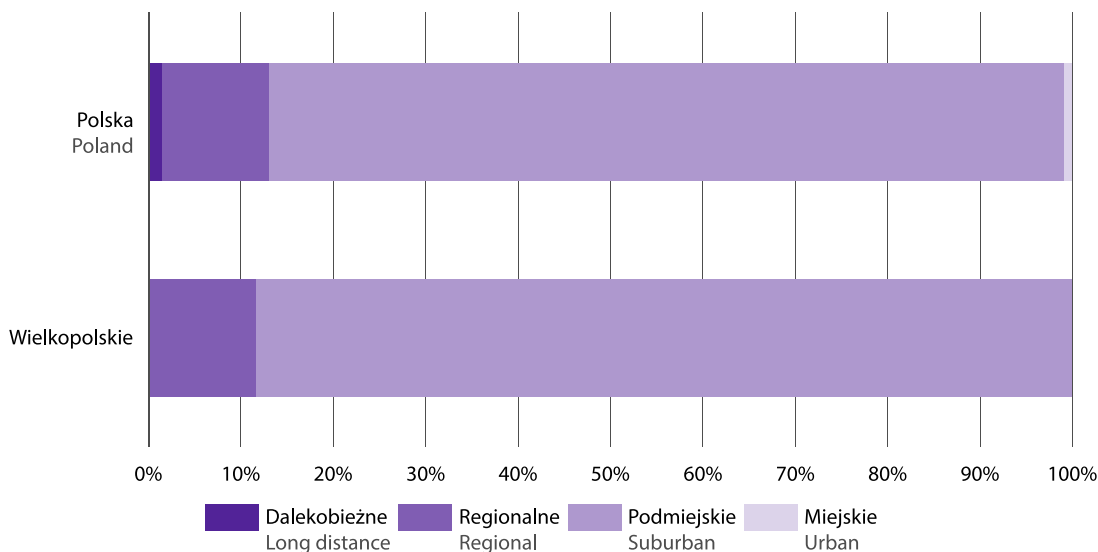
W 2022 r. komunikacja miejska realizowana była na liniach o długości 6,2 tys. km, tj. mniejszej o 3,7% niż w roku poprzednim (o 24,8% na liniach tramwajowych), ale większej o 3,0% niż w 2015 r. Całkowita liczba autobusów wyniosła 977 (łącznie 95,4 tys. miejsc), a tramwajów – 228 (50,2 tys. miejsc). Wielkość taboru komunikacji miejskiej była niższa niż przed rokiem o 11 autobusów (spadek o 1,1%), natomiast liczba tramwajów nie zmieniła się. W porównaniu z 2015 r. liczebność autobusów zwiększyła się o 15,1%, natomiast tramwajów zmniejszyła się o 27,4%, przy czym nastąpił wzrost liczby miejsc w tramwajach o 2,2%. W 2022 r. taborom komunikacji miejskiej przewieziono łącznie 269,7 mln pasażerów tj. o 26,6% więcej niż w 2021 r. i o 34,7% więcej niż w 2020 r., ale o 12,8% mniej niż w 2019 r., co było spowodowane m.in. trwaniem pandemii COVID-19.

Wykres 73. Struktura krajowych linii regularnej komunikacji autobusowej w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Chart 73. Structure of national lines of scheduled bus transport in 2022

As of 31 December

Długość linii kolejowych eksploatowanych w województwie wielkopolskim w 2022 r. wyniosła 1892 km. Stanowiły one 9,8% linii kolejowych w Polsce. W odniesieniu do roku poprzedniego długość linii zwiększyła się o 0,6%, a do 2015 r. o 0,2%. W 2022 r. wskaźnik gęstości linii kolejowych eksploatowanych na obszarze województwa wielkopolskiego wyniósł 6,3 km na 100 km² (w Polsce 6,2) i nie zmienił się w porównaniu z 2015 r.

W województwie wielkopolskim jest jeden port lotniczy, obsługujący połączenia krajowe i międzynarodowe (Ławica w Poznaniu). W porcie tym w 2022 r. odbyło się 14923 startów (w tym 6545 krajowych) oraz 14838 lądowań (w tym 6556 krajowych). W ciągu roku, ruch krajowy zwiększył się o 11,3%, a ruch międzynarodowy o 67,2%. W stosunku do 2015 r. ruch krajowy wzrósł o 68,8%, natomiast międzynarodowy spadł o 16,3%. Samoloty polskie były odpowiedzialne za 97,4% ruchu krajowego oraz 60,7% ruchu międzynarodowego. W odniesieniu do roku poprzedniego udział polskich samolotów w operacjach prowadzonych w porcie lotniczym w Poznaniu zmniejszył się o 0,2 p.proc. w ruchu krajowym, natomiast w ruchu międzynarodowym wzrósł o 30,3 p.proc.

Tabela 44. Komunikacja miejska^a
 Stan w dniu 31 grudnia
 Table 44. Urban transport^a
 As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021	2022
Długość linii komunikacji miejskiej ogółem w km Total length of urban transport lines in km	6026	7308	6445	6 204
w tym: of which:				
linii autobusowych bus lines	5782	7088	6238	6048
linii tramwajowych tram lines	244	219	208	156
Tabor komunikacji miejskiej: Urban transport stock:				
autobusy buses	849	987	988	977
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	729	865	917	915
tramwaje trams	314	277	228	228
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	94	176	179	179
Liczba miejsc w autobusach w tysiącach Number of seats in buses in thousands	87,6	99,5	97,9	95,4
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	77,9	89,7	92,7	90,8
Liczba miejsc w tramwajach w tysiącach Number of seats in trams in thousands	49,1	50,1	50,2	50,2
w tym przystosowane do przewozu osób niepełnosprawnych of which adapted to carry people with disabilities	20,8	39,3	39,9	39,9
Przewozy pasażerów w mln (w ciągu roku) Transport of passengers in millions (during the year)	279,8	309,2	213,0	269,7
Przewozy pasażerskie na 1 mieszkańca (w ciągu roku) Passenger transport per capita (during the year)	81	88	61	77,1

^a Dane dotyczą przedsiębiorstw i zakładów komunikacji miejskiej o liczbie pracujących powyżej 9.

^a Data concern entities, and urban transport enterprises in which the number of employed persons exceeds 9.

Dane o **ruchu pasażerów w portach lotniczych** obejmują pasażerów: dla których określony port krajowy jest portem zakończenia lotu rozpoczętego w porcie krajowym lub zagranicznym, dla których określony port krajowy jest portem rozpoczęcia lotu kończącego się w porcie krajowym lub zagranicznym, w transzycie bezpośrednim, tj. pasażerów dla których przy kontynuacji podróży samolotem numer lotu pozostał bez zmian.

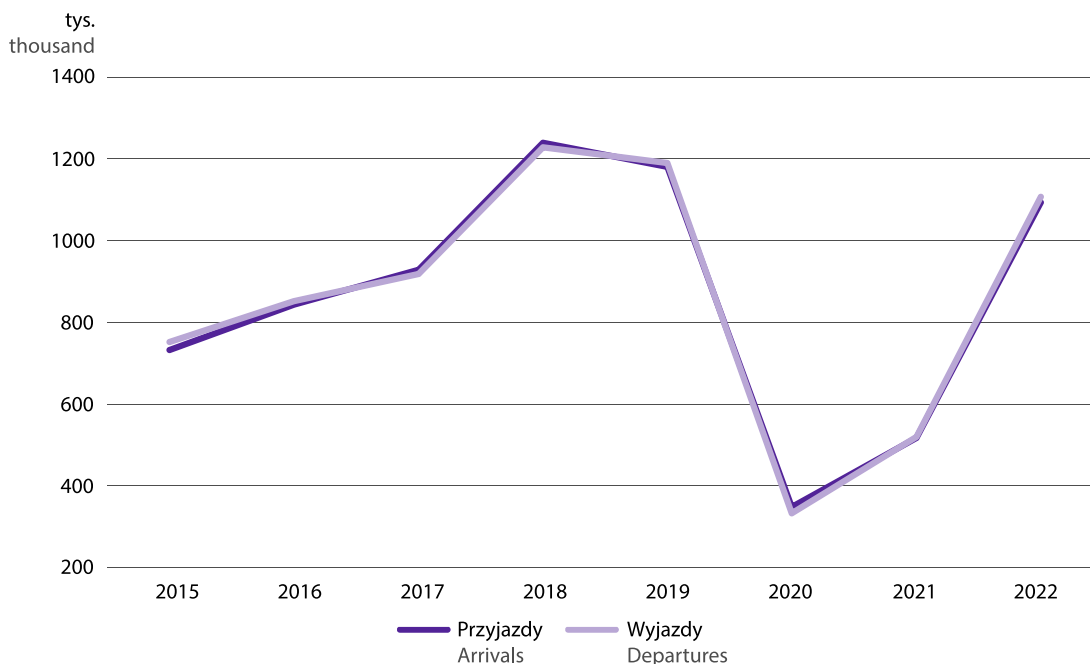
Tabela 45. Ruch pasażerów w Porcie Lotniczym Ławica
 Table 45. Passenger traffic at Lawica Airport

Wyszczególnienie Specification	2015	2019	2021	2022
Pasażerowie przybyli z portów ^a : Passenger arrivals from airports ^a :	731899	1181389	516162	1094409
krajowych domestic	46850	99274	25976	60522
zagranicznych foreign	685049	1082115	490186	1033887
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	681029	954141	489800	1031060
Pasażerowie odprawieni do portów ^a : Passenger departures to airports ^a :	751911	1190674	519404	1107947
krajowych domestic	46134	101552	25682	62577
zagranicznych foreign	705777	1089122	493722	1045370
w tym w ruchu regularnym of which scheduled service	701697	981293	492100	1044404

^a W lotach komunikacyjnych.
^a In transport flights.

W 2022 r. przybyło 1094,4 tys. pasażerów z innych portów, a 1107,9 tys. pasażerów zostało odprawionych. Razem odprawiono 2202,4 tys. osób, z czego 94,4,0% stanowili pasażerowie w komunikacji międzynarodowej. Samolotami polskimi zostało przewiezionych 72,4%. W porównaniu z rokiem poprzednim liczba pasażerów wzrosła o 112,7%, a z 2015 r. o 48,4%. Liczba pasażerów obsługiwanych w Poznaniu stanowiła w 2022 r. 5,4% ruchu pasażerów na wszystkich lotniskach w Polsce. W 2022 r. w odniesieniu do 2021 r. udział ten wzrósł o 0,1 p.proc., a w porównaniu z 2015 r. o 0,5 p.proc.

Wykres 74. Ruch pasażerów w porcie lotniczym (przyjazdy i wyjazdy)
 Chart 74. Passenger traffic at airport/airports (arrivals and departures)

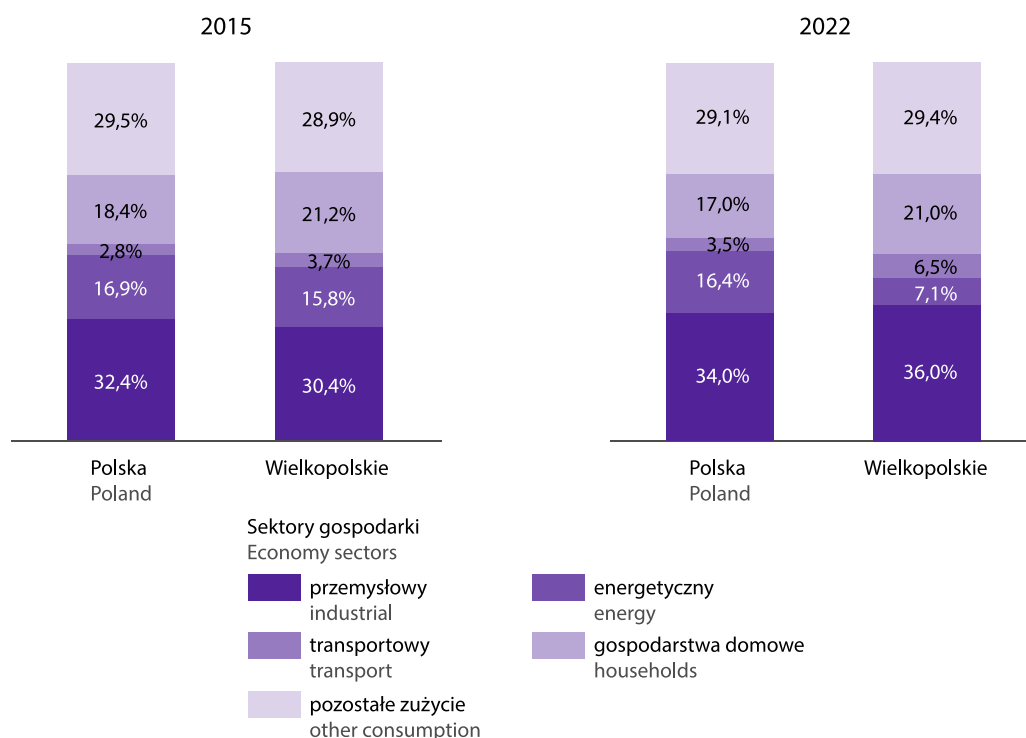

Energia Energy

Głównym źródłem pozyskiwana energii w województwie wielkopolskim w 2022 r. pozostały elektrownie ciepłe, choć ich udział w produkcji energii elektrycznej systematycznie spada, a udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej przekroczył połowę. Za zużycie energii elektrycznej w ponad 1/3 odpowiadają gospodarstwa domowe, a liczba odbiorców zwiększa się. Gospodarstwa domowe na wsi zużywają przeciętnie o prawie 50% więcej energii niż gospodarstwa w miastach.

W 2022 r. moc zainstalowana w elektrowniach w województwie wielkopolskim wynosiła 5045,4 MW, co stanowiło 8,4% mocy zainstalowanej w kraju. W porównaniu z 2015 r. moc zainstalowana wzrosła w województwie o 44,2% (w kraju o 49,8%), natomiast w odniesieniu do 2021 r. odnotowano wzrost w wielkopolskim o 20,9% i w Polsce o 7,9%. Moc osiągalna w 2022 r. była w województwie niższa od zainstalowanej o 14,9%, przy czym w kraju o 2,8%. Po raz pierwszy moc zainstalowana w elektrowniach wodnych i niekonwencjonalnych przekraczała moc elektrowni ciepłych, a ich udział w mocy zainstalowanej ogółem wyniósł 54,1% i zwiększył się w stosunku do 2021 r. o 10,2 p.proc. Mimo to głównym źródłem pozyskania energii pozostawały elektrownie ciepłe, podobnie jak w kraju.

Wykres 75. Struktura zużycia energii elektrycznej według sektorów gospodarki
Chart 75. Structure of electricity consumption by economy sectors

W 2022 r. w województwie wielkopolskim produkcja energii elektrycznej wyniosła 9055,8 GWh (5,0% energii wyprodukowanej w kraju). Produkcja energii zwiększyła się o 1,5% w porównaniu z 2021 r. i zmniejszyła się o 32,6% z 2015 r. W 2022 r. w Polsce odnotowano wzrost o 0,1% w odniesieniu do roku poprzedniego oraz o 9% w odniesieniu do 2015 r.

W 2022 r. elektrownie ciepłe w województwie wielkopolskim były odpowiedzialne za 57,1% wytworzonej energii, tj. mniej o 14,9 p.proc. niż w roku poprzednim. W Polsce w tym czasie elektrownie ciepłe wyprodukowały 82,2% energii ogółem, tj. mniej o 4,4 p.proc. niż w 2021 r. Udział energii odnawialnej

w produkcji energii elektrycznej ogółem w województwie wielkopolskim rósł od 14,6% w 2015 r. do 34,2% w 2021 r. i 52,2% w 2022 r. Natomiast w Polsce udział energii odnawialnej w 2022 r. wyniósł 21,0% i był wyższy o 4,0 p.proc. niż w roku poprzednim i o 7,2 p.proc. w porównaniu z 2015 r.

Informacje o **liczbie odbiorców i zużyciu energii elektrycznej** dotyczą gospodarstw domowych oraz gospodarstw zbiorowego zamieszkania, które opłacają rachunki za zużycie energii elektrycznej według stawek grupy taryfowej „gospodarstwa domowe”. Dane o zużyciu energii elektrycznej ustala się na podstawie wpłat zaliczkowych dokonanych przez odbiorców.

Tabela 46. Odbiorcy i zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych
Table 46. Consumers and consumption of electricity in households

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022
Odbiorcy (stan w dniu 31 grudnia) w tys. Consumers (as of 31 December) in thousands	1176,9	1315,5	1347,9	1381,0
miasta urban areas	731,7	807,8	824,2	841,3
wieś rural areas	445,3	507,7	523,7	539,7
Zużycie (w ciągu roku): Consumption (during the year):				
w GWh in GWh	2554,1	2958,0	2872,6	2776,7
miasta urban areas	1349,1	1506,1	1472,4	1425,7
wieś rural areas	1205,0	1451,9	1400,2	1351,0
w kWh na odbiorcę ^a in kWh per consumer ^a	2170,1	2248,5	2131,1	2010,7
miasta urban areas	1843,9	1864,3	1786,4	1694,7
wieś rural areas	2706,2	2859,8	2673,7	2503,4

^a Do przeliczeń przyjęto liczbę odbiorców według stanu w dniu 31 grudnia.

^a The number of consumers as of 31 December was used in calculations.

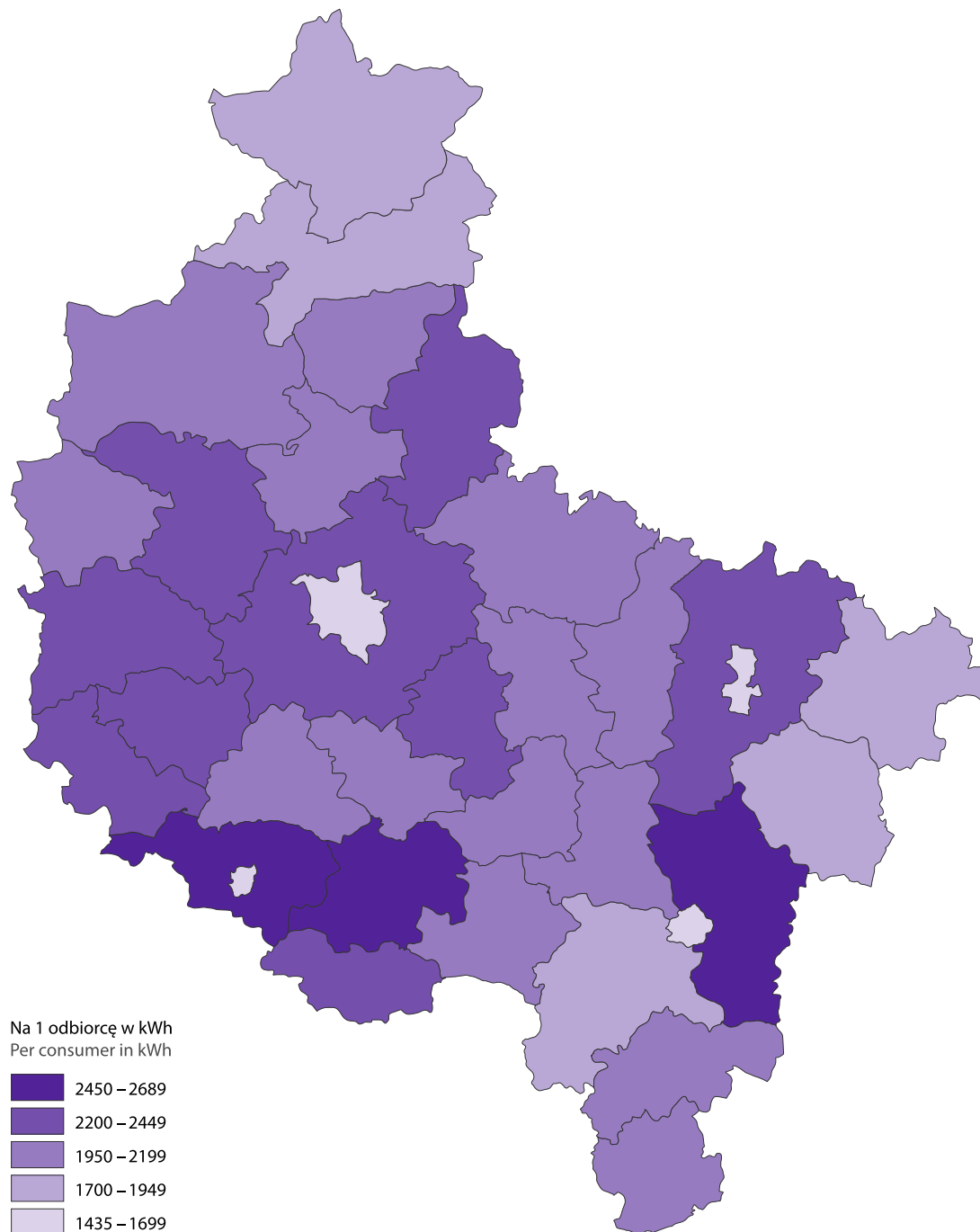
Źródło: dane Ministerstwa Klimatu i Środowiska.

Source: data of Ministry of Climate and Environment.

Odbiorcami energii są przede wszystkim sektor przemysłowy i gospodarstwa domowe. W 2022 r. w województwie wśród gospodarstw domowych było 1381 tys. odbiorców. Stanowili oni 8,5% odbiorców w Polsce. Liczba odbiorców w województwie wzrosła o 33,0 tys. w stosunku do 2021 r. i o 204,0 tys. do 2015 r. W 2022 r. odbiorcami w województwie wielkopolskim w 39,1% byli mieszkańcy wsi (w kraju 33,5%). W porównaniu z rokiem poprzednim ich udział nieznacznie wzrósł (o 0,2 p.proc), w krajopozostał na takim samym poziomie.

W 2022 r. zużycie energii elektrycznej ogółem w gospodarstwach domowych województwa wielkopolskiego wyniosło 2,8 mln MWh, co stanowiło 9,2 % zużycia w kraju. Zużycie energii na wsi stanowiło w województwie 48,7% zużycia ogółem w gospodarstwach domowych (w kraju 40,6%). Na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego przypadało 794,2 kWh, podczas gdy w kraju 794,7 kWh. W 2022 r. mieszkańcy wsi zużywali średnio więcej energii niż mieszkańcy ogółem (w województwie o 4,6%, a w kraju o 0,6%).

Mapa 50. Zużycie energii elektrycznej w gospodarstwach domowych w 2022 r.
Map 50. Consumption of electricity in households in 2022

Rozdział 7

Chapter 7

Zarządzanie rozwojem

Development management

7.1 Dochody jednostek samorządu terytorialnego

7.1 Revenue of local government units

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego (JST) w województwie wielkopolskim w 2022 r. były wyższe niż w roku poprzednim. Najwyższy udział w dochodach łącznych miały gminy. Dochody własne stanowiły średnio w JST ponad połowę dochodów ogółem. Istotnym elementem budżetu wszystkich szczebli samorządu były dotacje.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego wyniosły 31233,8 mln zł i były o 5,0% wyższe od uzyskanych w 2021 r. Na tę kwotę składały się przede wszystkim dochody gmin (57,9%) i miast na prawach powiatu (22,8%), a w mniejszym stopniu – powiatów (12,5%) i województwa (6,8%).

W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne dochody jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2022 r. wyniosły 8940 zł i w porównaniu do roku poprzedniego wzrosły o 5,3%. Najwyższe dochody na 1 mieszkańca miały miasta na prawach powiatu, a największy wzrost w porównaniu do roku 2021 odnotowało województwo (o 9,4%).

W 2022 r. łączne dochody gmin (bez mających status miasta na prawach powiatu) zamknęły się kwotą 18095,6 mln zł i w porównaniu z 2021 r. były wyższe o 5,3%. Podobnie jak w poprzednich latach, ponad połowę dochodów (51,3%) wygenerowały gminy miejsko-wiejskie (97 jednostek, tj. 43,7% gmin). Udział dochodów gmin wiejskich (110 jednostek, tj. 49,5%) wyniósł 35,7%, a miejskich (15 jednostek, tj. 6,8%) – 13,0%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca dochody ogółem wyniosły 6631 zł, tj. o 333 zł (o 5,3%) więcej niż w 2021 r. Najwyższy wskaźnik zanotowano w jednostkach wiejskich (7176 zł) i był on o 10,0% większy niż w miejsko-wiejskich (6521 zł) i o 23,5% większy niż w gminach miejskich (5810 zł). Najwyższe dochody per capita uzyskano w Powidzu (14581 zł), Tarnowie Podgórnym (10823 zł) i w Czajkowie (10002 zł), a najniższe – w Pile (5429 zł), Rokietnicy (5430 zł) i Luboniu (5443 zł).

Powiaty w 2022 r. osiągnęły dochody ogółem w wysokości 3908,5 mln zł, co oznacza wzrost o 7,2% w porównaniu z 2021 r. Na 1 mieszkańca wyniosły one średnio 1432 zł, tj. o 97 zł więcej niż w 2021 r. Najwyższy wskaźnik odnotowano w powiecie słupeckim (3098 zł) i międzychodzkiem (2078 zł), a najniższy – w konińskim (1003 zł) i kaliskim (1059 zł).

Źródłami dochodów własnych jednostek samorządu terytorialnego są m.in: wpływy z podatków, opłat, dochody z majątku JST, spadki, zapisy i darowizny na rzecz JST, dochody z kar pieniężnych i grzywien określonych w odrębnych przepisach, odsetki od pożyczek udzielanych przez jednostki samorządu terytorialnego o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej, odsetki od nieterminowo przekazywanych należności stanowiących dochody JST, odsetki od środków finansowych gromadzonych na rachunkach bankowych, o ile odrębne przepisy nie stanowią inaczej i inne. W rozumieniu ustawy dochodami własnymi jednostek samorządu terytorialnego są również udziały we wpływach z podatku dochodowego od osób fizycznych (PIT) oraz z podatku dochodowego od osób prawnych (CIT).

Tabela 47. Dochody budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 47. Revenue of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział dochodów własnych w % ogółem dochodów share of own revenue in % of total revenue
Ogółem Total	4835,23	7795,39	8489,77	8940,36	51,4
Gminy ^a Gminas ^a	3306,94	5797,09	6297,63	6630,85	48,0
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5710,13	8041,14	9013,98	9277,52	60,2
Powiaty Powiats	856,02	1263,69	1335,63	1432,22	44,5
Województwo Voivodship	321,09	516,88	551,82	603,78	64,0

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim wśród JST dochody własne stanowiły 51,4% dochodów ogółem, w gminach 48,0%, w miastach na prawach powiatu 60,2%, w powiatach 44,5%, a w województwie 64,0%. Największy udział tej kategorii budżetowej wśród gmin odnotowano w Suchym Lesie (72,6%), Kórniku (68,3%) i Powidzu (67,0%), a najmniejszy – w gminach Szczytniki (25,2%), Skulsk (26,6%) i Brzeziny (26,8%). Z miast na prawach powiatu największy udział dochodów własnych wykazał budżet Poznania (64,4%), najmniejszy – Konina (47,4%). Wśród powiatów największy udział dochodów własnych miały: słupecki (68,9%), poznański (65,1%) i kępiński (53,0%), a najmniejszy – złotowski (30,9%).

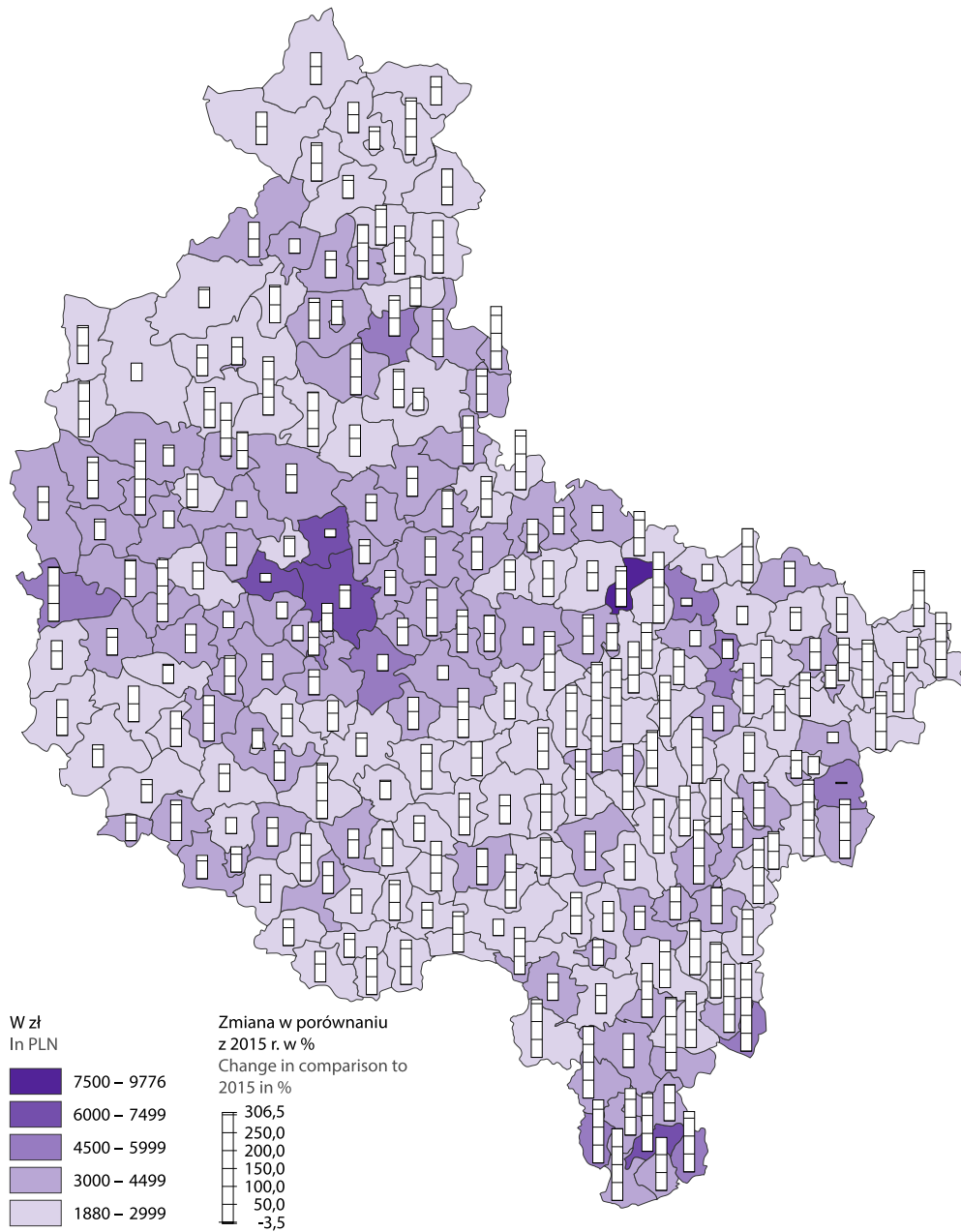
W strukturze dochodów własnych gmin oraz miast na prawach powiatu największymi pozycjami były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych (odpowiednio 39,6% i 40,8%) oraz z podatku od nieruchomości (24,0% i 16,7%). W strukturze dochodów własnych powiatów wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych stanowiły 53,5%, a pozostałe dochody (m.in. wpływy z usług, z opłaty komunikacyjnej, wpływy z opłaty eksploatacyjnej oraz wpływy z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych) – 41,0%. Największą część dochodów własnych budżetu samorządu województwa stanowiły natomiast wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych (72,2%) i od osób fizycznych (15,1%).

Dochody własne na 1 mieszkańca w gminach wyniosły w 2022 r. 3182 zł. Najwyższe dochody uzyskały: Powidz (9776 zł), Tarnowo Podgórne (6894 zł) oraz Suchy Las (6814 zł). Wymienione gminy miały wyższe dochody własne na 1 mieszkańca niż Poznań (6075 zł), miasto na prawach powiatu o najwyższej wartości wskaźnika. Dochód własny na 1 mieszkańca wyższy niż przeciętny miało 77 gmin spośród 222.

W 2022 r., w porównaniu do 2015 r., 221 gmin odnotowało wzrost dochodu własnego na 1 mieszkańca. Najwyższy wzrost wystąpił w gminie wiejskiej Gizałki (o 306,5% do 3093 zł), natomiast w 111 innych gminach wzrost wyniósł ponad 100%. Spadek dochodów własnych na 1 mieszkańca miał miejsce tylko w gminie wiejskiej Przykona (o 3,5% do 5253 zł).

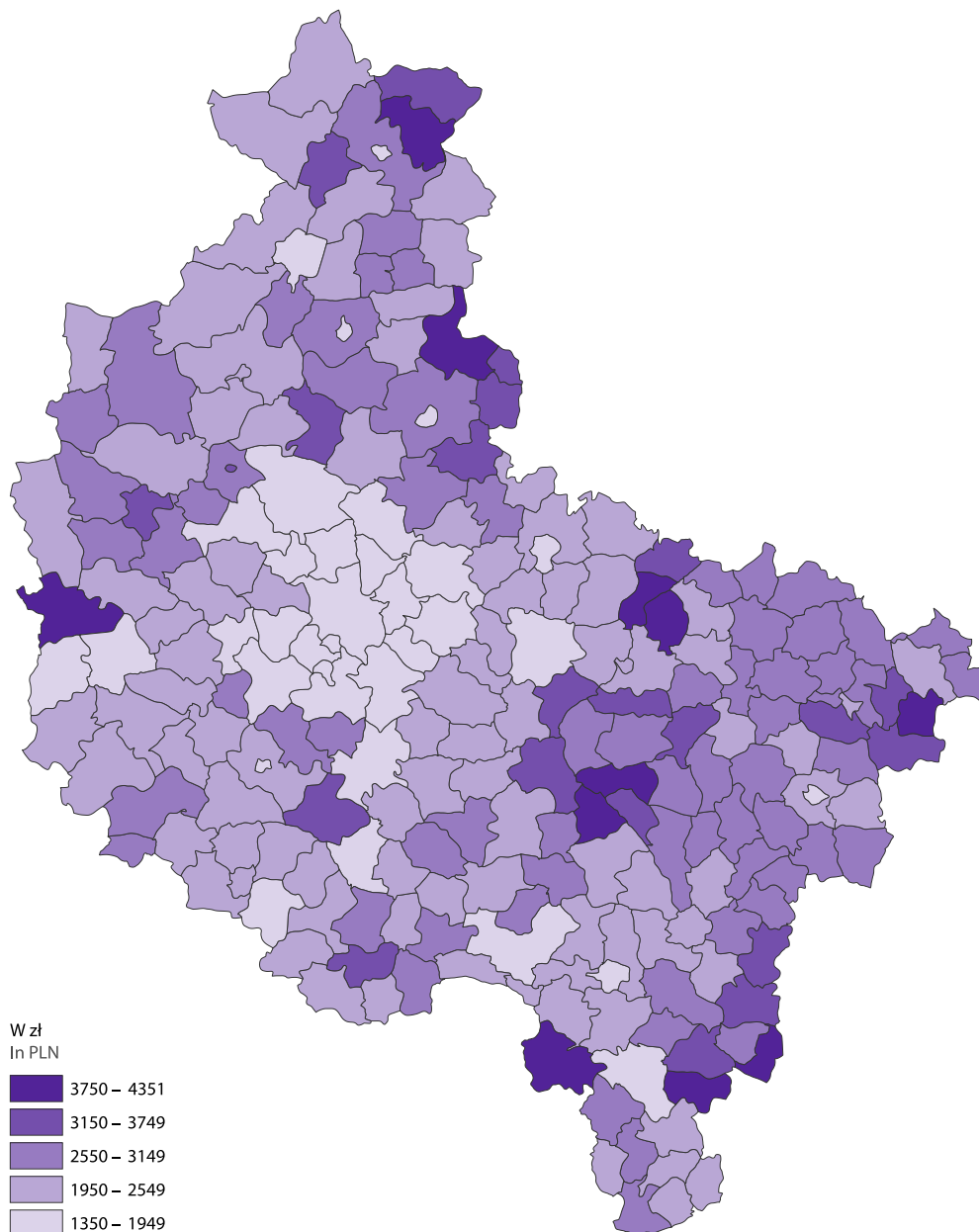
Oprócz dochodów własnych, w 2022 r. na rachunki JST wpłynęły dotacje w wysokości 8901,0 mln zł, z czego 1222,8 mln zł to dotacje przekazane w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. W ciągu roku dotacje zwiększyły się średnio o 5,2% i łącznie stanowiły 28,5% ogółu dochodów, podobnie jak w roku poprzednim.

Mapa 51. Dochody własne budżetów gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.
 Map 51. Own revenue of gminas^a per capita in 2022

^a Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.
^a Own revenue of cities with powiat status comprise gmina and powiat parts.

Mapa 52. Dotacje^a dla gmin^b na 1 mieszkańca w 2022 r.
 Map 52. Grants^a for gminas^b gminas per capita in 2022

a Suma dotacji celowych oraz dotacji z paragrafów 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej *b* Dochody własne miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej.

a Sum of targeted grants and grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification *b* Own revenue of cities with powiat status comprise gmina and powiat parts.

W 2022 r. dotacje ogółem dla gmin wyniosły 6011,8 mln zł i zwiększyły się w ciągu roku o 6,8%. Udział tej pozycji budżetowej w dochodach ogółem wzrósł z 32,8% w 2021 r. do 33,2% i największy był w Olszówce i Zakrzewie (po 48,9%) oraz Czerminie (47,7%). Ponad połowa dotacji ogółem pochodziła z budżetu państwa (55,7%). Dotacje na 1 mieszkańca były najwyższe w Olszówce (4351 zł), a najniższe w Komornikach (1350 zł).

Miasta na prawach powiatu w ramach dotacji w 2022 r. otrzymały 1476,4 mln zł, tj. o 11,4% mniej niż przed rokiem. Środki uzyskane z tego tytułu stanowiły 20,7% dochodów ogółem. Największy udział dotacji w dochodach zanotowano w Koninie (28,2%, na 1 mieszkańca 2742 zł), a najmniejszy w Poznaniu (18,8%, na 1 mieszkańca 1772 zł.). W powiatach dotacje wyniosły 779,2 mln zł, tj. o 20,1% więcej niż w 2021 r. W strukturze dochodów stanowiły one 19,9%.

W budżecie samorządu województwa z dotacji pochodziło 30,0% środków, czyli 633,6 mln zł, tj. o 23,3% więcej niż w 2021 r. Z tej kwoty 79,3% stanowiły dotacje w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich. Wyniosły one 502,1 mln zł, tj. o 21,1% więcej niż w 2021 r.

W 2022 r. dotacje przeznaczone na środki inwestycyjne stanowiły w gminach 11,2% dotacji ogółem, w miastach na prawach powiatu – 19,1%, w powiatach – 31,1%, a w województwie – 56,6%. Spośród gmin najwyższe dotacje inwestycyjne na 1 mieszkańca były w Olszówce – 1973 zł, najniższe w Rakoniewicach – 3 zł, podczas gdy w stolicy województwa wyniosły one 352 zł.

7.2 Wydatki jednostek samorządu terytorialnego

7.2 Expenditure of local government units

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. były wyższe niż przed rokiem. Średni udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 17,6%. Najwięcej środków z budżetów rozdysponowano na wydatki w działach: oświata i wychowanie oraz transport i łączność.

Wydatki ogółem jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r. wyniosły 32066,7 mln zł (o 13,5% więcej niż przed rokiem), z czego wydatki gmin stanowiły 58,2%, miast na prawach powiatów – 22,8%, powiatów – 12,7% i samorządu województwa – 6,3%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączne wydatki jednostek samorządu terytorialnego w województwie wielkopolskim w 2022 r. wyniosły 9172 zł. Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem wyniósł 17,6%, przy czym najniższy udział wydatków inwestycyjnych – 13,0% odnotowano w miastach na prawach powiatu. Najwyższy udział – 41,1% w wydatkach województwa.

Tabela 48. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 48. Expenditure of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	na 1 mieszkańca w zł per capita in PLN				udział wydatków inwestycyjnych w % ogółem wydatków share of investment expenditures in % of total expenditure
Ogółem Total	4652,60	7586,57	8063,52	9171,58	17,6
Gminy ^a Gminas ^a	3199,19	5629,47	5909,54	6837,00	16,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	5414,89	8093,98	8876,55	9524,51	13,0
Powiaty Powiats	842,24	1211,51	1279,90	1496,73	21,5
Województwo Voivodship	299,42	467,31	501,78	576,52	41,1

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Wydatki gmin w 2022 r. zamknęły się kwotą 18658,2 mln zł i były o 15,7% wyższe niż w 2021 r. Ponad połowę z nich stanowiły wydatki jednostek miejsko-wiejskich (51,3%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca kształtowały się na poziomie 6837 zł i były o 927 zł większe niż w 2021 r. Najwyższy wskaźnik odnotowano w gminach wiejskich (średnio 7315 zł) i był on o 1137 zł większy niż w miejskich (6178 zł) i o 591 zł większy niż w miejsko-wiejskich (6723 zł). Największe wydatki per capita poniosły gminy: Powidz (14687 zł), Ostrowite (11344 zł) i Czajków (10981 zł), a najniższe – gmina Zbąszyń (5132 zł), Złotów (5330 zł) i Krotoszyn (5531 zł).

Głównym obciążeniem dla budżetów wszystkich szczebli były wydatki bieżące. W 2022 r. w gminach wyniosły one 15473,6 mln zł, stanowiąc 82,9% wydatków ogółem. Z tej kwoty najwięcej przeznaczono na wynagrodzenia wraz z pochodnymi (5358,9 mln zł) oraz świadczenia na rzecz osób fizycznych (4612,3 mln zł). Wydatki majątkowe w 2022 r. wyniosły w gminach 3184,6 mln zł i były o 45,5% większe niż przed rokiem. Na inwestycje przekazano 2995,1 mln zł (94,1% wydatków majątkowych), tj. o 46,4% więcej niż w 2021 r. Największy udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w gminach: Czajków (41,7%), Sośnie (39,0%) i Ostrowite (35,8%).

W miastach na prawach powiatu na wydatki majątkowe przeznaczono łącznie 1225,1 mln zł, czyli o 1,0% mniej niż w 2021 r. Środki te przekazano w większości (77,7%) na zadania inwestycyjne. Największy odsetek wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem odnotowano w Poznaniu (14,6%), a najmniejszy w Koninie (3,2%).

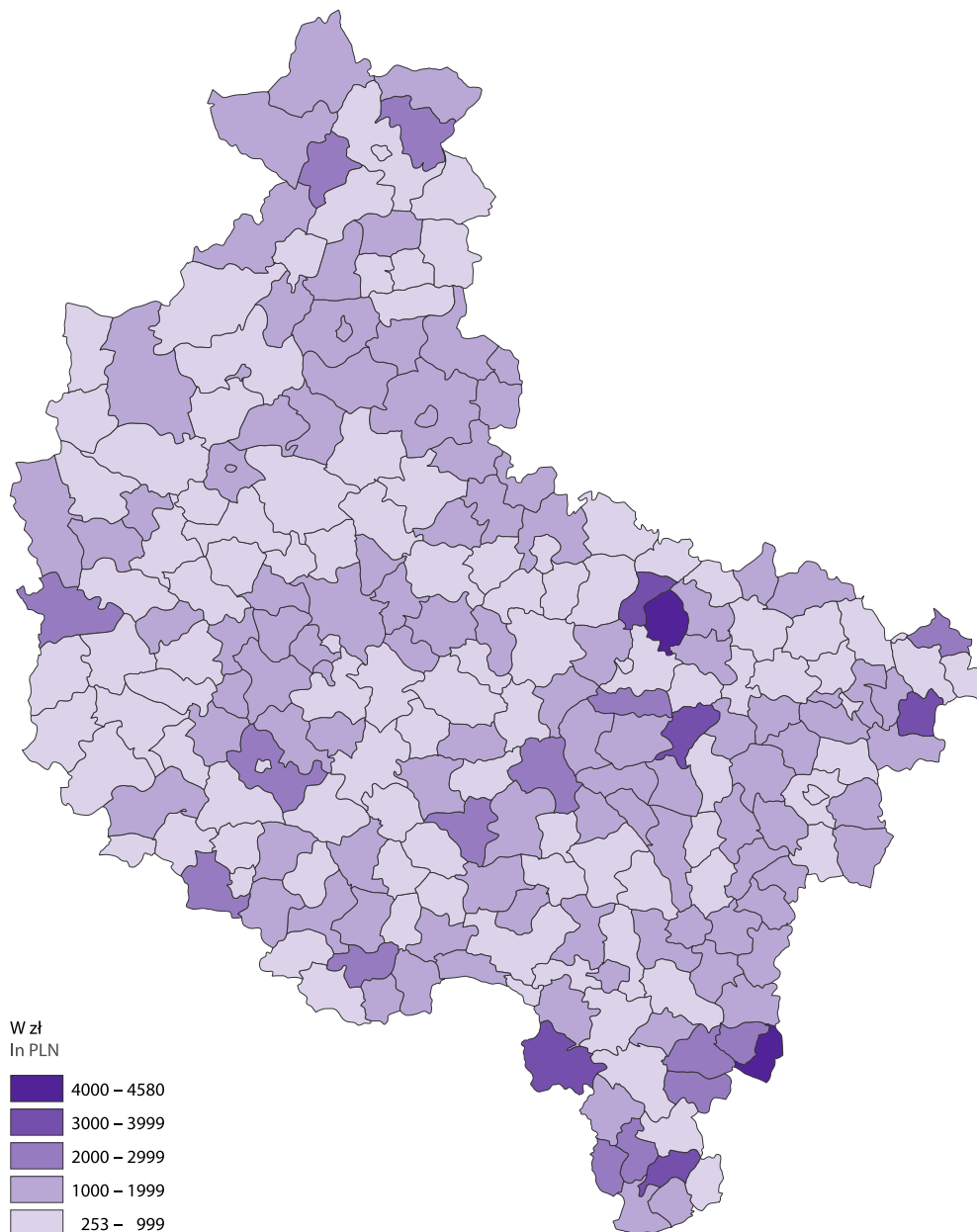
Wydatki ogółem powiatów osiągnęły wartość 4084,6 mln zł, tj. o 16,9% wyższą niż w 2021 r. Z tej kwoty 77,9% stanowiły wydatki bieżące. Wydatki majątkowe wyniosły 901,6 mln zł i w ciągu roku wzrosły o 44,3%. Środki te niemal w całości przeznaczone zostały na realizację zadań inwestycyjnych (97,6%). Udział inwestycji w wydatkach ogółem był największy w powiatach: słupeckim (53,9%), leszczyńskim (43,4%) i kaliskim (37,5%), podczas gdy w powiatach: czarnkowsko-trzcianeckim, ostrzeszowskim i gnieźnieńskim nie przekroczył 10%, przy średniej wynoszącej 21,5%.

W województwie wydatki majątkowe w ciągu roku wzrosły o 17,6% i wyniosły 832,8 mln zł, które w 99,4% (827,7 mln zł) przeznaczono na inwestycje. Z budżetu na 1 mieszkańca wydano w ramach wydatków inwestycyjnych średnio 237 zł wobec 200 zł przed rokiem i 92 zł w 2015 r.

Na 1 mieszkańca gminy w województwie wielkopolskim w 2022 r. przeznaczyły na inwestycje średnio 1098 zł. W 113 gminach (50,9% jednostek) wydatki na inwestycje były wyższe niż przeciętnie w województwie. Największe wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w 2022 r. wykazała gmina Czajków (4580 zł), a najmniejsza gmina wiejska Słupca (253 zł). W roku 2022 w porównaniu do roku 2015 średnie wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca gminy wzrosły o 637 zł. W 14 gminach wydatki inwestycyjne per capita w 2022 r. były niższe niż 7 lat wcześniej.

W 2022 r. przeciętne wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca miast na prawach powiatu wyniosły 1241 zł, z czego najwyższe były w Poznaniu (1427 zł). W porównaniu do 2015 r. średnie wydatki inwestycyjne na 1 mieszkańca w miastach na prawach powiatu były wyższe o 127 zł, najwięcej w Kaliszu (o 507 zł).

Mapa 53. Wydatki inwestycyjne gmin^a na 1 mieszkańca w 2022 r.
 Map 53. Investment expenditures of gminas^a per capita in 2022

^a Wydatki miast na prawach powiatu dotyczą zadań statutowych gmin i powiatów.

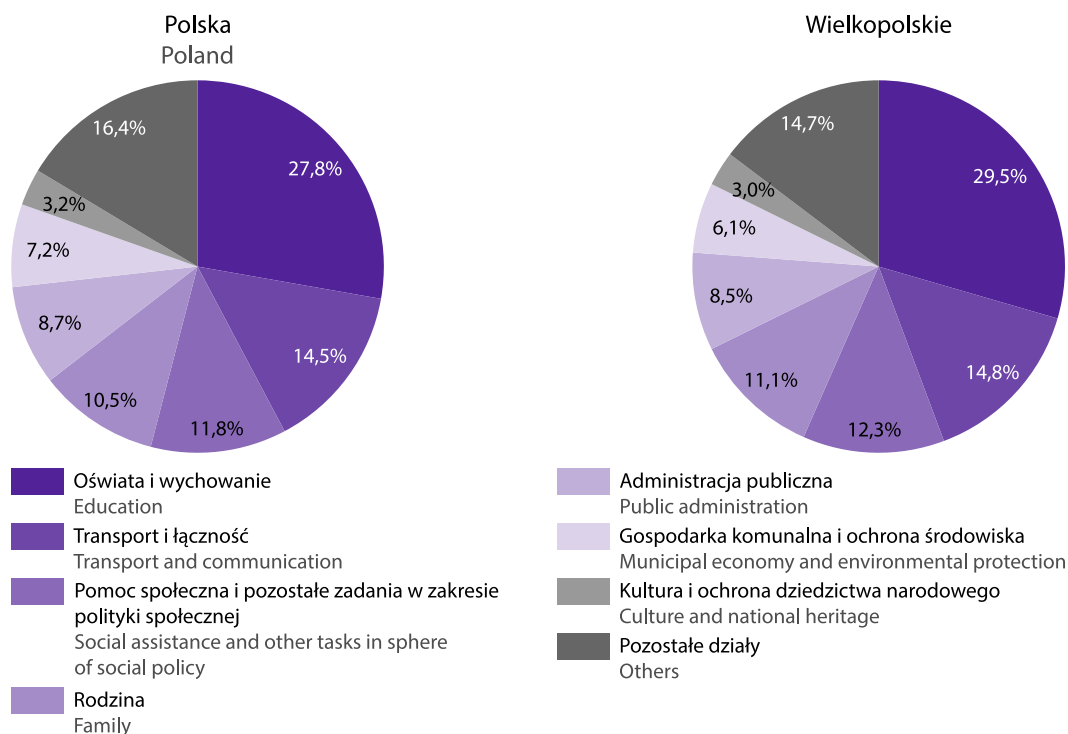
^a Expenditures of cities with powiat status concerns the statutory tasks of gminas and powiats.

W strukturze wydatków jednostek samorządu terytorialnego według działów klasyfikacji budżetowej w 2022 r. największy udział miała oświata i wychowanie (29,5%). Wydatki z tego działu stanowiły obciążenie dla budżetów powiatów, gmin oraz miast na prawach powiatu w wysokości ponad 30% wydatków ogółem. Ważną pozycję w wydatkach JST zajmuje również transport i łączność ze średnim udziałem 14,8% (najwyższy w budżecie samorządu województwa – 40,8%, a następnie miast na prawach powiatu – 20,4%). Wydatki w dziale rodzina (przeciętnie 11,1%) największy udział miały w budżetach gmin (14,5%), a w dalszej kolejności – miast na prawach powiatu (9,3%). Wydatki na administrację publiczną stanowiły średnio 8,5% wydatków ogółem (maksymalny udział w powiatach – 12,1%, a także budżecie

województwa – 10,1%). Ponadto z budżetu województwa 19,1% wydatkowano na ochronę zdrowia, a 9,1% kulturę i ochronę dziedzictwa narodowego. Dla gmin istotnym obciążeniem były również wydatki w dziale gospodarka komunalna i ochrona środowiska (8,1%), a dla powiatów – środki przeznaczone na pomoc społeczną (9,6%).

Struktura wydatków budżetowych JST w wielkopolskim jest podobna do przeciętnej struktury wydatków województw w Polsce. Największe różnice to wyższy o 1,7 p.proc. udział w województwie wielkopolskim wydatków na oświatę i wychowanie, a także wyższy o 0,6 p.proc. udział wydatków na rodzinę, natomiast niższy o 1,1 p.proc. udział wydatków na gospodarkę komunalną i ochronę środowiska.

Wykres 76. Wydatki budżetów jednostek samorządu terytorialnego według działów w 2022 r.
Chart 76. Expenditure of local government units budgets by divisions in 2022

7.3 Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego

7.3 Result of budgets of local government units

W 2022 r. 156 z 258 jednostek samorządu terytorialnego zamknęło swoje budżety deficytem, a 102 wypracowały nadwyżkę. Łączny deficyt odnotowano w budżetach wszystkich poziomów JST poza województwem. Zadłużenie poszczególnych grup jednostek samorządu terytorialnego zwiększyło się, z wyjątkiem województwa.

Budżety jednostek samorządu terytorialnego wykazały w 2022 r. zbiorczo deficyt w wysokości 832,8 mln zł (wobec nadwyżki notowanej przed rokiem – 1492,8 mln zł). Na tę kwotę złożył się przede wszystkim ujemny wynik budżetów gmin (-562,6 mln zł) oraz w mniejszym stopniu – deficyt miast na prawach powiatu (-189,5 mln zł) i powiatów (-176,0 mln zł). Dodatni wynik wykazano jedynie w budżecie województwa (95,3 mln zł). Podczas gdy w 2021 r. nadwyżkę budżetową notowano w każdej z poszczególnych kategorii jednostek samorządu terytorialnego. Relacja deficytu w budżetach JST do dochodów

ogółem w 2022 r. ukształtowała się na poziomie 2,7% (wobec nadwyżki w wysokości 5,0% rok wcześniej), przy czym w powiatach wyniosła ona 4,5%, w gminach – 3,1%, w miastach na prawach powiatu – 2,7%. Natomiast w budżecie województwa relacja nadwyżki do dochodów sięgnęła 4,5%.

W 2022 r. na 258 jednostek samorządu terytorialnego funkcjonujących w województwie wielkopolskim, 156 zamknęło swoje budżety deficytem, a 102 wypracowały nadwyżkę (w 2021 r. odpowiednio 39 i 219). Dla 74 JST relacja ujemnego wyniku do wykonanych dochodów nie przekroczyła 5%, co stanowiło 47,4% wszystkich jednostek z niedoborem budżetowym, a w przypadku 54 JST (tj. 34,6% ogółu) – od 5% do 10%. Wśród JST, które wykazały nadwyżkę najliczniejszą grupę tworzyły jednostki z relacją wyniku do dochodów poniżej 5% (65, tj. 63,7%), a następnie – od 5% do 10% (31 JST, tj. 30,4%).

Tabela 49. Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego
Table 49. Result of budgets of local government units

Wyszczególnienie Specification	2015	2020	2021	2022	
	w mln zł in million PLN				relacja do dochodów ogółem w % relation to total revenue in %
Ogółem Total	634,4	733,1	1492,8	-832,8	-2,7
Gminy ^a Gminas ^a	289,4	457,8	1059,3	-562,6	-3,1
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	232,8	-41,2	106,2	-189,5	-2,7
Powiaty Powiats	37,0	142,5	152,1	-176,0	-4,5
Województwo Voivodship	75,3	174,0	175,2	95,3	4,5

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

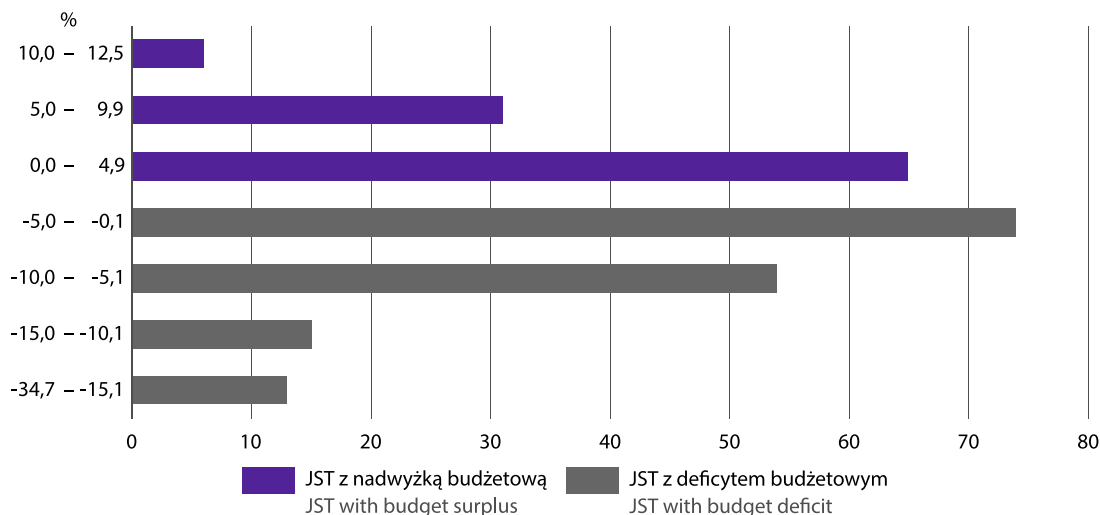
W 2022 r. w 131 spośród 222 gmin wydatki przekroczyły dochody, podczas gdy w 91 nie wydatkowano wszystkich środków budżetowych. Do jednostek, które wykazały relatywnie największy deficyt zaliczono Ostrowite, gdzie wydatki przewyższyły dochody o 34,7%, a także gminy: Świąciechowa (o 21,3%), Kraszewice (o 20,7%) i Rydzyna (o 20,5%). Natomiast do gmin, które osiągnęły największą nadwyżkę budżetową w stosunku do swoich dochodów należały: Margonin (relacja 12,5%), Gołańcz (11,7%) oraz Chodów (11,5%). W przeliczeniu na 1 mieszkańca łączny niedobór w budżetach gminnych wyniósł 206 zł wobec nadwyżki 388 zł w 2021 r.

W 2022 r. wśród miast na prawach powiatu jedynie budżet Konina zamknął się nadwyżką (14,0 mln zł wobec nadwyżki w wysokości 11,9 mln zł rok wcześniej). Deficyt budżetowy wykazano w Poznaniu (172,0 mln zł), Kaliszu (22,3 mln zł) oraz Lesznie (9,3 mln zł), podczas gdy w 2021 r. pierwsze dwa miasta notowały nadwyżkę środków finansowych (odpowiednio 60,1 mln zł, 43,2 mln zł), a tylko budżet Leszna zamknął się niedoborem (9,0 mln zł). Relatywnie najwyższy deficyt był w Poznaniu (wynosił 3,4% ogółu jego dochodów), a najniższy w Lesznie (1,8%). W Koninie natomiast nadwyżka stanowiła 2,1% osiągniętych dochodów. W przeliczeniu na 1 mieszkańca deficyt w miastach na prawach powiatu wyniósł 247 zł wobec nadwyżki 137 zł przed rokiem.

Wśród 31 powiatów województwa w 22 wystąpił deficyt, a w 9 odnotowano nadwyżkę. Największy deficyt wykazał powiat średzki (15,2 mln zł) i wyniósł on 15,6% dochodów ogółem. Natomiast największą nadwyżkę budżetową osiągnął powiat międzychodzki (6,7 mln zł, co stanowiło 9,1% jego dochodów). Sumarycznie niedobór budżetowy per capita w powiatach kształtował się na poziomie 65 zł (wobec nadwyżki przed rokiem – 56 zł).

Wykres 77. Liczba jednostek samorządu terytorialnego według relacji wyniku budżetowego do dochodów ogółem w 2022 r.

Chart 77. Number of local government units by relation of the budget result to total revenue in 2022

Budżet samorządu województwa w 2022 r. zamknął się nadwyżką w wysokości 95,3 mln zł. Nadwyżka na 1 mieszkańca wyniosła 27 zł (wobec 50 zł przed rokiem).

Tabela 50. Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Table 50. Debt of local government units in 2022
As of 31 December

Wyszczególnienie Specification	Ogółem w mln zł Total in mil- lion PLN	Na 1 miesz- kańca w zł Per capita in PLN	W % docho- dów ogółem In % of total revenue	2021=100
Ogółem Total	7183,2	2054	23,0	102,6
Gminy ^a Gminas ^a	3584,4	1313	19,8	103,5
Miasta na prawach powiatu Cities with powiat status	2485,8	3240	34,9	105,0
Powiaty Powiats	809,7	297	20,7	100,6
Województwo Voivodship	303,3	87	14,4	83,1

^a Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Excluding of gminas which are also cities with powiat status.

Zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego ogółem wyniosło 7183,2 mln zł, co stanowiło 23,0% ich dochodów. Źródłem finansowania zadłużenia są: kredyty i pożyczki, papiery wartościowe oraz zobowiązania wymagalne. Na 1 mieszkańca województwa wielkopolskiego zadłużenie wyniosło w 2022 r. 2054 zł i było wyższe niż w roku poprzednim o 2,7%.

W 2022 r. zadłużenie gmin wyniosło 3584,4 mln zł i wzrosło w porównaniu do roku poprzedniego o 3,5%. W województwie 9 gmin, tj. Brudzew, Chodzież (gmina wiejska), Kamieniec, Kołaczkowo, Krzemieniewo, Pogorzela, Powidz, Sośnie i Żelazków, nie miało żadnego zadłużenia. Dla 132 gmin relacja zobowiązań

do dochodów kształtowała się poniżej średniej czyli 19,8%. Zadłużenie w 8 gminach stanowiło ponad 50% dochodów uzyskanych w 2022 r. Należą do nich: Jarocin, Wieleń, Chocz, Kłecko, Buk, Odolanów, Lubasz i Krzykosy.

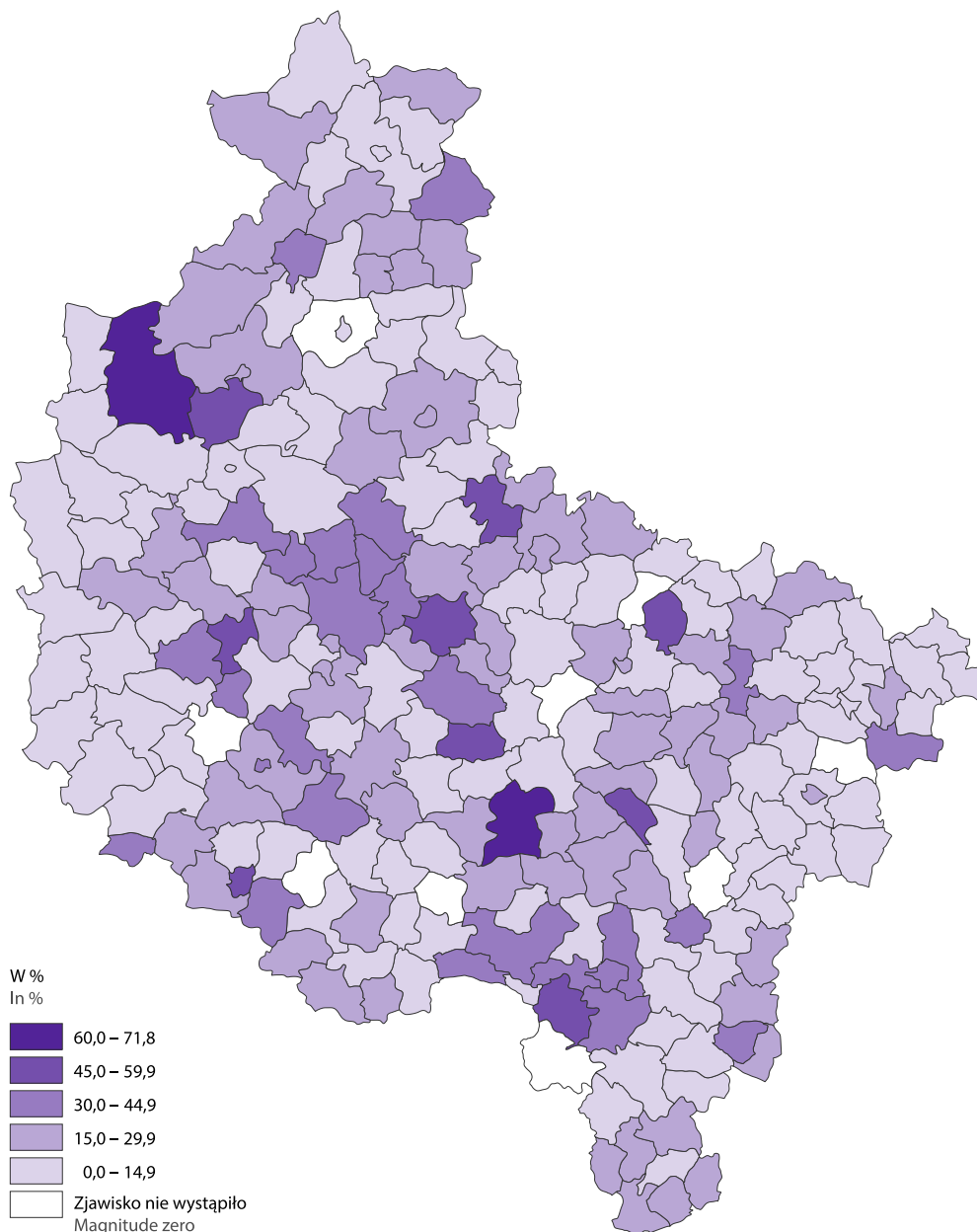
Zadłużenie powiatów wyniosło 809,7 mln zł i wzrosło w porównaniu do roku poprzedniego o 0,6%. W 2022 r., podobnie jak w poprzednim, powiat leszczyński jako jedyny nie miał zadłużenia, natomiast w powiecie śremskim relacja zobowiązań do dochodów była najwyższa i wyniosła 82,2%. W 18 powiatach wskaźnik zadłużenia kształtował się poniżej średniej czyli 20,7%.

Mapa 54. Zadłużenie gmin w % dochodów ogółem w 2022 r.

Stan w dniu 31 grudnia

Map 54. Debt of gminas in % of revenue in 2022

As of 31 December

7.4 Projekty dofinansowane ze środków europejskich

7.4 Projects co-financed by the European funds

Wartość projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa wielkopolskiego do końca 2023 r. stanowiła 6,2% wartości całkowitej dla Polski. Najwięcej, bo ponad 46%, wydano w ramach projektów Regionalnego Programu Operacyjnego.

Umowa Partnerstwa 2014–2020 jest dokumentem określającym strategię interwencji funduszy europejskich w ramach trzech polityk unijnych: polityki spójności, wspólnej polityki rolnej (WPR) i wspólnej polityki rybołówstwa (WPRyb) w Polsce w latach 2014–2020. Instrumentami realizacji Umowy Partnerstwa są krajowe programy operacyjne (KPO) i regionalne programy operacyjne (RPO).

Wartość całkowita projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020 na terenie województwa wielkopolskiego do końca 2023 r. wynosiła 37016,1 mln zł, w tym dofinansowanie ze środków UE stanowiło 58,3%.

Najwięcej pieniędzy wydatkowano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych (17129,4 mln zł) oraz Programu Infrastruktura i Środowisko (12871,4 mln zł), co w odniesieniu do wartości całkowitej dofinansowania tych projektów w Polsce stanowiło odpowiednio 8,0% oraz 5,3%.

Tabela 51. Wartość całkowita projektów w tym wartość dofinansowania ze środków UE projektów zrealizowanych w ramach Umowy Partnerstwa 2014–2020^a na terenie województwa.

Stan w dniu 31 grudnia 2023

Table 51. The total project value including the additional EU financing value projects which are implemented based on the Partnership Agreement 2014–2020^a in voivodship.
As of 31 December 2023

Wyszczególnienie Specification	Ogółem Total	W tym dofinansowane ze środków UE Of which co-financing from the EU resources	W odsetkach (Polska=100) In percent (Poland=100)	Na 1 miesz- kańca ^b w zł Per capita ^b in PLN
Ogółem Total	37016,1	21568,0	6,2	10605
programy operacyjne: operational programmes:				
Infrastruktura i Środowisko Infrastructure and Environment	12871,4	6158,3	5,3	3688
Inteligentny Rozwój Smart Growth	5298,8	3060,8	6,9	1518
Polska Cyfrowa Digital Poland	764,3	328,2	4,8	219
Wiedza Edukacja Rozwój Knowledge Education Development	952,2	804,2	3,6	273
Regionalne Programy Operacyjne Regional Operational Programmes	17129,4	11216,6	8,0	4908

^a Dane szacunkowe; miejsce realizacji projektu zgodnie z umową o dofinansowanie; dane dotyczą podpisanych umów o dofinansowanie; bez środków Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna. ^b Dla Polski łącznie ze środkami Programu Operacyjnego Polska Wschodnia.

^a Estimated data; place of project implementation in accordance with the financing agreement; data relate to signed co-financing agreements; without the funds of the Technical Assistance Operational Programme. ^b For Poland included financing value of operational programme Eastern Poland.

Źródło: dane Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej
Source: data of the Ministry of Funds and Regional Policy.

W ramach wszystkich 5 programów na 1 mieszkańca województwa zrealizowano projekty o wartości 10605 zł. Najwięcej środków, 4908 zł na 1 mieszkańca, wydano w ramach Regionalnych Programów Operacyjnych, najmniej (219 zł) w ramach programu Polska Cyfrowa. Najwyższym, wynoszącym 84,5%, stopniem dofinansowania ze środków UE charakteryzował się program Wiedza Edukacja Rozwój.

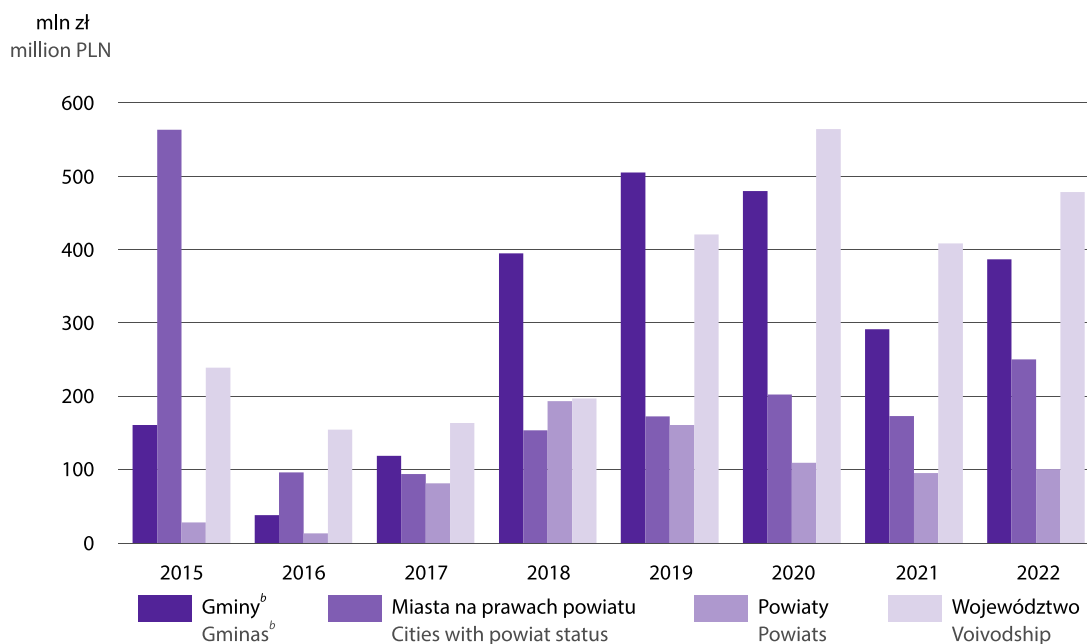
Projekty europejskie realizowane przez jednostki podsektora instytucji samorządowych obejmują część wykorzystywanych w Polsce środków publicznych pochodzących z bezzwrotnej pomocy zagranicznej. Innymi beneficjentami funduszy europejskich są jednostki podsektora instytucji rządowych, a także sektora MŚP, fundacji, stowarzyszeń, uczelni, szkół itp. Należy podkreślić, że opisane wartości projektów to nie są wszystkie środki europejskie wykorzystywane w województwie. Nie obejmują one:

- funduszy z formalnie już zakończonych poprzednich ram finansowych 2007–2013, lecz jeszcze później w niewielkim stopniu wykorzystywanych,
- środków pozaunijnych z Norweskiego Mechanizmu Finansowego (NMF; tzw. Funduszu Norweskiego), Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy (SPPW) i Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego (MF EOG),
- projektów unijnych na lata 2014–2020 realizowanych poza funduszami strukturalnymi i Funduszem Spójności, czyli poza Umową Partnerstwa i pieczęcią Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej (np. realizowanych z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich – EFRROW).

Wykorzystanie środków unijnych ma charakter cykliczny, ostatni szczyt przypadł w latach 2019–2020 i 2022. Tendencje zmian w gminach, w miastach na prawach powiatu czy województwie samorządowym są w stosunku do siebie przesunięte.

Wykres 78. Dotacje otrzymane przez jednostki samorządu terytorialnego na realizację projektów europejskich^a

Chart 78. Grants received by local government units for the implementation of European projects^a

^a Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej. ^b Bez gmin mających również status miasta na prawach powiatu.

^a Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification. ^b Excluding gminas which are also cities with powiat status.

Dotacje przekazane gminom i miastom na prawach powiatu w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich w 2022 r. wyniosły 640,5 mln zł i w 67,7% miały charakter inwestycyjny. W 2022 r. dotacje otrzymane przez JST na realizację projektów europejskich w przeliczeniu na 1 mieszkańca wyniosły średnio 183 zł, w tym na inwestycje 124 zł.

Wszystkie miasta na prawach powiatu pozyskały 39,3% dotacji europejskich (Poznań ponad 31,1% całości), gminy miejsko-wiejskie 29,1%, a gminy wiejskie 25,2%. W przeliczeniu na 1 mieszkańca najwyższe dotacje europejskie uzyskał Czempień (850 zł), Tarnowo Podgórne (831 zł) oraz Wieleń (751 zł). W 2022 r. w 93 gminach przekazane środki z udziałem funduszy europejskich były niższe niż 100 zł na mieszkańca, a w 31 gminach niższe niż 50 zł. W Poznaniu na 1 mieszkańca przypadło 367 zł.

Dotacje z funduszy europejskich (nie tylko z budżetu Unii Europejskiej, ale także ze środków pochodzących z Norweskiego Mechanizmu Finansowego, Mechanizmu Finansowego Europejskiego Obszaru Gospodarczego oraz Szwajcarsko-Polskiego Programu Współpracy) oznaczone są w klasyfikacji dochodów budżetowych czterema paragrafami:

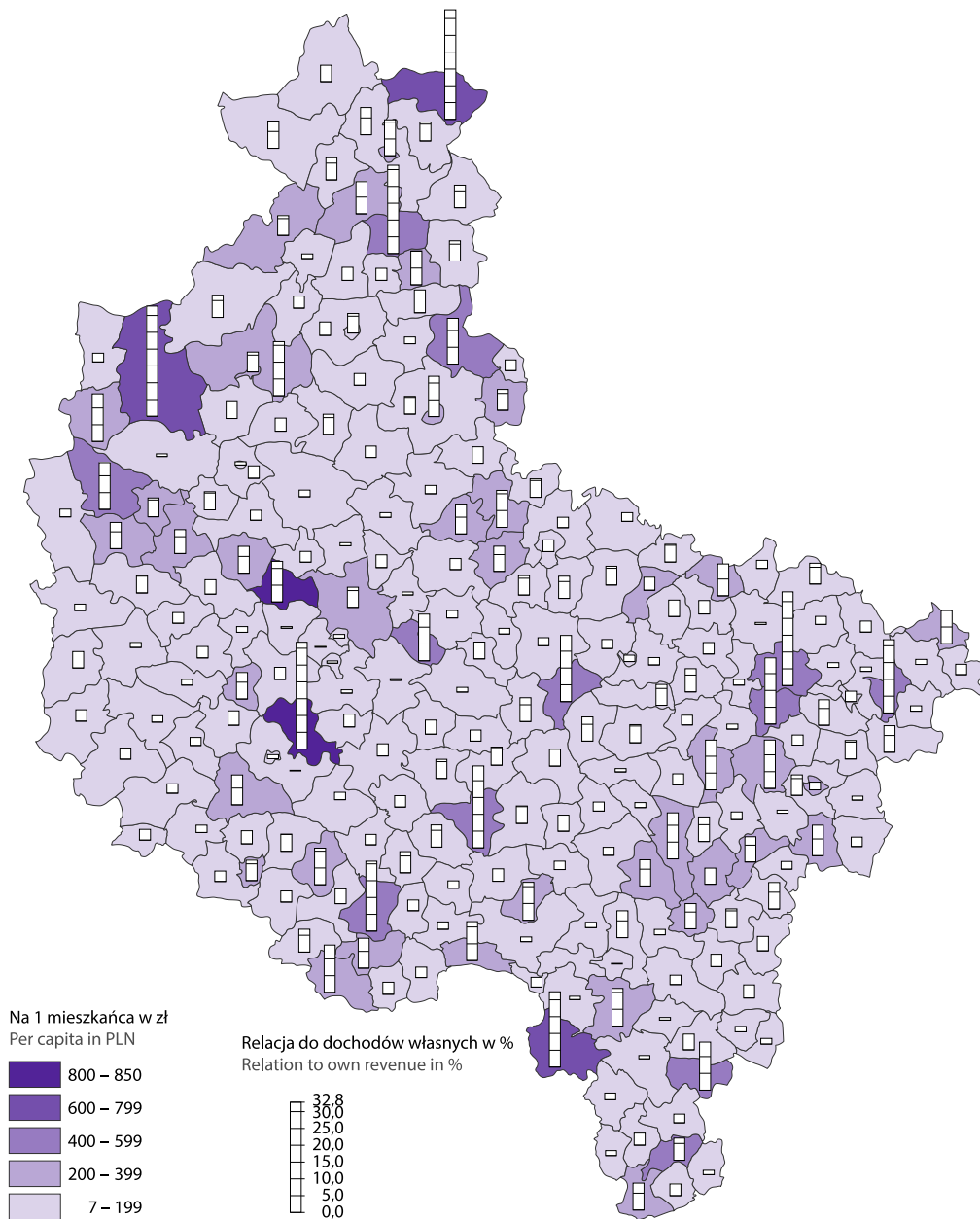
- §§ 200 i 620 dotyczą ram finansowych okresu 2007–2013 oraz źródeł pozaunijnych,
- §§ 205 i 625 dotyczą ram finansowych okresu 2014–2020.

Dotacje z tytułu §§ 200 i 205 odnoszą się do projektów i zadań o charakterze nieinwestycyjnym, a dotacje z §§ 620 i 625 – do zadań inwestycyjnych. Dotacje te wchodziły do budżetów jednostek samorządu terytorialnego, gdy jednostki te skutecznie aplikują o ich przyznanie.

Znaczenie dotacji dla poszczególnych jednostek samorządu terytorialnego wynika nie tylko z jej kwoty, ale także z relacji wartości otrzymanych środków na projekty europejskie do dochodów własnych. W 2022 r. relacja ta dla gmin i miast na prawach powiatu wyniosła średnio w województwie 4,9%. Powyżej średniej uplasowało się 95 jednostek, w tym dla 30 udział otrzymanych środków na projekty europejskie do dochodów własnych był wyższy niż 10,0%, a dla 5 gmin: Wieleń, Lipka, Czempień, Kramsk i Wysoka wyższy niż 25%.

W 2022 r. średnia dla województwa udziału środków europejskich w wydatkach inwestycyjnych gmin i miast na prawach powiatu wyniosła 11,0%. W 13 gminach województwa wielkopolskiego nie realizowano żadnej inwestycji ze środków europejskich. W wydatkach inwestycyjnych dla 23 gmin udział dotacji europejskich przekroczył 20%, w tym dla gminy Śmigiel ponad połowę. Średnia dla miast na prawach powiatu wyniosła 23,9% i najmniejsza była w Koninie – 12,3%.

Mapa 55. Dotacje otrzymane przez gminy^a na realizację projektów europejskich^b w 2022 r.
 Map 55. Grants received by gminas^a for the implementation of European project^b in 2022

^a Dotacje dla miast na prawach powiatu obejmują środki otrzymywane w ramach części gminnej i powiatowej. ^b Dane dotyczą dotacji z §§ 200, 620, 205 i 625 klasyfikacji budżetowej.

^a Grants for cities with powiat status include funds received under the gmina and powiat parts. ^b Data relate to grants from §§ 200, 620, 205 and 625 of the budget classification.

7.5 Planowanie przestrzenne

7.5 Spatial planning

W 2022 r. w wielkopolskim obowiązywało 9745 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które obejmowały 22,1% powierzchni województwa. Powierzchnia obszaru zdegradowanego wynosiła 532012 ha i zamieszkiwało go 30,5% ludności województwa. Działania rewitalizacyjne były prowadzone w 147 gminach. Ponad połowę obszaru rewitalizacji stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi.

W 2022 r. w województwie wielkopolskim obowiązywało 9745 miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, więcej o 383 (tj. o 4,1%) niż w roku poprzednim. Plany te objęły 659,9 tys. ha, co stanowiło 22,1% powierzchni województwa, o 0,7 p.proc. więcej niż w 2021 r. W 7 gminach obowiązywały pojedyncze plany zagospodarowania, w pozostałych gminach od 2, przez kilka, do 299 w Tarnowie Podgórnym oraz 310 w Poznaniu. W 123 gminach udział powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem był mniejszy niż 10%, a w 38 większy niż 50%. W miastach na prawach powiatu udział ten wynosił od 28,2% w Kaliszu do 95,8% w Koninie.

Spośród wszystkich aktualnych w 2022 r. miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego 6530, tj. 67,0% zostało sporządzonych na podstawie ustawy z 27 marca 2003 r. Plany te dotyczyły 401,5 tys. ha, tj. 60,8% powierzchni objętej planami ogółem. W porównaniu do roku poprzedniego liczba planów wzrosła o 454 (7,5%), a powierzchni o 29,1 tys. ha (7,8%).

Działania rewitalizacyjne w 2022 r. były prowadzone w 147 jednostkach (tj. 65,0% z 226), o 1 więcej niż w 2021 r. Realizowały je wszystkie miasta na prawach powiatu, 12 z 15 (80,0%) gmin miejskich (oprócz Czarnkowa, Sulmierzyc i Obrzycka), 55 z 110 (50,0%) gmin wiejskich oraz 76 z 97 (78,4%) gmin miejsko-wiejskich. W porównaniu do roku poprzedniego o 2 zwiększyła się liczba gmin wiejskich, w których prowadzono rewitalizację.

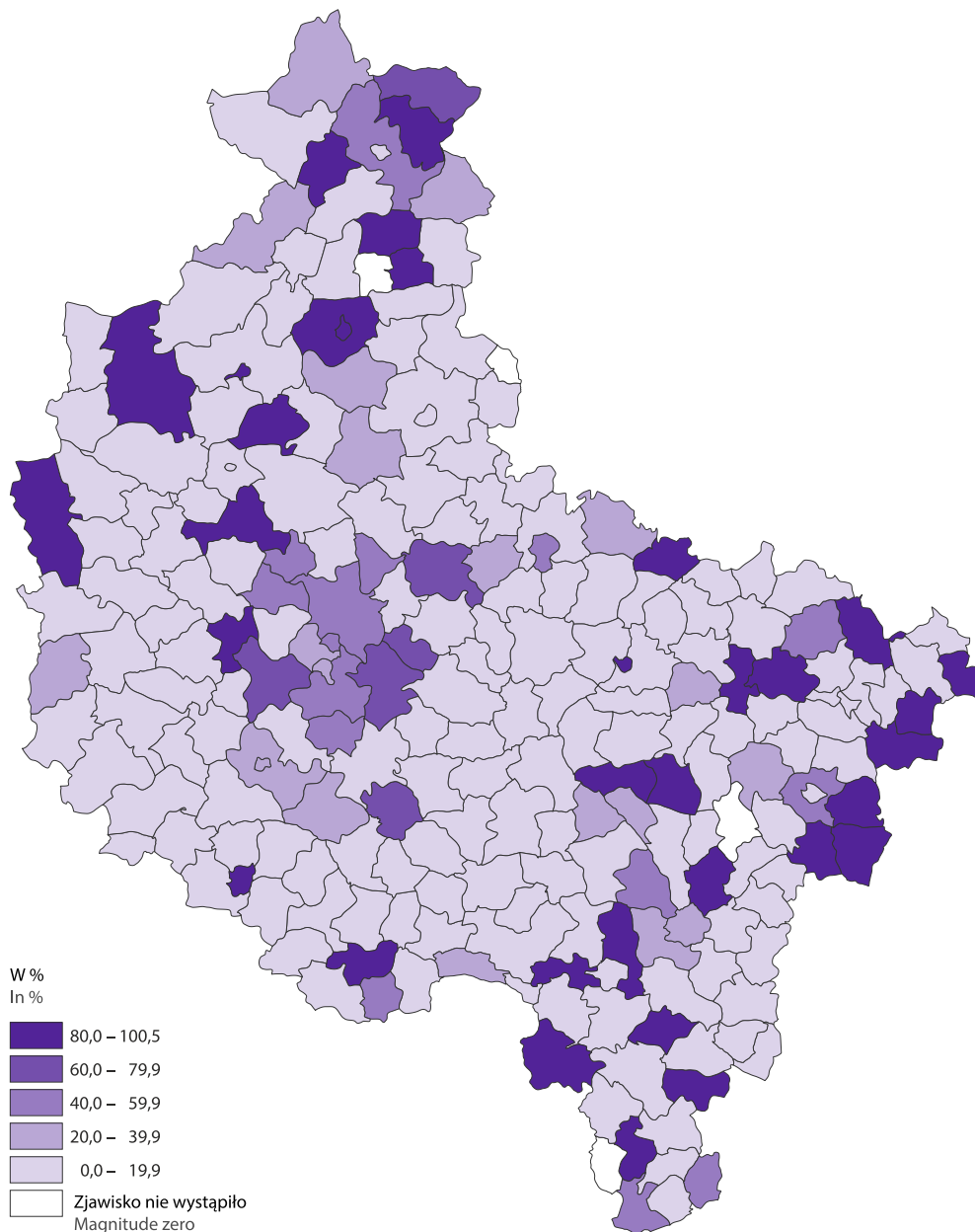
Najczęściej działania rewitalizacyjne były prowadzone na podstawie Programu Rewitalizacji (PR, uchwalonego na podstawie ustawy o samorządzie gminnym) – tak było w 124 gminach (84,4%). Gminny Program Rewitalizacji (GPR, uchwalony na podstawie ustawy o rewitalizacji) funkcjonował w 21 jednostkach samorządu (14,3%), a działania w oparciu o inny dokument strategiczny (IDS) prowadziły 2 gminy wiejskie.

Rewitalizacja to proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych, prowadzony w sposób kompleksowy, poprzez zintegrowane działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni i gospodarki, skoncentrowane terytorialnie, prowadzone przez interesariuszy rewitalizacji, na podstawie działań przygotowanych przez gminy i prowadzonych na podstawie dokumentu strategicznego (gminnego programu rewitalizacji, programu rewitalizacji lub innego dokumentu strategicznego).

Rewitalizacja stanowi jeden z obszarów działań władz lokalnych skierowanych na poprawę stanu zagospodarowania i jakości życia na obszarach będących w stanie kryzysowym. Potrzeba rewitalizacji wynika z narastających problemów o charakterze przestrzennym i infrastrukturalnym, jak i społecznym oraz gospodarczym. Jej efektem powinno być przywrócenie funkcji danego obszaru z uwzględnieniem nowych uwarunkowań i potrzeb poprzez np. likwidację zagrożeń środowiska naturalnego, przywrócenie wartości użytkowych terenu, stwarzanie nowych miejsc pracy, spadek zagrożenia przestępczością, zachowanie dziedzictwa kulturowego, poprawę dostępu do usług kulturalnych lub edukacyjnych, przeciwdziałanie trudnościom gospodarczym tych terenów oraz złemu stanowi technicznemu budynków.

Mapa 56. Udział^a powierzchni objętej obowiązującymi miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego w powierzchni ogółem w 2022 r.

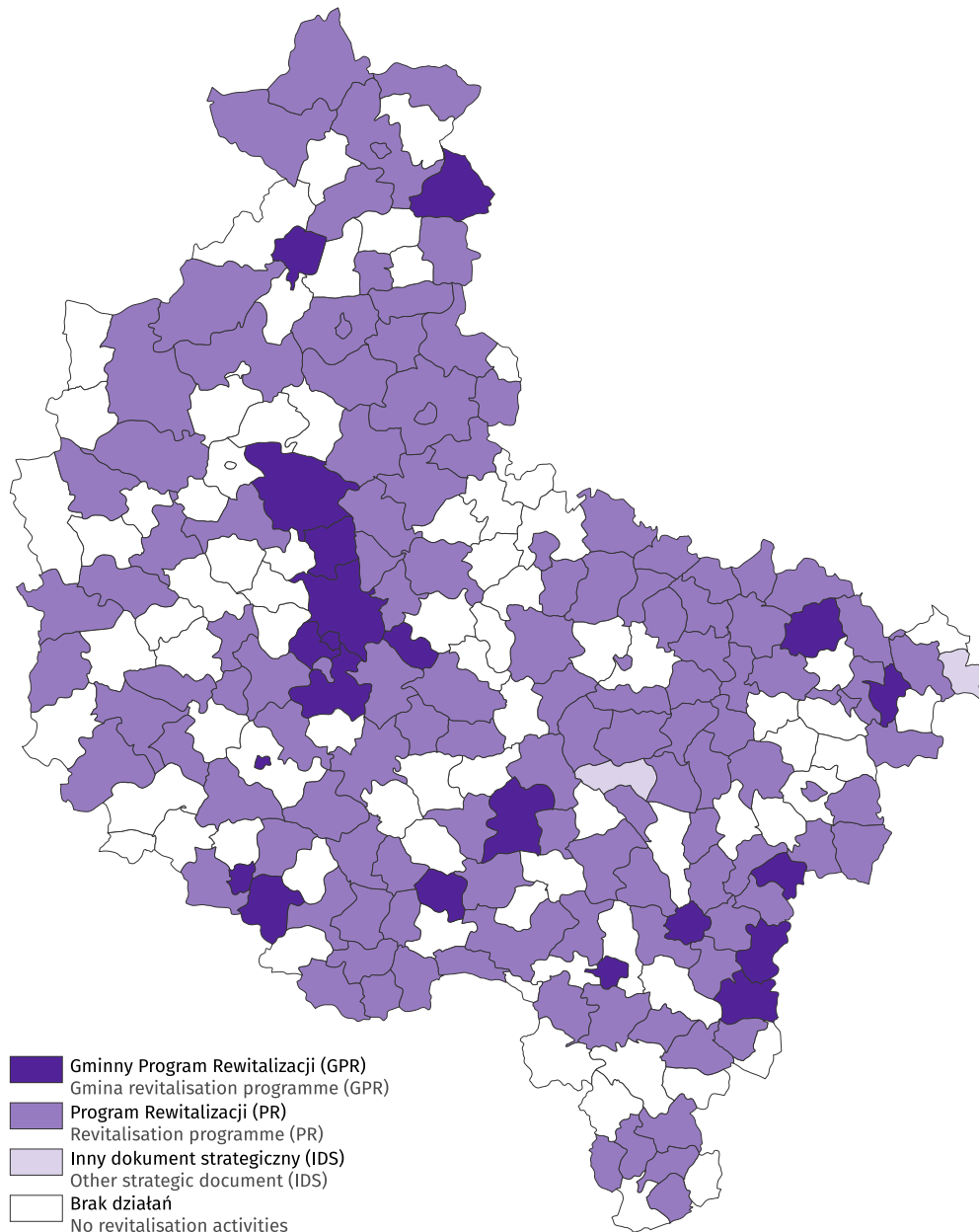
Map 56. Share^a of the area covered by binding local spatial management plans in total area in 2022

^a Wartość wskaźnika większa od 100 % wynika z rozbieżności zapisów w dokumentacji planistycznej gmin w stosunku do powierzchni geodezyjnej publikowanej przez GUGIK z uwzględnieniem prowadzonej od 2006 rewizji granic jednostek terytorialnych.

^a The index value greater than 100% results from the discrepancy in the planning documentation of the municipalities in relation to the geodetic area published by GUGIK, taking into account the revision of territorial units' borders since 2006.

Mapa 57. Aktywność gmin w zakresie rewitalizacji w 2022 r.
Map 57. Activity of the gminas in the field of revitalization in 2022

Obszar zdegradowany to obszar gminy znajdujący się w stanie kryzysowym z powodu koncentracji negatywnych zjawisk społecznych, w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, a także niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym, można wyznaczyć jako obszar zdegradowany w przypadku występowania na nim ponadto co najmniej jednego z następujących negatywnych zjawisk:

- gospodarczych (m.in.: niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- środowiskowych (m.in.: przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia ludzi lub stanu środowiska),
- przestrzenno-funkcjonalnych (m.in.: niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną lub jej zły stan techniczny, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, niedoboru lub niskiej jakości terenów publicznych),
- technicznych (m.in.: degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, niefunkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Pierwszym etapem działań prowadzących do rewitalizacji jest wyznaczenie obszaru zdegradowanego. W 2022 r. 147 gmin (65,0%) podało informacje o wyznaczeniu takiego obszaru, o 4 więcej niż w roku poprzednim. Powierzchnia obszaru zdegradowanego w 2022 r. wynosiła w województwie 532012 ha i zwiększyła się o 24376 ha rok do roku.

W 2022 r. obszar zdegradowany zamieszkiwało 1066,6 tys. osób, co stanowiło 30,5% ludności województwa. W porównaniu do 2021 r. było to o 67,4 tys. osób więcej.

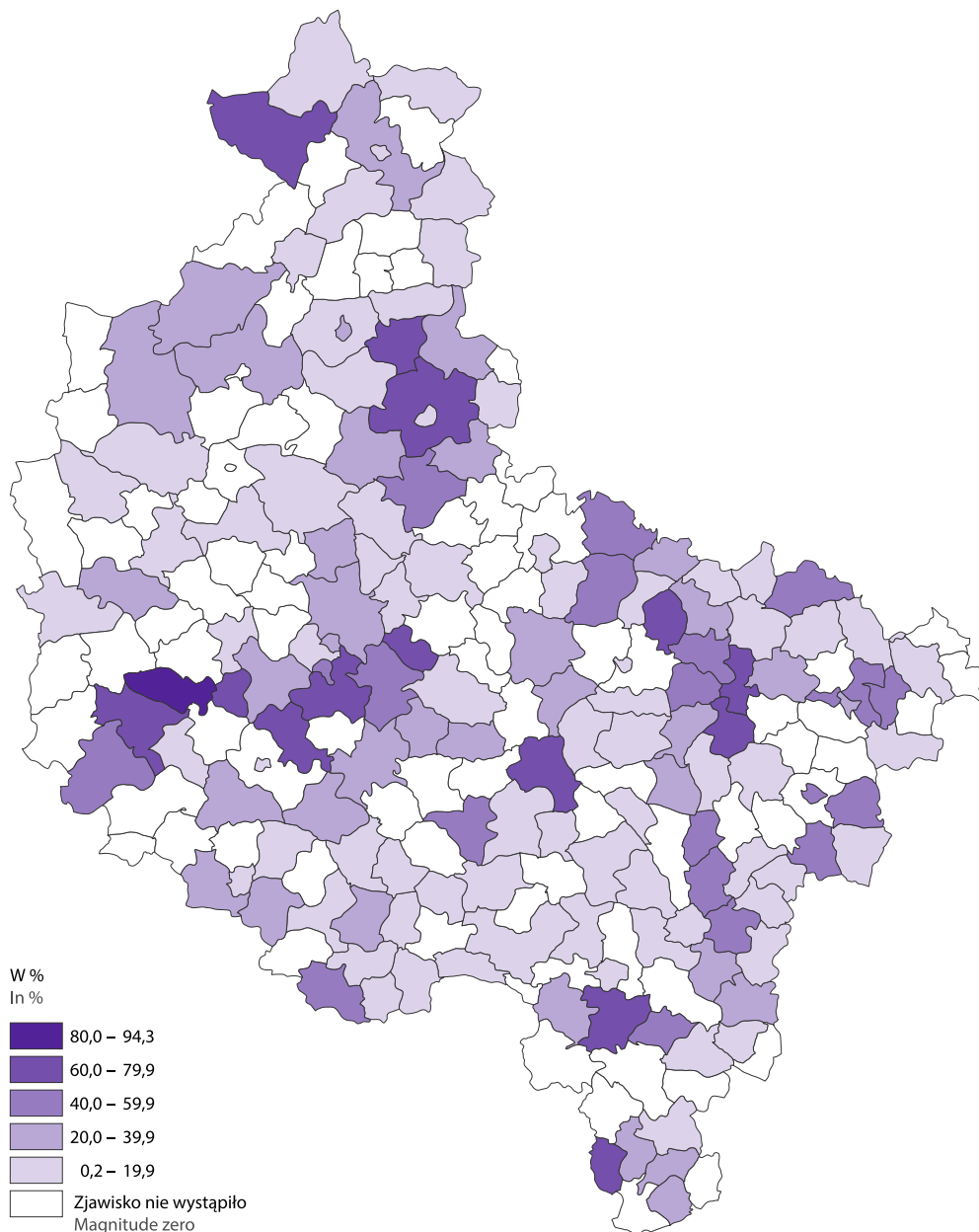
Tabela 52. Obszary zdegradowane w gminach

Table 52. Degraded area in gminas

Wyszczególnienie Specification	2020	2021	2022		2020	2021	2022	
	liczba gmin, które wyznaczyły obszar zdegradowany number of gminas which have designated degraded area				powierzchnia obszaru zdegradowanego area of degraded area			
	w liczbach bezwzględnych in absolute numbers		w % in %		w ha in ha		w % in %	
Ogółem Total	142	143	147	65,0	512481	507636	532012	17,8
gminy miejskie urban gminas	13	13	12	80,0	7693	7693	4795	13,7
miasta na prawach powiatu cities with powiat status	4	4	4	100,0	13548	13548	13548	30,4
gminy wiejskie rural gminas	52	52	55	50,0	191050	184173	195395	14,6
gminy miejsko-wiejskie urban-rural gminas	73	74	76	78,4	300190	302222	318274	20,3

Mapa 58. Udział powierzchni obszaru zdegradowanego w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2022 r.

Map 58. Share of area of degraded area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2022

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechujący się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk społecznych oraz co najmniej jednego o charakterze gospodarczym lub środowiskowym lub technicznym lub przestrzenno-funkcyjnym, na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego gmina zamierza prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji powinien być wyznaczony na podstawie zapisów uchwały rady gminy lub przynajmniej wskazany w dokumentach strategicznych uchwalonych przez radę gminy.

Powierzchnia obszaru rewitalizacji w gminach, które w 2022 r. prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR wynosiła 145,2 tys. ha, tj. 4,9% powierzchni województwa. W porównaniu do 2021 r. zmniejszyła się o 2,7 tys. ha, tj. o 1,8%. Obszar objęty rewitalizacją w dniu 31 grudnia 2022 r. zamieszkiwało 567,2 tys. osób, o 0,7 tys. osób mniej niż w 2021 r. oraz o 36,2 tys. osób mniej niż w momencie uchwalenia programu.

Największą część obszaru rewitalizacji w 2022 r. stanowiły tereny mieszkaniowe łącznie z towarzyszącymi terenami usługowymi i komunikacyjnymi na wsi (54,2%), następnie w mieście (20,7%), dalej tereny niezamieszkałe zabudowane i pozostałe (22,2%).

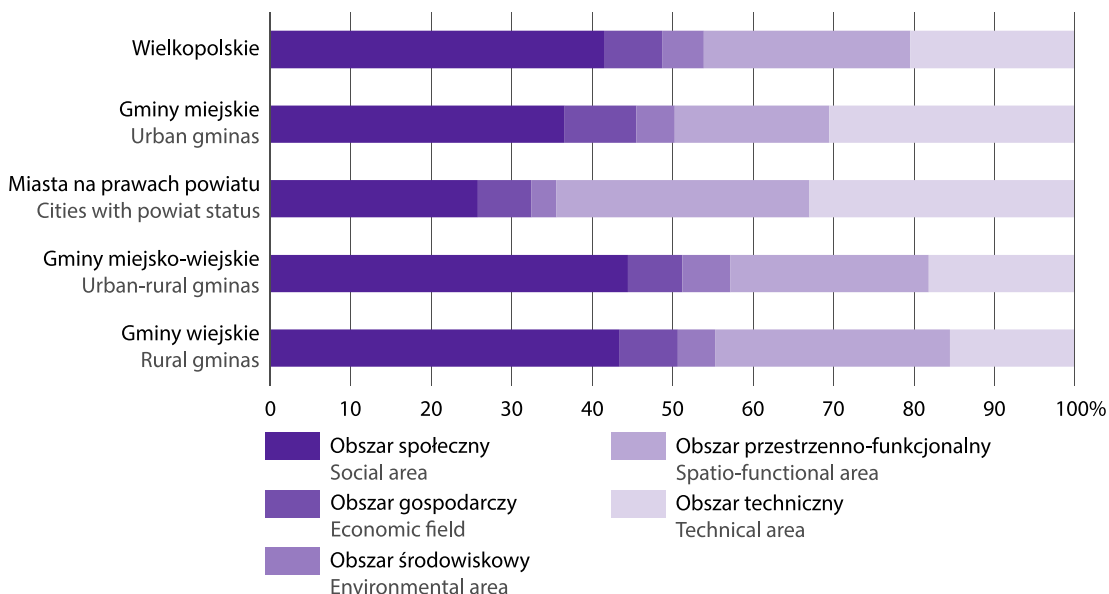
Przedsięwzięcia z zakresu rewitalizacji to sformalizowana i zdefiniowana w programach rewitalizacji forma aktywności podmiotów zaangażowanych w procesy rewitalizacji służąca realizacji celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia realizowane mogą być przez gminę (jej jednostki organizacyjne) lub inny podmiot publiczny lub prywatny. Przedsięwzięcia podstawowe to takie, dla których zawarto: nazwy przedsięwzięć i podmioty je realizujące, zakres realizowanych zadań, lokalizację, szacowaną wartość środków finansowych, prognozowane rezultaty wraz ze sposobem ich oceny w odniesieniu do celów rewitalizacji. Przedsięwzięcia, dla których nie ma możliwości wskazania powyższych informacji – zgodnie z ustawą o rewitalizacji - stanowią przedsięwzięcia dopuszczalne.

W 2022 r. gminy, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR na cały okres obowiązywania programu zaplanowały ogółem 2467 przedsięwzięć. Najwięcej, tj. 41,5%, stanowiły działania, dla których dominowały interwencje w obszarze społecznym. Ponad ¼ obejmowała głównie interwencje w obszarze przestrzenno-funkcyjnym, 20,5% w obszarze technicznym, 7,2% gospodarczym, a 5,2% w środowiskowym. W porównaniu do 2021 r. liczba przedsięwzięć ogółem była o 9 większa, przy podobnej strukturze.

Najwięcej – 48,0% – działań rewitalizacyjnych było realizowanych przez gminy miejsko-wiejskie, natomiast najmniej przez miasta na prawach powiatu – 7,9%. Także struktura obszarów interwencji była inna w miastach na prawach powiatu. Na pierwszym miejscu (33,0%) znalazły się działania w obszarze technicznym.

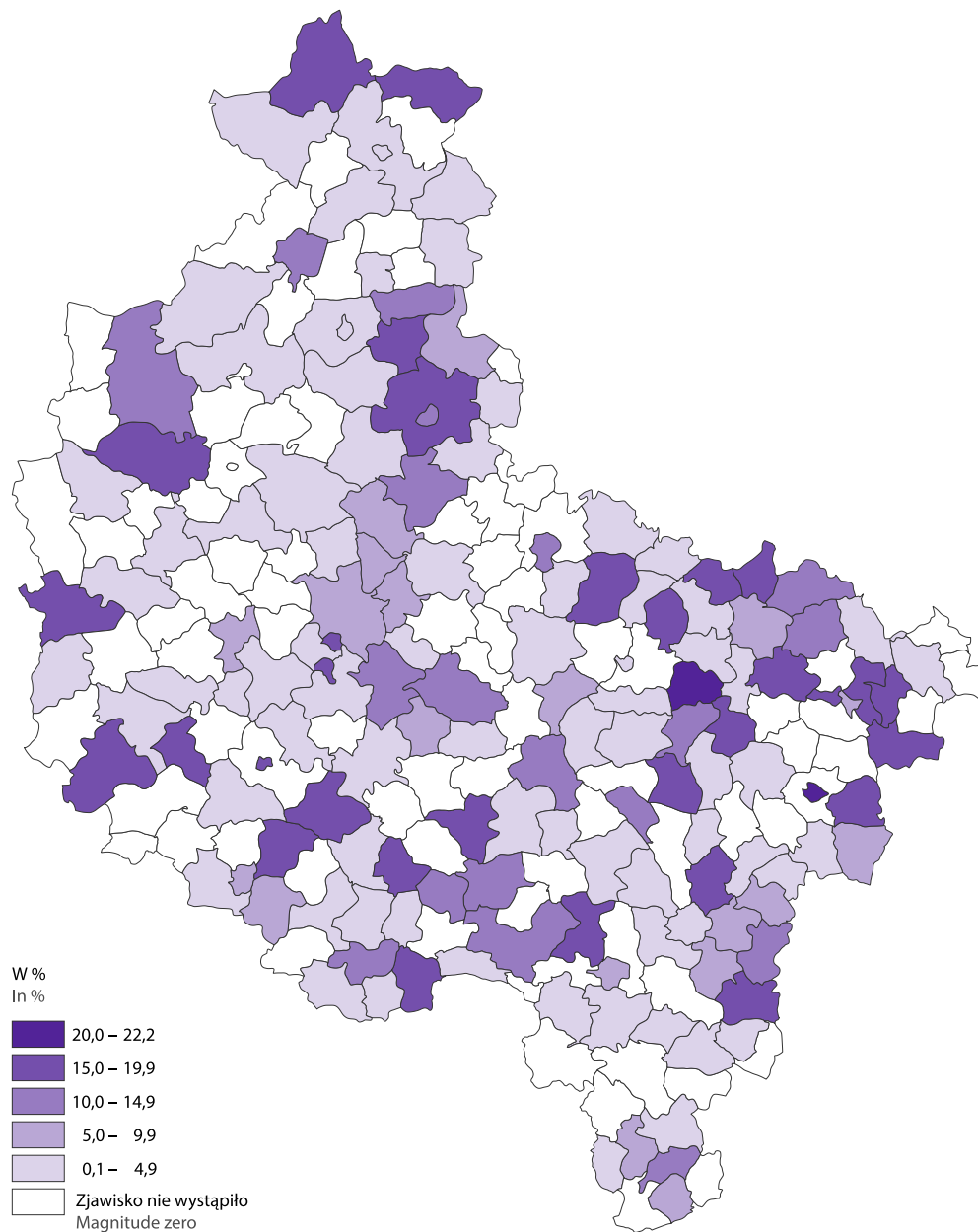
Wykres 79. Struktura przedsięwzięć z zakresu rewitalizacji zaplanowanych w programach rewitalizacji GPR/PR według obszaru interwencji w % w 2022 r.

Chart 79. Structure of revitalisation undertakings planned of revitalisation in programme GPR/PR by intervention areas in % in 2022

Mapa 59. Udział powierzchni obszaru rewitalizacji w powierzchni ogółem gmin, które prowadziły działania rewitalizacyjne na podstawie GPR lub PR w 2022 r.

Map 59. Share of area of revitalisation area in total areas of gminas which have carried out revitalisation activities on the basis of GPR or PR in 2022

Rozdział 8

Chapter 8

Wybrane dane o województwie wielkopolskim

Selected data on wielkopolskie voivodship

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
1	Nakłady na środki trwałe służące ochronie środowiska w tys. zł (ceny bieżące)	2021785,6	551254,6	577956,2	865236,4
2	Nakłady na środki trwałe służące gospodarce wodnej w tys. zł (ceny bieżące)	139483,3	112100,7	99940,9	160470,7
3	Ścieki komunalne odprowadzone na 1 mieszkańca w dam ³	0,032	0,033	0,034	0,034
4	Udział odpadów komunalnych zebranych selektywnie w odpadach komunalnych zebranych ogółem w %	18,4	20,2	24,2	25,9
5	Przyrost naturalny na 1000 ludności	1,03	1,70	2,06	1,05
6	Urodzenia żywe na 1000 ludności	10,58	10,99	11,61	11,11
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-0,03 ^a	0,30	0,33	0,40
8	Wskaźnik starości demograficznej w %	14,6	15,2	15,7	16,3
9	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	876 ^b	832	888	917
10	Wskaźnik zatrudnienia według BAEL ^c (w 4 kwartale) w %	54,8	55,7	55,7	57,4
11	Współczynnik aktywności zawodowej według BAEL ^c (w 4 kwartale) w %	57,6	58,4	57,7	59,2
12	Stopa bezrobocia według BAEL ^c (w 4 kwartale) w %	5,0	4,6	3,5	3,0
13	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	21	13	14	13
14	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w sektorze przedsiębiorstw ^d w zł	3676,42	3870,60	4147,65	4436,31
15	Przeciętna liczba emerytów i rencistów w tys.	744,8	749,5	754,2	779,4
16	Przeciętna miesięczna emerytura i renta brutto wypłacana z pozarolniczego systemu ubezpieczeń społecznych w zł	1897,51	1935,97	1991,99	2089,24
17	Przeciętny miesięczny dochód rozporządzalny na 1 osobę ^c w gospodarstwie domowym w zł	1287,79	1399,99	1606,64	1629,98
18	Wskaźnik zagrożenia ubóstwem po uwzględnieniu w dochodach transferów społecznych w %
19	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w liczbie ludności ogółem w %	6,4	5,7	5,1	4,6
20	Dzieci przebywające w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3	61	75	84	103
21	Zasoby mieszkaniowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	339,0	342,8	347,2	352,2
22	Zużycie wody z sieci wodociągowej w gospodarstwach domowych (w ciągu roku) na 1 mieszkańca w m ³	36,9	37,4	36,8	39,3
23	Porady lekarskie udzielone w ramach ambulatoryjnej opieki zdrowotnej na 1 mieszkańca	7,1	7,2	7,3	7,4
24	Liczba ludności na 1 placówkę ambulatoryjnej opieki zdrowotnej (stan w dniu 31 grudnia)	1356	1325	1345	1363

^a Do obliczenia salda wykorzystano dane o migracjach wewnętrznych za 2015 r. i migracjach zagranicznych za 2014 r. ^b W 2015 r. do przeliczeń wskaźnika użyto liczbę dzieci w grupie 3–5 lat. ^c Od 2021 r. dane uogólniono w oparciu o wyniki NSP 2021 i nie są w pełni porównywalne z danymi prezentowanymi w poprzednich edycjach. ^d Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification	No.
1150696,0	1028606,2	1142045,4	1513813,3	.	Outlays on fixed assets in environmental protection (current prices) in thousand PLN	1
163567,0	164973,0	215243,8	334190,0	.	Outlays on fixed assets in water management (current prices) in thousand PLN	2
0,035	0,035	0,035	0,036	.	Municipal wastewater discharged per capita in dam ³	3
29,0	34,9	38,9	39,8	.	Share of municipal waste collected separately in total municipal waste in %	4
0,92	-1,18	-2,74	-2,16	-2,18	Natural increase per 1000 population	5
10,72	10,22	9,57	8,72	7,89	Live births per 1000 population	6
0,42	0,50	0,57	0,40	0,58	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
16,8	17,2	17,6	18,2	18,7	Old age index in %	8
916	896	922	967	.	Children attending pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6	9
57,2	56,4	59,0	58,8	58,3	Employment rate by LFS ^c (in 4th quarter) in %	10
58,6	57,4	60,6	60,0	60,8	Activity rate by LFS ^c (in 4th quarter) in %	11
2,4	1,8	2,6	2,0	4,0	Unemployment rate by LFS ^c (in 4th quarter) in %	12
14	16	10	16	17	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	13
4732,26	4922,32	5330,52	5989,34	6019,68	Average monthly gross wages and salaries in enterprise ^d sector in PLN	14
788,4	794,9	793,8	794,7	801,9	Average number of retirees and pensioners in thousand	15
2193,73	2320,35	2483,11	2722,25	3197,97	Average monthly gross retirement and other pension paid from non-agricultural social security system in PLN	16
1806,98	1789,13	1836,57	2074,11	.	Average monthly available income per capita ^c in households in PLN	17
14,6	15,6	16,2	14,4	.	At-risk-of-poverty rate after social transfers in %	18
4,3	3,9	3,5	3,3	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	19
122	121	143	169	.	Children staying in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3	20
357,8	372,8	379,5	386,9	.	Dwelling stocks per 1000 population (as of 31 December)	21
40,3	39,6	39,2	39,8	.	Consumption of water from water supply system in households (during the year) per capita w m ³	22
7,4	6,5	7,2	7,7	.	Doctor's consultation provided within the scope of out-patient health care per capita	23
1379	1446	1455	1459	.	Population per out-patient health care unit (as of 31 December)	24

^a For calculating net migration, data on internal migration for 2015 and data on international migration for 2014 were used. ^b In 2015, the rate was calculated using the number of children aged 3–5. ^c Since 2021 the data were generalized on the basis of the results of the National Census 2021 and are not fully comparable with data presented in previous editions ^d Data concern economic entities employing more than 9 persons.

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
25	Wskaźnik poziomu kosztów w przedsiębiorstwach ^a niefinansowych w %	95,2	94,9	95,5	95,6
26	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach ^a niefinansowych w %	4,1	4,3	3,8	3,7
27	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^a niefinansowych w mln zł (ceny bieżące)	12845,8	11797,4	12744,9	14764,2
28	Nakłady inwestycyjne przedsiębiorstw ^a niefinansowych (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	110,3	91,8	108,0	115,8
29	Nakłady wewnętrzne ^b na działalność badawczą i rozwojową na 1 mieszkańca w zł (ceny bieżące)	378,6	310,9	357,0	444,7
30	Sprzedaż detaliczna towarów ^c (rok poprzedni=100; ceny bieżące)	104,4	111,6	109,3	109,9
31	Drogi gminne i powiatowe o twardej nawierzchni na 100 km ² powierzchni ogólnej	80,2	82,0	83,7	84,6
32	Udział energii odnawialnej w produkcji energii elektrycznej w %	14,6	15,4	14,7	21,3
	Udział dochodów własnych w dochodach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
33	ogółem	52,9	50,5	49,9	50,5
34	gminy ^d	53,2	46,4	45,4	46,1
35	miasta na prawach powiatu	58,3	61,2	61,0	61,6
36	powiaty	37,7	40,1	40,1	40,6
37	województwo	60,3	69,4	70,5	71,9
	Dotacje inwestycyjne ogółem ^e dla jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
38	ogółem	1147,3	440,2	573,0	1035,1
39	gminy ^d	261,9	150,9	212,7	509,9
40	miasta na prawach powiatu	569,9	105,2	101,2	159,8
41	powiaty	111,1	103,9	165,5	276,6
42	województwo	204,5	80,2	93,7	88,8
	Udział wydatków inwestycyjnych w wydatkach ogółem jednostek samorządu terytorialnego w %				
43	ogółem	16,7	13,6	16,1	19,4
44	gminy ^d	14,4	11,9	15,9	19,9
45	miasta na prawach powiatu	20,6	15,0	12,6	14,0
46	powiaty	11,6	13,3	17,5	23,6
47	województwo	30,9	25,7	29,4	26,6
	Wynik budżetów jednostek samorządu terytorialnego w mln zł				
48	ogółem	634,4	558,5	-282,7	-956,2
49	gminy ^d	289,4	304,1	-305,1	-717,4
50	miasta na prawach powiatu	232,8	63,1	91,4	48,1
51	powiaty	37,0	54,8	-32,8	-252,2
52	województwo	75,3	136,4	-36,1	-34,6

^a Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. ^b Bez amortyzacji środków trwałych. ^c Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9. ^d Bez gmin mających również status miast na prawach powiatu. ^e Suma wszystkich typów dotacji inwestycyjnych.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification	No.
94,9	95,1	94,4	94,4	92,8	Cost level indicator in non-financial enterprises ^a in %	25
4,3	4,1	4,7	4,5	5,9	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^a in %	26
15606,4	13695,4	16383,8	21688,2	21708,6	Investment outlays of non-financial enterprises ^a in million PLN (current prices)	27
105,7	87,8	119,6	132,4	100,1	Investment outlays of non-financial enterprises ^a (previous year=100; current prices)	28
528,5	571,9	664,6	824,2	.	Intramural expenditure ^b on research and development per capita in PLN (current prices)	29
111,8	106,3	113,5	121,5	112,4	Retail sale of goods ^c (previous year=100; current prices)	30
86,0	87,9	89,6	90,3	.	Hard surface communal and district roads per 100 km ² of total area	31
25,3	29,2	34,2	52,2	.	Share of renewable energy sources in production of electricity in %	32
					Share of own revenue in total revenue of local government units in %	
49,9	48,9	48,4	51,4	.	total	33
45,6	45,3	44,7	48,0	.	gminas ^d	34
59,7	56,9	55,4	60,2	.	cities with powiat status	35
44,8	45,0	43,0	44,5	.	powiats	36
62,7	60,0	66,8	64,0	.	voivodship	37
					Total investment grants ^e for local government units in milion PLN	
1199,0	1136,1	1276,6	1554,6	.	total	38
530,4	461,0	529,3	672,2	.	gminas ^d	39
162,5	177,2	328,4	281,5	.	cities with powiat status	40
191,8	127,4	132,8	242,3	.	powiats	41
314,3	370,5	286,1	358,5	.	voivodship	42
					Share of investment expenditure in total expenditure of local government units in %	
16,9	16,1	15,7	17,6	.	total	43
15,0	13,5	12,7	16,1	.	gminas ^d	44
15,8	15,2	16,9	13,0	.	cities with powiat status	45
16,4	18,0	17,1	21,5	.	powiats	46
39,7	40,6	39,9	41,1	.	voivodship	47
					Result of budgets of local government units in milion PLN	
136,7	733,1	1492,8	-832,8	.	total	48
97,2	457,8	1059,3	-526,6	.	gminas ^d	49
-113,3	-41,2	106,2	-189,5	.	cities with powiat status	50
181,3	142,5	152,1	-176,0	.	powiats	51
-28,5	174,0	175,2	95,3	.	voivodship	52

^a Data concern economic entities employing more than 49 persons. ^b Excluding depreciation of fixed assets. ^c Data concern economic entities employing more than 9 persons. ^d Excluding gminas which are also cities with powiat status. ^e Sum of all types of investment grants.

Rozdział 9

Chapter 9

Wybrane dane o Poznaniu

Selected data on Poznań

Lp.	Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018
	Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w tonach/rok:				
1	gazowych	1556054	1507892	1582539	1833477
2	pyłowych	301	205	146	167
3	Odpady wytworzone ^a w tys. t	513,5	599,6	474,6	358,2
4	Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w kg	312,2	328,0	299,1	292,0
5	Ludność (stan w dniu 31 grudnia)	542348	540372	538633	536438
6	Przyrost naturalny na 1000 ludności	-0,27	1,00	1,46	0,70
7	Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności	-3,47 ^b	-3,34	-3,46	-3,51
8	Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym (stan w dniu 31 grudnia)	63,0	65,5	68,1	70,3
9	Stopa bezrobocia rejestrowanego (stan w dniu 31 grudnia) w %	2,4	1,9	1,4	1,2
10	Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych (stan w dniu 31 grudnia) w %	31,0	32,3	33,6	30,9
11	Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy (stan w dniu 31 grudnia)	13	9	10	7
12	Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych (stan w dniu 31 grudnia)	2,16	2,13	2,09	2,05
13	Dzieci w placówkach wychowania przedszkolnego ^c na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat	995	899	958	979
14	Liczba osób na 1 przychodnię ^d (stan w dniu 31 grudnia)	1121	1027	1026	1030
15	Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej ^d na 1 mieszkańca	11,0	11,4	11,7	11,9
16	Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w %	4,3	4,1	3,9	3,7
17	Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach ^e i klubach dziecięcych w %	16,7	18,6	20,6	21,1
18	Miejsca w żłobkach ^e i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 (stan w dniu 31 grudnia)	186	200	224	243
19	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	201	205	209	208
20	Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	124	123	123	128
21	Spółki handlowe na 1000 ludności (stan w dniu 31 grudnia)	42,8	47,1	50,7	46,5
22	Wskaźnik rentowności obrotu netto w przedsiębiorstwach niefinansowych ^f w %	4,1	3,7	3,5	4,3
23	Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach (ceny bieżące) ^g na 1 mieszkańca w zł	6665	6791	7633	8651
24	Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności	6,7	5,4	7,5	7,5
25	Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	3681	3929	4259	4559
26	Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w zł	1414	1082	815	923

^a W ciągu roku; z wyłączeniem odpadów komunalnych. ^b Do obliczenia ogólnego salda migracji w przypadku migracji zagranicznych przyjęto dane za 2014 r. ^c Łącznie z dziećmi przebywającymi przez cały rok szkolny w placówkach wykonujących działalność leczniczą. ^d Łącznie z danymi o placówkach podległych resortom obrony narodowej, spraw wewnętrznych i administracji. ^e Do 2021 r. łącznie z oddziałami żłobkowymi oraz w latach 2017–2021 żłobkami przyzakładowymi. ^f Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 49. ^g Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.

2019	2020	2021	2022	2023	Specification	No.
					Emissions of air pollutants from plants especially noxious to air purity in tonnes/year:	
1649487	1708598	1885985	1599276	.	gaseous	1
114	95	130	89	.	particulates	2
319,4	304,7	281,4	425,9	.	Waste generated ^a in thousand tonnes	3
269,3	245,5	243,8	279,6	.	Mixed municipal waste collected per capita in kg	4
534813	547777	545073	541316	538439	Population (as of 31 December)	5
0,55	-1,44	-2,79	-2,59	-2,66	Natural increase per 1000 population	6
-3,16	-3,14	-2,20	-2,85	-1,98	Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population	7
72,2	64,2	64,8	65,6	66,0	Non-working age population per 100 persons of working age (as of 31 December)	8
1,1	2,0	1,6	1,0	1,0	Registered unemployment rate (as of 31 December)	9
25,6	29,9	44,6	42,3	32,4	Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons (as of 31 December) in %	10
5	9	7	5	9	Registered unemployed persons per job offer (as of 31 December)	11
2,01	1,90	1,87	1,82	.	Population per 1 dwelling in dwelling stocks (as of 31 December)	12
956	1034	1053	1115	.	Children attending pre-primary education establishments ^c per 1,000 children aged 3–6	13
1025	1066	1044	982	.	Population per out-patient department ^d	14
12,2	10,6	12,1	13,1	.	Medical consultations provided in out-patient health care ^d per capita	15
3,5	3,3	3,2	3,2	.	Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in %	16
23,0	24,7	26,5	29,1	.	Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries ^e and children's club in %	17
259	287	305	329	.	Places in nurseries ^e and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 (as of 31 December)	18
216	217	226	235	243	Entities of the national economy per 1000 population (as of 31 December)	19
132	132	137	143	149	Natural persons conducting economic activity per 1000 population (as of 31 December)	20
49,2	50,3	53,9	56,7	57,8	Commercial companies per 1000 population (as of 31 December)	21
4,6	4,7	6,5	3,7	.	Net turnover profitability indicator in non-financial enterprises ^f in %	22
11444	8980	8983	11958	.	Investment outlays in enterprises (current prices) ^g per capita in PLN	23
9,4	9,0	11,7	9,8	8,6	Dwellings completed per 1000 population	24
4958	4848	5328	6075	.	Own revenue of the city budget per capita in PLN	25
1372	1250	1774	1819	.	Property expenditure of the city budget per capita in PLN	26

^a During the year; excluding municipal waste. ^b In calculating the total net migration in case of the international migration data for 2014 was adopted. ^c Including children in units performing health care activities throughout the school year. ^d Data have included health care of the Ministry of National Defence, the Ministry of Interior and Administration. ^e Until 2021 including nursery wards as well as in 2017–2021 workplace nurseries. ^f Data concern economic entities employing more than 49 persons. ^g Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.

Rozdział 10

Chapter 10

Wybrane dane o miastach na prawach powiatu

Selected data on cities with powiat status

Wyszczególnienie Specification	Kalisz	Konin	Leszno	Poznań
Emisja zanieczyszczeń powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych dla czystości powietrza w 2022 r. w tonach/rok: Emissions of air pollutants from plants of significant nuisance to air purity in 2022 in tonnes/year:				
gazowych gaseous	110458	4275172	64977	1599276
pyłowych particulates	132	271	65	89
Odpady wytworzone ^a w 2022 r. w tys. t Waste generated ^a in 2022 in thousand tonnes	24,6	558,5	44,5	425,9
Zmieszane odpady komunalne zebrane na 1 mieszkańca w 2022 r. w kg Mixed municipal waste collected per capita in 2022 in kg	246,7	331,5	220,3	279,6
Ludność w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population in 2023 (as of 31 December)	93137	67066	60051	538439
Przyrost naturalny na 1000 ludności w 2023 r. Natural increase per 1000 population in 2023	-6,38	-8,12	-3,78	-2,66
Saldo migracji wewnętrznych i zagranicznych na pobyt stały na 1000 ludności w 2023 r. Internal and international net migration for permanent residence per 1000 population in 2023	-2,13	-7,75	-5,77	-1,98
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Non-working age population per 100 persons of working age in 2023 (as of 31 December)	79,2	80,3	76,1	66,0
Dzieci w wieku 3–6 lat w placówkach wychowania przedszkolnego na 1000 dzieci w wieku 3–6 lat w roku szkolnym 2022/2023 Children aged 3–6 in pre-primary education establishments per 1000 children aged 3–6 in 2022/2023 school year	1147	1239	1263	1115
Stopa bezrobocia rejestrowanego w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Registered unemployment rate in 2023 (as of 31 December) in %	3,2	5,6	2,9	1,0
Długotrwale bezrobotni w ogólnej liczbie zarejestrowanych bezrobotnych w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) w % Long-term unemployed persons in the total number of registered unemployed persons in 2023 (as of 31 December) in %	50,4	55,2	39,6	32,4
Bezrobotni zarejestrowani na 1 ofertę pracy w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Registered unemployed persons per 1 job offer in 2023 (as of 31 December)	14	68	13	9
Liczba osób na 1 przychodnię w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per out-patient department in 2022 (as of 31 December)	1236	841	1318	982
Porady lekarskie udzielone w ambulatoryjnej opiece zdrowotnej na 1 mieszkańca w 2022 r. Medical consultations provided in out-patient health care per capita in 2022	11,4	13,6	12,1	13,1

^a W ciągu roku; Z wyłączeniem odpadów komunalnych.

^a During the year; Excluding municipal waste.

Wyszczególnienie Specification	Kalisz	Konin	Leszno	Poznań
Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności w 2022 r. w % Beneficiaries of social assistance at domicile in total population in 2022 in %	4,8	5,2	3,0	3,2
Odsetek dzieci w wieku do lat 3 objętych opieką w żłobkach i klubach dziecięcych w 2022 r. w % Percent of children up to the age of 3 in care in nurseries and children's club in 2022 in %	26,7	24,1	36,2	29,1
Miejsca w żłobkach i klubach dziecięcych na 1000 dzieci w wieku do lat 3 w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Places in nurseries and children's clubs per 1000 children up to the age of 3 in 2022 (as of 31 December)	285	251	384	329
Liczba osób na 1 mieszkanie w zasobach mieszkaniowych w 2022 r. (stan w dniu 31 grudnia) Population per dwelling in dwelling stocks in 2022 (as of 31 December)	2,04	2,22	2,29	1,82
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Entities of the national economy per 1000 population in 2023 (as of 31 December)	135	134	161	243
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Natural persons conducting economic activity per 1000 population in 2023 (as of 31 December)	97	101	113	149
Spółki handlowe na 1000 ludności w 2023 r. (stan w dniu 31 grudnia) Commercial companies per 1000 population in 2023 (as of 31 December)	17	15	21	58
Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach ^b (ceny bieżące) na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Investment outlays in enterprises ^b (current prices) per capita in 2022 in PLN	6080	5351	4224	11958
Mieszkania oddane do użytkowania na 1000 ludności w 2023 r. Dwellings completed per 1000 population in 2023	4,0	2,5	3,7	8,6
Dochody własne budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Own revenue of the city budget per capita in 2022 in PLN	4455	4605	4099	6075
Wydatki majątkowe budżetu miasta na 1 mieszkańca w 2022 r. w zł Property expenditure of the city budget per capita in 2022 in PLN	1225	910	961	1819

^b Dane dotyczą podmiotów gospodarczych, w których liczba pracujących przekracza 9; według lokalizacji inwestycji.
^b Data concern economic entities employing more than 9 persons; according to investment location.